

[Введіть текст]

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП ЛЬВІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ІНФОКОМУНІКАЦІЇ»
НУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

В І С Н И К

методичного кабінету коледжу
Збірник доповідей та методичних розробок

Львів
2020

[Введіть текст]

Вісник. Збірник методичних розробок та доповідей. Підготовлено методичним кабінетом ВСП Львівського коледжу «Інфокомунікації» Національного університету «Львівська політехніка»- 2020/ Упоряд.: Крот О.М., Башкатова Н.М. –Львів, ВСП ЛК «Інфокомунікації» НУ «Львівська політехніка». – 202 с.

У віснику методичного кабінету Львівського коледжу «Інфокомунікації» подаються методичні розробки та науково-методичні матеріали, статті, підготовлені викладачами закладу протягом 2019- 2020 навчального року.

Надані методичні матеріали можуть бути використані викладачами коледжів фахової передвищі освіти.

Друкується за ухвалою методичної ради ВСП Львівський коледж «Інфокомунікації» НУ «Львівська політехніка»
протокол № 6 від 22 червня 2020 р.

©Крот О.М.,Башкатова Н.М., 2020

© Львівський коледж «Інфокомунікації» 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА		4
РОЗДІЛ 1	ПІДСУМКИ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ	
	Звіт Про методичну роботу в коледжі за 2019-2020 н.р	5
РОЗДІЛ 2	НОВІ ОРІЄНТИРИ:ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
Пліш В.М.	Створення Google клас для дистанційного навчання	31
Крот О.М.	Робота з Google формами	42
Чиженьков М.В.	Проведення контрольних заходів в дистанційному режимі	49
Лобур О. І.	Інструменти створення Google класу з мобільного телефону	56
Лобур О. І.	Робота з GOOGLE MEET із смартфона	68
Кісіль М.М.	Як створити сесію та провести тестування на платформі Classtime	75
РОЗДІЛ 3	МЕТОДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ: ВІДКРИТІ ЗАНЯТТЯ	
Вербовська О.В.	Василь Стефаник. Новела «Камінний хрест». Психологія розкриття теми еміграції	82
Щеремета Л.А.	Особливості розвитку французької літератури середини 19 ст. У творчій лабораторії Сендаля. Роман «Червоне і чорне»	87
Терлецька Л.О.	Поширення механічних коливань в пружному середовищі	96
Лобур О.І.	Креслення блоків, областей. Робота з текстом. Прості тривимірні моделі. Тривимірне моделювання	106
Вовк О.А.	Стилістичні функції дієслів	122
Мельникова О.В.	Навколишнє середовище і здоров'я населення	132
Вонсовський А.Б.	Баскетбол. Штрафний кидок і дії гравців при його виконанні	150
РОЗДІЛ 4	МЕТОДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ: ПОЗАКЛАСНІ ЗАНЯТТЯ	
Шумлянська Н.Б.	План- сценарій заняття до Міжнародного дня рідної мови	165
Смук М.Б.	Вікторина «Економічна азбука» . Методична розробка	176
Кісіль М.М., Мельникова О.В.	Майже про все на світі. Інтелектуально- розважальна гра	186

Шановні колеги!

Перед вами третій номер інформаційно-методичного збірника «Методичний вісник», у якому опубліковано кращі матеріали із досвіду викладачів ВСП Львівський коледж «Інфокомунікації» НУ «Львівська політехніка». На сторінках нашого видання розміщено звіт про методичну роботу в коледжі за 2019 – 2020 навчальний рік, методичні розробки відкритих занять викладачів та методичні рекомендації щодо організації дистанційного навчання в умовах карантину.

Навчально-методичні напрацювання педагогів коледжу мають високий науково-методичний рівень змісту, відображення в них етичних та естетичних норм конкретної людської діяльності, вони відповідають основним напрямкам та результатам розвитку наукової думки, її сучасному стану; вимогам державних освітніх стандартів, освітніх програм які визначають обов’язковий набір дисциплінарних знань, а також системі організації освітнього процесу, що склалась у коледжі, із урахуванням її перспектив. Ми відмічаємо високий дидактичний рівень методичних розробок авторів – викладачів коледжу, що має забезпечити необхідний навчальний ефект, тобто доступність викладання, зв’язок із лекційними та практичними знаннями, стимулювання самостійної роботи.

Східна мудрість говорить: «Що віддав, то твоє, а що зберіг, то втратив». Отож, запрошуємо усіх, хто працює на освітянській ниві, до співробітництва, поділитися своїм професійним досвідом, щоб у перспективі отримати нові орієнтири в роботі, налагодити співпрацю з однодумцями. Бажаємо усім приємного перегляду збірника і здійснення заповітних планів!

РОЗДІЛ 1
ПІДСУМКИ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

ЗВІТ
ПРО МЕТОДИЧНУ РОБОТУ В КОЛЕДЖІ
ЗА 2019 -2020 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Педагогічний колектив коледжу у 2019 – 2020 н.р. продовжив працювати над проблемою **«Вироблення інноваційного стилю діяльності викладача з метою забезпечення якості освіти як необхідної умови щодо формування професійно компетентного конкурентоспроможного молодшого спеціаліста на ринку праці»**

У цьому році значна увага була спрямована на розвиток навичок самоосвіти педагогічних працівників та студентів, методиці використання інноваційних технологій навчання, нових моделей управління виховним процесом, розвитку особистості студента, особистісно-орієнтованому навчанню, профільному навчанню, інформаційно-комунікативному забезпеченню освітнього процесу.

Запровадження карантину по всій території України суттєво вплинуло на освітній процес в коледжі та змістило традиційні терміни проведення всіх освітніх процесів. На несподівані зміни у зв'язку із запровадженням карантину адміністрація та педколектив коледжу оперативно зреагували. Керуючись вказівками Міністерства освіти та науки було видано наказ про роботу закладу під час карантину. Впроваджено гнучкий графік роботи для усіх працівників. Затверджено заходи щодо виконання педагогічними працівниками консультативної, методичної, організаційно-педагогічної роботи: розроблення індивідуальних планів, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, способи викладання, застосування освітніх платформ для забезпечення безперервності навчання тощо. Для нас карантин виявився не перешкодою, а поштовхом до позитивних змін. Формат дистанційного навчання дуже суттєво підштовхнув до використання цифрових технологій. Усі учасники освітнього процесу відразу перейшли на дистанційну форму навчання.

Викладачі коледжу створили ефективну комунікацію завдяки онлайн-ресурсам, які можна використовувати як для повсякденного спілкування, так і для навчання на відстані. Популярні застосунки Viber, Telegram, Instagram, Facebook, електронна пошта та інші мають безліч можливостей для всіх користувачів. Таким чином проводились заняття і забезпечувався зворотній зв'язок зі студентами у найзручніший спосіб саме для них. Здійснюючи контроль, було з'ясовано, що немає жодного студента, який би не працював дистанційно, але кожен у своєму режимі: хтось швидше, дехто повільніше. Як

нам, так і студентам, потрібен час для адаптації до нових умов, але наш заклад освіти успішно з цим справився. На сайті коледжу розміщували необхідну нагальну інформацію. Також надали студентам 1-2 курсу, що навчаються на базі 9 класів, як допоміжний варіант, розклад проведення відкритих занять з усіх дисциплін загальноосвітнього циклу, що ініціювало Міністерство освіти та науки на телеканалах України. Здійснювався контроль знань на освітніх платформах Zoom, Classroom, та інших. На належному рівні викладачі математики та української мови здійснювали підготовку до ЗНО (зовнішнього незалежного оцінювання). Викладачі відповідально підбирали матеріал та надавали якісні пояснення задля досягнення бажаного результату. Таким чином, студенти усіх курсів успішно завершили навчальний рік до 1 липня, виконавши дистанційно більшу частину запропонованого програмою матеріалу. Для належного проведення комплексного кваліфікаційного екзамену у випускних групах викладачі випускових ЦК продумали, підготували та втілили в життя проведення атестації здобувачів освіти з використанням дистанційних методів, зокрема відеоконференції на платформі послуг віддаленого конференц-зв'язку сервісу Zoom, безкоштовного веб-сервісу Форми GoogleClassroom. Було проведено 13 днів відео конференцій, зокрема, 8 - для захисту дипломних робіт студентів спеціальності 172 ТіР, 3 - для захисту кваліфікаційного екзамену із практичною складовою студентів спеціальності 029 ІБАС, 2 - для кваліфікаційної атестації учнів професії 4113 ООПЗ. Сесійні заходи та робота членів державних кваліфікаційних комісій пройшла організовано на належному рівні.

Робота методичної служби включає організаційну роботу, підвищення кваліфікації та розвиток творчого потенціалу викладачів, науково-методичне забезпечення освітнього процесу, роботу з обдарованою молоддю, вивчення та пропаганду передового педагогічного досвіду, удосконалення методики навчання, видавничу діяльність.

Важливе значення у підвищенні професійної майстерності викладача належить методичній раді коледжу. На їх засіданнях розглядалися протягом року проблеми вдосконалення різних видів навчальних занять, шляхи підвищення ефективності різних видів практик у формуванні фахівця, місце курсових і дипломних робіт у підготовці спеціаліста, впровадження інноваційних технологій і прогресивних форм навчання в навчальний процес. Діяльність методичної ради в основному спрямована на теоретичну розробку питань змісту й технології навчання, а також на аналіз і запровадження рекомендацій, направлених на покращення науково-методичного забезпечення навчального процесу. Методичною радою було проведено 5 засідань, де розглянуті такі питання:

№ з/п	Дата засідання	Порядок денний	Доповідач
1.	серпень 2019р.	1. Обговорення та схвалення складу голів циклових комісій коледжу. Схвалення складу навчально-методичної ради коледжу на 2019-2020 н.р.	Шумлянський В.О. - голова МР коледжу
		2. Обговорення і схвалення до затвердження плану роботи навчально-методичної ради коледжу, плану роботи методичного кабінету, планів роботи ЦК.	Шумлянський В.О. Башкатова Н.М., Крот О.М.
		4. Обговорення питання щодо організації й проведення методичної конференції викладачів коледжу.	Башкатова Н.М. Крот О.М., Голови ЦК
2.	листопад 2019р.	1. Про організацію науково-дослідної роботи викладачів та студентів коледжу у 2019 – 2020 н.р.	Башкатова Н.М., Крот О.М., Голови ЦК
		2. Про організацію роботи щодо взаємовідвідування занять та вивчення передового досвіду роботи викладачів.	Башкатова Н.М., Крот О.М., Голови ЦК
		3. Про результати впровадження в освітню роботу коледжу елементів дистанційного навчання.	Голови циклових комісій
		4. Роль і місце куратора навчальної групи у формуванні майбутніх фахівців.	Мудракова Л.Е.
		5. Про підготовку до атестації педагогічних працівників коледжу: визначення термінів щодо вивчення досягнень пед. працівників, що атестуються	Башкатова Н.М., Крот О.М.
		4. Розвиток творчих здібностей студентів у позааудиторний час.	Мудракова Л.Е.
3	січень 2020 р.	1. Особливості підготовки до державної підсумкової атестації/ учнів із загальноосвітніх предметів.	Шумлянський В.О.
		2. Про заходи, щодо успішного завершення навчального року: про стан ходу дипломного проектування та підготовки до захисту дипломних робіт; - про стан підготовки до випускних кваліфікаційних екзаменів; - затвердження розкладу роботи кваліфікаційних	Шумлянський В.О.

		комісій.	
		3. Про підготовку до атестації педагогічних працівників коледжу.	Методисти
4	квітень 2020 р.	1. Про стан трудової дисципліни та якість ведення документації викладачами коледжу.	Шумлянський В.О. Тибель І.М.
		Розгляд завдань вступних предметних іспитів та фахових випробувань для вступу на навчання в 2020 р.	Куровська Л.М.
5.	червень 2020 р.	1 Про підсумки роботи начальнично-методичної ради коледжу за 2019-2020 н.р. та проект плану роботи навчально-методичної ради на 2020-2021 н.р.	

Педагогічна рада коледжу як вищий колегіальний орган, протягом навчального року координувала питання освітньої, виховної, навчально-методичної і навчально-виробничої діяльності. На засідання виносились заплановані питання, а також такі, що впливали із нагальної необхідності життя коледжу, регіону, держави в цілому.

Методична робота у коледжі спланована як відкрита, цілісна, динамічна, соціально-педагогічна система, яка носить комплексний характер, реалізується за рівнем: **викладач – циклова комісія – методична рада коледжу – педагогічна рада коледжу.**

Основне завдання методичного кабінету – це: допомога педагогам шляхом створення оптимальних умов для фахового та творчого розкриття викладача, сприяння постійному підвищенню педагогічної майстерності та впровадження у освітній процес передових сучасних технологій навчання і виховання.

Методичний кабінет організовує та надає методичну допомогу у проведенні відкритих навчальних і позанавчальних занять, тижнів циклових комісій. Особливе місце відводиться роботі з викладачами, які потребують методичної допомоги. В цьому навчальному році ми відмовились від роботи школи викладача-початківця, так як у коледжі, в основному, працюють викладачі досвідчені. Проте така форма роботи як наставництво та обмін досвідом, мала важливе місце в роботі педколективу.

Основним із пріоритетних завдань методичного кабінету є методична допомога викладачу у створенні сучасного навчально – методичного забезпечення з навчальних дисциплін. Мета такої допомоги - озброїти викладача знаннями про сучасні освітні технології, сприяти увтіленні та реалізації, кожним викладачем, Державних освітніх стандартів. У цьому році також було заплановано організацію й проведення науково-методичної конференції викладачів коледжу. Та через карантинні заходи вона не була проведена. Проте викладачі коледжу саме в карантинний період переформували

способи роботи над власною самоосвітою: майже кожен викладач пройшов дистанційне навчання на різних освітніх курсах, що організовувались в Інтернет-мережі. Окремі викладачі взяли участь в інтернет- конференціях. Це свідчить про якісне зростання методичного і наукового рівня наших викладачів.

Важливо зупинитись на організації й проведенні **атестаційних заходів** в поточному році. Всього атестувалось 19 педпрацівників, з них:

- чергова атестація на підтвердження СВК – 5 осіб;
- атестація на присвоєння СВК – 7 осіб, з них, 5 осіб – це викладачі – сумісники, які мають науковий ступінь. Відповідно до останніх нормативних документів вони пройшли атестаційні заходи як викладачі коледжу на присвоєння кваліфікаційної категорії. Результати сьогорічної атестації такі:
- присвоєння СВК - 7 осіб;
- підтвердження СВК- 5 осіб, з них, присвоєння пед звання «старший викладач – 1 особа
- присвоєння СПК - 1 особа;
- присвоєння СДК - 5 осіб;
- підтвердження тарифного розряду майстра в\н – 1 особа.

Отже, на кінець навчального року ми маємо такі показники:

№з\п	Види категорій	Штатних осіб	Відсоток %	Штат.+сумісники осіб	Відсоток %
	Всього:	50 осіб	100	62 (50+12)	100
	Спеціаліст	11	22	14	22,6
	СДК	12	24	12	19,4
	СПК	7	14	7	11,3
	СВК	20	46	29	46,7
З них:					
	Кандидати наук	3	6	8	13
	Викладачі-методисти	3	6	4	6,5
	Старші виклдачі	3	6	4	6,5

Зростає і науковий рівень наших викладачів, а це участь наукових конференціях, та організація і проведення студентських конференцій, підготовка студентів до участі в конференціях як очно, так і дистанційно.

Участь викладачів у міжнародних, всеукраїнських, обласних та міжвузівських конференціях, семінарах, виставках тощо

№ з\п	ПІБ викладача	Назва конференції	Тема доповіді	Дата
1	Камінський Б.Т.	Інноваційно-комп'ютерні технології у вищій школі (НУ «Львівська політехніка»)	Використання моделей змішаного навчання в процесі вивчення базового курсу інформатики студентами очної форми навчання.	20-22 листопада 2019 р.
2	Пліш В.М.	Інноваційно-комп'ютерні технології у вищій школі (НУ «Львівська політехніка»)	Інноваційні форми навчання як засіб розвитку творчої активності	20-22 листопада 2019 р.
3	Чиженков М.В	Інноваційно-комп'ютерні технології у вищій школі (НУ «Львівська політехніка»)	Використання програм схемотехнічного моделювання при викладанні електротехнічних дисциплін	20-22 листопада 2019 р.
4	Лобур О.І.	Інноваційно-комп'ютерні технології у вищій школі (НУ «Львівська політехніка»)	Організація Використання додатків Google та програми віддаленого робочого столу у викладацькій діяльності	20-22 листопада 2019 р.
5	Вовк О.А.	Науково-практична конференція «Формування базових компетентностей у	Бінарне заняття як метод професійно спрямованого навчання	лютий, 2020 Житомирське музичне

		закладах вищої освіти, що здійснюють підготовку молодшого спеціаліста»		училище ім. В. Косенка
		II Міжрегіональна науково-практична конференції «Формування мовної особистості в сучасному полікультурному суспільстві»	Формування мовної особистості. Історичний контекст	лютий, 2020 (КВНЗ «Чернігівський муз. коледж ім. Л. М. Ревуцького»
		Всеукраїнська науково-практична конференція «Професійна підготовка майбутніх спеціалістів у мовно-літературному контексті: теорія, методологія, практика» (Машинобудівний коледж СумДУ,)	Особливості використання лекцій як методу навчання при підготовці майбутніх спеціалістів	03.04.2020
6	Башкатова Н.М.	II Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах	Інтегровані форми і методи роботи на заняттях з української мови за професійним спрямуванням	листопад 2019 рік

		інтеграційних процесів в освіті та науковому просторі» (Мукачево, листопад 2019 рік)		
7	Крот О.М.	Обласне засідання методичного об'єднання методистів ВНЗ І-ІІ р.а. Львівської області. Технологічний коледж НЛТУ	Участь у обговоренні питання з організації порядку підвищення кваліфікації викладачів коледжу відповідно до нормативних документів МОНУ	Грудень 2019
8	Терлецька Л.О.	8 міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Розвиток сучасної науки»	«Розвиток сучасної фізики», є сертифікат	жовтень 2019

Участь студентів у міжнародних, всеукраїнських, обласних та міжвузівських конференціях, семінарах, виставках тощо

	Назва конференції	Тема доповіді	ПІБ студента	ПІБ викладача
1	Конференції до Дня писемності, 9 листопада 2019 ЛКІК (міжвузів.)	«Молодь і держава»,	Полодюк О.	Вербовська О.В
		«Суржик як проблема сучасної української мови	Належита К.	Вербовська О.В
2	Міжвузівська конференція «Розвиток сучасної науки» Грудень 2019, ЛКІК	«Групи крові людини»	Янів Оля гр..ДОб-23.	Мельник Н.М
3	Міжвузівська	«Дрони.Залізні птахи	Належита	Мельник Н.М.

	конференція «Світ навколо нас»	на службі у людини»	Катерина гр.ДОБ-14	
4	Студентська мовна конференція до Дня писемності, «Мовна політика та мовна ситуація в Україні» 2019р.	Проблема двомовності	Марко н.	Вовк О.А
5	Організувала й провела студ. мовну конферен. до Дня укр. писемності«Мовна політика та мовна ситуація в Україні»; 2019	- Збірник тезів доповідей студентів «Мовна конференція до Дня української писемності«Мовна політика та мовна ситуація в Україні»; Українська мова за кордоном	Паскур С	Башкатова Н.М.
6	Міжвузівська студентська конференція «Розвиток сучасної науки» ЛКІК НУ «Львівська політехніка», 5 грудня 2019 р.	Математика в інформаційних технологіях	Василів В.С.	Кісіль М.М.
7	Міжвузівська студентська конференція «Розвиток сучасної науки» Львівський коледж «Інфокомунікації» НУ «Львівська політехніка», 5	Еволюція батарейки	Крилишин Н.	Мельникова О.В.

	грудня 2019 р			
8	Науково - пошукова студентська конференція: «Фізичні аспекти технологічних процесів лісової промисловості» Технологічний коледж НЛТУ України 12 лютого 2020р	Фізичні аспекти обробки деревини	Мирош В.	Терлецька Л.О.
9	Організовано проведення науково - пошукової студентської міжколеджівської конференції «Розвиток сучасної науки», грудень 2019	- Збірник тезів доповідей студентів-учасників конференції «Розвиток сучасної науки», «Розвиток сучасної фізики»	Лань І., Кушка Н.	Терлецька Л.О.
10	Просвітницький захід для студентів в межах Тижня ЦК ЕПЗ 14 листопада 2019 року.	«Інформаційно-комунікаційні технології у фізичній культурі та спорті»	Вишемірський Сергій гр.ЕЗ6 41	Вонсовський А.Б.

Вимоги сьогодення стимулюють викладачів до підвищення педагогічного рівня та методичної майстерності. Нині доцільно використовувати таку організацію навчальної праці, внаслідок якої здійснюється взаємодія викладача та студента, збігається їхня мета. Належну увагу в коледжі приділено проведенню Тижнів ЦК, які сприяють забезпеченню належних умов для виявлення і розвитку творчої активності та зацікавленості студентів у навчанні, формуванню їх наукового світогляду, поглиблюють знання студентів з профільних навчальних дисциплін та підвищують інтерес до інших дисциплін навчального плану. Одночасно вони сприяють вдосконаленню науково-методичного рівня викладання та рівня пед. майстерності

викладачів, збагаченню педагогічного досвіду усіх викладачів навчального закладу. Протягом навчального року відповідно до Індивідуального плану викладачі виконали таку методичну роботу:

№ з/п	ПІБ викладача	Зміст роботи	Підсумковий результат
1.	Лобур О.І.	Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Комп'ютерні мережі»	Електронний варіант
		Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Технології обробки інформації»	Електронний варіант
		Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Веб-дизайн»	Електронний варіант
		Завдання для контрольних робіт	Google форми
		Опорний конспект з дисципліни «Діагностика комп'ютерних інформаційних систем»	Електронний варіант
2	Вербовська О.В.	Розробки контрольних тестів	Електронний варіант,
		Розробка навчальних програм з української мови та літератури	Електронний варіант
		Завдання для екзаменаційних білетів	Паперовий носій, електронний варіант
		Методична розробка відкритого заняття «Василь Стефаник. Новела «Камінний хрест» - психологічне розкриття теми еміграції.»	
4	Башкатова Н.М	« Українська мова за п.с.» Навчально-методичний матеріал для дистанційного навчання	Електронний варіант.
		Навчальна практика : розробка практичних завдань (на кожен день) для виконання програми навчальної практики сцєц.	Електронний варіант

		Завдання для екзаменаційних білетів: дисц. «Українська мова за п.с.»	Паперовий носій, електронний носій
5	Курман В.М	Методичні рекомендації до виконання самостійних робіт з дисципліни «Архівознавство»	Електронний варіант, рукопис
		Завдання для модульних контрольних робіт з дисциплін «Архівознавство» та «Термінологія інформаційної справи»	Паперовий носій, гугл форма
6	Вонсовський А.Б.	Методична розробка відкритого заняття з теми: «Баскетбол. Штрафний кидок і дії гравців при його виконанні» з дисципліни «Фізична культура і здоров'я».	Електронний варіант, друковано
		Методичні вказівки до організації практичних занять у спеціальних медичних групах з навчальної дисципліни «Фізична культура» для студентів	
7	Мельник Н.М.	Методична розробка заняття на тему «Метали та їх сплави»	Електронний варіант, друковано,
		Стаття «Стандартні та нестандартні методи викладання»	Електронний варіант, друковано у журналі перед -вища фахова освіта.
		Методична розробка відкритого уроку з хімії на тему: «Хімічні властивості Алкенів та Алканів»,	Електронний варіант сайт «НА УРОК»
		Відеоролик « Не паліть опале листя»	
8	Жукова Т.В.	Розробка контрольних робіт	Електронний варіант, паперовий носій
		Завдання для екзаменаційних білетів	Електронний варіант, паперовий носій
		Методичні рекомендації до семінарських занять, самостійної	Електронний варіант, паперовий носій

		роботи.	
9	Бреус Є.В.	Ситуативні завдання для лабораторних і практичних робіт	Електронний варіант,
		Ситуативні завдання з технологічної практики	Електронний варіант,
10	Вовк О.А.	Завдання для екзаменаційних білетів для кваліфікаційного іспиту спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	Паперовий носій
		Тестові та практичні завдання для складання кваліфікаційного іспиту спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	Google Form
		Завдання для підготовчих курсів (з презентаціями), тести для перевірки знань	Google Form
11	Крот О.М.	НМК дисципліни «Інформатика та комп'ютерна техніка»	Електронний варіант
		Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт та самостійної роботи з дисципліни «Інформатика та комп'ютерна техніка»	Електронний варіант
		Екзаменаційні білети з дисципліни «Інформатика та комп'ютерна техніка» для спеціальності 029	Електронний варіант
		Методичні вказівки «Робота з Google формами»	Електронний варіант
12	Пліш В.М.	Ситуативні завдання для лабораторних і практичних робіт	Електронний варіант,
		Ситуативні завдання з навчальної і технологічної практики	Електронний варіант,
		Завдання для екзаменаційних білетів	Паперовий носій, гугл форма
13	Кісіль М.М.	Завдання для проведення екзамену з Інформатики за п.с.,	Classtime

14	Мельникова О.В.	Методичні рекомендації до виконання семінарських занять,	Електронний варіант
		Завдання для екзаменаційних білетів	Google form
15	Петрик Г.П.	Методичні рекомендації до виконання семінарських занять з дисциплін: Основи менеджменту і маркетингу; Культурологія; Організація виставкової діяльності; Економіка, планування та організація діяльності підприємств.	Електронний варіант, друковано
16	Станевич В.С.	Методична розробка відкритого заняття з теми: «Баскетбол. Вдосконалення техніки ведення м'яча, та атакуючих дій 1:1 та 2:1.»	Електронний варіант, друковано
17	Щиц М.І.	Методична розробка відкритого заняття з теми: «Волейбол. Подача зверху та знизу. Техніка виконання»	Електронний варіант, друковано
18	Шумлянська Н.Б.	Завдання для екзаменаційних білетів « Спеціальні системи документування»	Електронний варіант, гугл форма, рукопис
19	Терлецька Л.О.	Методичні рекомендації до розв'язування задач з теми «Електростатика»	Електронний варіант, друковано
		Тести та контрольні завдання для груп 1 курсу з астрономії	Паперовий носій, гугл форма
20	Третьякова М.Г.	Методичні рекомендації до виконання самостійних, семінарських та написання курсової роботи.	Електронний варіант, друковано.
		Завдання для екзаменаційних білетів	Паперовий носій
21	Смук М.Б.	Методична розробка Вікторина «Економічна азбука». Позааудиторне заняття	Електронний варіант, друковано
		Завдання для екзаменаційних білетів	Електронний варіант, паперовий носій

На належному рівні, із дотриманням вище зазначених умов, пройшли тижні ЦК ЕПЗ (голова Чиженьков М.В.), математичних та природничих дисциплін (голова Терлецька Л.О.), гуманітарних та соціально-економічних дисциплін (Смук М.Б.). І тільки ЦК ДІКТ (голова Стечків Л.К.) не мали змоги провести тиждень через карантинні заходи.

Заходи, які були проведені у рамках тижнів ЦК, презентовано на сайті коледжу, на сторінках ФБ, на інформаційних стендах закладу.

З метою якісного забезпечення атестаційних заходів щодо об'єктивного оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників на відповідність займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоєння кваліфікаційної категорії чи педагогічного звання на початку березня 2020 року у коледжі було проведено методичний «круглий стіл», куди було запрошено членів методичної ради, голів ЦК. Щоб правильно організувати та провести атестацію, потрібно чітко визначити покроковий алгоритм її проведення. Саме на цих питаннях і було побудовано роботу методичного заходу. За результатами «круглого столу» методичний кабінет видав методичні рекомендації, в яких чітко визначений покроковий алгоритм проведення атестаційних заходів, а також надано методичні поради до проведення відкритих занять тощо.

Важливо відзначити, що викладачі коледжу підготували і запропонували для використання колегам свої методичні напрацювання:

№ з/п	Автор	Тема	Анотація досвіду	Спеціальність, дисципліна
1.	Лобур О.І.	Інструкція для створення Google класу з мобільного телефону	Методичні рекомендації щодо створення та роботи у GoogleClassroom	
2.	Лобур О.І.	Робота з GoogleMeet із смартфона	Методичні рекомендації щодо роботи з GoogleMeet	
3.	Вербовська О. В.	Нове прочитання «Кайдашевої сім'ї» І.С.Нечуя-Левицького. – 2019. – 15 с.	Методичні поради для викладачів української літератури ВНЗ I-II рівнів акредитації та ЗОШ	Українська література
4.	Вербовська	«Василь Стефаник. Новела	Методична розробка	Українська

	а О.В..	«Камінний хрест» - психологічне розкриття теми еміграції. Ідея нерозривної єдності Івана Дідуха з рідною землею» 2020. – 10 с.	відкритого заняття	література
5.	Вовк О. А.	Стилістичні функції дієслів	Методичні рекомендації щодо проведення заняття	029 ІБАС, стилістика ділового мовлення
6.	Н. Башкатова	Розробка електронної версії навчально-методичного комплексу дисципліни «Українська мова (за проф. спрямуванням)	НМК, електронна версія	Для студентів усіх спеціальностей
		Атестувія педагогічних працівників коледжу, вимоги та нормативно-правова база	Методичні рекомендації	Для викладачів коледжу
7.	Пліш В.М.	«Створення Google Клас для дистанційного курсу»	Методичні рекомендації	
8.	Крот О.М.	Використання офісного програмного забезпечення у професійній діяльності	Методичні рекомендації щодо проведення занять та виконання самостійної роботи	Інформатика за професійним спрямуванням
9.	Петрик Г.П.	Антикризове управління підприємством	Розробка семінарського заняття - круглий стіл»	Економіка, планування та організація діяльності підприємств.
10.	Третякова М.Г.	«Розробка планового кошторису центру поштового зв'язку»	Методичні рекомендації щодо написання курсової роботи	Економіка та планування на підприємствах ПЗ.

На базі навчального закладу 11 березня 2020 року пройшло **обласне методичне об'єднання** викладачів ВНЗ 1-2 рівнів акредитації економічної теорії, на якому розглянули і обговорювали актуальні методичні питання щодо удосконалення викладання цієї дисципліни в коледжі, а також жваво і цікаво проходив обмін досвідом провідних викладачів області. Зокрема, викладач вищої категорії нашого коледжу Смук М.Б. провела майстер – клас з проведення позааудиторних занять з економічної теорії «Вікторина «Економічна азбука», в ході якого презентувала для колег свій досвід роботи щодо використання нетрадиційних методів навчання. Такий різновид роботи зі студентами є своєрідним інструментом не тільки закріплення знань, а й розвиває логічне мислення, пізнавальну діяльність студентів, сприяє виробленню навичок роботи в колективі тощо.

Упродовж 2019-2020 навчального року (до впровадження карантину) викладачі коледжу взяли участь у роботі обласних методичних об'єднань педагогічних працівників ВНЗ I-II р.а. Львівської області відповідно до наданого Радою директорів області плану роботи.

Однією із колективних форм методичної роботи є **відкриті заняття**. Їх мета – підвищення майстерності викладачів. Великі можливості для навчання відкривають мультимедійні засоби, інформаційні технології, які сприяють формуванню репродуктивних знань студентів, розвивають їх творчі здібності, продуктивне мислення, творчу уяву, спостережливість, пошуково-інформаційні вміння. Проведення нестандартних занять за допомогою мультимедійних засобів навчання вимагає більшого часу на підготовку як викладача, так і студента. Але в результаті проведення таких занять зростає якість знань. Основні завдання відкритих занять – упровадження в практику викладачів передового педагогічного досвіду і результатів досліджень педагогічної науки, спрямованих на розв'язання завдань, що стоять перед навчальним закладом. У поточному навчальному році відкриті заняття провели :

Таблиця 1

№ з/п	ПІБ викладача	Тема заняття	Дата проведення
1	Вербовська Оксана Василівна	«Василь Стефаник. Новела «Камінний хрест» - психологічне розкриття теми еміграції.»	11.02.2020
2	Вовк Оксана Анатоліївна	Стилістична функція дієслів	05.12.2019

3	Людкевич Уляна Іванівна	«Магнітні сили. Рух заряджених частинок в електричному і магнітному полях. Самоіндукція. Індуктивність.»	21.02.2020
4	Мельник Наталія Михайлівна	Хімічні властивості алкенів і алкінів.	21.11.2019
5	Терлецька Любомира Орестівна	«Поширення механічних коливань в пружному середовищі. Звукові явища»	06.02.2020
6	Шеремета Любов Андріївна	Особливості розвитку французької літератури середини ХІХ століття. У творчій лабораторії Стендаля. Роман «Червоне і чорне»	07.02.2020
7	Мельникова Олена Вікторівна	Навчальне заняття: Вплив забруднень навколишнього середовища на здоров'я людей	12.12.2019
		Позааудиторне заняття: Інтелектуально-розважальна гра «Майже про все на світі»	28.01.2020
8	Третякова Марина Геннадіївна	Позааудиторний захід «Говоримо українською»	07.11.2019
9	Жукова Тетяна Володимирівна	«Соціологія конфлікту»	29. 11. 2019
10	Лобур Орест Ігорович	«Креслення блоків, областей. Робота з текстом. Прості тривимірні моделі. Тривимірне моделювання.»	20.02.2020
11	Шиц Микола Іванович	Волейбол. Техніка гри у волейбол.	12.02.2020
12	Хома Галина Ярославівна	Населення Америки та його розміщення.	04.03.2020
13	Вонсовський А.Б.	«Баскетбол. Штрафний кидок і дії гравців при його виконанні»	11.02.2020

Самоосвіта та КПК

Питання організації та результатів самоосвіти викладачів є надзвичайно актуальним в ХХІ ст., адже зараз не достатньо знань отриманих один раз. Надання якісної сучасної освіти не можливе без постійного професійного розвитку педагогічних працівників та їх відповідності нагальним потребам суспільства в процесі формування компетентнісного, усебічно розвиненого та конкурентоспроможного фахівця. Тому важливим фактором відповідності є самоосвіта. Чим активніше викладач використовує інформацію для розвитку власної особистості, тим більше інформація перетворюється у засіб виховного впливу педагога. У поточному навчальному році індивідуальний план самоосвіти педагогічного працівника коледжу зазнав суттєвих змін у зв'язку з введенням карантину, а відповідно і впровадження дистанційного навчання. Про це свідчить таблиця, в якій надано інформацію про самосвітні заходи наших викладачів, а саме:

Таблиця 2

Ф № з/ п	ПІБ виклада ча	Самоосвіта під час карантину		
		КПК	тренін ги, семіна ри	інше
1	Вовк О.А.	У грудні 2019р. – січні 2020 р. підвищила кваліфікацію у Київському національному університеті імені М. Драгоманова. Свідоцтво 12СС02125295/ 043887-20 ВІД 27.01.2020 р.		
		Освітній проект «На урок». Вебінар «Типові завдання на ЗНО з української мови та літератури: на що потрібно звернути увагу». Свідоцтво № 181-601633 від 28.10.2019	+	
		Освітній проект «На урок». Вебінар «Використання сервісу Zoom для проведення дистанційних занять». Свідоцтво № В250-601633 від 25.03.2020	+	
		Курси англійської мови від проекту Project 12 (березень – травень 2020)		+
		Самостійно опанувала Classroom Google, Hangout та Meet від Google, Discord (з допомогою студентів гр. Е36-15)		+

2	Башкатова Н.М.	Ознайомилась з досвідом роботи щодо викладання навчальної дисципліни шляхом використання технологій дистанційного навчання викладача ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника» Брус Марії. М. Брус. Поради щодо використання технологій дистанц. навчання		+
		Самостійно опанувала Classroom Google за методичними рекомендаціями В.Пліш Метод. рекомендації «Створення Googleclassroom для дистанц. курсу»		+
3	Лобур О.І.	Використання GoogleMeet в освітній діяльності Сертифікат №В-003014 від 01.06.2020р. (2 год.)		+
		Перший онлайн-марафон місцевих експертів Google Сертифікат №МЕ-0382 від 11.04.2020р. (7 год)		+
		Туристична екосистема цифрових інструментів Сертифікат №Т-0066 від 26.03.2020р. (4 год)	+	
		Електронний сертифікат «Цифрові навички для вчителів» (6 год)		+
		Електронний сертифікат «Онлайн-сервіси для вчителів»		+
		Електронні сертифікати базового курсу із цифрової грамотності (початковий, середній та просунутий рівні)		+
	Бреус Є.В.	Проходження тестування на національній онлайн-платформі з цифрової грамотності від 24.03.2020р.		
		Онлайн сервіси для вчителів.		
11	Крот О.М.	Використання сервісу Zoom для проведення дистанційних занять, 25 березня 2020 р., Лектор: Дудіч Ганна		+
		«Особистий професійний блог вчителя: дизайн, контент, просування», 05 травня 2020 р., спікер Бойко Наталія		+
		«Ефективна взаємодія в освіті: інструменти та прийоми», 15-16 травня 2020 р.		+

		«Як організувати дистанційне узагальнення знань та підбити підсумки навчального року», 20 травня 2020 р., спікер Демчук-Маригіна Дар'я		+
12	Пліш В.М.	Освітній проект «На урок» Свідоцтво/ сертифікат № В250-616726 від 02. 04. 2020р. Очно/ дистанційно підвищення кваліфікації під час вебінару/ конференції/...тривалістю 2 год (0,006 кредиту ЄКТС) за темою «Використання сервісу Zoom для проведення дистанційних занять»	+	
		Проходження тестування на національній онлайн-платформі з цифрової грамотності від 24.03.2020р. Електронний сертифікат.		+
		Онлайн сервіси для вчителів. Електронний сертифікат від 24.03.2020р.		+
13	Кісіль М.М.	ТОВ «Академія цифрового розвитку» Сертифікат № 570 від 11.02.2020р. Дистанційне підвищення кваліфікації під час цифрової майстерність з інформаційної безпеки в рамках заходу «Цифрова година » (DigitalHomeroom), присвяченого Дню безпечного інтернету, тривалістю 2 год	ДПК	
		Проект EdEra Сертифікат № e5e5ad2c3532429caec3ce266b34db81 від 29.03.2020 Дистанційне підвищення кваліфікації під час онлайн-курсу «З учнями про освіту і кар'єру» тривалістю 8 год Сертифікат у базі проекту EdEra https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ed-era/cert/e5e5ad2c3532429caec3ce266b34db81/valid.html	ДПК	
		Проект EdEra Сертифікат № f6c8bc37b9dc49238e402bb57df176ba від 5.04.2020	онлайн-курси	

	Онлайн-курс «Академічна доброчесність» тривалістю 4 год Сертифікат у базі проекту EdEra https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ed-era/cert/f6c8bc37b9dc49238e402bb57df176ba/valid.html		
	Проект EdEra Сертифікат № 6738260268904573a16710cebaa44bee 5.04.2020р Онлайн-курс «Основи веб-розробки (HTML, CSS, JavaScript)» тривалістю 30 годин. Сертифікат у базі проекту EdEra https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ed-era/cert/6738260268904573a16710cebaa44bee/valid.html	онлайн-курси	
	ГО «ЕдКемп Україна» Сертифікат № оЕУ 2020/1305 від 17.04.2020р. Дистанційне підвищення кваліфікації під час конференції у форматі EdCamp тривалістю 38 год (1,27 кред. ЄКТС) за напрямками: Інноваційність навчання впродовж життя, використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі	ДПК	
	ГО «Вище» Сертифікат № АТ 42080020/000158-20 від 6.05.2020р. Дистанційне підвищення кваліфікації під час вебінару «Поточне оцінювання: як виставити оцінки 200+ студентам і вижити» тривалістю 1 академічна година	ДПК	
	ТОВ «Академія цифрового розвитку» Сертифікат № В-002867 від 1.06.2020р. Дистанційне підвищення кваліфікації під час вебінару «Використання GoogleMeet в освітній діяльності» тривалість 2 академічні години (0,07кредити ЄКТС)	ДПК	

		Національна онлайн-платформа з цифрової грамотності Партнерський курс «Онлайн-сервіси для вчителів» Електронний сертифікат видано 24.03.2020р.	Тренінги,	
		Національна онлайн-платформа з цифрової грамотності Онлайн-курс «Цифрові навички для вчителів» тривалістю 6 годин Електронний сертифікат видано 24.03.2020р.	семінари	
		ГО Ви.Мова Вебінар з Емоційного інтелекту для вчителів тривалість 1.5 год Сертифікат виданий 6.05.2020	вебінар	
		Фонд цивільних досліджень і розвитку CRDFGlobal Навчальний електронний курс «Базові правила інформаційної безпеки» в обсязі 5 академічних годин навчання, практичних занять, попереднього та фінального тестування. Сертифікат виданий 12.05.2020р	онлайн-курси	
		ГО Ви.Мова Вебінар з Емоційного інтелекту для вчителів тривалість 1.5 год (практика) Сертифікат виданий 19.05.2020	вебінар	
		ГО «ЕдКемп Україна» Онлайн-толока EdCampUkraine: для розуму і серця.# Підсумки навчального року і навчання на літо (1.06.2020)	вебінар	
14	Мельникова О.В.	Електронний сертифікат «Онлайн сервіси для вчителів» на Національній онлайн - платформі з цифрової грамотності. 24.03.2020	тренінг	
		Сертифікат про участь у вебінарі «Використання googlemeet у освітній діяльності». №В-003962, 02.06.2020	тренінг	
		Вебінар «Викладання географії в умовах дистанційного навчання» за напрямками «ІКТ»,	тренінг	

		«предметне навчання» (тривалість 2 години/ 0,06 кредиту ЄКТС), №B246-575311, 25.03.2020		
		Навчання за програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Атниківризвий національний оглайн-EdCamp 2020: школа зараз і у світі після» (12 годин/0,4 кредиту ЄКТС), № оEU2020/1995, 17.04.2020	тренінг	
		Участь у «Наймасовіша онлайн-конференція для освітян» під час Антикризового національного онлайн-EdCamp 2020, 18.04.2020	конфер енція	
		Вебінар «Феномен карантину – наші реакції, дії, перспективи», 22.05.2020	тренінг	
		Вебінар « Лепбук як інструмен реалізації практичного та творчого навчання» (2 год./0,06 кредитуЄКТС), SP 486510, 18.05.20	тренінг	
		Участь в «Онлайн-толока EdCamp Ukraine: для розуму і серця. #1 Підсумки навчального року і завдання на літо». (1 червня 2020 року)	тренінг	
15	Петрик Г.П.	Освітній проект«На урок» Технології дистанційного навчання: створення нової конференції +Newmeeting . за темою »Особливості працевлаштування в сучасних умовах». Тривалістю 2 год (0,006 кредиту ЄКТС)	тренінг	
16	Шумлянська Н.Б.	Освітній проект «На урок» дистанційно підвищення кваліфікації під час вебінару тривалістю 2 год (0,006 кредиту ЄКТС) за темою «Використання сервісу ,,,,»	вебінар	
17	Терлецька Л.О.	Опанування роботи в гуглкласі	Консультації викладачів Кисіль М.М. Стечкевич Л.К.	
18	Третякова М.Г.	Участь у вебінарі « Як організувати дистанційне узагальнення знань та підбити підсумки навчального року», 20 травня 2020 р., спікер	вебінар	

		Демчук-Маригіна Дар'я.		
19	Курман В.М.	Освітній проект «На урок» Дистанційно підвищення кваліфікації під час вебінару тривалістю 2 год (0,006 кредиту ЄКТС) за темою «Створення онлайнового освітнього середовища під час карантинних заходів» «STEAM-та арт інструменти для підтримки психічного та фізичного здоров'я під час карантину»		
20	Стасишин О.В.	Освітній проект «На урок» Сертифікат №В 259-1014827 від 08.04.2020 «Правила дистанційної комунікації між учасниками освітнього процесу» тривалістю 2 год (0,006 кредиту ЄКТС)	вебінар	
21	Шеремета Л.А.	Освітній проект «На урок» «Створення онлайнового освітнього середовища під час карантинних заходів» тривалістю 2 год (0,006 кредиту ЄКТС)	вебінар	

У поточному навчальному році відповідно до плану-графіка коледжу протягом грудня 2019 р. – січня 2020 р. 15 педпрацівників пройшли навчання на КПК у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова. Кожен викладач успішно захистив курсову роботу за матеріалами навчальних занять курсів та отримав посвідчення, а саме:

1. Вербовська Оксана Василівна
2. Вовк Наталія Степанівна
3. Вовк Оксана Анатоліївна
4. Вонсовський Андрій Броніславович
5. Зубик Ольга Степанівна
6. Колодій Роман Степанович
7. Лещак Олег Степанович
8. Людкевич Уляна Іванівна
9. Нитребич Оксана Олександрівна
10. Огоновська Галина Богданівна
11. Станевич Володимир Станіславович
12. Терлецька Любомира Орестівна

13. Шеремета Любов Андріївна
14. Шумлянська Надія Богданівна
15. Третякова Марина Геннадіївна

Також протягом лютого 2020 року 8 викладачів підвищували свій кваліфікаційний рівень в НУ «Львівська політехніка», освоїли курс «Інтерактивні технології навчання у закладі освіти»: Жукова Тетяна Володимирівна, Зубик Ольга Степанівна, Колодій Ольга Дмитрівна, Кравчишин Оксана Романівна, Курман Віра Михайлівна, Куровська Любов Миколаївна, Стечкевич Леся Корнелівна, Чиженьков Микола Вікторович.

Отже, методична робота у нашому коледжі вибудовується відповідно до принципів системності, послідовності, охоплює викладачів різними формами методичної роботи — масовими, груповими, індивідуальними. При організації методичної роботи враховується, що педагогічна наука не стоїть на одному місці, відбуваються постійні зміни в обґрунтуванні методик, технологій, методів і прийомів навчання, які потребують уваги тих, хто їх використовує.

РОЗДІЛ 2

НОВІ ОРІЄНТИРИ: ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Пліш В.М., викладач, спеціаліст
першої категорії

«СТВОРЕННЯ GOOGLE КЛАС ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ»

Методичні рекомендації

ПЕРЕДМОВА

Останнім часом, дистанційне навчання стало трендом сучасної освіти в світі. Вітчизняні педагоги активно приєднуються до новаторів освіти, впроваджуючи дистанційні технології навчання в процес навчання у ВНЗ.

Українське законодавство на державному рівні регулює питання distance education. Починаючи з Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України від 20.12.2000 р.) [7] підходи до його організації в нашій державі змінюється. Так, останнім нововведенням є закон №6437 про інклюзивну освіту [6], нормами закону якого крім рішення питань навчанням дітей з особливими потребами, визначено ключову термінологію, поняття «індивідуальне» і «дистанційне». За даними сайту abiturients.info [5] в 2016-2017 н.р. отримати освіту дистанційно можна в 31 українському ВНЗ. Практично в кожному ВУЗ III-IV рівня акредитації йде розробка дистанційних курсів для студентів. Відкритим залишається питання про вибір оптимальних засобів організації дистанційного навчання. Одним із можливих рішень даного питання є використання сервісу Google Клас. В даній роботі розглядаються особливості роботи з сервісом, зокрема створення дистанційного курсу, додання матеріалів до нього, здійснення зворотного зв'язку викладача та студента. Результати моєї роботи рекомендую до ознайомлення викладачам ВУЗів I-II рівня акредитації, які впроваджують в роботу технології дистанційного навчання.

1. Загальні відомості

Google Клас – це безкоштовний сервіс для навчальних закладів та некомерційних організацій. Також він доступний всім, хто має особистий обліковий запис Google. Для роботи над сервісом розробники залучили викладачів, тому можна стверджувати, що «завдяки класу спілкування студентів та викладачів виходить на новий рівень - тепер це не обмежується межами аудиторії» [3]. Цей безкоштовний набір інструментів для роботи з електронною поштою, документами та сховищем постійно оновлюється,

додаються нові можливості.

При наявності підключення до Інтернету Клас можна відкрити на комп'ютері в будь-якому браузері. підтримуються їх нові версії. Безумовною перевагою є перспектива використання з мобільних пристроїв (смартфонів, айфонів, планшетів) на базі Android і iOS. Розробники пропонують розширення для Chrome та можливість скачати додатки в Google Play Маркет та Itunes. Оскільки, Клас інтегрований з Google Документами, Google Диск та Gmail, викладачі можуть призначити завдання, прикріпити до них матеріали - документи, посилання та зображення. Програмісти та консультанти компанії Google пропонують таку схему роботи викладача і студента в Класі (див.схема 1), за якою робота над завданнями включає 3 кроки:

1. Викладач створює завдання або опитування. Він може призначити завдання одному, декільком курсам або окремим учням. Існує можливість вказати термін здачі, параметри доступу до доданих матеріалів, відстежувати статус виконання завдань, додавати коментарі під час їх виконання.
2. Студент або учень здає роботу. При виконанні він переглядає або редагує окремими файлами або призначену для нього копію, прикріплює посилання, файли, зображення.
3. Викладач оцінює роботу. Може додавати до завдання примітки, ставити оцінки і повернути учню або студенту із відгуком. Студент бачить свою оцінку та необхідність доопрацювання.

Викладач

Створює завдання і прикріплює файли

Оцінює виконану роботу

Учень

Прикріплює матеріали або редагує файли, відправляє їх на перевірку

Учень отримує оцінку та редагує роботу

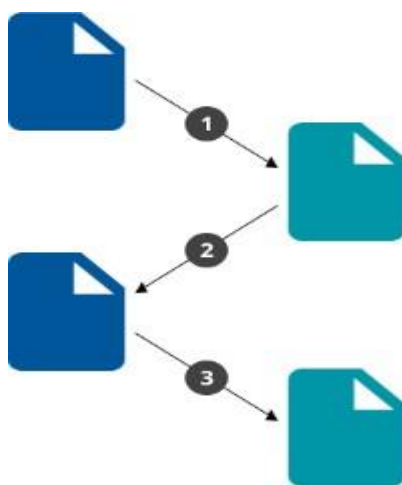

Схема 1– Схема роботи викладача і студента

Класі

2. Робота з сервісом Google Клас [1]

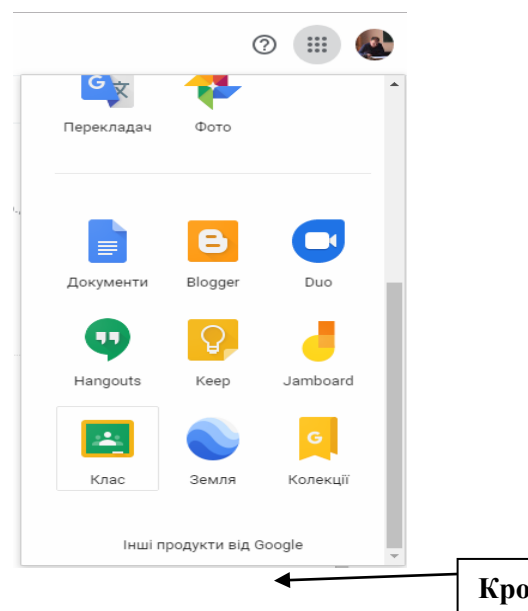
2.1. Створення нового дистанційного курсу

Для створення нового курсу необхідно (див. схема. 2):

1. Зайти до поштової скриньки Gmail
2. Тиснемо кнопку Додатки (крок 1), вибравши Більше\Больше\More (крок 2) переходимо в Google Клас (крок 3)
3. За допомогою «+» (крок 4) створюємо новий курс
4. Робимо його опис (крок 5) та чекаємо декілька хвилин.
5. Настроюємо інтерфейс курсу.
6. Додаємо в курс теоретичні матеріали, відео, завдання та тестування для студентів.

Для студентів в темі можемо створити завдання, оголошення, поставити питання для тих, хто навчається. Для цього в нижній частині сторінки наводимо курсор на знак

натискаємо на

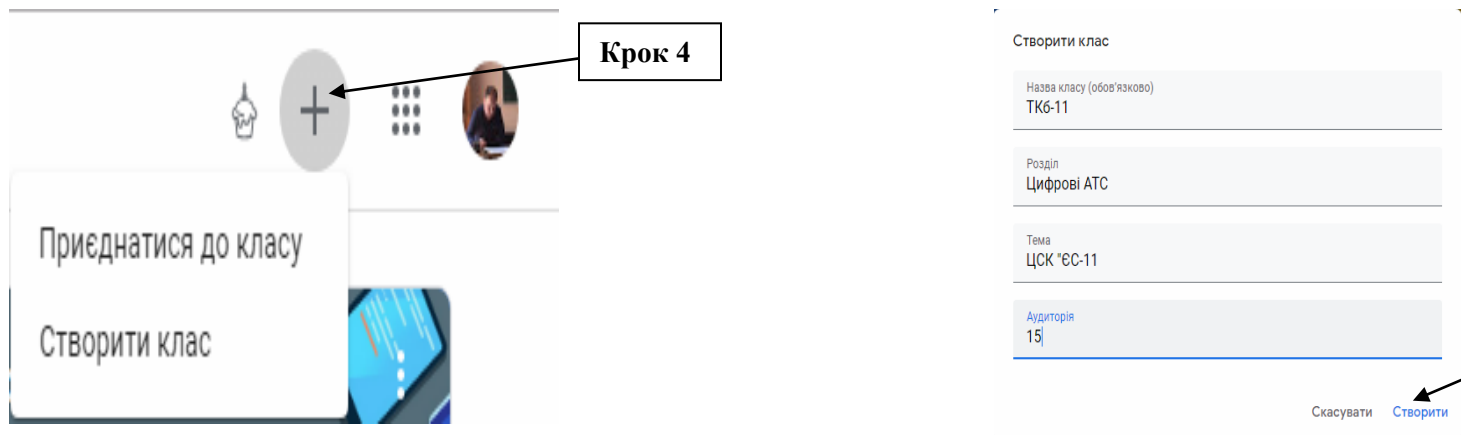

Схема 2 – Вхід до Google Клас

До курсу можна, за необхідності, запрошувати та видаляти викладачів, студентів, архівувати та вилучати курси, передавати права власності.

При наявності декількох курсів викладач може впорядкувати їх, на головній сторінці Класу. Зміни автоматично зберігаються на всіх пристроях і в списках навігації. На початку списку курсів відображаються нові і неархівовані курси, якщо їх не помістили перед ними інші.

2.2 Приєднання навчальних матеріалів до курсу

До завдань (див. рис. 1) ми маємо можливість приєднати теоретичний мінімум, відеоматеріали, презентації та зображення з персонального комп'ютера або Google Діску, вибрати період та час для виконання.

Рисунок 1— Загальний вигляд завдань в Google Клас
Для додання матеріалів до курсу необхідно:

1. У верхньому лівому кутку екрану натиснути

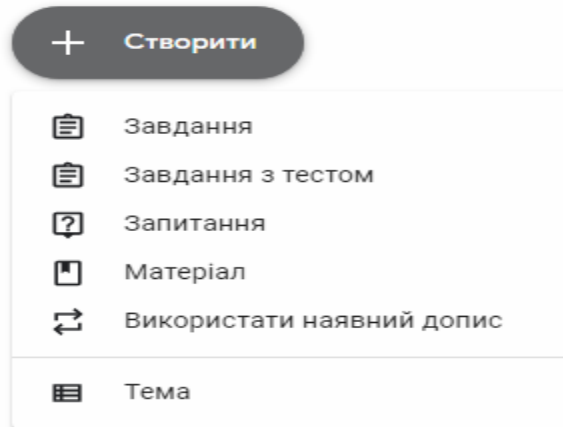
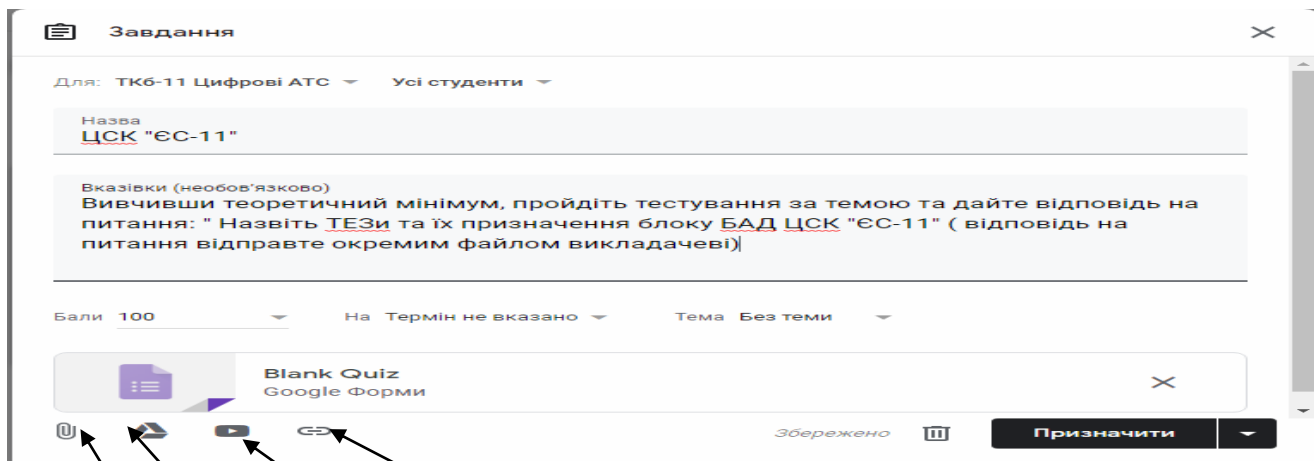

Рисунок 2 – Додавання завдань, питань та матеріалів до курсу
Після натискання можемо створити завдання, питання, оголошення
(див.рис.2)

Після натискання кнопки **Створити завдання** отримуємо форму для створення завдання, де вказуємо назву завдання, інструкції (за необхідності), терміни здачі, додати файли з Google Диску або комп'ютера, посилання на відео, теоретичний матеріал у вигляді готових текстових файлів, файлів презентацій, електронних таблиць (див.схема 3).

- 1– Додавання матеріалів із ПК;
- 2– Додавання матеріалів із Google диску;
- 3– Додавання відео з YouTube\$
- 4– Додавання файлів

Схема 3– Додавання матеріалів до форми Завдань

Під час створення завданняможемонатиснути **призначитизавдання**, додати його в розклад, або зберегти чорновий варіант дляподальшоїроботи (див.рис.3).

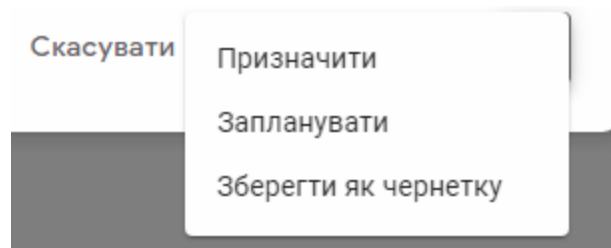

Рисунок3– Робота з формами Завдань

Тестування проводимо за допомогою Google Форми – інструменту для створення тестів та опитувань. Це потужний засіб, який дозволяє створити питання з короткою та розгорнутою відповіддю, множинного та одиночного вибору, шкали та сітки питань. Для цього потрібно зайти в Google Диск, та у правому верхньому куті натиснути на Створити та у вибираючому вікні вибрати форми (див.рис.4).

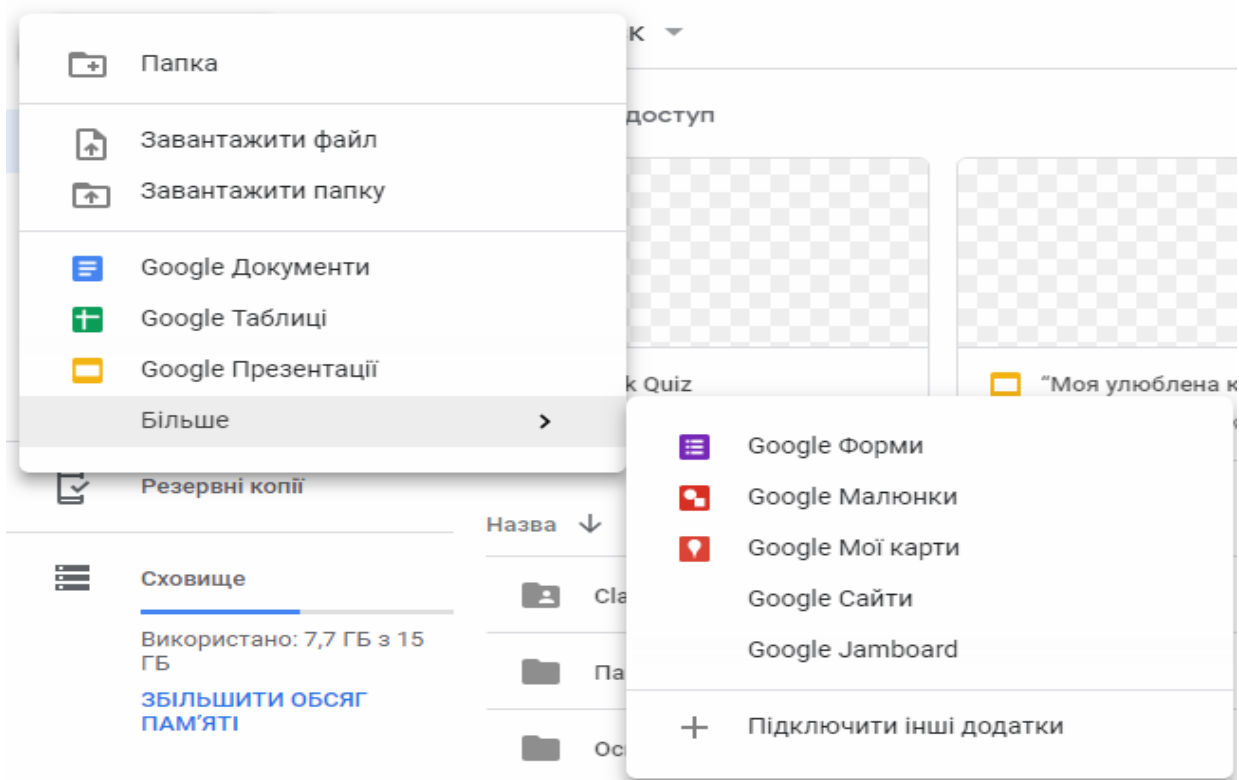

Рисунок 4– Google Форми

Результати переглядаємо у вигляді списку, діаграми успішності студентів. Також доступний перегляд питань, які викликають труднощі у студентів.

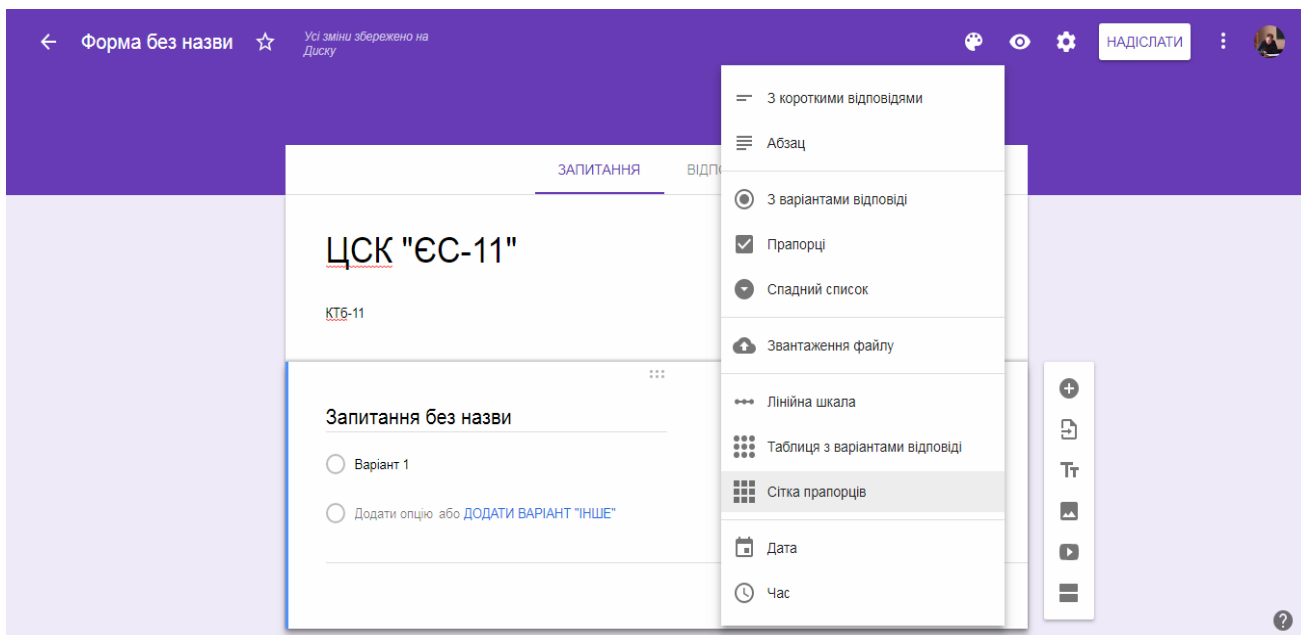

Рисунок 5 –Google Форми для створення тестувань

В стрічці курсу студенти можуть публікувати власні повідомлення та додавати коментарі до повідомлень інших учасників. При цьому викладач може не тільки дозволяти публікацію записів або окремим учасникам і видаляти їх записи, переглядати контент, який вони видалили.

2.3 Відслідковування завдань і заходів в календарі курсу (див. схем.4)

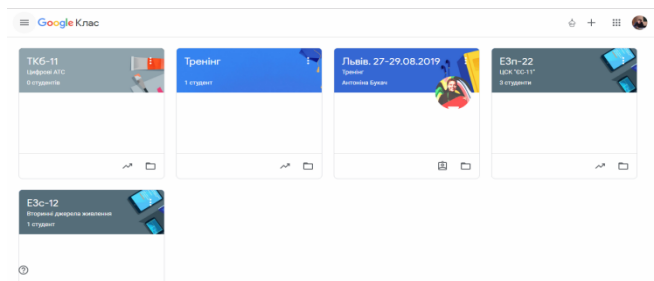
Питання і завдання студентів можемо відслідковувати в календарі курсу. При створенні курсу В класі, студенти автоматично отримують доступ до календаря в Класі і в Google Календарі.

В календарі Класу студенти бачать свої завдання і терміни їх виконання.

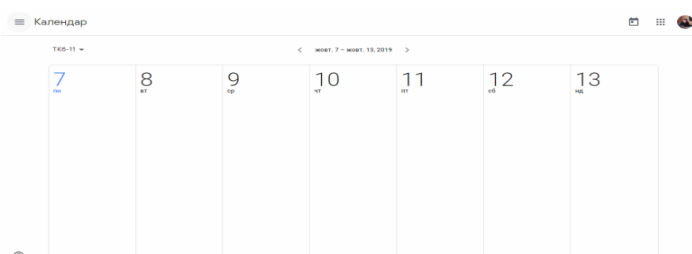
В Google Календарі вказані додані заходи, такі як екзамени, заліки, екскурсії. Для перегляду термінів виконання завдань в Класі необхідно:

1. Перейти на сторінку [courseclassroom.google.com](https://classroom.google.com).
2. У верхній частині екрану натиснути значок (Крок 1).
3. Вибирати Календар (Крок2).
4. Обирати необхідне питання або завдання
5. Щоб переглянути минулу або наступну роботу, натиснути значок > поруч з датою (Крок3).
6. Щоб переглянути завдання для всіх курсів, натиснути Усі заняття.
7. Щоб переглянути завдання для одного курсу, натиснути Усі заняття

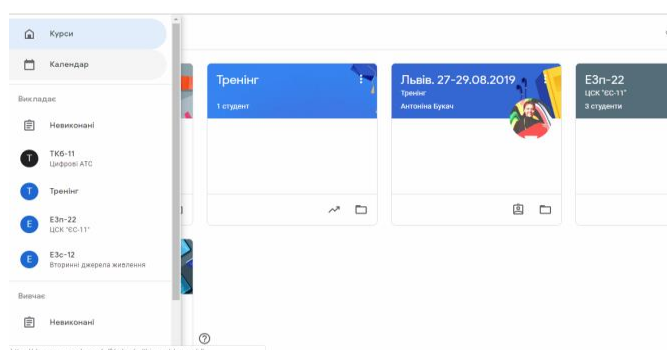
вибирає необхідний (Крок 4).

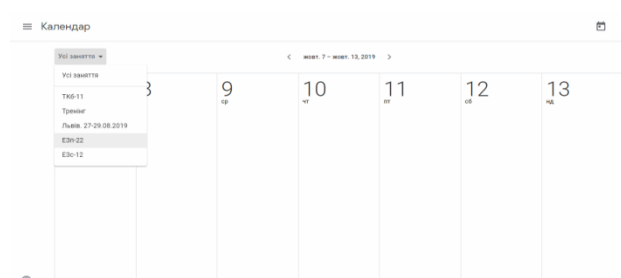
Крок 1

Крок 3

Крок 2

Крок 4

Схема 4 – Робота з Календарем всіх курсів

2.4 Налаштування інтерфейсу курсу

Після створення курсу його кольорове оформлення в верхній частині стрічки можна змінити. Це доступно лише викладачеві. Для цього необхідно у нижній частині зображення шапки курсу натиснути **Вибрати тему** (див. рис.6), після цього можемо скористатися готовою темою або шаблоном курсу із галереї Аналогічно можна додати фото, якщо це потрібно, використавши зображення із власних файлів на комп'ютері.

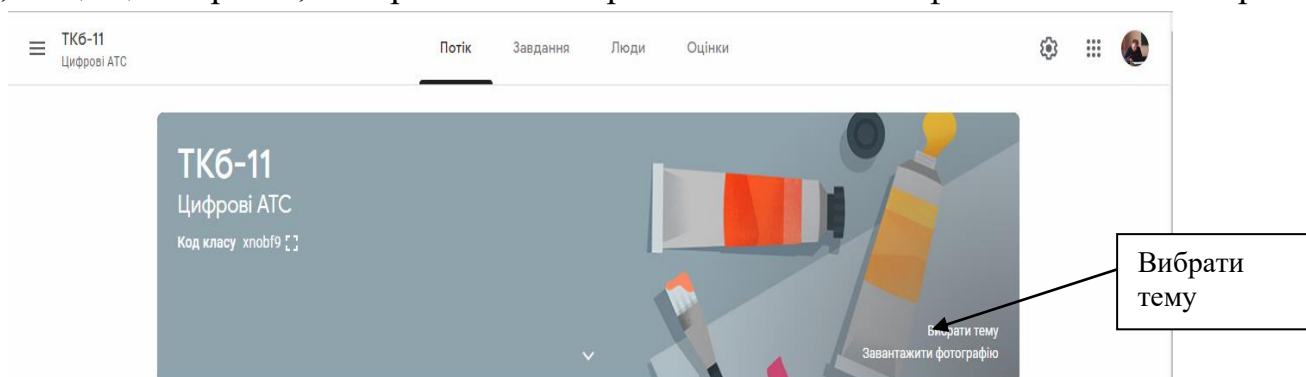
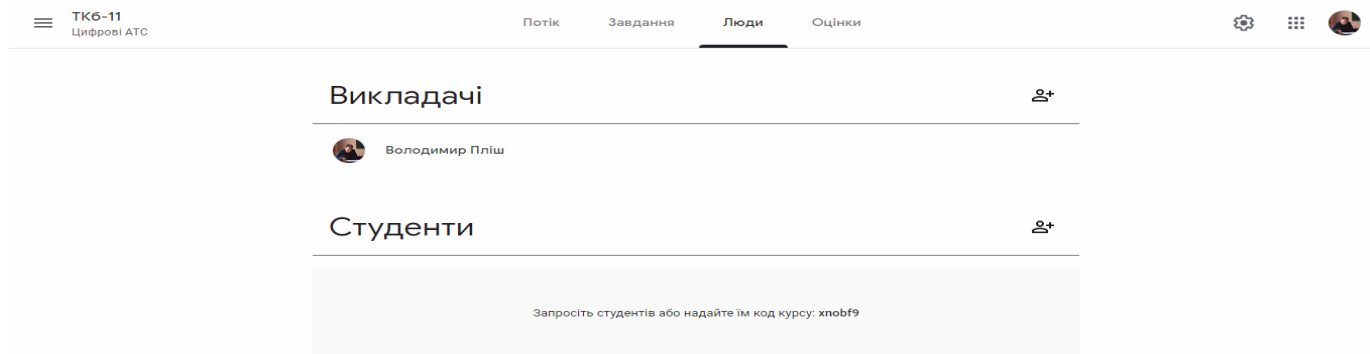

Рисунок 6 – Вибір теми та кольорового оформлення курсу

2.5 Запрошення студентів до курсу

Запрошення студентів, якщо вони не входять до певного домену, можемо здійснити за допомогою коду курсу (див. рис. 7), який маємо можливість надіслати на електронну пошту студентів або під час аудиторного заняття.

Ознайомлення з інструкцією входу до Google Клас обов'язкове.

②

Рис. 7— Запрошення учасників до дистанційного курсу засобами Google Клас

Таким чином, Google Клас має широкі можливості для створення дистанційних курсів змішаного навчання. Його інтеграція з Google Документами, Google Диском, Google Формами дозволяє швидко створити дистанційні завдання для студентів, здійснювати оцінку та контроль за їх діяльністю.

2.6 Робота з довідковими матеріалами[2]

В Класі потужна довідка, яка дозволяє удосконалити володіння навиками користування ним, також додаються довідкові матеріали в соціальних мережах. Незважаючи на те, що Клас підтримує 38 мов, українською мовою довідка не підтримується. Якщо, у налаштуваннях поштової скриньки стоїть українська мова, то довідка автоматично видається англійською. Відповідно є два рішення, або користуватися англійською довідкою, або використати російську мову у налаштуваннях gmail.

2.7 Додаткові можливості

Викладачі та студенти можуть встановити безкоштовно додаток «Google Клас» на мобільних пристроях під управлінням Android, iOS® и Chrome OS (див. рис. 7). Для мобільних пристроїв Для Windows® воно недоступне. Щоб скористуватися сервісом на комп'ютері необхідно зайти в веб-інтерфейс Класу через браузер.

Для встановлення додатку під управлінням *Android* необхідно:

1. Відкрити Google Play Маркет напристрої
2. Скачати додаток Google Клас

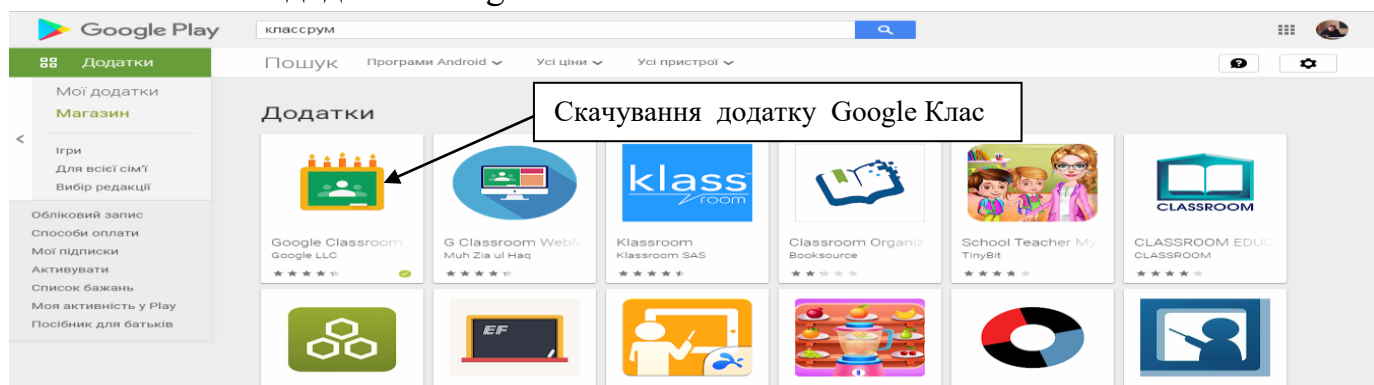

Рис. 7. Додавання додатку «Google Клас» через GooglePlay Маркет

На базі iOS:

1. Якщо ви хочете працювати з Класом на пристрої iPhone® або iPad, скачайте додаток із AppStore.
2. Знайдіть і встановіть додаток **Google Клас**.

Для ChromeOS:

Додаток «Клас» для Chrome OS представляє собою закладку для веб-версії сервісу. Його можна скачати в Інтернет магазині Chrome (див.рис.8)

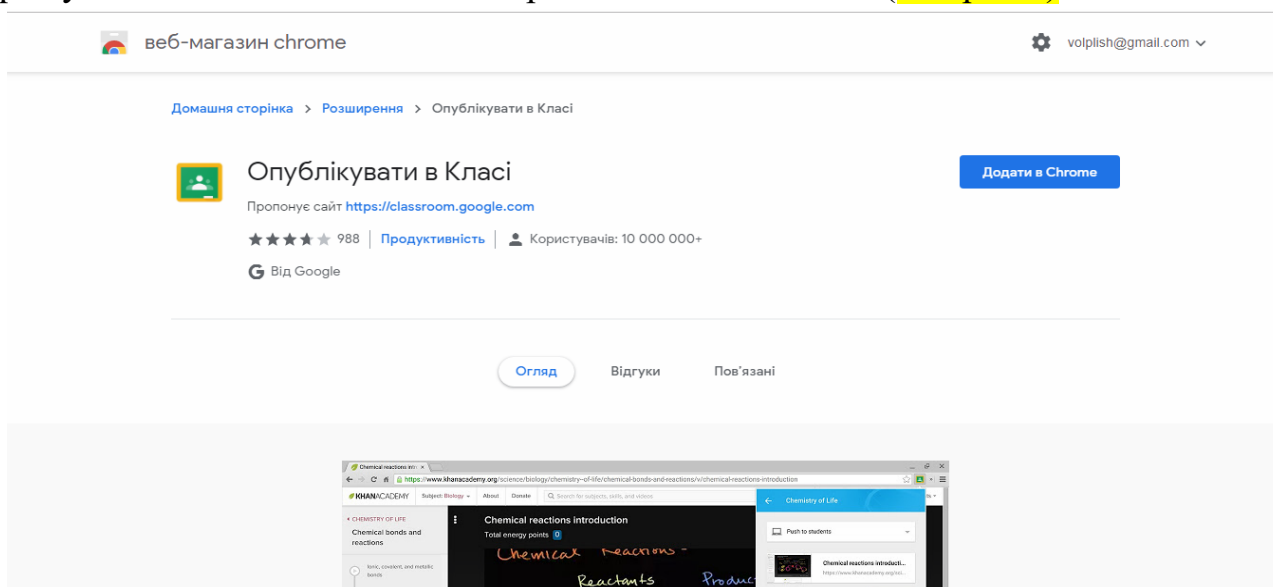

Рис. 8. Додавання додатку «Google Клас» в Chrome

Висновки

Сервіс Google Клас є безкоштовним доступним засобом створення дистанційного курсу. Завдяки інтуїтивно доступному інтерфейсу, потужній довідці є одним із найоптимальніших засобів для дистанційного навчання. В методичних рекомендаціях подано інструкції для використання Google Клас в роботі викладачів, зокрема створення

нових курсів, додання матеріалів, проведення контролю знань, настроювання інтерфейсу, користування довідками та додатковими можливостями, додання студентів до курсу, організації зворотного зв'язку. Подальша робота з Google Клас передбачає створення стійкої практичної системи роботи зі студентами дистанційно, удосконалення структури та матеріалів курсів.

ДОДАТКИ

Словник використаних термінів

Аккаунт – реєстраційний запис, що містить відомості, які користувач повідомляє про себе у соціальній мережі для підключення до системи – ім'я користувача (логін) і пароль, ім'я та прізвище користувача. Може містити додаткові анкетні дані користувача: фотографію, по батькові, псевдонім, стать, соціальний статус та інше.

Веб-сайт (від англ. website: web – «павутина», «мережа» та site – «місце», букв. «місце в мережі») – об'єднана під однією адресою (доменним ім'ям або IP-адресою) сукупність сторінок, на яких розміщуються документи і матеріали приватної особи або організації. Веб-сайти в сукупності складають Всесвітню павутину (WWW). Коли говорять «своя сторінка в Інтернет», то мається на увазі цілий веб-сайт або особиста сторінка в складі чужого сайту.

Веб-сторінка – складова частина веб-сайту. Може містити текст, зображення, гіпертекстові посилання на інші сторінки або на інші сервери.

Веб-сторінка – текстовий файл, що містить опис зображення документа мовою гіпертекстової розмітки - HTML (Hyper Text Markup Language). Сторінка може містити не тільки форматований текст, а й графічні, звукові та відеооб'єкти. Найважливішою рисою веб-сторінок є гіпертекстові посилання. Веб-сторінка розміщується на сайті в Інтернеті.

Гіперпосилання – графічне зображення або текст на сайті або в листі електронної пошти, натиснувши на які мишею можна завантажити (іншу) веб-сторінку.

Дистанційна освіта – здійснюється за допомогою комп'ютерів і телекомунікаційних технологій і засобів. Учасники процесу знаходяться на відстані один від одного.

Змішаний курс – курс, який поєднує в собі два режими навчання, онлайн і очне навчання

Сервіс – сукупність засобів для обслуговування користувачів; набір функцій одного з рівнів програмної структури мережі, що забезпечують доступ до об'єктів вищого рівня через інтерфейс між цими рівнями.

Система дистанційної освіти – освітня система, що забезпечує здобуття освіти за допомогою дистанційних технологій навчання. Включає: кадровий склад адміністрації і

технічних фахівців, професорсько-викладацький склад, навчальні матеріали та продукти, методики навчання і засоби доставки знань, які об'єднані організаційно, методично і технічно з метою проведення дистанційного навчання

Список використаної літератури

1. <https://classroom.google.com/h>
2. https://support.google.com/edu/classroom/answer/6020279?hl=ru&ref_topic=717544
- 4
3. Ways we're making Classroom and Forms easier for teachers this school year [Електронний ресурс] / Sarah Wu/ <https://www.blog.google/topics/education/10-ways-were-making-classroom-and-forms-easier-teachers-school-year/>
4. Власенко Л. В. Дистанційна освіта та її функції у процесі навчання / Л.В. Власенко, О. В. Никитенко. // Міжнародні Чепанівські психолого-педагогічні читання. – 2013. – №5.
5. Дистанційне навчання [Електронний ресурс] / <https://abiturients.info/uk/vuzy/distancyne-navchannya-u-vnz-ukrayini>
6. Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг.
7. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні – Режим доступу до ресурсу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

**Крот О.М., викладач,
спеціаліст вищої категорії**

РОБОТА З GOOGLE ФОРМАМИ

Методичні рекомендації

ПЕРЕДМОВА

Якість навчання, результативність надання знань неможливі без діагностики та моніторингу. Зручними діагностичними формами в роботі викладача є анкетування та тестування.

Запропоновані рекомендації надають можливість проведення тестового контролю та збору інформації шляхом анкетування за допомогою електронних форм для збору, узагальнення та аналізу інформації на прикладі Google Форм.

Створити ефективні онлайн-тести та анкети та опитувальники допоможуть форми на Google диску.

Google Форми – це зручний інструмент, за допомогою якого можна легко і швидко планувати заходи, складати опитування та анкети, а також збирати іншу інформацію.

Форму можна підключити до електронної таблиці Google, і тоді відповіді респондентів будуть автоматично зберігатися в ній.

Використання Google Форм у педагогічній діяльності можливе в різних ситуаціях, а саме:.

Телекомунікаційні проекти:

- Організація й проведення тренінгу: використовується Google форма при реєстрації учасників;
- в позанавчальних заходах – з метою незалежного оцінювання учасників вікторин, конкурсів

• **На занятті:**

- при організації спільної роботи в групі;
- самооцінці;
- рефлексії;
- тренувальні та контрольні тести;
- домашньої роботи).

• **Збір статистичних даних:**

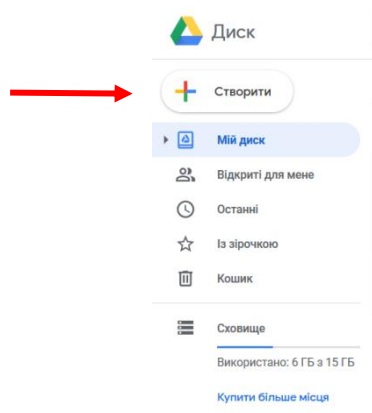
- опитування;анкети.

Робота з Google формами

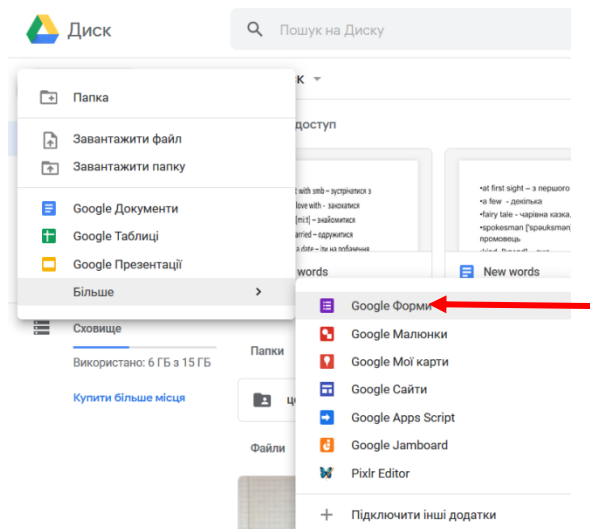
Google форми це зручний інструмент, за допомогою якого можна легко скласти опитування та анкети, а також збирати іншу інформацію, узагальнювати її, а, найголовніше, проводити опитування студентів за різними типами запитань.

Створення форми в Google Диску:

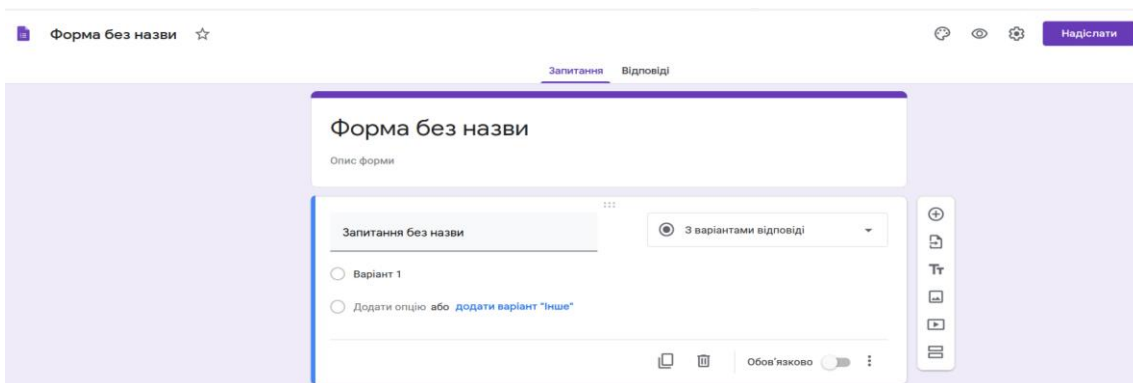
1. Натисніть червону кнопку Створити

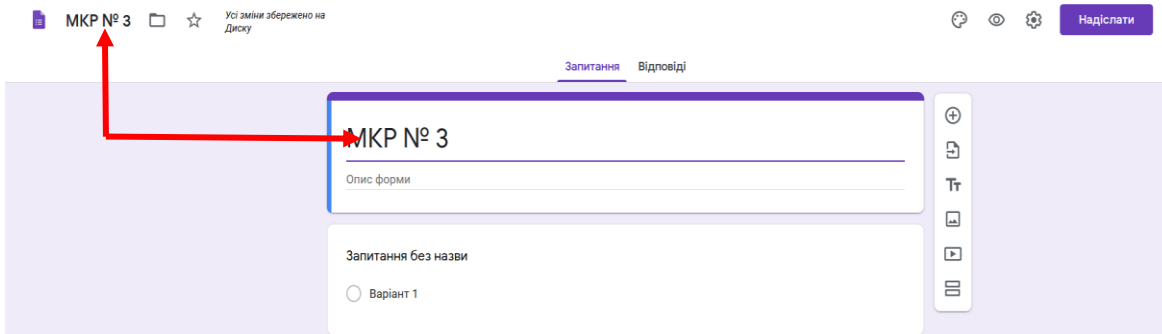
і виберіть пункт Форма.

2. Дайте їй назву, наприклад МКР №3.

Назва автоматично відображатиметься і у відповідному полі безпосередньо самої форми.

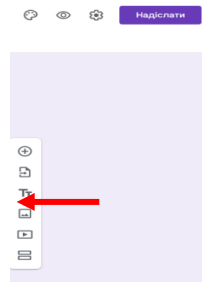

Будь-яка дія у формі завершується натисканням клавіші **Enter** або двічі клацнути лівою кнопкою миші.

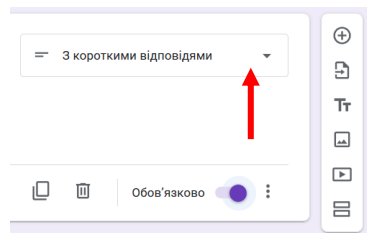
У полі **Опис форми**, за бажанням, можна надати короткий коментар проведення опитування та вказівки щодо нього.

3. Додати питання тесту.

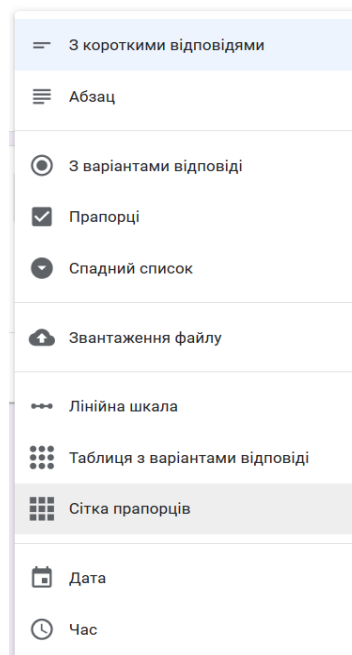
Щоб вставити питання, натисніть на стрілку поруч із кнопкою "Додати елемент"

і виберіть у спадному меню

один з наступних типів питання:

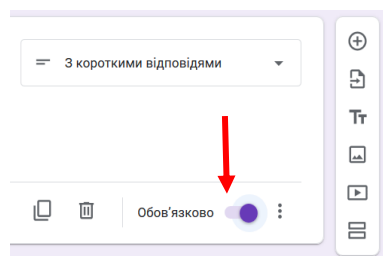

- 3 короткими відповідями - респонденту пропонується вписати коротку відповідь;
- Абзац - респондент вписує розгорнуту відповідь;

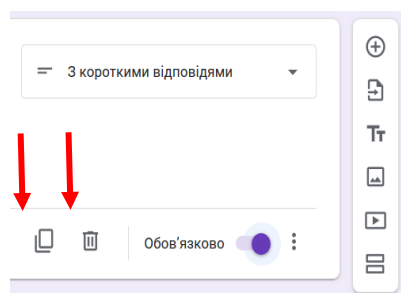
- 3 варіантами відповіді - респондент повинен вибрати один варіант відповіді з декількох – для формування тестових запитань;
- Прапорці - респондент може обрати кілька варіантів відповіді;
- Спадний список - респондент вибирає один варіант з розкритого меню;
- Лінійка - респондент повинен поставити оцінку, використовуючи цифрову шкалу (наприклад, від 1 до 5).
- Таблиця з варіантами відповідей – респондент встановлює відповідність;
- Сітка - респондент вибирає певні точки в сітці, що складається із стовпців і рядків;
- Дата - респондент вибирає дату, використовуючи календар.
- Час - респондент вибирає точний час або часовий проміжок.

Якщо ви натиснете саму кнопку "Додати елемент", а не на стрілку поруч із нею, то за замовчуванням буде додано текстове питання. Якщо потрібно змінити його на інше, виберіть потрібний пункт зі поданого вище списку.

Ви можете також встановити прапорець "Зробити це питання обов'язковим": тоді користувач не зможе відправити форму, не відповівши на нього.

Ви можете виконати наступні дії з кожним питанням, заголовком або новою сторінкою своєї форми, що знаходяться праворуч від назви запитання: редагування, копіювання, видалення.

Кожна дія користувача в Google формах автоматично зберігається.

Важливо!!! Якщо Ви проводите опитування у формі тестів, то система автоматично підрахує кількість балів, яку отримав респондент (кількість балів за кожне запитання Ви призначаєте довільно). Для цього потрібно натиснути кнопку Налаштування

та в діалоговому вікні виконати наступну дію:

Після виконаних дій у окремому полі кожного запитання внизу зліва з'явиться кнопка

натиснувши на яку, потрібно встановити кількість балів та варіант вірної відповіді.

Форма дає можливість переміщати запитання в певному порядку, натиснувши і утримуючи по центру зверху кнопку

Крім цього, можна встановити додаткові налаштування, за бажанням, використовуючи вищезгадану кнопку **Налаштування**.

4.Надіслати Форму респондентам.

Для цього слід натиснути кнопку

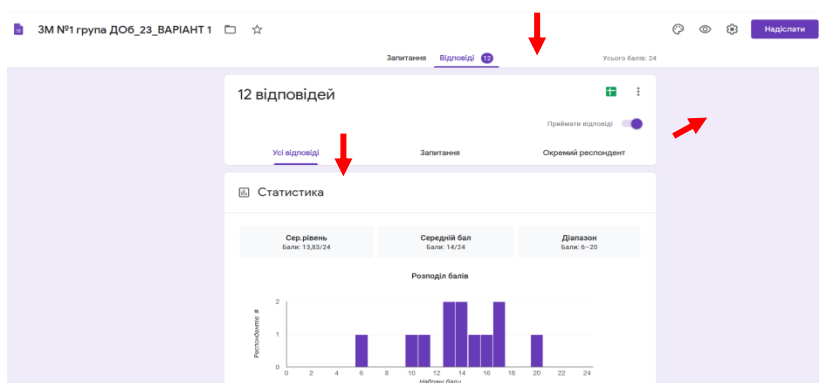

та у діалоговому вікні, що з'явиться вибрати один з варіантів:

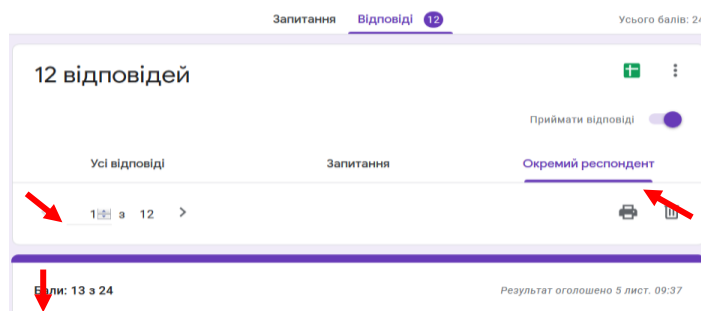
- ✓ через e-mail респондентів

- ✓ скопіювати адресу в Classroom у потрібне завчання.

У результаті роботи з Формами можна отримати результати опитування, включно у таблиці Excel, і статистику проведеного опитування:

Актуально, що можна переглянути відповіді кожного респондента окремо.

Чиженьков М.В..
спеціаліст вищої категорії

ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ

Методичні рекомендації

ПЕРЕДМОВА

Викладачі коледжів України, як і наші колеги з усього світу, опинилися перед необхідністю оперативно організувати дистанційне навчання в умовах карантину. Академічна свобода дозволяє обрати найбільш оптимальну платформу, програму та цифровий ресурс.

розробило методичні рекомендації закладам фахової передвищої та вищої освіти щодо проведення семестрового оцінювання студентів, а також захистів дипломних робіт і складання атестаційних іспитів. Взявши за основу рекомендації Міністерства освіти і науки, викладачі ЦК ЕПЗ коледжу зібрали, узагальнили та доповнили кращі

практики навчальних закладів, які вже впровадили захист під час карантину, а також власний досвід під час захисту курсових проєктів. Завдяки цьому й розроблено методичну підтримку колегам, щоб якісно, з дотриманням вимог до проведення екзаменів та захисту дипломних робіт, об'єктивно і добросовісно вони мали змогу провести ці заходи. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та інші), відеоконференції (MSTeams, ZOOM, GoogleMeet, Skype та інші), форуми, чати тощо. Проте в даному посібнику ми рекомендуємо використовувати єдиний інструмент комунікацій під час проведення оцінювання та атестації студентів та закріпити його у власних нормативних документах. Саме запропонована система допоможе забезпечити належний контроль, зокрема, використання авторизованого доступу до комунікаційних інструментів, фіксацію часу початку та завершення виконання студентом завдання, використання алгоритмів випадкового вибору завдань тощо.

У методичних рекомендаціях надано алгоритми проведення семестрового контролю, а також атестації, захисту дипломних робіт та їх документального супроводу із використанням відеозв'язку. А паперовий примірник кваліфікаційної роботи з власноручним підписом здобувача може бути надісланий поштою заздалегідь до державної екзаменаційної комісії, або ж предоставлений власноруч відповідно до встановленого графіка, який забезпечить дотримання карантинних пересторог.

Пропонуємо такий варіант проведення екзамену.

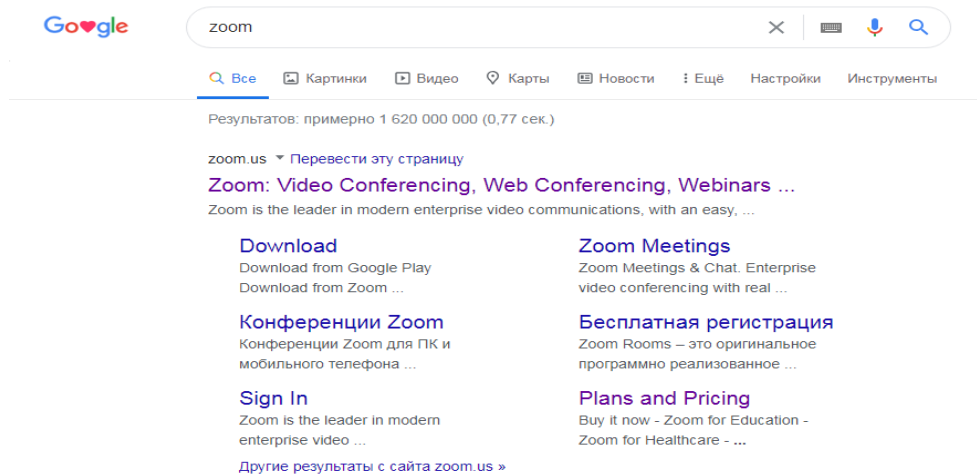
1 План екзамену

ТОПЗ 11.04.2020 р.

10:00 – 10:40	організаційна частина, допуск до екзамену, вибір білетів (конференція Zoom)
10:40 – 10:50	видача екзаменаційних білетів (googleclassroom)
10:50 – 12:30	підготовка студентами відповідей
12:30 – 13:00	перевірка екзаменаційних робіт
13:00 – 13:40	здача екзамену (конференція Zoom)
13:40 – 13:45	перерва
13:50 – 14:30	здача екзамену, оголошення оцінок (конференція Zoom)

Технічна частина

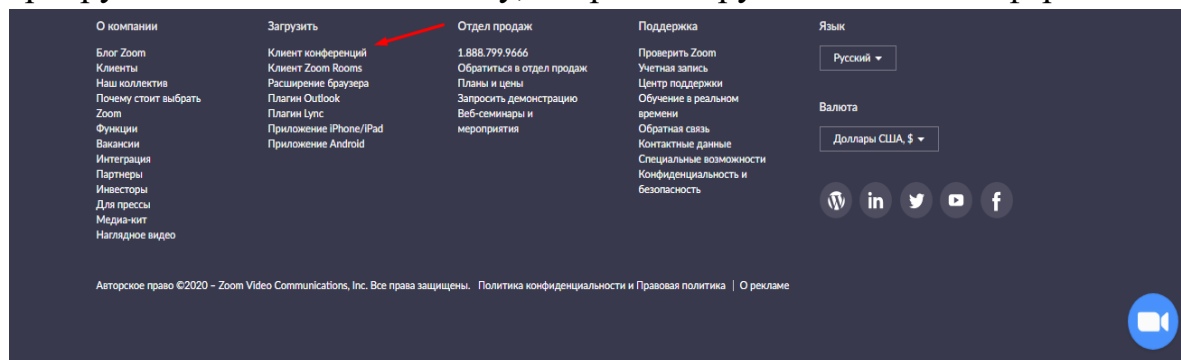
- 1 Відкрити, наприклад, Google.
- 2 Написати в пошуковому рядку Zoom
- 3 Перейти по першому посиланню

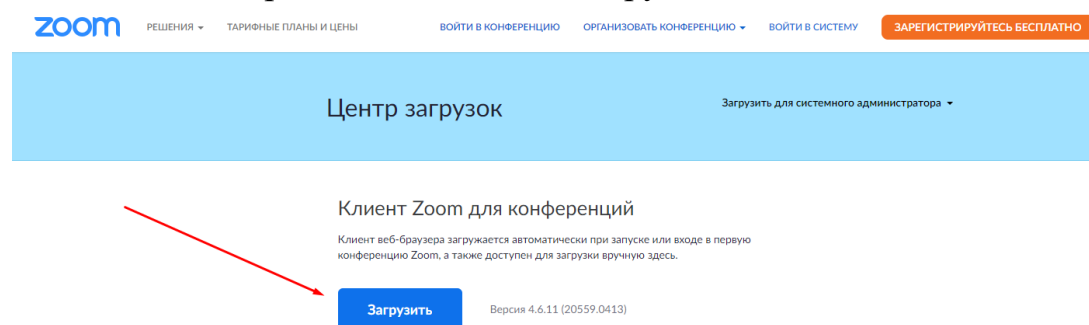
4 Перейшовши за посиланням

Zoom: Video Conferencing, Web Conferencing, Webinars ...

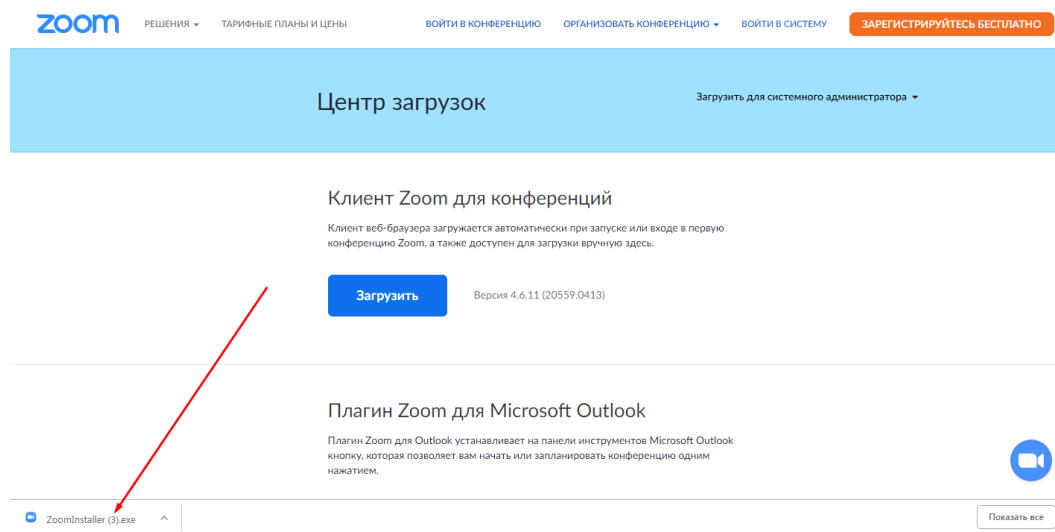
прокрутіть максимально донизу, оберіть: загрузити клієнт конференцій

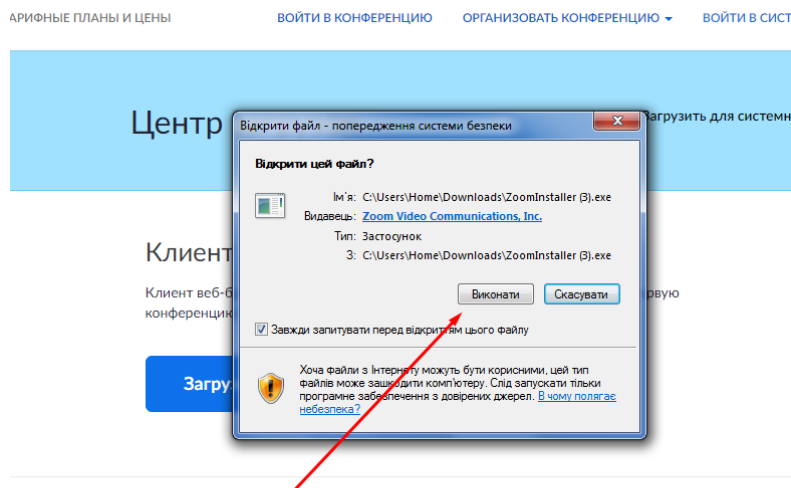
У вікні, що відкрилось, натисніть «Загрузить»

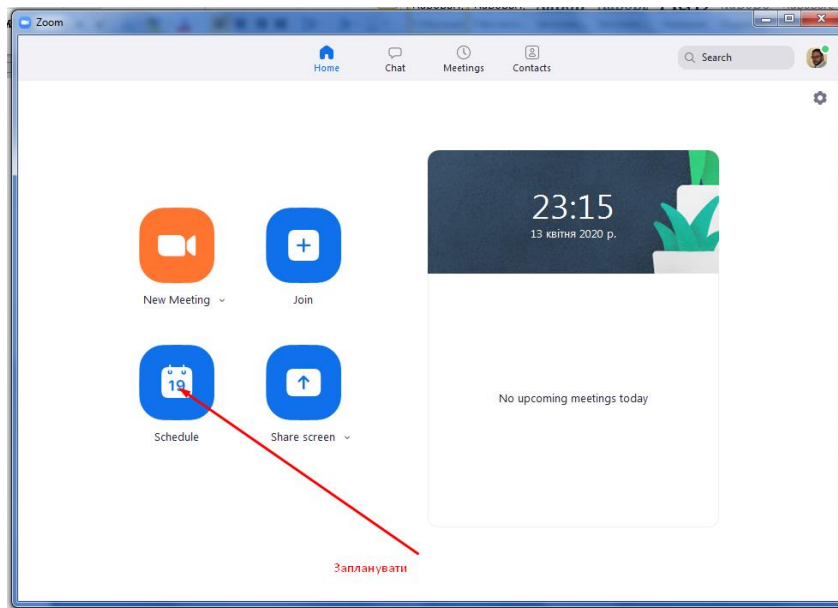
Дозвольте встановлення скачаного файлу.

Може ще так спитати:

Відкривається таке вікно:

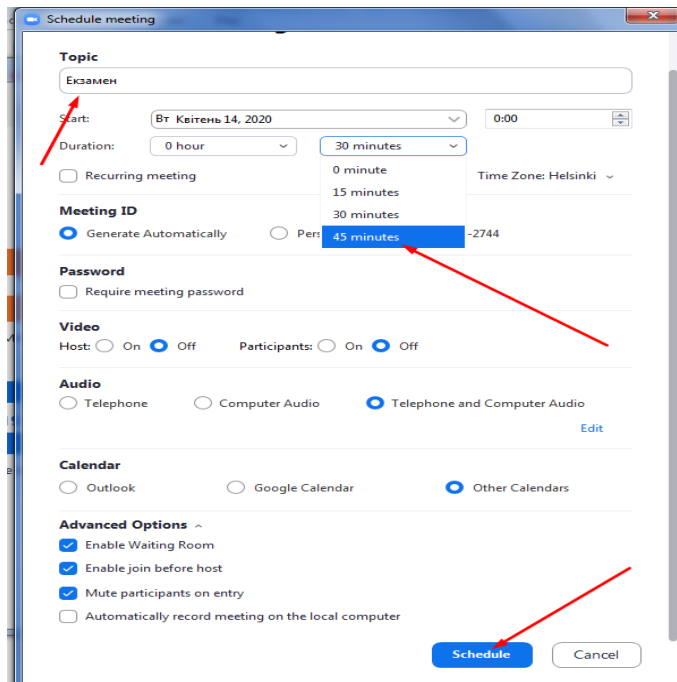
Може бути російською, в мене чомусь англійською (і нічого не можу зробити)

Натиснути «Запланувати (конференцію)»

Якось називаємо конференцію, наприклад «Екзамен»

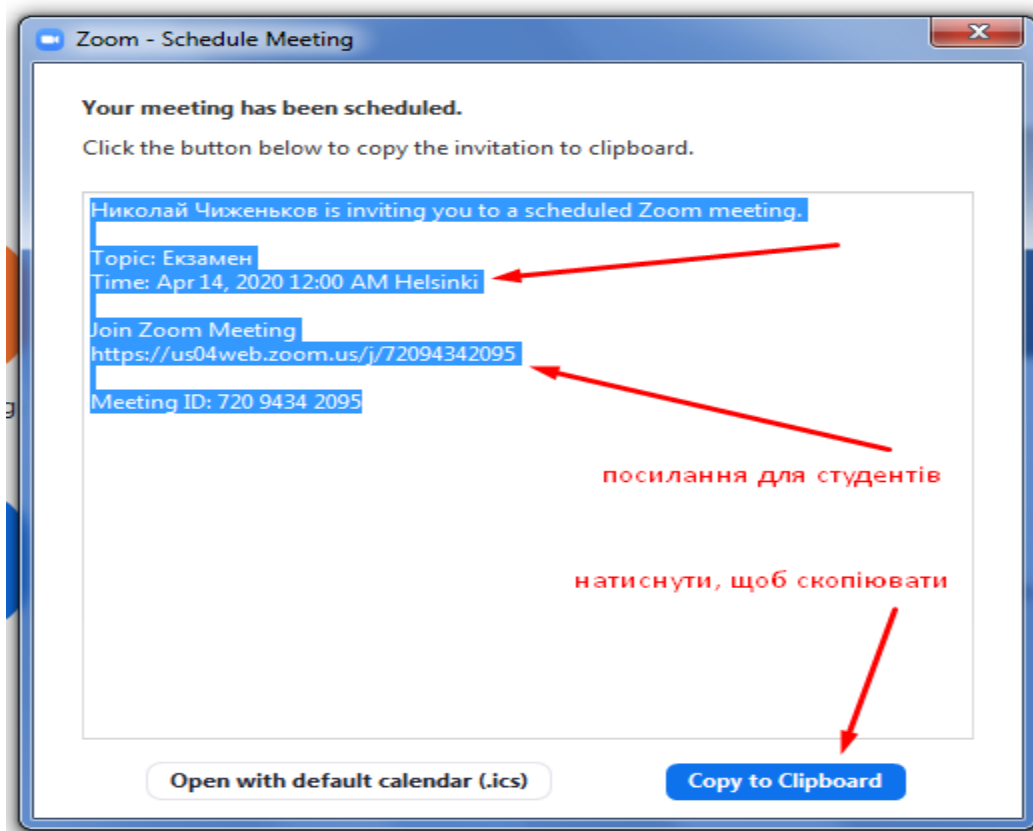
Обираємо тривалість «45 хвилин» в безкоштовній версії все одно буде 40 хв.

Тиснем: «Запланувати (Schedule)»

Виходить вікно запрошення, яке містить посилання, по якому студенти зможуть приєднатись до конференції.

Переконайтесь, що конференція запланована за київським часом (Helsinki);).

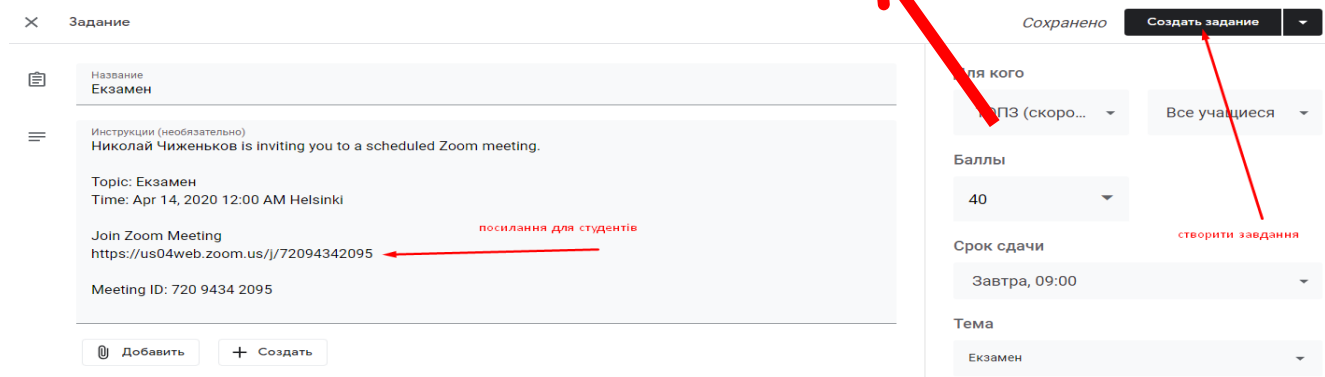

Це запрошення потрібно скопіювати (Copy to Clipboard)

В GoogleClassroom скинути студентам запрошення на конференцію:

Краще це зробити як завдання, тоді їм пропікає на телефонах.

Створити завдання:

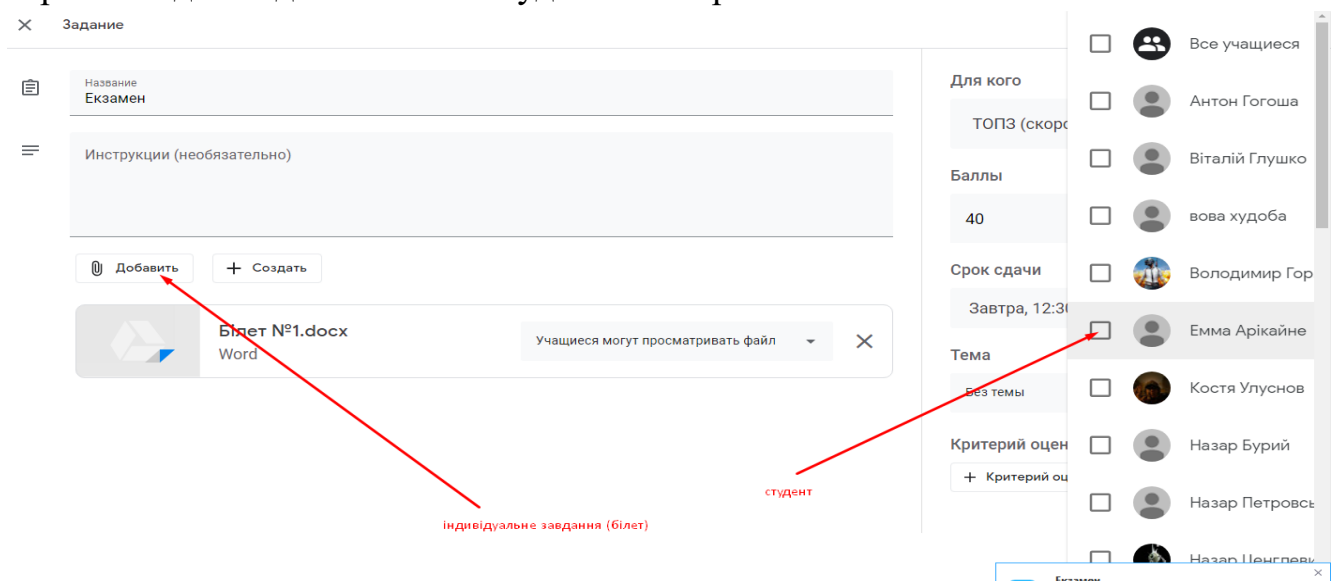

В 09:00 відкрити конференцію:

Тривалість конференції 40 хв. (безкоштовно). За цей час можна провести організаційну частину, надати можливість студентам обрати білети (по номерах).

Створити завдання для кожного студента за обраним білетом:

Прийняти виконані завдання.

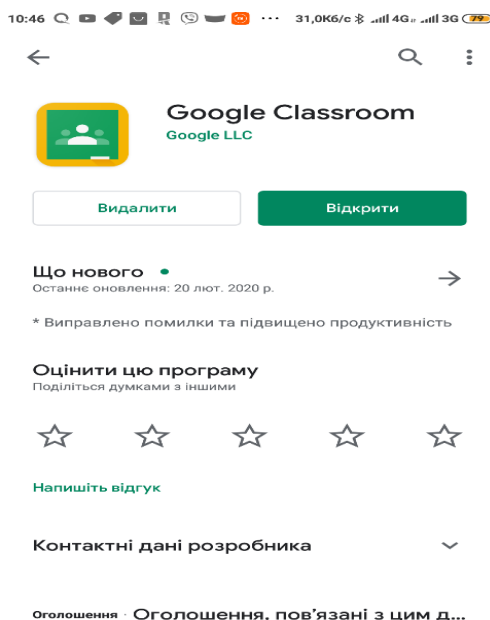
Повернути студентам оцінки:

	Назар Петровський	Не назначено	Не назначено	5из 5 Черновик
	Назар Ценглевич	Не назначено	Не назначено	Вернуть Ctrl+Alt+R Посмотреть сданную ра... Ctrl+Alt+V

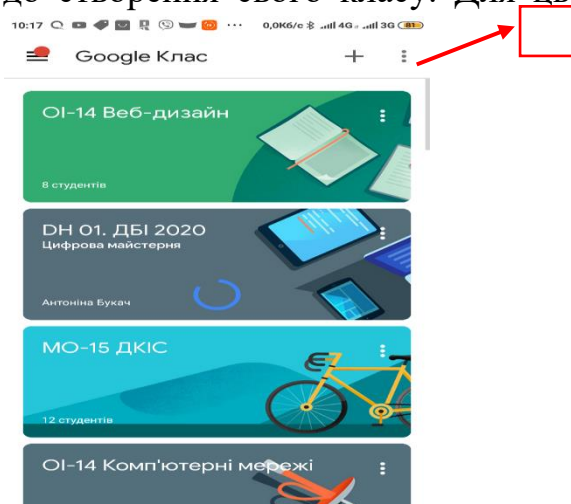
Після повернення виконаних завдань ще раз створити конференцію, заслухати доповіді студентів по питаннях екзаменаційних білетів.

ІНСТРУКЦІЯ СТВОРЕННЯ GOOGLE КЛАС З МОБІЛЬНОГО ТЕЛЕФОНА

Для того щоб створити **Google клас** необхідно мати обліковий запис Google. Далі потрібно завантажити додаток з Play market чи AppStore.

Переходимо до створення свого класу. Для цього потрібно відкрити додаток та

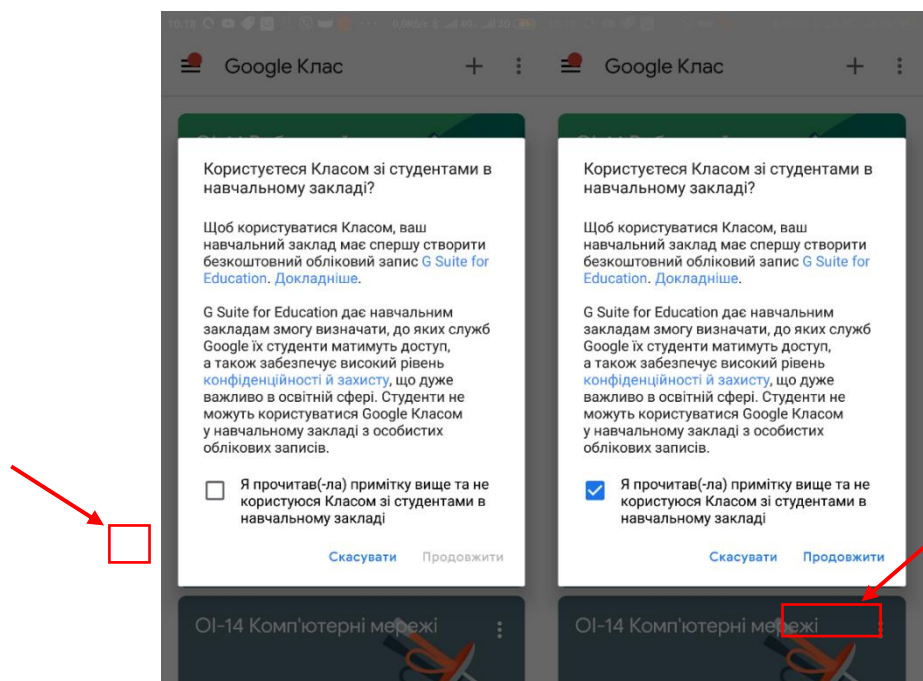

натиснути на «+».

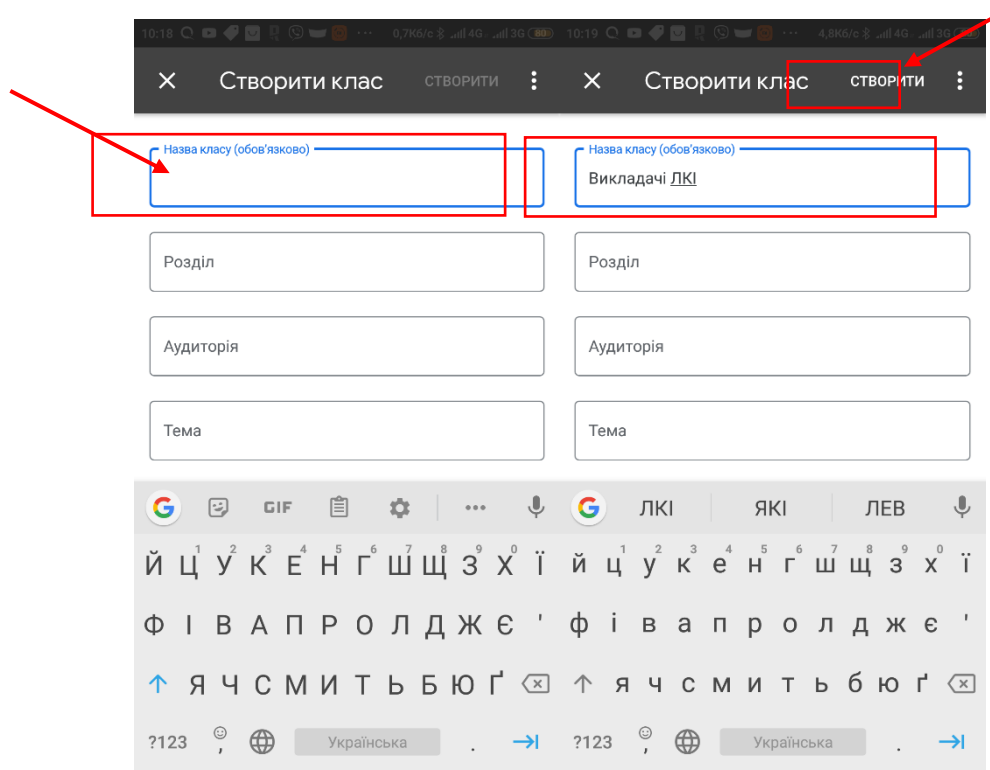
Щоб створи клас, необхідно вибрати пункт «Створити клас»

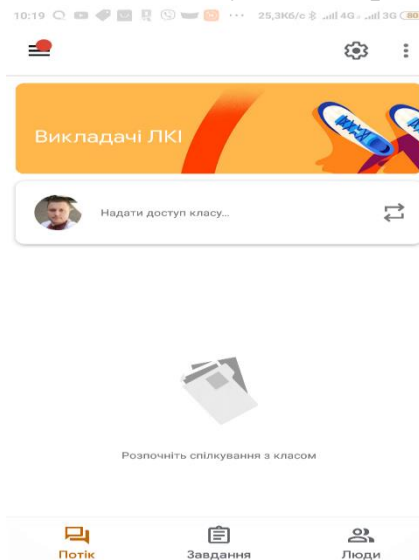
Далі погоджуємось з умовами, поставивши галочку про те, що прочитали усі умови та натискаємо на кнопку «Продовжити»

Далі появиться вікно, де необхідно **обов'язково вказати «Назва класу»** та за необхідності вказати «Розділ», «Аудиторія» та «Тема» та натиснути на кнопку «Створити».

Для студента і викладача доступні такі вкладки: **потік**, **завдання**, **люди**. Для викладача є додаткова вкладка оцінки, яка доступна з версії для ПК.

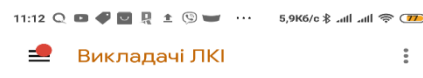
У вкладці «**Потік**» викладач може додавати коментарі, оголошення, спілкуватись із групою та студенти можуть спілкуватись між собою.

Вкладка «**Завдання**» містить усі створені завдання викладачем

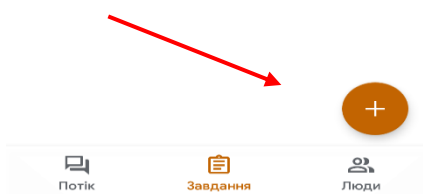
Вкладка «**Люди**» містить інформацію про викладача та список студентів.

Як створити тему?

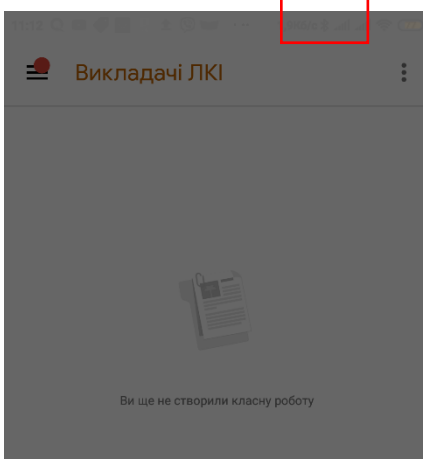
Для того, щоб створити тему, необхідно перейти на вкладку «Завдання» та натиснути на кнопку «+».

Ви ще не створили класну роботу

Вибрати пункт «Тема»

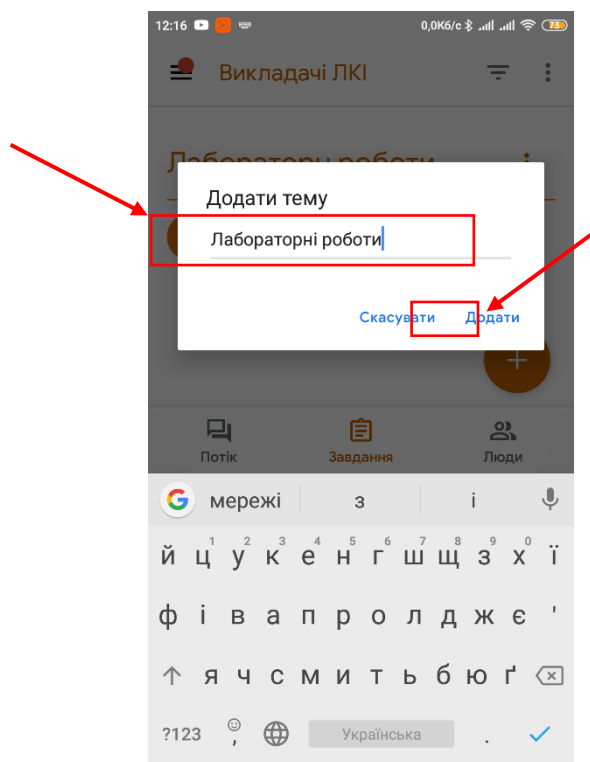

- Завдання
- Запитання
- Матеріал

Тема

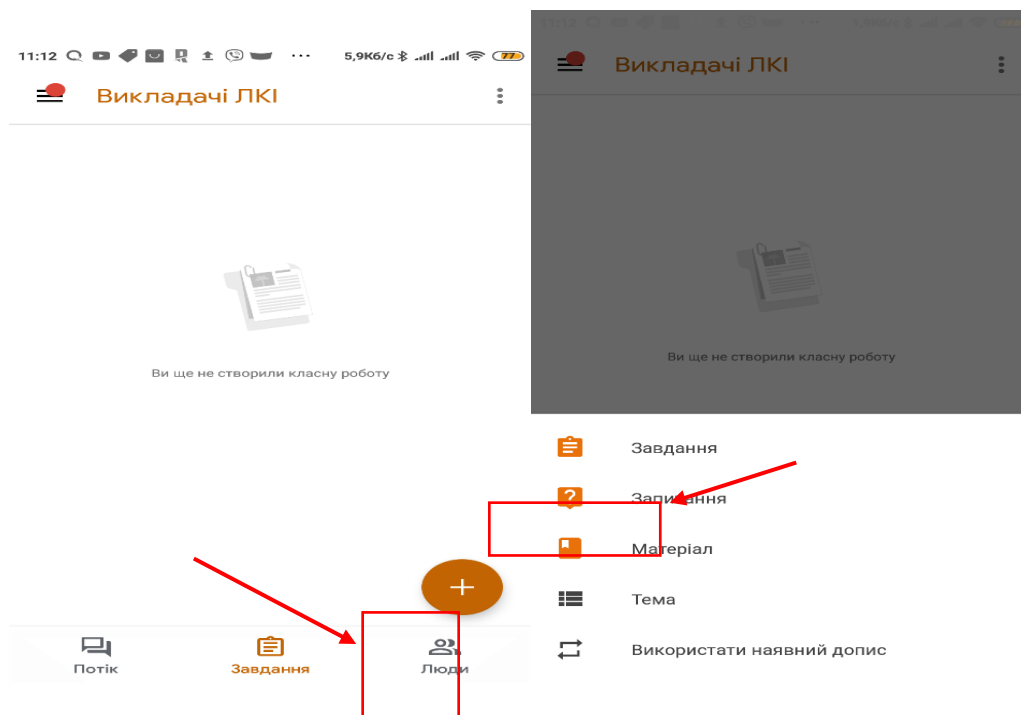
Використати наявний допис

та вказати назву теми і натиснути на кнопку «Додати»

Як створити завдання?

Для того щоб створити завдання, необхідно перейти на вкладку «Завдання» та натиснути на «+» та вибрати пункт «Завдання»

Далі необхідно заповнити сторінку із завданням.

Що саме потрібно заповнити? При створенні завдання доступні такі поля:

«**Назва**» - назва завдання

«**Опис**» - вказівки по виконанню завдання

«**Бали**» - за необхідності можна вказати максимальний бал за виконання завдання чи вибрати пункт «без оцінок», якщо завдання не оцінюється.

«**Дата здачі**» - за необхідності можна вказати кінцеву дату та час здачі завдання

«**Тема**» - вказується тема, до якої відноситься завдання.

The screenshot shows a task creation form with the following fields highlighted by red arrows:

- Назва:** Лабораторна робота 1
- Опис:** Вказівки по виконанню лабораторної роботи
- Бали:** 12
- Дата здачі:** пн, 16 бер. 12:20
- Тема:** Лабораторні роботи

The dialog box titled "Змінити кількість балів" (Change number of points) has two options:

- ☒ 12 бал.
- ☐ Без оцінок

Buttons at the bottom: "Скасувати" (Cancel) and "Зберегти" (Save).

Задання балів

The date selection interface shows the month of March 2020. The date "Пн, 16 бер." (Monday, 16 March) is selected and highlighted in blue.

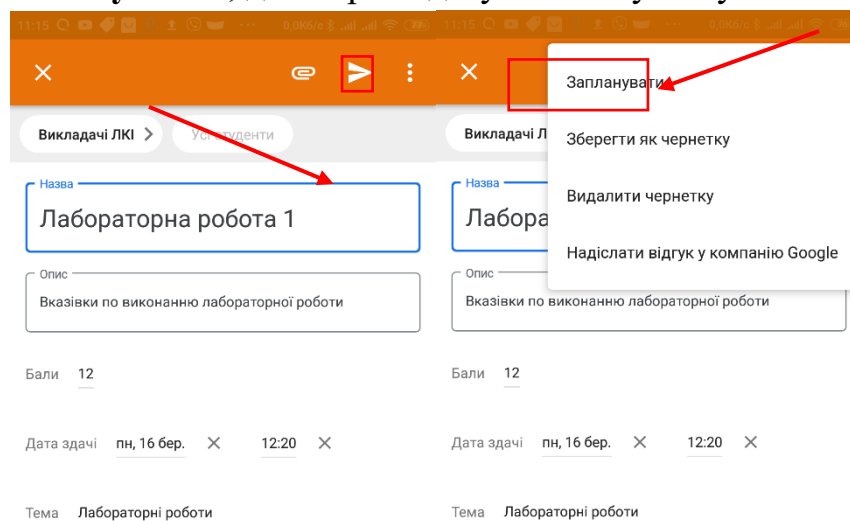
Задання дати

The time selection interface shows a clock face with the time "12:20" selected and highlighted in blue.

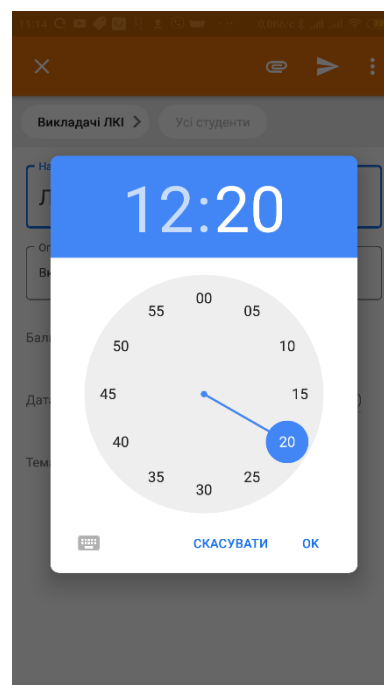
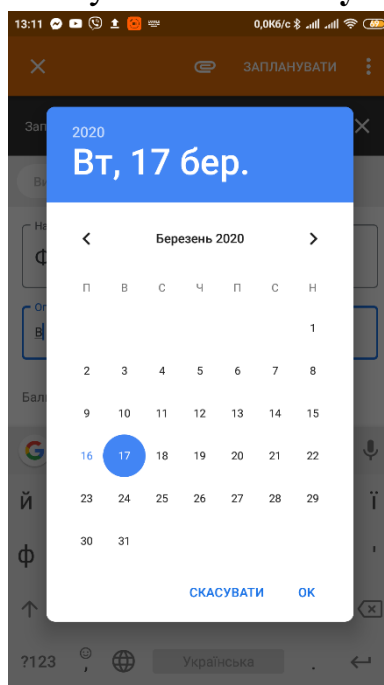
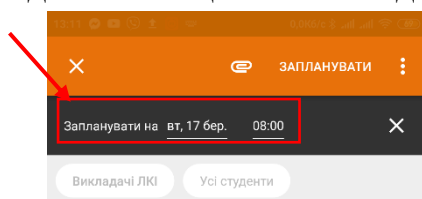
Задання часу

Також до завдання можна прикріпити посилання, файли, з камери зробити фото чи відео за допомогою кнопки .

Заповнивши ці поля, завдання можна опублікувати одразу, натиснувши на , чи його можна запланувати на конкретну дату та час. Для цього необхідно натиснути на та вибрати пункт «Запланувати», де вибрати дату та час публікування.

В результаті цього з'явиться вікно із плануванням публікації, де необхідно задати дату і час. Для цього потрібно клікнути на дату, а потім і на час та вказати необхідні дані. Після цього необхідно натиснути на «Запланувати».

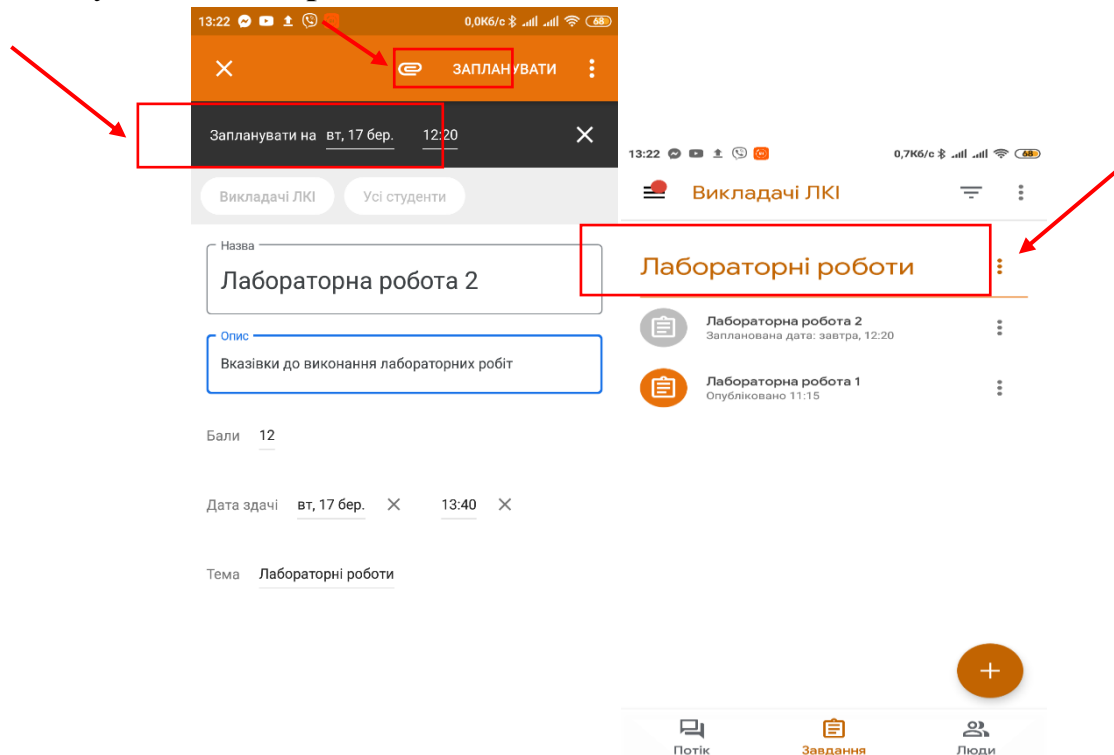

Планування публікації

Задання дати

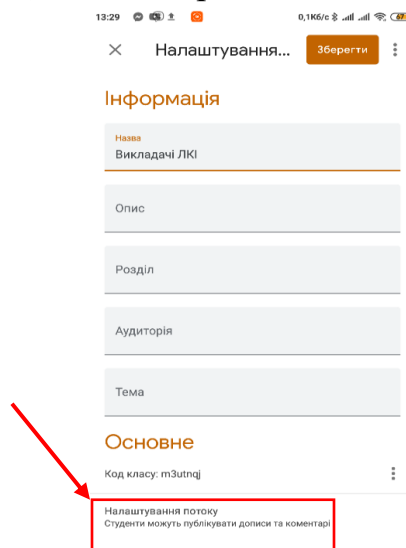
Задання часу

Завдання буде збережено, додано у відповідну тему і буде сірого кольору. **Появиться завдання для студентів у вказаний день та час.** Відповідно до нашого зразка це відбудеться **17 березня о 12:20.**

Як додати студентів у клас?

Для цього викладачу необхідно перейти на вкладку «Потік» та натиснути на значок ⚙️. Відкриється сторінка із налаштуванням класу. На цій сторінці є пункт «Код класу», де написаний сам код. Цей код потрібно повідомити кожному учню/студенту.

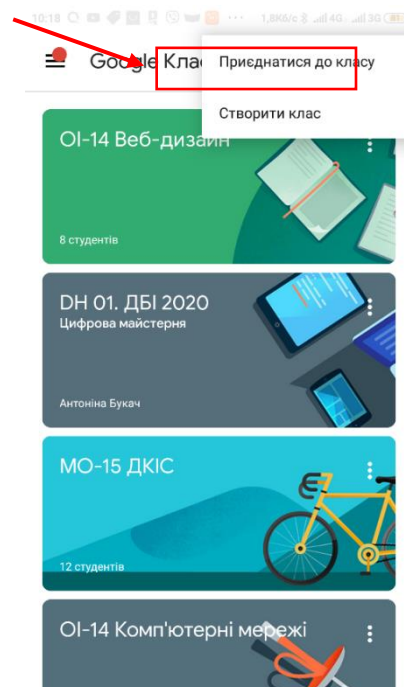
Як приєднатись до класу?

Для цього необхідно відкрити додаток та натиснути на «+»

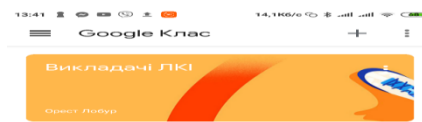
Нові **орієнтири:** **технології** **дистанційного навчання**

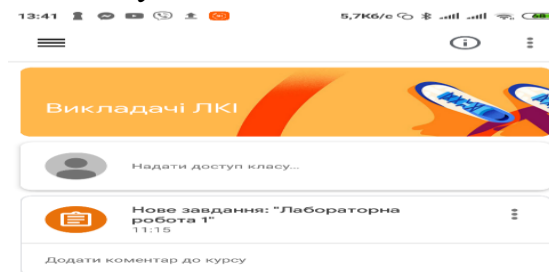
У списку вибрати **«Приєднатись до класу»** та ввести отриманий код. Учень/студент буде добавлений у клас.

Загальний вигляд додатку GoogleClassroomучня/студента виглядає так:

Учню/студенту необхідно зайти у клас.

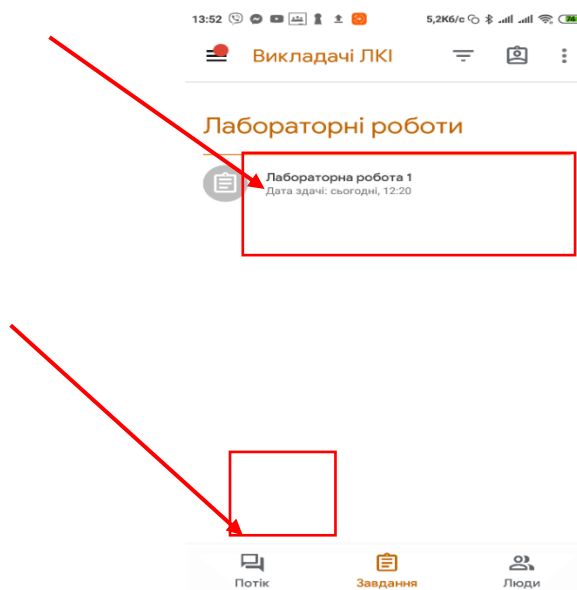

Учню/студенту доступні вкладки «Потік», «Завдання» та «Люди».

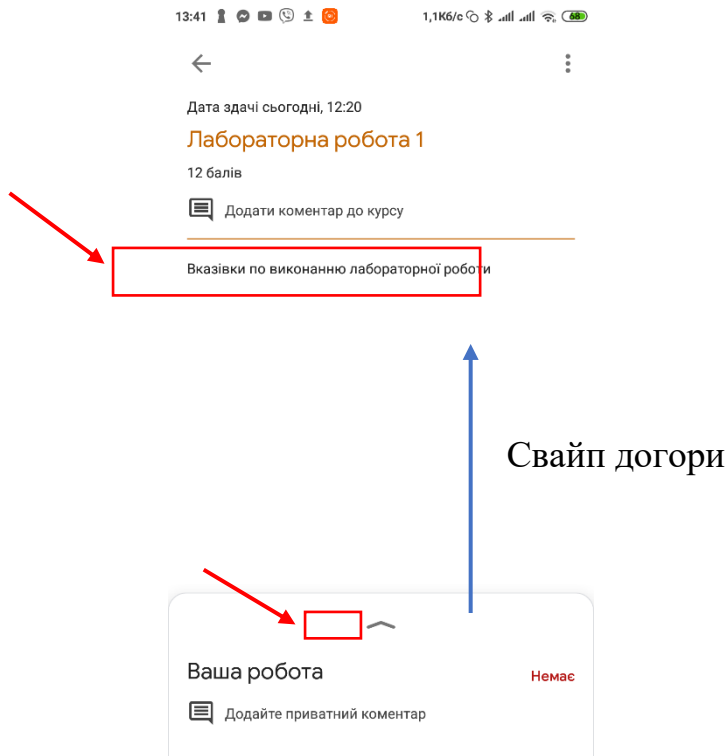
У вкладці «Завдання» розміщені усі завдання, які потрібно виконати.

Як виконувати завдання? Для цього необхідно перейти на вкладку «Завдання» та натиснути на конкретне завдання.

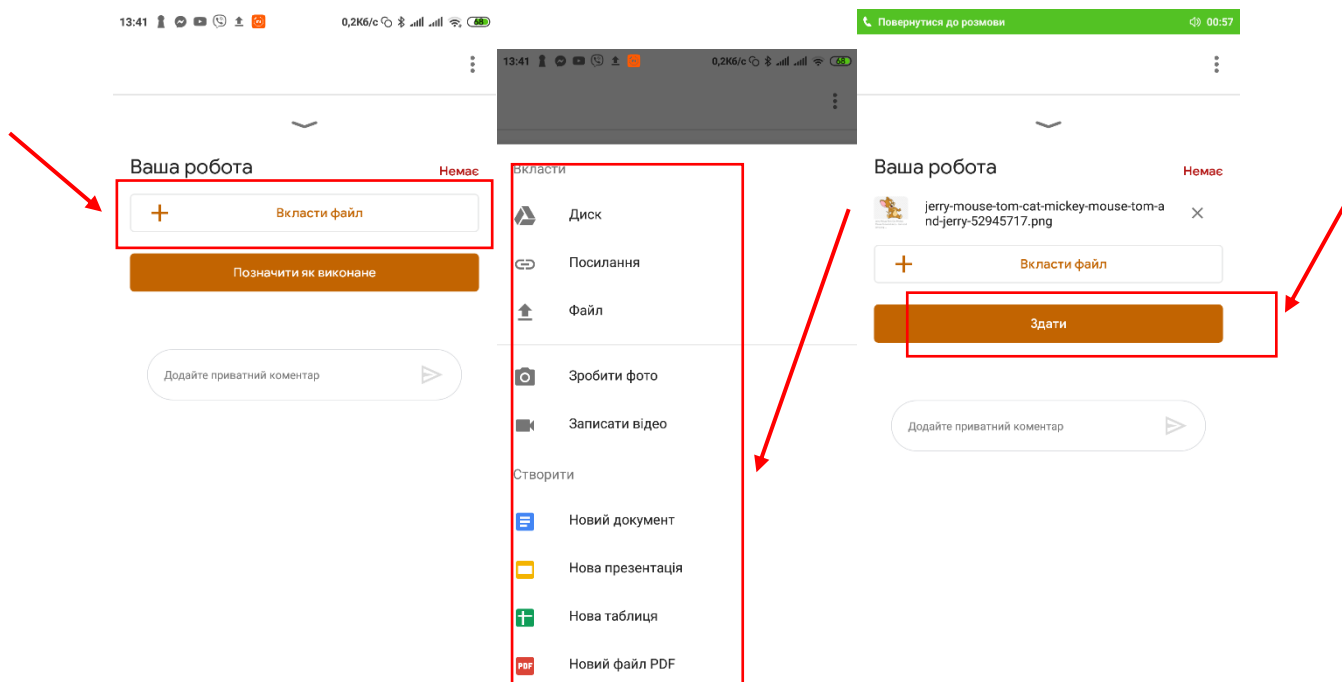
Наприклад ми створили завдання з назвою Лабораторна робота 1. Учню/студенту воно стало доступне, і щоб розпочати його виконання необхідно на нього натиснути.

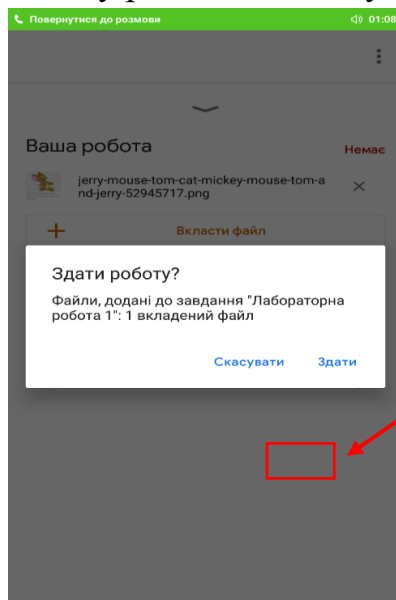
Після цього відкриється завдання, де будуть вказівки по виконанню лабораторної роботи. Для здачі роботи на перевірку необхідно натиснути на чи зробити свайп догори.

Далі необхідно прикріпити виконане завдання. Для цього слід натиснути на кнопку «Вкластифайл», вибрати тип файлу та натиснути на кнопку «Здати».

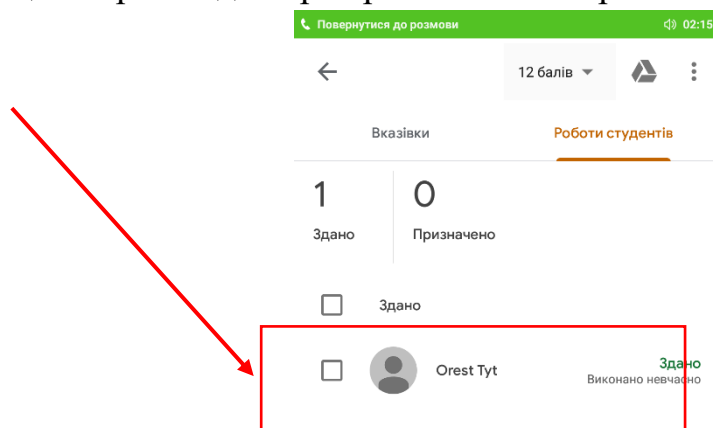

Необхідно ще раз підтвердити здачу роботи, натиснувши на «Здати». Робота здана.

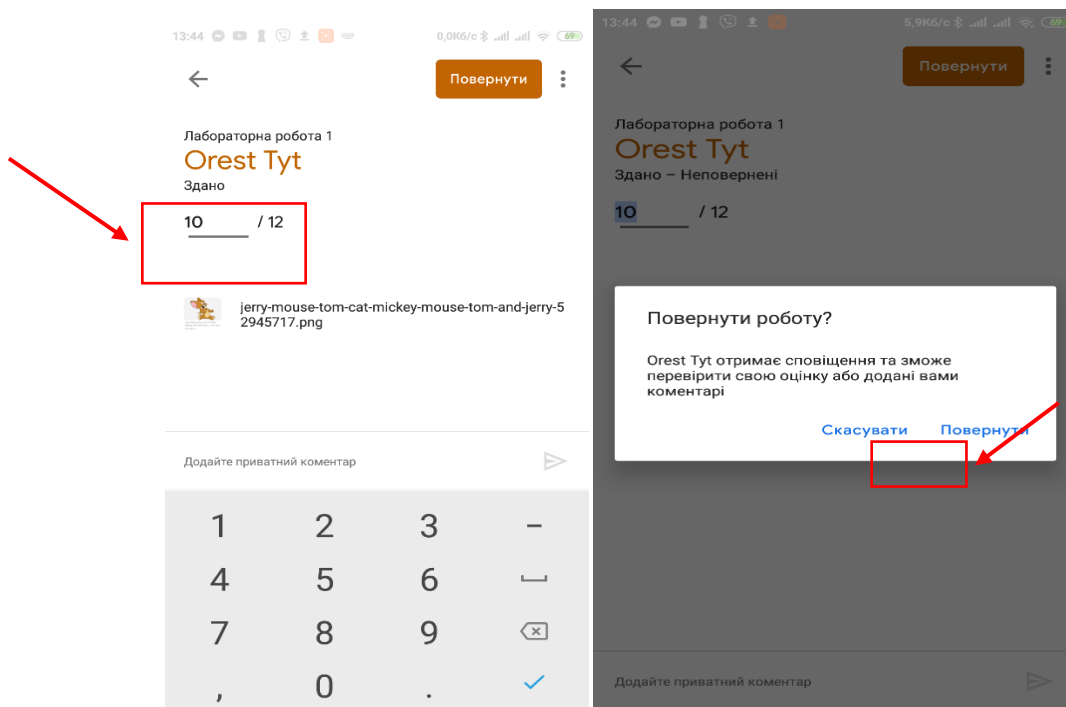

Як перевірити роботу?

Для цього викладачу необхідно перейти у вкладку «Завдання» та вибрати завдання, яке мав виконати учень/студент. Далі необхідно натиснути на самого учня/студента, щоб перейти до перевірки виконаної роботи.

Відкриється виконана робота, де викладач може її переглянути та оцінити. За потреби викладач може написати зауваження до роботи за допомогою коментаря. Для того, щоб учень/студент отримав оцінку, необхідно натиснути на кнопку «Повернути» і ще раз натиснути для підтвердження «Повернути».

Таким чином учень/студент отримає свою оцінку.

Лобур О.І.,

викладач, спеціаліст другої категорії

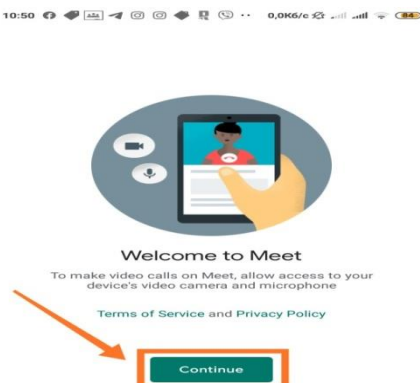
РОБОТА З GOOGLEMEET ІЗ СМАРТФОНА

1. Необхідно завантажити додаток **GoogleMeet** з PlayMarket чи AppStore.

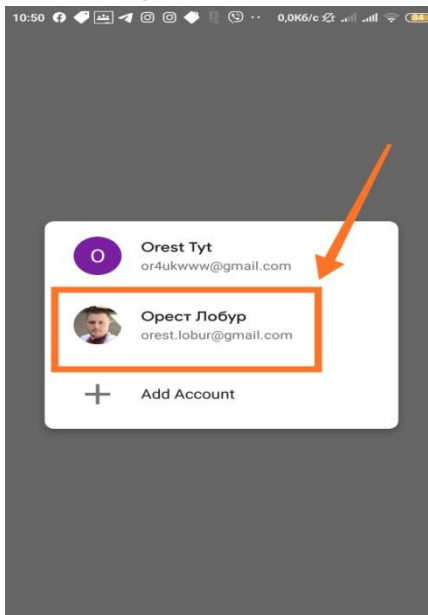

2. Запустити додаток натиснувши на іконку

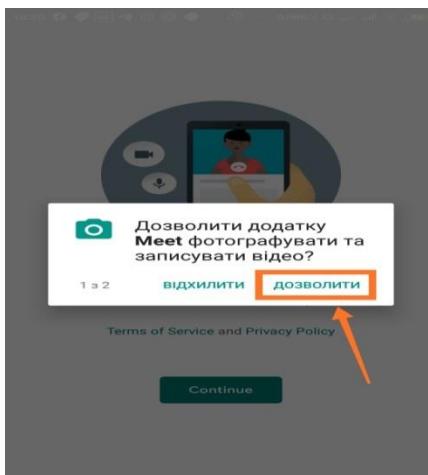
3. Необхідно натиснути **Continue**

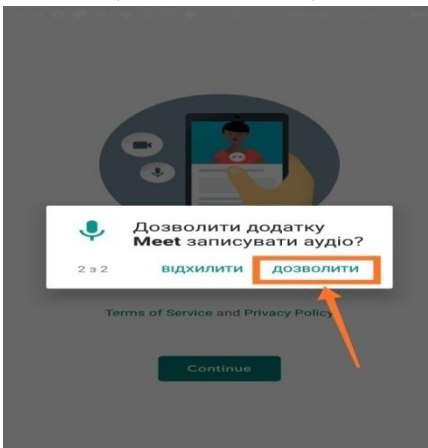
4. Вибрати свій обліковий запис Google

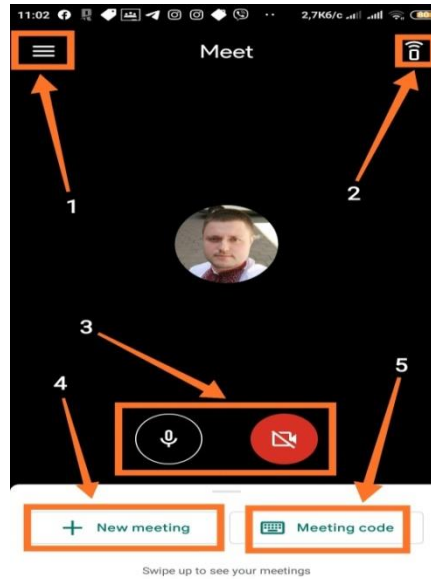
4. Надати дозвіл додатку фотографувати та записувати відео, натиснувши **Дозволити**

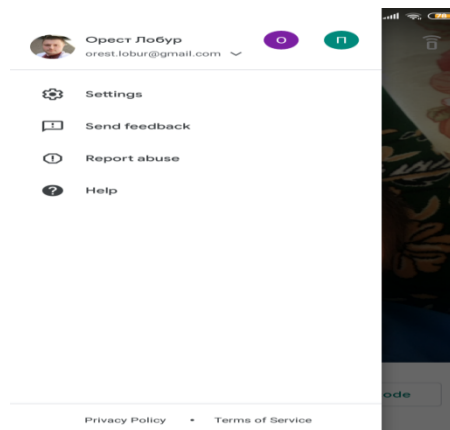
6. Надати дозвіл додатку на запис аудіо, натиснувши **Дозволити**

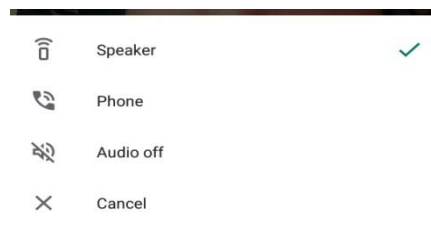
Інтерфейс програми

1. Навігаційне меню

Налаштування звуку

3. Включення/виключення мікрофону і відеокамери.

4. Створити нову конференцію.

5. Код конференції.

Якщо у головному вікні програми зробити свайп вгору за допомогою горизонтальної лінії, то відкриється вікно із переліком конференцій.

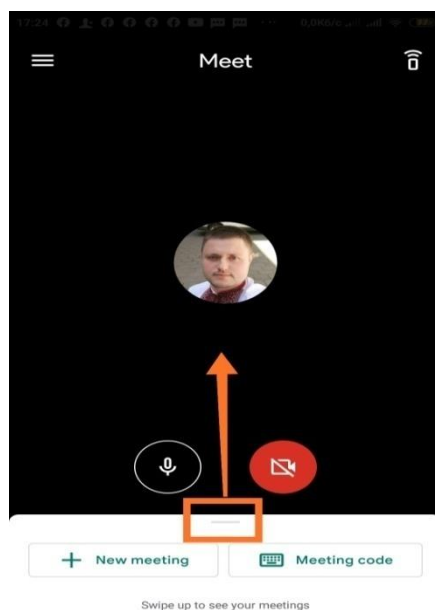

Рис. 1 Головне вікно програми

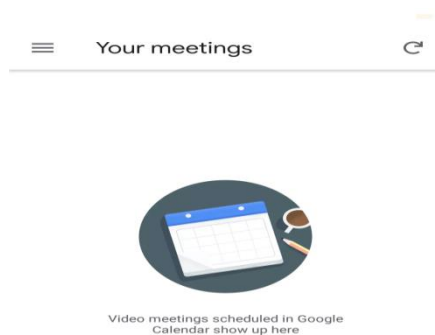
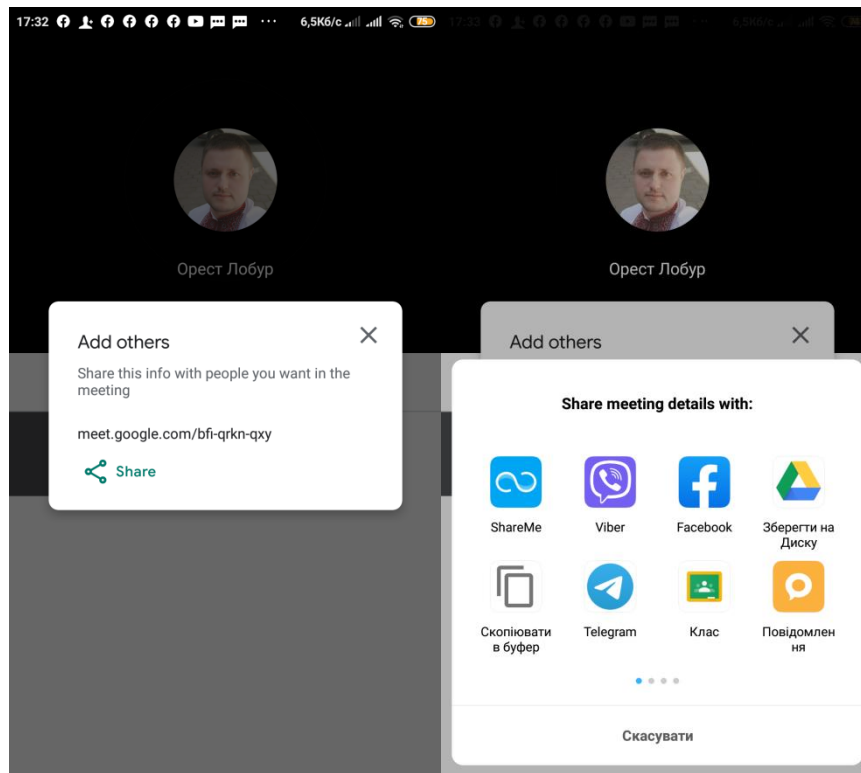

Рис. 2 Вікно із переліком конференцій

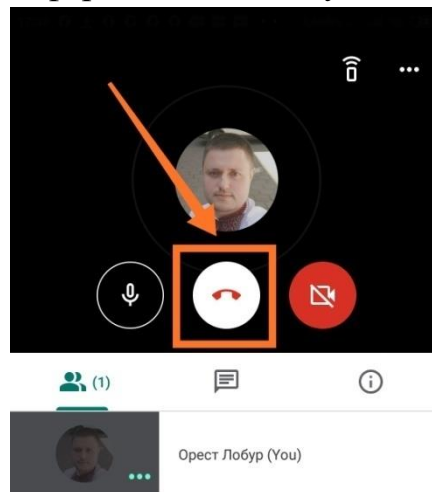
Як створити конференцію?

Щоб створити нову конференцію, необхідно натиснути на **+Newmeeting** в головному вікні програми.

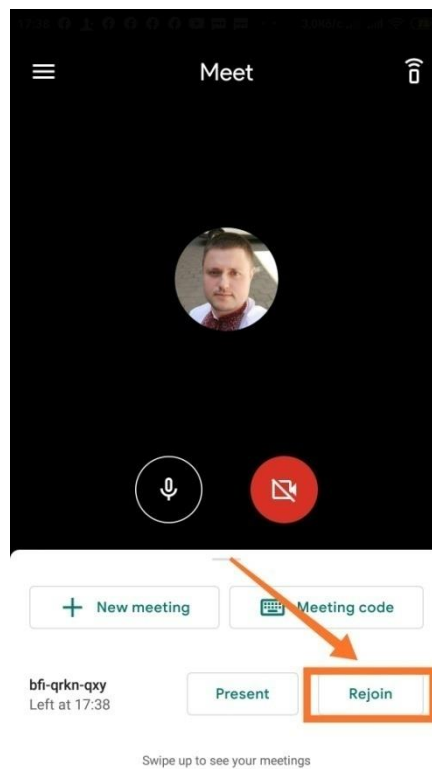
Появиться вікно із посиланням на конференцію, яку можна або поширити або скопіювати. Для цього необхідно натиснути на кнопку **Share**.

Далі необхідно завершити конференцію, натиснувши на червону трубку телефону.

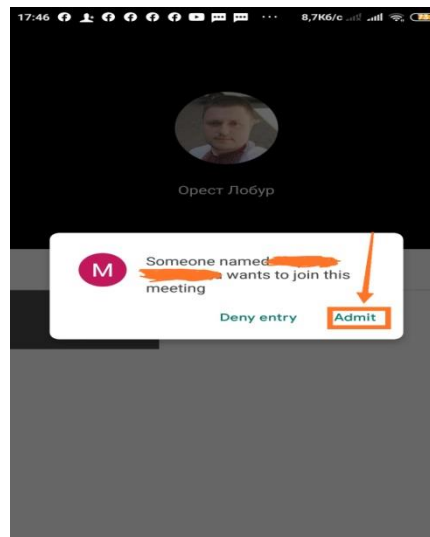
Конференція збережена, код конференції відобразиться у головному вікні програми. Для того, щоб знову розпочати конференцію, коли студенти отримали код і викладач написав дату та час проведення, необхідно натиснути на кнопку **Rejoin**.

Кнопка **Present** дозволяє демонструвати екран.

Як викладачу підтвердити вхід до конференції студента?

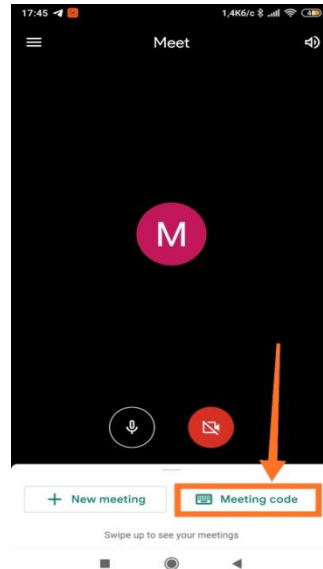
1. Викладач повинен розпочати конференцію, натиснувши на кнопку **Rejoin**.
2. Необхідно натиснути на кнопку **Admit**, коли студент буде долучатись до конференції.

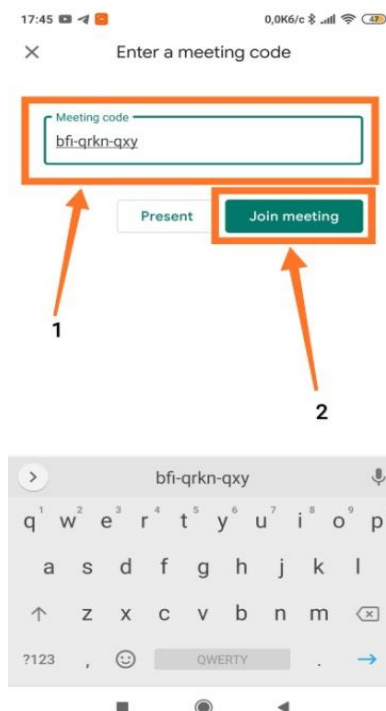
Як долучитись студенту до конференції?

1. Студент повинен також завантажити додаток GoogleMeet та пройти усі 6 пунктів, які описані на початку інструкції.

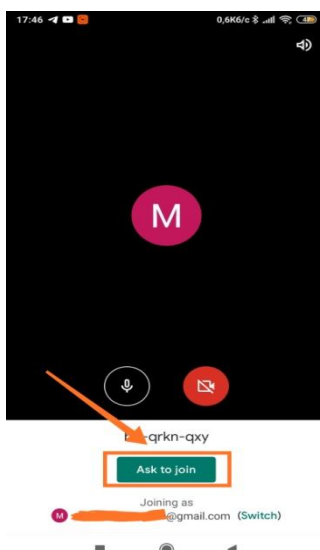
2. Студенту необхідно натиснути на кнопку **Meetingcode**.

3. Студенту необхідно ввести код (1) та натиснути кнопку **Joinmeeting**.

4. Студент повинен натиснути на кнопку **Askjoin**, щоб викладач підтвердив вхід у конференцію.

5. Після того, як викладач підтвердив вхід, студент долучиться до конференції.

Кісіль М.М.,

викладач першої категорії

ЯК СТВОРИТИ СЕСІЮ ТА ПРОВЕСТИ ТЕСТУВАННЯ НА ПЛАТФОРМІ CLASSTIME

Методичні рекомендації

ПЕРЕДМОВА

Сучасні освітні технології і ресурси вражають різноманіттям та можливостями, безумовно, допомагають вчителям професійно зростати та підвищувати професійну майстерність. Відео уроки, презентації, віртуальні лабораторії та симулятори, різноманітні сервіси та тренажери для закріплення знань, онлайн бібліотеки з методичними матеріалами, розробками для розвитку навчання учнів будь-якого віку - це далеко не повний список усього того, чим можна скористатися завдяки сучасній освітній платформі. І, варто зазначити, більшість такої інформації безкоштовна і потребує лише реєстрації у відповідному сервісі.

Багато освітніх проєктів створено та адаптовано також і для полегшення роботи викладачам для спрощення перевірки знань студентів. Особливо актуальним стало використання таких середовищ у час карантину, коли вся система освіти перейшла в онлайн формат і час на підготовку до занять та перевірку виконаних робіт зріс у кілька разів.

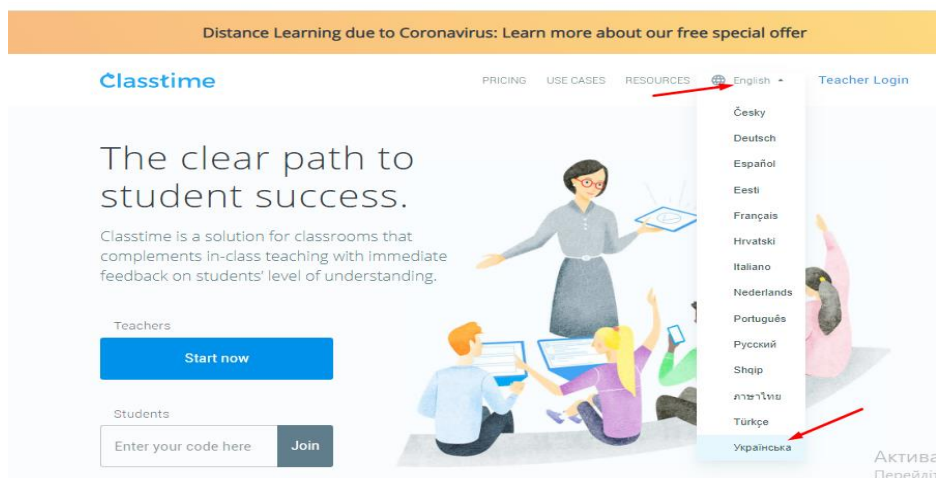
У поданій розробці пропонується детальна інструкція створення, проведення та узагальнення результатів тестування для перевірки знань у середовищі Classtime. Дана

платформа може бути використана викладачами будь якого предмету. Є можливість створення текстових запитань, додавання відео, зображень, наявний редактор формул.

Реєстрація та ознайомлення з середовищем

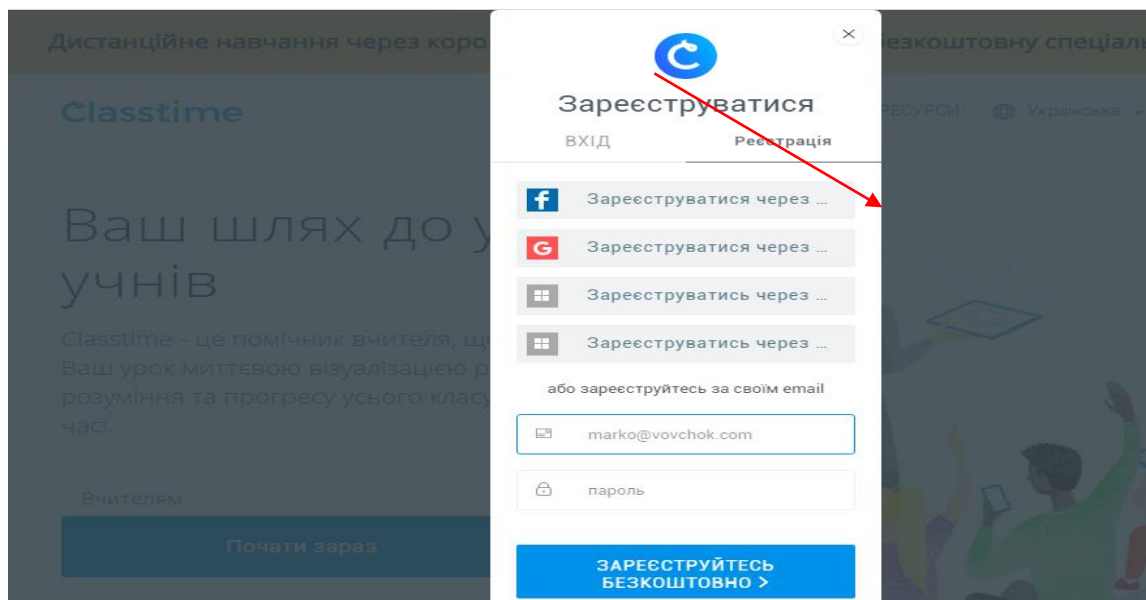
Знайти платформу можна за посиланням <https://www.classtime.com/>

Сервіс доступний на 16 мовах, серед яких є і українська

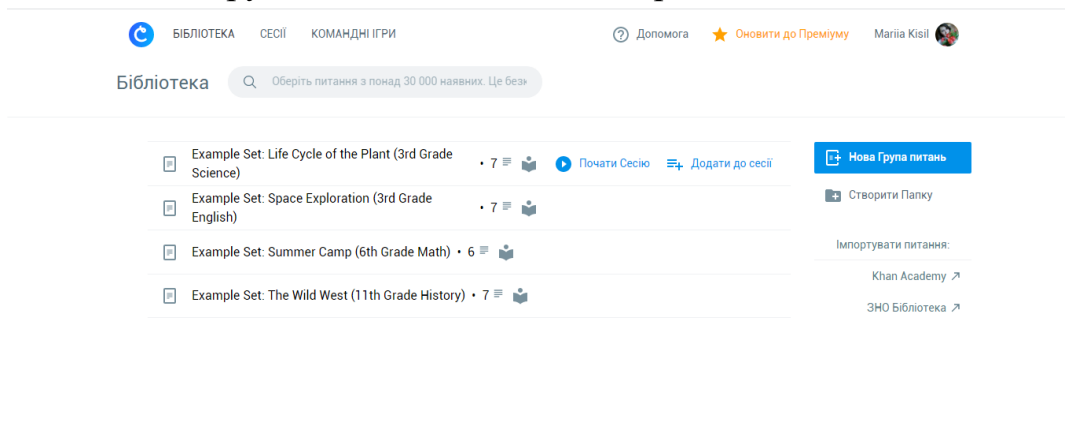

Для реєстрації на платформі достатньо натиснути кнопку **Вхід вчителя** (на попередньому слайді **TeacherLogin**), вибрати вкладку Реєстрація та здійснити реєстрацію одним із запропонованих способів:

- реєстрація за допомогою Facebook;
- реєстрація за допомогою Google акаунту (пошта gmail);
- через Microsoft акаунт;
- звичайна реєстрація із введенням власної електронної пошти та створенням пароля.

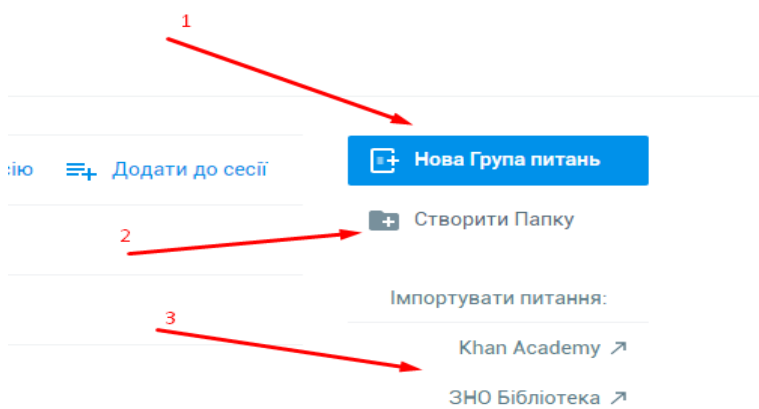

Після реєстрації відкриється середовище, де можна створювати та проводити різні тестування та опитування. На даному етапі відкрита вкладка БІБЛІОТЕКА, де можуть бути наявні кілька груп питань, довільно згенеровані системою для ознайомлення.

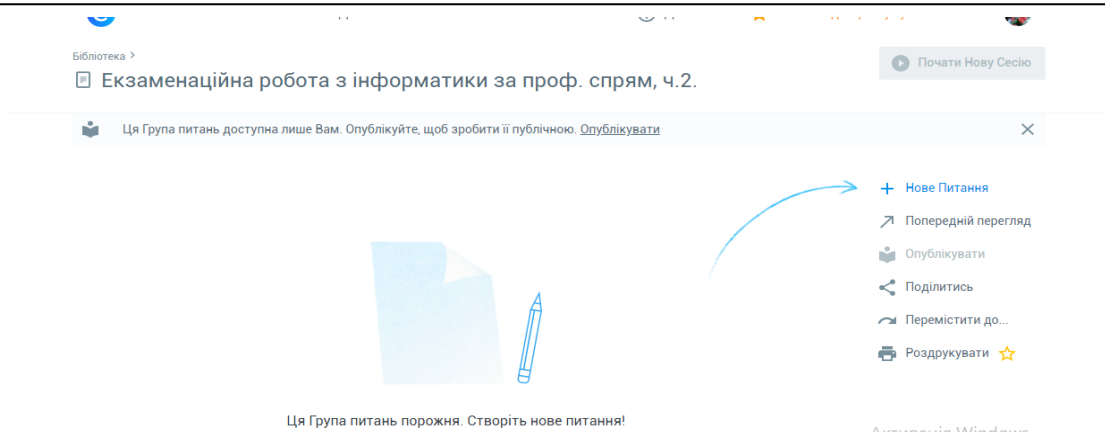
Саме тут можна:

1. створювати свої групи питань
2. об'єднати групи в окремі папки для зручності користування
3. імпортувати у свою бібліотеку вже існуючі питання, які є на віртуальному сервері (KhanAcademy або ЗНО Бібліотека)

Створення нової групи питань

Натиснувши на кнопку Нова група питань, відкриється вікно, де треба вказати назву цієї групи, наприклад «Екзаменаційна робота». Далі додаємо питання

Надаються такі можливі типи питань:

- з однією правильною відповіддю;
- з кількома правильними відповідями;
- правда/не правда;
- встановити відповідності;
- встановити відповідності із зайвим варіантом;
- встановити порядок;
- вибірка тексту;
- вибрати область на рисунку.

У питання можна додати як зображення, так і відео (відео лише з Youtube).

Розглянемо пункти меню праворуч

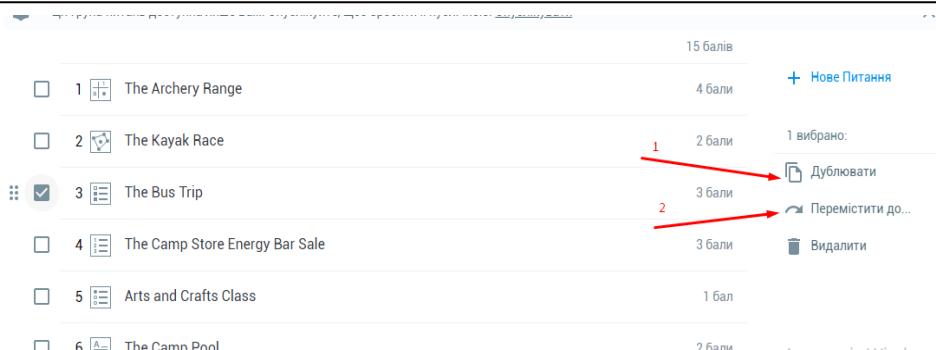
Попередній перегляд дозволяє побачити як питання демонструється студентам

Опублікувати дозволяє зробити створену вами групу питань видимою для всіх користувачів платформи у загальній бібліотеці

Поділитись дозволяє надати доступ до створеної групи питань за посиланням (бачитимуть лише ті, хто має посилання)

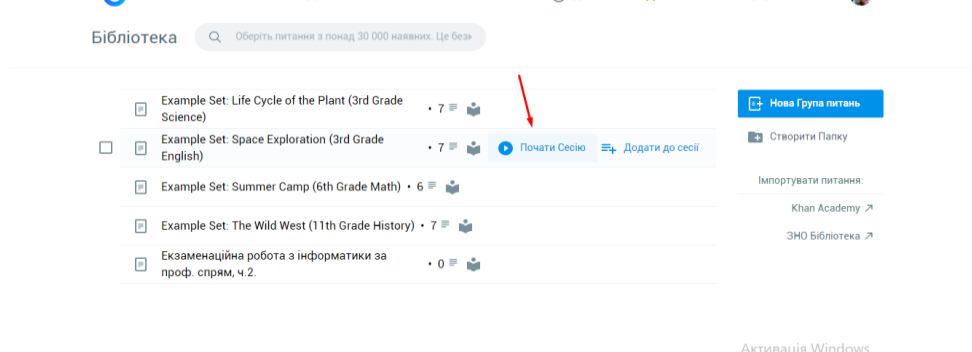
Перемістити дозволяє переміщувати питання з однієї групи до іншої

Якщо питання треба **скопіювати**, залишивши оригінал у тій же групі, то потрібно виділити питання (поставити галочку зліва від номера питання), після чого у меню справа з'явиться можливість **Дублювати** питання і тоді **Перемістити** у потрібну групу чи папку

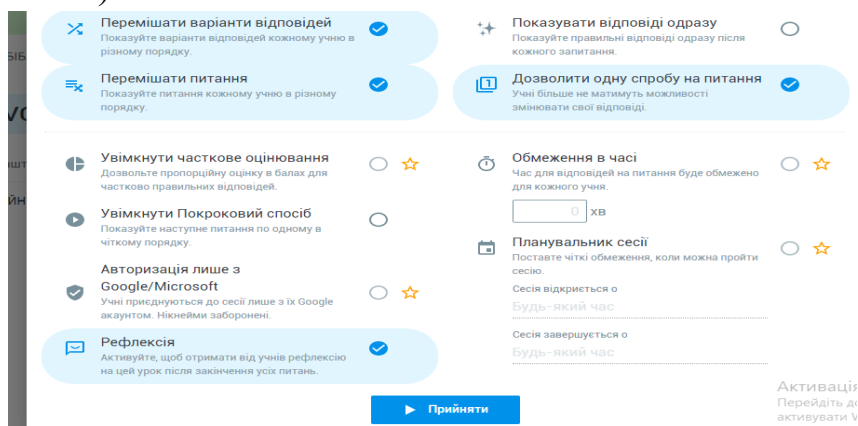

Нова сесія

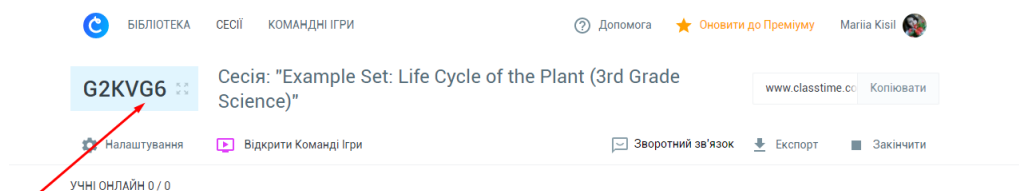
Для запуску сесії потрібно повернутися на вкладку Бібліотека і, навівши курсором на потрібну групу питань, вибрати **Почати сесію**(щоб об'єднати кілька груп питань в одну сесію використовують **Додати до сесії**)

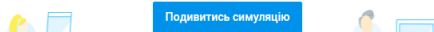
Програма запропонує вибрати потрібні налаштування. Деякі з них(на слайді нижче вони позначені зірочкою) потребують Преміум доступу(детальніше про цей доступ буде нижче).

Натиснувши кнопку Прийняти, ваша сесія стане активною і доступною для студентів за посиланням <https://www.classtime.com/>
Код доступу:

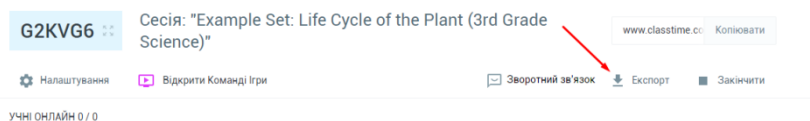

Ласкаво просимо до Вашої першої Сесії!
Тут Ви зможете побачити прогрес кожного учня під час уроку.
Ми підготували для Вас чотири питання для прикладу. Перегляньте як це виглядатиме:

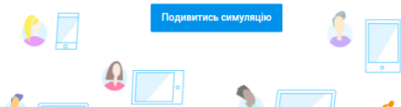

Платформа надає можливість стежити за динамікою приєднання до сесії та виконанням завдань студентами у реальному часі. (Як це виглядає можна переглянути натиснувши **Подивитись симуляцію**)

Після завершення тестування є можливість завантажити результати виконаних робіт у PDF форматі або у вигляді таблиці Excel як усіх учасників, так і кожного студента окремо (правда, детальні звіти про роботи учасників потребують Преміум доступу).

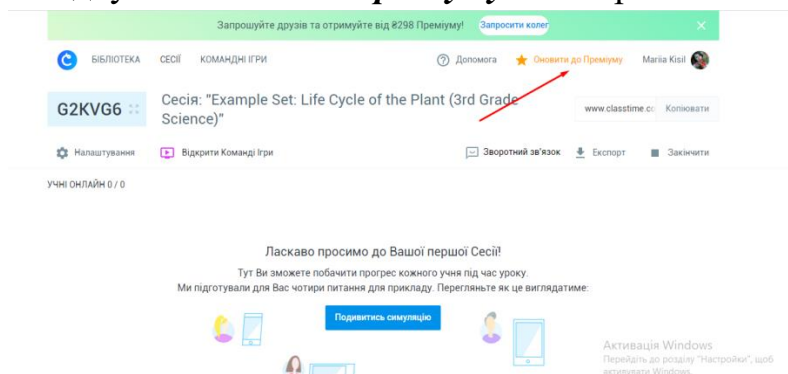

Ласкаво просимо до Вашої першої Сесії!
Тут Ви зможете побачити прогрес кожного учня під час уроку.
Ми підготували для Вас чотири питання для прикладу. Перегляньте як це виглядатиме:

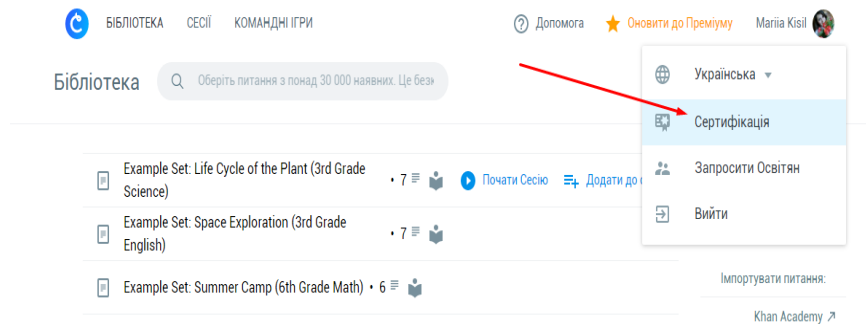

Преміум доступ

Зазвичай це платна функція, але надається можливість використовувати її безкоштовно, якщо скористатися пробною версією (дійсна 14 днів). Для цього треба перейти на вкладку **Оновити до Преміуму** та вибрати безкоштовну пробну версію.

- Запросити до платформи колег, які теж отримають безкоштовний Преміум доступ на 2 місяці. Приклад посилання з безкоштовним доступом на вказаний період -<https://www.classtime.com/c/79ERN/>.

Варто зазначити, що переліченими вище способами можна скористатися один раз. На час карантину платформа надає безкоштовний доступ УСІМ користувачам, за мови заповнення форми <https://bit.ly/34jfl5r>

РОЗДІЛ 3
МЕТОДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ: ВІДКРИТІ ЗАНЯТТЯ

Вербовська О.В.,
викладач, спеціаліст вищої категорії

***ВАСИЛЬ СТЕФАНИК. НОВЕЛА «КАМІННИЙ ХРЕСТ». ПСИХОЛОГІЧНЕ
РОЗКРИТТЯ ТЕМИ ЕМІГРАЦІЇ. ІДЕЯ НЕРОЗРИВНОЇ ЄДНОСТІ ІВАНА ДІДУХА
З РІДНОЮ ЗЕМЛЕЮ***

Навчальна дисципліна: Українська література

ПЕРЕДМОВА

Одним з головних завдань навчального процесу у вищій школі є формування та розвиток у студентів дослідницьких умінь і навичок. Дослідницькі уміння та навички, як базові у підготовці фахівця, виявляють провідні характеристики процесу його професійного становлення, відображають універсальність його зв'язків з навколишнім світом, ініціюють здібності до творчої самореалізації.

У цій методичній розробці подано методику проведення лекційного заняття з елементами бесіди, яке передбачає вміння засвоїти новий матеріал, формувати та виражати власні думки, творчо мислити. Особлива увага надається формам і методам організації студентів на належному рівні, які сприяють розвитку в студентів таких якостей як влучність висловлення, формування мислительської діяльності, формування пошукової діяльності.

Тема заняття: Василь Стефаник. Новаела «Камінний хрест» – психологічне розкриття теми еміграції. Ідея нерозривної єдності Івана Дідуха з рідною землею.

Методична мета: використання активних форм і методів розвитку мислительської діяльності студентів в процесі роботи над художнім твором.

Навчальна мета: розкрити новаторство письменника, прокоментувати зміст новели «Камінний хрест». З'ясувати історичну основу та сюжетно-композиційні особливості твору. Пояснити емоційну загостреність зображуваного. Охарактеризувати образи головних героїв та багатозначність символічних образів (хреста, горба, прізвища головного героя). Визначити художні засоби новели. Прокоментувати особливості стилю В. Стефаника.

Розвиваюча: розвивати аналітичне, критичне, креативне мислення, увагу спостереження і аналізувати в процесі роботи над художнім твором.

Виховна: виховувати почуття патріотизму, добра, співчуття. Вселяти в юні душі віру у краще майбутнє держави, прагнення до самовдосконалення.

Міждисциплінарні зв'язки:

історія України, зарубіжна література, українська мова, філософія

Тип заняття: лекція з елементами евристичної бесіди.

Навчально-методичне забезпечення заняття:

Наочність: портрет В. Стефаника, ілюстрації до твору, епіграф до заняття, словник діалектних слів, звукозапис пісні Богдана Лепкого «Чуєш, брате мій».

Хід заняття

I. Організаційна частина

1. Вітання
2. Перевірка присутності студентів

II. Повідомлення теми, мети заняття.

Вступне слово викладача.

Василь Стефаник – неперевершений майстер соціально-психологічної новели. Цікавим видається спогад Василя Косташука, який добре знав Стефаника: «Гарна класична будова тіла, приємні риси обличчя та благородні рухи творили з нього непересічний тип чоловічої краси. Був незрівняним психологом. Інтуїція, якою володів, давала йому відкривати найтаємніші думки й бажання свого співбесідника, вбирав у слова те, що інші лише відчували, але назвати його не могли. Коли говорив, всміхався якоюсь дивною усмішкою: то дивився з-під брів, то в очі глядів, ніби зазирає у душу. А як оповідав про щось гірке, то чоло морщив і хмурився, тоді здавалося, що от-от з буйної чуприни вилетить іскра і запалить світ».

Оце вміння спостерігати і глибоко переживати бачене й почуте надало новелам письменника того болю, що гримів як музика Бетховена. А уривчаста нервова фраза зближує його творчість з експресіонізмом.

III. Актуалізація опорних знань студентів

На минулому занятті ми з вами перегорнули сторінки життєвого й творчого шляху В.Стефаника як прозаїка-новеліста світового рівня, людини й громадянина. Він дійсно прийшов у світ як страдник і хоронитель страждених.

1. Де народився В.Стефаник? З якої родини походив? Яку освіту здобув?
2. Що ви можете сказати про В.Стефаника як людину і митця?
3. Що ви можете сказати про В.Стефаника-громадянина?
4. Скільки новел написав В.Стефаник? Це багато чи мало?

Цінується спадщина не по тому, скільки творів є в ній, а які вони за змістом і як написані? Василь Стефаник написав стільки не тому, що забракло хисту. Він віддався творчості сповна, був неймовірно вимогливим до слова, а це вимагало титанічної праці. Богдан Лепкий згадував «Та робота коштувала йому багато сил. Як писав, то ходив

марний і мрачний, ніби сам переживав те все, що пише. Не тим ставав, маломовним, скупченим у собі, робив враження хворого чоловіка. На такі малі твори, які він давав, могло йому вистачити сил і нервів, на велику повість – ні...»

5. Яка тематика творів В.Стефаника?

Стефаника називали «поетом мужицької розпуки». Досконало знаючи чим живе покутське село, Стефаник відтворив і нужденне життя селянина і його прив'язаність до землі, яку часто доводилося втрачати; зображував селян, яких злидні женуть за океан шукати кращої долі, тих, що з розпачу пропивають востаннє, ті, що стають рекрутами, ті, що у війську вкорочують собі життя.

Особливість Стефаникової творчості в тому, що він малює не тільки нужду селянську, а трагедію душі, конфлікти та драми.

Це визначає експресіоністичний стиль Стефаникових новел. Переживання героїв Стефаникових новел – переживання самого автора.

6. Що таке експресіонізм?

Багато хто називав Стефаника «поетом загибаючого села». Письменник на таке відповів: «Я писав те, що серце співало... Кажуть, що я песиміст. Але це неправда. Я оптимізм. Я представив ваше темне життя і ваш темний настрій. І все те страшне, що є в ньому, а що так болить мене, писав я, горіючи, і кров зі сльозами мішалася. Але коли я знайшов у ваших душах такі слова, що можуть гриміти, як грім, і світити, як зорі, - то це оптимізм.

IV. Сприйняття й засвоєння студентами навчального матеріалу

Звучить пісня Б.Лепкого «Чуєш, брате мій».

Ця пісня болу й муки прозвучала не випадково. Бо не тільки птахи покидають рідну землю – недоля жене з отчого краю і людей. Такий біль розлуки описав В.Стефаник у своєму творі «Камінний хрест», де порушив тему еміграції.

1. Що таке еміграція?

В історії української еміграції визначають чотири хвилі переселенського руху.

Перша

хвиля (кінець XIX століття – початок Першої світової війни. Західноукраїнського селянина знала вся Європа. Селяни працювали у Франції, Бельгії. На початку XX ст. почалася еміграція українського населення в Америку. Причинами такого явища стало безземелля та малоземелля, безробіття, нестерпні податки, хронічне голодування. На кінець XIX ст.. українська громада в США нараховувала 200 тис. осіб, українська громада Канади – 24 тисячі. Протягом 1890 рр тільки з Галичини виїхало 300 тис. українців.

Явище еміграції Стефаник вважав трагедією нації. «Камінний хрест» - єдиний

відгук Стефаникового серця на трагічні для українського народу події, що відбувалися в його краї наприкінці XIX поч. - XX ст.

Стефаник, навчаючись тоді у Кракові, був свідком поневірянь земляків при пересадках з одного поїзда на інший. «Немилосердна земле чорна, що пустила їх від себе», - писав він 23 квітня 1899 р. Ользі Кобилянській. Йому боліло, коли бачив, як на вокзалі жандарм гнав натовп втомлених, заляканих селян. «Вижу їх як дубів, тих мужиків, що їх вода підриває, корінь підмулює, вижу, як хитаються, як падають, як їх пхають на залізниці і везуть як дерево на опал. Чую їх біль, всі ті нитки, що рвуться між серцем і селом, чую їх жаль і муку».

Спостереження за емігрантами на Краківському вокзалі стали імпульсом до написання «Камінного хреста». Через Краків «гуркотіли вагони з галицькими емігрантами. Там у вокзальних почивальнях він побачив пекло. Народ, вирваний, ніби деревина з ґрунту, в'янув на міському плитті, а з чорного, обірваного коріння Стефаникові в душу сипалась русівська земля» (Дмитро Павличко).

В основу новели покладено реальний факт про те, як Штефан Дідух, односелець В.Стефаника, емігруючи до Канади, поставив на своїй земельній ділянці кам'яний хрест.

2. Як ви вважаєте, еміграція була порятунком чи тільки пошуком порятунку?

3. Що було для емігрантів важчим за каторжну працю?

Новелою захоплювалась О.Кобилянська. «Страшно, сильно пишете Ви, - ділилася своїми враженнями від прочитаного «Камінного хреста». Так, якби-сти витесували потужною рукою пам'ятник для свого народу... Гірка, пориваюча, закривавлена поезія Ваша..., котру не можна забути...»

Але найсильніше враження справив «Камінний хрест» на канадських емігрантів. Про це розповів у листі до В.Стефаника у 1924 р. Мирослав Ірчан: «Читаю оповідання В.Стефаника «Камінний хрест». Якби був знав, й не читав би. Бо плач по хаті, такий плач, що, як каже Стефаник – надбїг, як вітер, що з помежи острих мечів повіяв. А тяжко дивитися, як сиві голови хилиються додолу і старі очі плачуть. Чого ж вони плачуть? Я знаю. Вони згадують себе. Вертаються в ті давні літа, як вибиралися за море по щастя. Вони свідомі того, що безслідно пропали дні юності і надій. На руках мозолі, і на серці мозолі, і бідні вони. Бо для людського горя й нужди законів нема. Ні тут, ні там. Українських емігрантів чекала невідомість, а Україна навіки втрачала сотні тисяч розумних і талановитих дітей. І це була трагедія.

Робота з текстом (бесіда)

1. Які почуття переживали під час читання новели?

2. Що ви дізналися про минуле Івана?

3. Чому письменник зображує паралельно коня й Івана?

4. Чому Дідух не кидав того тяжкого горба, який забирав усі його сили?
5. Як вплинули на Івана рекрутчина, смерть батьків і розорене господарство?
6. Чи можемо сказати, що Дідух був сильною особистістю?
7. Чи відчує Іван насолоду від праці?
8. Чому Іван спросив ціле село?
9. Які почуття переповнюють Івана?

Експозиція новели вмотивовує причини вибору Івана Дідуха, який не вистояв перед домаганням синів та жінки, продав господарство, став перед газдами села і щемливо відчував свою драму, «немов каменів».

Шість розділів – це епізоди сповіді героя перед сусідами за своє життя.

10. Де зав'язка новели?

11. Зачитати діалог між Іваном та громадою.

Зав'язка новели у словах громади: «Ця земля не годна стільки народу здержати та й стільки біди витримати...» В.Стефаник побутовими деталями, відтворенням звичаїв, мовлення персонажів зумів глибоко висвітлити психологічну драму людини.

12. Знайдіть у тексті образи-символи.

Образ каменю – символізує катастрофу, що насуваються на його родину.

Образ сльози – символізує чисту душу героя, водночас горе, безнадію, невідомість майбутнього.

Далекий край порівнюється з могилою.

Назва новели «Камінний хрест» - символічна і неоднозначна. По-перше, Іван Дідух спорудив масивний кам'яний хрест на піщаному схилі як пам'ятник, як спогад про себе.

По-друге, кам'яний хрест нагадує могилу, яка асоціюється у персонажа з еміграцією, де помирали від тяжкої праці, хвороб, безправ'я сотні переселенців. По-третє, це символ терпіння й страдницької долі народу-трудівника, який несе свій хрест.

Експресією позначені й інші епізоди, зокрема надривне прощання Івана з Михайлом (ловилися за шию, цілувалися, били кулаками в груди...) Через поетику експресіонізму передається крик душі героїв, коли селяни побачили Дідухів у «панському одязі», що відчужував їх від селян. Найвищим напруженням – кульмінацією є епізод танцю, який зображено по-експресіоністськи виразно, через підтекст відтворюється психологія персонажів. Герої відчували духовну кризу, що насувається на них. Матеріальний світ, зокрема хата, персоніфікується. Розв'язка новели відбувається у сьомому мініатюрному розділі, коли герої вирушають із села.

Образ Івана Дідуха – це образ цілого народу нашого, що хоче своїй родині добробут, завітати врожаєм рідну землю.

Трагедія Дідуха – трагедія всього краю, що несе камінний хрест нестатків і відчаю. Та кожен емігрант, як і Дідух, знає, чужа земля – «далека могила», бо рветься ота невидима пуповина, якою кожен українець з'єднаний зі своєю землею, з краєм, де народився й виріс.

V. Узагальнення та систематизація вивченого матеріалу.

Слово викладача:

А тепер перевіримо, як ви засвоїли матеріал сьогоднішньої лекції.

1. Складіть паспорт твору.
2. Напишіть невеликий твір-роздум «Моє ставлення до сучасних емігрантів».
3. Слухання й обговорення творів.

Я бажаю Вам ніколи не бути тими емігрантами-журавлями, які змушені покидати рідну домівку. Разом мусимо розв'язати проблеми на своїй святій і грішній землі. Частіше вдивляйтеся у небо, але ноги ваші нехай міцно тримаються рідної землі, не втрачають зв'язку з нею – і ви будете щасливими та сильними.

VI. Підведення підсумків заняття.

VII. Оголошення домашнього завдання.

Скласти усний твір-роздум «Камінний хрест України кличе до роздумів».

Шеремета Л.А.,

викладач, спеціаліст вищої категорії

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

ФРАНЦУЗЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ СЕРЕДИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ.

У ТВОРЧІЙ ЛАБОРАТОРІЇ СТЕНДАЛЯ. РОМАН «ЧЕРВОНЕ І ЧОРНЕ»

Навчальна дисципліна: Зарубіжна література

ПЕРЕДМОВА

Ми живемо в трансформаційному суспільстві, темпи реформування якого залежать не тільки від спроможності владних структур розробити й реалізувати оптимальну стратегію розбудови держави європейського типу, а й від спроможності кожної людини знайти себе, реалізувати свій потенціал, за умов демократизації суспільства, ринкових відносин, конкуренції в реалізації індивідуальних стратегій життєвого успіху.

Сподівання успіху живе в кожному студентові. Отже, уся діяльність педагога

орієнтована на формування нових сучасних життєвих установок особистості. Це завдання під силу викладачам, які здатні не тільки завантажити пам'ять учнів, а й формувати їхні компетентності.

На кожному занятті відбувається формування всіх ключових компетентностей. Проте, обираючи зміст завдань, форми та методи роботи на заняттях я скеровую процес навчання на формування певної компетентності.

Відкрите заняття – це і обмін досвідом, і вміння вчителя використати різноманітні форми та методи навчання (насамперед-усі види самостійної роботи, групової чи індивідуальної). Все ж метою такого заняття повинно бути зосередження на формуванні успішної особистості учня.

На відкритому занятті, на мою думку, педагог має проявити свій індивідуальний творчий потенціал, попри те що вся діяльність вчителя має формувати ключові компетентності успішної особистості студента:

- самоосвітню;
- громадянську;
- комунікативну;
- дослідницьку;
- інформаційну;
- творчу.

Як я уявляю відкрите заняття?

- ❖ Мету ставлю і формулюю чітко.
- ❖ Ступінь досягнення мети оцінюю разом з учнями та колегами.
- ❖ Заняття планую із розумінням змісту освіти (в учнів не має виникати запитання «Навіщо мені це потрібно?»).
- ❖ Між етапами заняття є зовнішня і внутрішня логіка (логіка руху).
- ❖ На занятті оперативно коригую та уточнюю мету, навчальні завдання, долучаю незапланований навчальний матеріал, імпровізую.

Щоб реалізувати навчальний процес у логіці компетентнісного підходу я використовую вміння:

- ✓ Розуміти життєві інтереси студентів.
- ✓ Виявляти повагу до своїх учнів та їхніх інтересів.
- ✓ Відчувати проблемність досліджувальних тем.
- ✓ Пов'язувати досліджуваний матеріал із повсякденним життям.
- ✓ Закріплювати знання та вміння в навчальній та позакласній роботі.

Отже, використовуючи різні форми методичної роботи і педагогічної творчості, я зацікавлена в тому, щоб шукати нові підходи до сучасного студента а також аналізувати

свою роботу.

Тема: «Особливості розвитку французької літератури середини XIX століття. У творчій лабораторії Стендаля. Роман «Червоне і чорне»

Мета:

Методична: застосування аналітичного та критичного мислення.

Навчальна : ознайомити з особливостями розвитку французької літератури та світового мистецтва середини XIX ст.; висвітлити основні відомості про життя і творчість Стендаля; розкрити зміст романтичних і реалістичних тенденцій письменника; спонукати до роздумів про моральну відповідальність людини за свої вчинки.

Розвивальна: розвинути мислення; вміння працювати з історичними та біографічними матеріалами, аналізувати життя і творчість письменника, розкривати загальне і особливе, встановлювати головне, самостійно знаходити причинно-наслідкові зв'язки, встановлювати зв'язки нового з раніше вчиненим. Надати можливість пізнання себе, виступаючи в різних ролях, розвиваючи акторську майстерність, ораторське мистецтво, вміння творчо працювати в колективі. Сприяти збагаченню словесного запасу, розвивати зв'язне мовлення.

Виховна: виховати інтерес до всесвітньої історії, філософії, зарубіжної літератури; виховати навички самостійності в роботі на уроці; формувати пошуково-дослідницькі здібності. Зацікавити творчістю письменника; закласти стійкі моральні принципи, що будуються на дотриманні загальнолюдських цінностей. Виробити реальні принципи на засадах християнської етики.

Тип заняття: засвоєння нового матеріалу, випереджувальне завдання, самостійна пошукова робота студентів.

Методи та форми роботи: розповідь, використання відеоматеріалів, елементів рольової гри, літературне дослідження.

Обладнання: мультимедійний проектор, портрет Ф. Стендаля, роман «Червоне і чорне», короткі літературознавчі словники, ілюстрації до роману Стендаля «Червоне і чорне», виставка літератури зарубіжних письменників XIX століття.

Міжпредметні зв'язки: українська література, всесвітня історія, інформатика, культурологія, філософія.

Роман – це дзеркало, з яким прямуєш великою дорогою. Воно відображає то лазурне небо, то брудні калюжі...

Ф. Стендаль

Хід заняття

- I. Повідомлення теми, мети, та завдання заняття.
- II. Мотивація навчальної діяльності студентів та активізація їх пізнавальної діяльності.
- III. Засвоєння учнями нових знань, формування вмінь та навичок.

1. Слово вчителя.

Історія літератури XIX століття починається в останні 10 років XVIII століття. Взаємодіють дві художні системи романтизму та реалізму.

Появі романтизму сприяє французька буржуазна революція 1789-1794 років. Це було повстання буржуазії проти монарха Людовіка XVI (*на екрані портрет*). Революція зруйнувала всі титули, назвала всіх громадянами, основними ідеалами революції були: свобода, рівність, братерство. Ця революція переродилася в кривавий терор, був страчений Людовік XVI, та його дружина Марія Антуанетта (*на екрані портрет*). Революціонер Робесп'єр (*портрет на екрані*) був потім теж страченим. На арену історії виходить **Наполеон** (*на екрані портрет*), який захоплює Австрію, Іспанію і стає кумиром для багатьох.

В 1804 році він проголошує себе імператором Франції. В 1812 році іде з війною у Росію. Згодом терпить поразки, його врешті-решт направляють у вигнання на о. Святої Єлени біля Африки, де він і помирає.

У Франції знову відновлюють монархію, проте у 1830 р. монархія була остаточно знищена, в цей час виникає Романтизм у мистецтві, бо ідеї свободи, рівності та братерства не здійснилися, тому творчі люди відходять від реалізму, а романтизм вступає у конфлікт з дійсністю.

2. Словникова робота.

(Знайдіть у літературознавчих словниках значення терміну «романтизм», зачитайте і запишіть).

3. Слово вчителя.

У філософії романтики були ідеалістами, думали, що є ідеальний, гармонійний світ, з презирством ставилися до матеріального буржуазного світу.

4. Культурознавчий коментар (вчитель).

Теми романтиків: кохання, дружба, природа (ніби природа має свою душу, мову), возвеличували культ мистецтва і митця, а найбільшу увагу приділяли музиці, бо вона найкраще передає емоції. З цим важко не погодитись. Слухаємо твір польського композитора Фредеріка Шопена «Вальс дощу» (*відео- кліп «Вальс дощу»*).

Маю зауважити, що у XIX столітті найбільш поширеним літературним жанром стає роман.

5. Словникова робота.

Знайдіть у літературознавчих словниках значення терміну Роман, зачитайте і випишіть у зошит.

6. Слово вчителя.

Реалістичні за своєю основою великі епічні твори поступово витісняють романтичні.

7. Словникова робота.

Знайдіть у літературознавчих словниках значення терміну Реалізм, зачитайте, прошу виписати у зошит.

8. Повідомлення студентів. Презентація інформації.

Основні риси реалізму як літературного напрямку:

- тяжіння до об'єктивності, достовірності;
- втілення діалектичного зв'язку між закономірно-загальним та індивідуально-особливим;
- відмова від поділу стилю на «високий» та «низький», а також від розмежування явищ на «естетичні» та «неестетичні»;
- пізнавальне спрямування (зв'язки з історією, природою, соціологією, психологією);
- аналіз дійсності;
- увага до проблем взаємодії людини і середовища;
- перенесення центру уваги на соціальну сферу;
- драматизація роману;
- психологізація атмосфери твору, його предметно-емоційного світу (портрет, інтер'єр, пейзаж тощо).

9. Культурознавча інформація студента (живопис).

Митці образотворчого мистецтва теж відверто відтворювали правду життя. Відомий французький художник Ф. Курбе (на екрані *портрет Курбе*) пише такі реалістичні картини як: «Дробильники каменю» та «Похорон в Орнані» (На екрані картина «Дробильники каменю», учень робить опис картини).

10. Слово вчителя.

Представниками реалізму XIX століття є Чарльз Діккенс, Шарлотта Бронте, Вільям Теккерей (Англія), Гюстав Флобер, Еміль Золя, Фредерік Стендаль, О. де Бальзак (Франція), Тарас Шевченко, Панас Мирний, Іван Нечуй-Левицький (Україна), (на екрані *портрети письменників*).

Реалістами називали людей, які ставили перед собою таку мету, яку можна було досягнути.

11. Культурознавчий коментар.

Класичних форм реалізм набув саме у Франції. І щоб нашому заняттю надати святкового настрою побуваємо на балу у Версалі, насолоджуючись полонезом.

(Студенти виконують бальний танець полонез).

12. Слово вчителя.

У французькій літературі на творчу арену реалістичного мистецтва виходить талановитий письменник Фредерік Стендаль, справжнє ім'я якого **Анрі Марі Бейль** (на екрані портрет Стендаля (1783-1842) «Я спостерігач за людськими серцями...»).

Гете висловив свою думку про творчість Стендаля: *(вчитель зачитує)* «Він приваблює і відштовхує, він захоплює і хвилює... від його книг неможливо відірватися. Він здається мені одним із тих талантів, які з'явилися в бурі революції».

В основі філософської теорії Стендаля була поширена ідея природньої доброти людини, за якої людські істоти поводитимуться морально, якщо будуть вільні у виявленні своєї власної неповторності.

Стрижневим для нього залишились три поняття: «Свобода», «енергія», «щастя». Під «свободою» Стендаль розумів умови за яких людина може розкрити своє власне «я». В свою чергу політичний уряд не повинен стримувати тієї життєвої енергії, котра робить кожного не схожим на інших. А гармонія між зовнішнім світом і внутрішніми пориваннями людей і є щастя.

Уявно ідемо в гості до Стендаля. Адже ви отримали випереджувальне завдання - опрацювати біографію Фредеріка Стендаля.

Зараз проведемо гру – дослідження життя і творчості класика. Ділимося на команди відповідно до кольорів: зелений колір – хронологи; синій – коментатори; червоний – аналітики.

Хронологи, тобто студенти з зеленими картками, складають ланцюжок найважливіших подій життя Стендаля. Власники синіх карток, тобто коментатори, повинні коментувати події відповідно до дат.

Аналітики, студенти які мають червоні картки, створюють загальний портрет автора, аналізуючи моменти біографії, які викликають додатковий інтерес, розкривають риси характеру, мотиви вчинків, теми творів автора.

Креслимо таблицю, ділимо її теж на три рівні частини по вертикалі, дивимось на екран, переписуємо головку таблиці.

Дата (хронологи)	Подія (коментатори)	Аналітика (аналітики)
1	2	3
23.01 1783 року	Гренобль. Родина багатого адвоката, народженн Анрі-Марі	Формування ненависті до релігії, поява нових ідеалів, цінування

	Бейля. Смерть матері, абат – вихователь, відчуження батька, вплив дідуся.	ширих почуттів.
1797 рік Гренобль	Навчання у Центральній школі.	Формування ідеології буржуазної держави, яка народжувалась і об'єднання грошей, влади, підприємництва.
1800 рік Париж	Невдала спроба вступити до Політехнічної школи. Армія Наполеона.	Ідеальна постать – людина, яка досягла успіху в житті завдяки власним здібностям та наполегливості.
1802 рік	Відставка. Рішення стати письменником.	Формування критичного ставлення до ідеалу.
1812 рік	Офіцер інтендантської служби армії Наполеона. Росія.	Ствердження критичного ставлення до ідеалу, справедливості, витримка.
1814 рік	Падіння Наполеона, життя в Італії. Плідна праця.	Усвідомлення мистецтва як сили, здатної перетворити світ на кращий.
1831 рік	Роман «Червоне і чорне»	Прагнення усвідомити головний принцип життя.
1839 рік	Роман «Пармський монастир»	Осмислення долі «природної людини». Чи сумісні закони суспільства і природи?
22.03 1842	Смерть Ф. Стендаля	Для чого люди створили власні закони? Жив, кохав, писав.

Працюємо в групах. Хронологи називають дату і ви її записуєте у Таблицю, коментатори коментують події, що відповідають даній даті, а аналітики аналізують як ця подія вплинула на особистість письменника. Інформацію коментаторів та аналітиків допишемо в таблицю як домашнє завдання. Отже, почали...

(Після останньої дати на екрані висвітлюється пам'ятник Стендалю)

13.Слово вчителя

Послухайте інформацію про цікаві факти з життя Стендаля:

а) Стендаля після смерті матері виховував дідусь, який був відвертим гуманістом та шанувальником Вольтера, тож відвідуючи театр, хлопець вже у 13 років захопився творчістю Мольєра і вирішив писати комедії.

Батько доручив виховання сина ще аббату, але той викликав у нього почуття недовіри до релігії, натомість іншого вчителя геометра Гро вважав великою людиною яка прищепила йому любов до математики та поклоніння перед логікою;

б) У своєму щоденнику 18-річний Анрі Бейль записав: «Будемо поспішати насолоджуватися, у нас лічені хвилини»; «Будемо працювати, тому що праця- мати радості»;

в) В 34 роки бере псевдонім Стендаль, хоча впродовж життя підписував свої твори, використовуючи понад 100 псевдонімів, бо його вважали у Франції неблагонадійним, а в Італії – шпигуном;

г) З 1814 року після падіння Наполеона прожив 7 років в Італії, пережив драму в коханні до актриси Вісконті Дембовської, якій писав пристрасні листи, але вона повертала їх навіть не читаючи;

д) Перший його твір роман «Арманс» друзі визнали невдалим;

е) «Трактат про кохання», де поділяє це почуття на такі види: кохання як нездоланна пристрасть; кохання – розвага відповідно до світських звичаїв; кохання фізичне засноване на інстинктах; кохання- марнославство, коли чоловік тішить своє самолюбство, володіючи гарною жінкою як коштовністю або добрим конем.

Він вважає, що у коханні жінкою не може керувати звичка до поміркованості, натомість чоловіки, хоча інколи віддаються пристрасті, мають більше розуму та розважливості у любовних справах.

Всі види кохання Стендаль описує в романі «Червоне і чорне».

14.Сценічне дійство «Історія створення роману «Червоне і чорне»». (Дійові особи:

Стендаль, редактор «Трибунальської газети». Дійство відбувається у редакції).

Стендаль: Доброго дня вам, пане редакторе.

Редактор: Доброго дня.

Стендаль: Політичні події з життя Франції не дають мені спокою. Я намагався стежити за всіма змінами в суспільному житті країни.

Редактор: Я завжди знав вас як людину творчу, яка тонко відчуває час.

Стендаль: То з якими ж новинами я міг би ознайомитися у свіжому номері газети?

Редактор: Новин, як завжди, багато. Але я хотів би звернути вашу увагу, шановний Анрі,

на справу Антуана Берте?

Стендаль: Хто такий Антуан Берте?

Редактор: Це син коваля з міста Бранга, молодий чоловік, який втік з сім'ї, щоб вийти в люди.

Стендаль:(читає) Антуан Берте, дрібний честолубець, особа нікчемна, хоч і

талановита, вирішив зробити кар'єру, влаштувавшись гувернером у родині місцевого багатія Мішу. Юнака звинувачують у любовних стосунках з матір'ю його вихованців. Невдовзі він втрачає місце в цьому домі. Антуан Берте вступає до духовної семінарії, звідкіля його виганяють. Також його вигнали із аристократичного особняка у Парижі родини пана де Корде, де він скомпроментував себе стосунками з дочкою господаря. Та найбільше його зганьбив лист пані Мішу, в якому його звинувачено у використанні жінок для кар'єрного росту. Берте з відчаю стріляє у церкві в мадам Мішу, а потім намагається покінчити життя самогубством. У 1827 році у Греноблі відбувся судовий процес, на якому його було засуджено на смерть.

Редактор: Пане Стендалю, чому ви так замислились? Настрій ваш також погіршився...

Стендаль: Яка цікава й непроста життєва доля! Незвична й трагічна! Вона викликала в мене багато думок. Я хотів би побути наодинці та дещо обдумати. Дякую вам, пане редакторе. Моє шанування.

IV. Підсумок заняття

Як відомо, історія головного персонажа роману «Червоне і чорне», на перший погляд, майже цілком повторює згадану справу, змінюються тільки імена: Берте перетворюється в Жюльєна Сореля, подружжя Мішу на пана та пані де Реналь, а аристократ та його донька – на маркіза де Ла Моля і Матильду. Та, звичайно, не цей життєвий випадок сам по собі зробив Стендаля одним із найвідоміших письменників світу, а те, як він його художньо втілює. Він зумів побачити у побутовому злочині трагедію сучасної людини. Відгукнувся на соціальні проблеми суспільства, показав як головний герой через свою гординю і честолюбство, а також кар'єризм губить своє молоде життя. Подумаймо, а чи є серед нас такі герої?

Отже на сьогоднішньому занятті ми ознайомилися з літературними течіями XIX ст.. такими як **романтизм** та **реалізм**, побували у творчій лабораторії Стендаля, почули повідомлення про історію написання відомого роману «Червоне і чорне».

(Студенти переглядають буктрейлер «Створи шедевр» «Червоне і чорне»)

- Яка інформація була для вас особливо цікавою?

(Студенти відповідають) Оцінки за активність на уроці.

Домашнє завдання: опрацювати конспект, завершити заповнення таблиці з біографією

Стендаля, написати сенкан «Стендаль» і прочитати роман «Червоне і чорне».

Урок завершений, дякую за увагу.

До побачення

Словник до змісту заняття

Романтизм – від французького слова «romantisme» позначався щось таємне, дивне, нереальне.

Романтизм – напрям у літературі та мистецтві, котрий характеризується зображенням ідеальних героїв та почуттів. Для нього характерними є відчуття хиткості світу, розчарування в революції. Сутність романтизму: незвичайні герої у незвичних обставинах.

Л.О.Терлецька – викладач,
спеціаліст вищої категорії

***ПОШИРЕННЯ МЕХАНІЧНИХ КОЛИВАНЬ В ПРУЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.
ЗВУКОВІ ЯВИЩА***

Навчальна дисципліна: Фізика

ПЕРЕДМОВА

Зміни життя в сучасному світі вимагають і змін мети та призначення сучасної освіти. Знижується функціональна значущість привабливості традиційної організації навчання, передача «готових» знань від викладача до слухача перестає бути основним завданням навчального процесу. Важливо викликати інтерес до навчальної теми, перетворювати аудиторію пасивних спостерігачів на активних учасників заняття. Якщо викладач у своїй роботі буде використовувати активні форми та методи навчання, то це важливе питання буде вирішеним саме собою. Активні форми навчання будуються на інтерактивних методах, коли існує взаємозв'язок не лише між викладачем і слухачем, а й між слухачами у навчанні.

Використання інтерактивної стратегії змінює роль і функції викладача – він перестає бути центральною фігурою і лише регулює навчальний процес, займається його загальною організацією, визначає загальний напрям (готує до уроку необхідні завдання, формулює питання для обговорення у групах, контролює час і порядок виконання запланованого завдання, дає консультації, допомагає у випадку серйозного утруднення).

Інтерактивні методи захоплюють слухачів, пробуджують в них інтерес та мотивацію, навчають самостійному мисленню та діям.

В ході діалогового навчання слухачі вчаться критично мислити, розв'язувати складні проблеми на підставі аналізу обставин і відповідної інформації, приймати

обдумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися. Для цього на заняттях організується індивідуальна, парна і групова роботи, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри, здійснюється робота з документацією, різними джерелами інформації.

У будь-якому виді навчальних занять викладачі можуть застосовувати кілька методів навчання в різних комбінаціях. Застосування певних методів навчання залежить від завдання та умов кожного виду занять.

План заняття

Тема: Поширення механічних коливань в пружному середовищі. Звукові явища

Мета заняття:

методична: удосконалення активних методів узагальнення і систематизації набутих знань, вмінь та навичок, які сприятимуть розвитку творчості та активності студентів;

навчальна: ознайомлення з поширенням механічних коливань у пружному середовищі – хвилями; видами хвиль: поздовжніми і та поперечними; їх основними характеристиками: амплітудою, частотою, довжиною, швидкістю; звуковими хвилями.

розвиваюча: розвивати логічне, фізичне мислення; творчі здібності; пам'ять, увагу, уяву.

виховна: виховувати спостережливість, зосередженість; дисциплінованість; формувати науковий світогляд та інтерес до вивчення фізики.

Тип заняття: вивчення нового матеріалу

Вид заняття: лекційне заняття зворотного зв'язку

Міжпредметні зв'язки: біологія, географія, українська мова

Методи та форми роботи: робота в групах, фронтальне опитування, евристична бесіда, випереджувальні завдання-повідомлення студентів, мультимедійна презентація.

Обладнання: комп'ютерна презентація «Механічні хвилі», камертон

Хід заняття

1. Організаційний етап.
2. Актуалізація опорних знань.
3. Оголошення теми, мети уроку.
4. Мотивація навчальної діяльності.
5. Вивчення нового матеріалу
 - 5.1. Поширення коливань у середовищі.
 - 5.2. Поперечні та поздовжні хвилі.
 - 5.3. Основні властивості хвиль.

5.4 Фізичні величини, що характеризують хвилі.

5.5 Довжина хвилі

5.6 Швидкість хвилі

5.7 Звукові хвилі

6. Закріплення нового матеріалу.

7. Підсумки уроку. Рефлексія.

8. Завдання додому.

1. Організаційний етап

Відмітка в журналі відсутніх, перевірка готовності до заняття студентів. Поділ класу на групи: теоретиків, медиків, дослідників, мистецтвознавців.

2. Актуалізація опорних знань.

Викладач: На попередніх уроках ми з вами вивчили механічні коливання. Ознайомилися з природою їх виникнення, величинами, тобто параметрами, які їх характеризують.

2.1 Фронтальне опитування

1. Що таке механічні коливання?
2. Яка природа вільних та вимушених коливань?
3. Що таке одне коливання?
4. Що таке:
 - ✓ частота?
 - ✓ період?
 - ✓ амплітуда?

Фізичні величини, що характеризують коливання.

Фізичні величини, які характеризують коливання			
	Частота	Період	Амплітуда
Означення	коливаний, ν кількість коливаний за одиницю часу	коливаний, T час одного коливаний	коливаний, A максимальна відстань, на яку відхиляється точка від положення рівноваги
Формула	$\nu = N / t$	$T = t / N$	--
для визначення	N — кількість коливаний за час t		
Одиниця в СІ	герц ($1 \text{ Гц} = 1 \text{ с}^{-1}$) секунда (с)		метр (м)

5. Назвіть три стани речовини.

2. Оголошення теми, мети уроку.

Наступним логічним кроком після вивчення коливального руху є вивчення поширення коливань у пружному середовищі. Отже наша сьогоднішня тема «Поширення механічних коливань в пружному середовищі. Звукові явища»

4. Мотивація навчальної діяльності.

Задача про ймовірність проходження людини крізь стіну.

Задача не фантастична, реальна і ймовірність не нульова. Це пояснюється тим, що матерія має властивості, які ми називаємо хвильовими. Щоб зрозуміти це потрібно мати глибокі фізичні знання. Сьогодні ж ми тільки станемо на початок вивчення властивостей хвиль. Музика - звук. Людина живе у світі звуків. Звук — це те, що чує вухо. Звук є скрізь і проникає всюди. Ми чуємо спів птахів, звуки музичних інструментів, шум лісу, грім під час грози. Дзвенять машини, які працюють, транспорт, що рухається. Що таке звук? Як він з'являється? Чим одні звуки відрізняються від інших? Що таке луна? Ми спробуємо з вами з'ясувати відповіді на ці запитання.

5. Вивчення нового матеріалу.

5.1 Лекція викладача з мультимедійним супроводом.

5.1.1 Поширення коливань у середовищі.

Поширення коливань у пружному середовищі називають *хвильовим процесом*, або *хвилею*. Поширення хвиль не супроводжується перенесенням частинок середовища, - вони лише коливаються навколо положення рівноваги.

З хвилею переноситься енергія, яка поширюється у просторі від джерела коливань.

5.1.2 Поперечні та поздовжні хвилі.

Залежно від напрямку коливань частинок щодо напрямку поширення хвилі розрізняють *поперечні* та *поздовжні* хвилі.

Поперечними хвилями називаються хвилі, в яких коливання частинок середовища відбуваються перпендикулярно до напрямку поширення хвилі.

Поздовжніми називаються хвилі, в яких коливання частинок середовища відбуваються вдовж напрямку поширення хвилі.

Хвиля на поверхні рідини мають складний характер і не відносяться ні до поперечних ні до поздовжніх.

5.1.. Основні властивості хвиль.

1. Коливальний рух від однієї точки середовища до іншої передається не миттєво, а з

певним запізненням, тому *хвилі поширюються в середовищі зі скінченною швидкістю*.

3. Джерелом механічних хвиль завжди є тіло, що коливається; оскільки коливання частин середовища в ході поширення хвилі є вимушеними, то *частота коливань кожної частини середовища дорівнює частоті коливань джерела хвилі*.

4. *Механічні хвилі не можуть поширюватись у вакуумі*.

5. *Хвильовий рух не супроводжується перенесенням речовини* — частини середовища лише коливаються біля деяких положень рівноваги.

6. Із приходом хвилі частини середовища починають рухатися (набувають кінетичної енергії). Це означає, що *під час поширення хвилі відбувається перенесення енергії*.

Перенесення енергії без перенесення речовини є найважливішою властивістю будь-якої хвилі.

5.1.4 Довжина хвилі

Довжина хвилі дорівнює відстані між найближчими точками, які коливаються в однакових фазах.

Хвиля є періодичною в часі і відстані. Періодичність в часі означає, що через певні рівні моменти часу, які називаються періодом хвилі, всі точки хвилі повторюють коливальні рухи. Періодичність в відстані означає, що точки розміщені на певній відстані, яка називається довжиною хвилі, коливаються в однаковій фазі.

5.1.5 Швидкість хвилі v – це швидкість, з якою переміщається гребінь хвилі.

Швидкість хвилі слід відрізняти від швидкості частинок самого середовища. За період, протягом якого хвиля здійснює одне коливання, хвиля просунеться на відстань λ , і її швидкість дорівнює:

$$v = \frac{\lambda}{T}$$

$$v = \nu \cdot \lambda$$

З даних формул ми можемо вивести і формулу для обчислення довжини хвилі:

$$\lambda = vT$$

Швидкість залежить від пружності та густини середовища

Частота від частоти джерела коливань.

Довжина хвилі -прямо пропорційна швидкості

- обернено пропорційна періоду

- прямо пропорційна частоті.

При переході з одного середовища в інше змінюється швидкість і довжина хвилі.

Частота незмінна.

5.2. Закріплення вивченого матеріалу шляхом розв'язування задач.

Чому дорівнює швидкість морських хвиль, якщо вони піднімають плаваючий буй кожні 1,5с, а відстань між гребенями сусідніх хвиль дорівнює 6м?

Дано

$T=1,5$ с

$\lambda=6$ м

$v=?$

Розв'язання

Запишемо формулу для знаходження швидкості при наявному періоді та довжині хвилі:

$$v = \frac{\lambda}{T}$$

Перевіримо одиниці вимірювання:

$$[v] = m/s = m/s$$

Підставимо значення у дану формулу і знайдемо швидкість хвилі:

$$\{v\} = \frac{6}{1,5} = 4$$

Відповідь: швидкість хвилі дорівнює 4 м/с.

Розв'язати задачі №2; 5 на ст.109 у робочому зошиті.

5.3. Повідомлення студентів до теми «Звукові хвилі»

Студенти заздалегідь поділені на групи. Кожна група отримала випереджувальне завдання по темі «Звукові хвилі». Представник від кожної групи презентує свою роботу. Інші студенти слухають повідомлення і в робочих зошитах відзначають відповідні тези. Пізніше викладач підсумовує отриману інформацію і пропонує бажаючим доповнити іншими фактами.

1. *Звукові явища* виникають унаслідок механічного коливання різних тіл. Однак не будь-які коливання створюють звук. Наприклад, маятник не спричиняє звукових коливань, хоча амплітуда його коливань може бути досить високою, адже амплітуда не є основною умовою для виникнення звукової хвилі. Звукові хвилі – це хвилі, частоти яких лежать у діапазоні від 20 Гц до 20 кГц. Саме такі коливання ми сприймаємо як звук. Звукові хвилі в повітрі – це поздовжні хвилі, тобто чергове розрідження і

згущення повітря. Звукові хвилі породжує яке-небудь коливне тіло: голосові зв'язки, мембрана динаміка, музичні інструменти тощо. Наші вуха сприймають у вигляді звуку коливання, частоти яких перебувають у межах від 16-20 Гц до 20 кГц. Такі коливання називають акустичними. Розділ фізики, що вивчає способи виникнення звукових хвиль, їхнє поширення й взаємодію із середовищем, називають акустикою.

2. Швидкість звуку.

Звукові хвилі, як і всі інші хвилі, поширюються з кінцевою швидкістю, що називають швидкістю звуку, тобто для поширення коливань від джерела потрібний певний час. Швидкість звуку в різних середовищах відрізняється в десятки разів. Наприклад, швидкість звуку в повітрі – близько 330-340 м/с (діапазон значень пов'язаний з тим, що ця швидкість внаслідок підвищення температури трохи збільшується). У воді швидкість звуку становить приблизно 1500 м/с, а в сталі – 5000-6000 м/с. Коливання середовища під час проходження хвилі є вимушеними. А частота вимушених коливань, як ми вже знаємо, дорівнює частоті зовнішньої сили. Отже, частота звукових коливань завжди дорівнює частоті коливань тіла, що є джерелом звуку. А оскільки частота хвилі й довжина хвилі пов'язані співвідношенням $\lambda = v/f$, ми бачимо, що під час переходу звукової хвилі з одного середовища в інше змінюється довжина хвилі. Наприклад, внаслідок переходу в середовище, у якому швидкість звуку більша, довжина звукової хвилі збільшується.

3. Висота й тембр звуку.

Звуки, що видає камертон або інші гармонічно коливні тіла, називаються музичними. Різні шуми відрізняються від музичних звуків тим, що їм не відповідає певна частота коливань. Це суміш звуків найрізноманітніших частот, що безладно чергуються. Як відомо, бас співає низьким голосом, а тенор – високим. Від якої ж характеристики звукової хвилі залежить висота звуку? Досліди показують, що висоту звуку визначають частотою звукової хвилі: чим більша частота хвилі, тим звук вищий. Наприклад, писк комара відповідає 500-600 помахам його крилець у секунду, дзижчання джмеля – 220 помахам. Коливання голосових зв'язок співаків можуть створювати звуки в діапазоні від 80 до 1400 Гц (див. таблицю), хоча в експерименті фіксувалися рекордно низька (44 Гц) і висока (2350 Гц) частоти. У телефоні для відтворення людського мовлення використовують область частот від 300 до 2000 Гц. Звучання однієї й тієї ж ноти у виконанні різних музичних інструментів або голосу вирізняє **тембр**. Саме за тембром ми упізнаємо голос людини або розрізняємо інструменти, які використовують ту саму мелодію в одній тональності й із однаковою гучністю. Тембр звуку визначає його забарвлення. Він визначається наявністю й інтенсивністю обертонів – частот, кратних основній.

4 Інфразвук та його застосування.

1929 рік, Роберт Вуд для лондонського театру запропонував діяти на глядачів низьким майже нечутним звуком, щоб ті відчували таємничість події 1783 року. Розраховуючи трубу, Вуд помилився – звуку не було зовсім. Але кришталеві підвіски на канделябрах старого приміщення затремтіли, всі присутні відчували безпричинний страх. Навіть біля театру на вулиці почалась паніка. В 1934 році російський психіатр М. Нікітін спостерігав випадки епілепсії, викликані звуками органу. А взагалі інфразвуки викликають головний біль, підвищують стомлюваність, понижують працездатність.

Але

- інфразвукові хвилі застосовують для вивчення будови земної кори і визначення епіцентру землетрусів.
- за допомогою інфразвуку роблять зондування атмосфери.
- інфразвук дає можливість виявляти далекі вибухи.

-Інфразвук успішно використовується при сейсмічній розвідці корисних копалин. -за характером інфразвуку можна слідкувати за роботою станків, машин, двигунів. -інфразвук може попереджати про шторм (медузи відчують інфразвук і за 10-15 годин відходять в глибину моря, глибоководні риби перед землетрусом впливають на поверхню,...)Інфразвукові хвилі можуть використовуватися для попередження зіткнення суден в морі.

Ультразвук та його використання.

Ультразвукові хвилі сильно поглинаються повітрям і іншими газами, менше – рідинами і твердими тілами. Дуже інтенсивні ультразвукові хвилі – для людини смертельні. В Іспанії 80 добровольців були піддані дії ультразвуку турбореактивних двигунів. Результати: 28 загинули, останні повністю чи частково паралізовані. Під дією ультразвуку червоні кров'яні тільця (еритроцити) руйнуються, живі організми (жаби, риби) гинуть протягом кількох хвилин. Але..

-при обробці ультразвуком насіння деяких рослин (картопля, горох тощо) збільшується їх схожість та врожайність, молоко довші не кисне. -ультразвуком вимірюють глибини водойм, визначають рельєф дна. -ультразвуком виявляють місцезнаходження айсбергів, косяків риби, підводних човнів. (Винайдення гідролокатора – французький фізик П. Ланжевен, російський винахідник К.В.Шиловський.)

- ультразвуком виявляють дефекти металевих виробів.
- ультразвуком очищають різні деталі (котли від накипу, днища суден від наростів,

тощо)

- ультразвук широко використовують в медицині (масаж легень, серця, роздроблення - каменів в нирках, для стерилізації операційного матеріалу, в отоларинтології, в ортопедії)

-ультразвук застосовують для виготовлення фасонних отворів у твердих та крихких матеріалах.

4. Гучність звуку.

Гучність звуку залежить від амплітуди коливань. Про звуки різної гучності кажуть, що один гучніший від другого не в стільки разів, а на стільки одиниць. Одиницею гучності є бел (Б) (на честь ученого Грехема Белла, винахідника телефону). Частіше використовують одиницю, яка в 10 разів більша. Це децибел (дБ).

Наприклад, гучність звуку шелестіння листя оцінюється в 10 дБ, шепотіння — 20 дБ, вуличного шуму — 70 дБ. Шум гучністю 130 дБ відчувається шкірою і спричиняє відчуття болю. Про гучність вуличного шуму можна, наприклад, сказати, що вона на 60 дБ більша від гучності шелестіння листя.

Гучність звуку вимірюють *сонометром*. Шум – хаотична суміш багатьох звуків, коливань різних частот і амплітуд. Найгучніший звук дає голубий кит – від 188 дБ до 850 кБ.Змінюючи силу удару по камертону молоточком, ми будемо чути звуки, що відрізняються за гучністю. Але ми знаємо, що чим сильніше ми вдаряємо, тим більшою є амплітуда коливань ніжок камертона. У разі збільшення амплітуди коливань звукового тіла збільшується й амплітуда коливань у звуковій хвилі. Це означає, що гучність звуку визначають переважно амплітудою звукової хвилі.Однак гучність, що сприймає вухо, залежить ще й від частоти звукової хвилі, тому що вухо більш чутливе до одних частот і менш чутливе – до інших. Наприклад, ультразвук навіть великої амплітуди людина не почує. *Мінімальна зміна тиску, що може фіксувати людське вухо, визначає поріг чутливості. Максимальна зміна тиску, яку ще спроможне фіксувати людське вухо, визначає больовий поріг.*

Одиницею виміру гучності є децибел (дБ). У наведеній таблиці зазначено орієнтовну гучність звуку різних джерел.

Джерело звуку	Гучність, дБ
Цокання наручних годинників	10
Тихий шепіт, шелест листя	20
Звичайне мовлення	60

Голосне мовлення	80
Голос співака	100
Відбійний молоток	110
Рок-концерт	120

Гучність, що дорівнює 120 дБ, називають больовим порогом: за такого рівня гучності виникають хворобливі відчуття. А за тривалого впливу такого звуку відбувається незворотне погіршення слуху: людина вже ніколи не зможе почути шелесту листя.

6. Закріплення нового матеріалу.

6.1 Закінчити речення:

1. Звукові хвилі в середовищі створюються завжди тілом, яке.....
2. Як джерело звуку часто використовують
3. Наше вухо сприймає звукові коливання частотою
4. Інфразвук – це звукові хвилі з частотою
5. Ультразвук – це звукові хвилі з частотою
6. Необхідною умовою для передавання звуку від коливного тіла до приймача є ...
7. Лише один тип хвиль – поздовжні поширюються в
8. У твердих тілах можуть існувати хвилі
9. Як певний музикальний тон сприймаються звукові коливання, які відбуваються
10. Висота звуку визначається
11. Гучність звуку залежить від
12. Швидкість звуку залежить від.....
13. Для твердих тіл вказують два значення швидкості, тому що.....
14. В вакуумі звук

7. Підсумки уроку. Рефлексія.

1. Чи виконали ми поставлене завдання?
2. Що вам найбільше запам'яталось?
3. Що ви ще хотіли б дізнатися з даної теми?
4. Написання сенкану на слово «Звук».

8. Завдання додому.

1. Бар'яхтар В.Г. Довгий С.Д. Фізика 10 клас рівень стандарту ст134-145..

***КРЕСЛЕННЯ БЛОКІВ, ОБЛАСТЕЙ. РОБОТА З ТЕКСТОМ. ПРОСТІ ТРИВИМІРНІ
МОДЕЛІ. ТРИВИМІРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ*****Навчальна дисципліна** «Основи комп'ютерної графіки»**Освітньо-кваліфікаційний рівень:** кваліфікований робітник**ПЕРЕДМОВА**

Моделювання на комп'ютері об'ємних виробів, 3D-графіка, використовується у проектуванні і є сучасною заміною моделювання та макетування з конструкційних матеріалів (пластик, папір, дерева, пластилін тощо).

Для виконання об'ємних комп'ютерних моделей використовують спеціальне програмне забезпечення, наприклад – SketchUp, Blender, 3D-MAX, AutoCAD тощо. Однією з особливостей цих програм є потреба у значних ресурсах комп'ютера, зокрема оперативної пам'яті та тактової частоти процесора. Тому програми для 3D графіки спочатку використовували тільки підприємства, у яких є відповідна техніка. З розвитком комп'ютерної техніки відповідні програми стали дієздатними на звичайних персональних комп'ютерах, що дали змогу тепер користуватись цими програмами навіть звичайним користувачам.

План-конспект заняття**Тема заняття:***Креслення блоків, областей. Робота з текстом. Прості тривимірні моделі. Тривимірне моделювання.***Вид заняття:***практичне***Тип заняття:***закріплення знань***Мета заняття:**

- **Навчальна мета** – закріпити знання про основні поняття тривимірної графіки, вибір робочого середовища та інструментарій програми SketchUP.
- **Розвиваюча мета** – розвивати уважність, пізнавальну активність учнів, їх логічне та аналітичне мислення, орієнтацію в просторі, вміння робити самостійно висновки.
- **Виховна мета** – прищепити риси відповідальності, самостійності при тривимірному моделюванні та уважності

Матеріально-технічне забезпечення: опорний конспект, мультимедійний проектор, комп'ютери.**Міжпредметні зв'язки:** математика.

Література:

1. <https://www.sketchup.com/>.
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki/SketchUp>
3. https://uk.wikipedia.org/wiki/Комп'ютерна_3D-графіка
4. Петелін О., 3D-моделювання в Google Sketch Up – від простого до складного. – М.: ДМК Пресс, 2012. – 344с.

Хід заняття

1 Організаційна частина

Привітання. Перевірка присутності учнів. Перевірка готовності учнів до заняття.

2 Повідомлення теми і мети заняття

3 Мотивація навчання

На попередньому занятті ми вивчали основні поняття тривимірної графіки, вибір робочого середовища та інструментарій програми SketchUp.

Сьогодні у нас практичне заняття - закріплення отриманих знань, під час якого ви зможете за допомогою інструментарію програми SketchUp створити свою тривимірну модель. Для чого ж ми вчимося створювати тривимірні моделі? Найпростішим прикладом є майбутня можливість проектування власної кімнати чи будинку, що дозволить зекономити кошти, оскільки фірми по проектуванню планів приміщень чи будинків достатньо дорого коштують.

4 Актуалізація опорних знань

Для того, щоб перейти до виконання практичної частини, повторимо теоретичний матеріал попередніх занять. Проводимо опитування учнів основних понять тривимірної графіки (Додаток 1) та інструментарію програми SketchUp (Додаток 2).

5 Виконання завдань

5.1 Демонстрація застосування інструментарію програми SketchUp.

Учні підключаються по локальній мережі до комп'ютера викладача та мають можливість перегляду демонстрації інструментарію програми за допомогою програми віддаленого робочого столу. Викладач коментує кожен інструмент.

5.2 Виконання практичного завдання

Ознайомившись із роботою інструментарію, учні заходять у свій Classroom, де отримують завдання для виконання практичного роботи.

5.2.1 Створення тривимірної моделі.

Учні виконують завдання згідно з розробленою покроковою інструкцією, яка наведена у додатку 3.

5.2.2 Нанесення тексту на тривимірну модель.

Учні виконують завдання відповідно до розробленої покрокової інструкції, яка

наведена у додатку 4.

5.2.3 Обговорення виконаної практичної роботи.

6 Підсумок заняття. Оцінювання роботи учнів

Викладач підводить підсумки заняття, аналізує роботу учнів, виставляє і оголошує оцінки. Після цього пропонує учням дати відповіді на такі запитання:

- Яку розмірну одиницю ми використовували при створенні нового проекту?
- Чого навчилися?
- Ми досягнули поставленої перед нами мети?
- Що було для Вас складним?
- Чим запам'яталося Вам це заняття?
- Де застосовуються тривимірні графіки?

7 Домашнє завдання

Створити тривимірну модель власної кімнати.

Додаток А

Опитування учнів

1. Що таке полігон?
2. Що таке вертекс?
3. Що таке текстура?
4. Що таке тексель?
5. Що таке піксель?
6. Що таке шейдер?
7. Що таке рендеринг?

Додаток Б

Інструментарій програми SketchUp

Зобр.	Назва інструменту	Призначення інструменту
	Вибрати	Вибір об'єкта.
	Ластик	Видалення об'єкта.
	Лінії	Малювання лінії.
	Фігури	Малювання фігур, таких як прямокутник, коло та багатокутник.
	Вдавити-витягнути	Дозволяє з 2D фігури зробити об'єм 3D за допомогою витягування фігури.
	Зміщення	Зміщує ребра в площині.

	Переміщення	Дозволяє переміщати, розтягувати, упорядковувати та копіювати об'єкти.
	Повернути	Дозволяє повернути, розтягувати, упорядковувати та копіювати об'єкти відносно осі.
	Рулетка	Вимірює відстань, створює направляючі лінії чи точки, а також масштабування моделі.
	Заливка	Додавання кольору чи матеріалу до об'єкта в моделі.
	Обертання	Обертання камери навколо моделі.
	Панорама	Переміщення камери по вертикалі чи горизонталі.

Додаток В

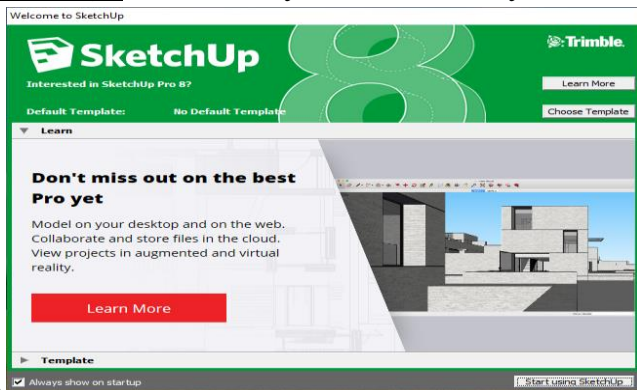
СТВОРЕННЯ ТРИВИМІРНОЇ МОДЕЛІ

1. Мета роботи

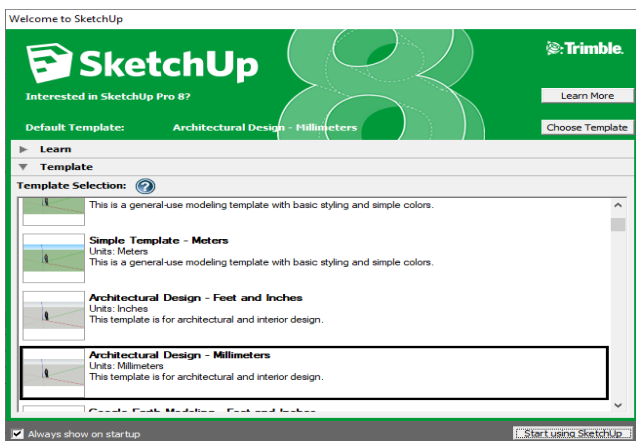
Ознайомлення з інтерфейсом редактора SketchUp, отримання теоретичних відомостей про призначення та можливості редактора.

2. Теоретичні відомості

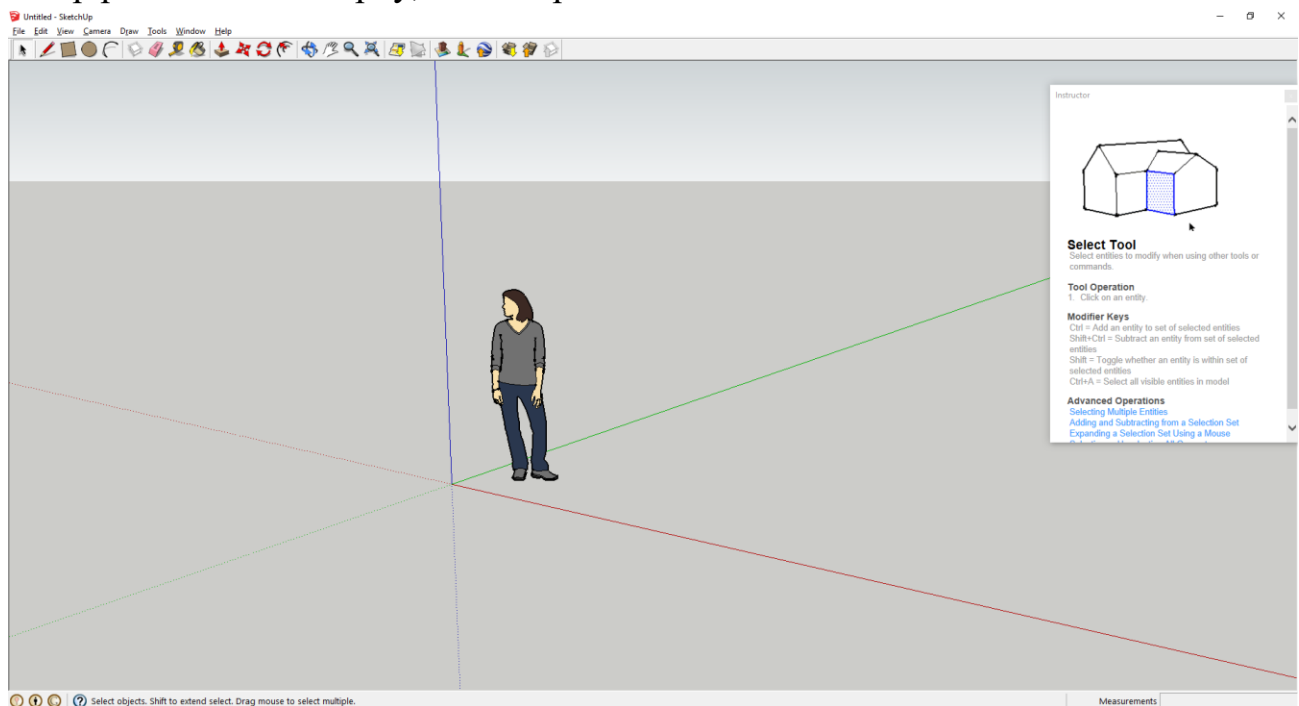
Після запуску програми, нам необхідно вибрати розмірну одиницю. Для цього потрібно натиснути Вибрати шаблон (ChooseTemplate) та вибрати шаблон з розмірною одиницею **міліметри (millimeters)** та натиснути на кнопку почати використовувати

SketchUp(startusingSketchUp).

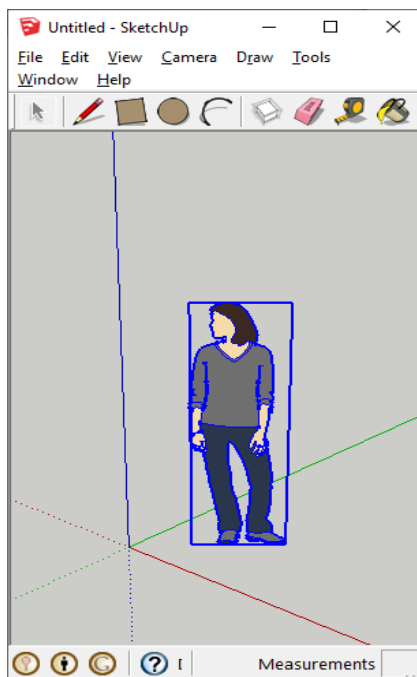

У результаті цього відкривається головне вікно програми. Основні інструменти SketchUp розташовані зверху, вздовж робочого поля.

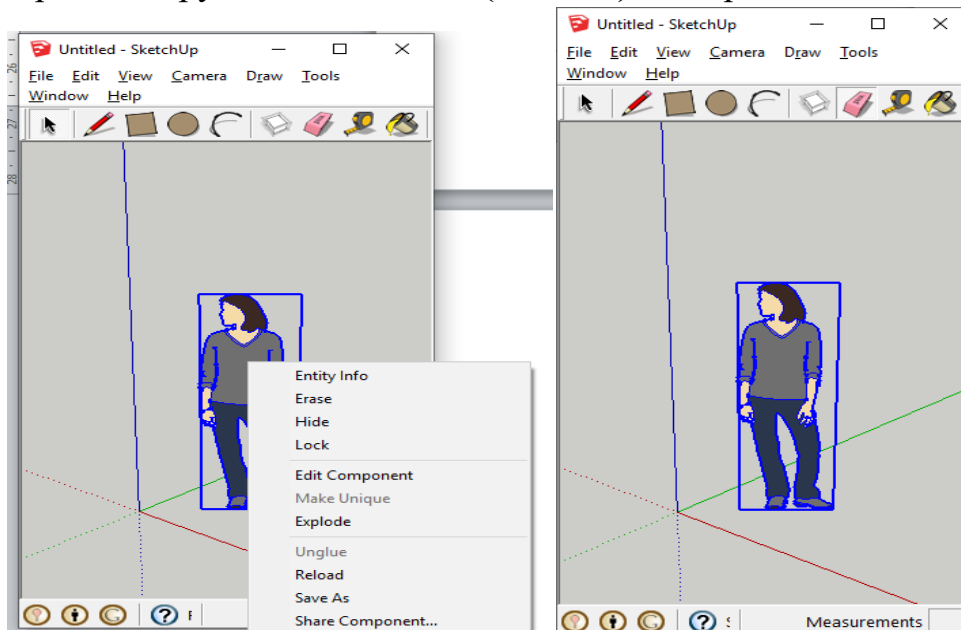
В полі редактора є три осі **XYZ** - червона, зелена, синя, подібно до інших програм. В центрі зображено фігуру людини, яка представлена для відображення масштабу. Для подальшої роботи вона не потрібна.

Засвоїмо операції виділення і стирання. Включаємо інструмент **Select (Виділення)**. і клікаємо по фігурі, яка стане оточеною в синій рамці.

Прибрати виділений об'єкт можна в три способи

1. В контекстному меню правої клавіші до об'єкту – пункт **Erase**.
2. Через меню **Edit/Delete**.
3. Клавіша **Delete** на клавіатурі.
4. Вибрати інструмент **Eraser (Ластик)** і затерти об'єкт.

Для обертання простору використовуємо інструмент **Orbit (Обертати)**. Його можна вибрати на панелі інструментів. Він залишатиметься активним доки не обрано інший інструмент. Можна тримати натиснутим скролінг мишки і повертати простір. Якщо скролінг відпустити – дія інструменту припиняється.

Наближати і віддаляти об'єкти можна прокручуванням скролінгу мишки.

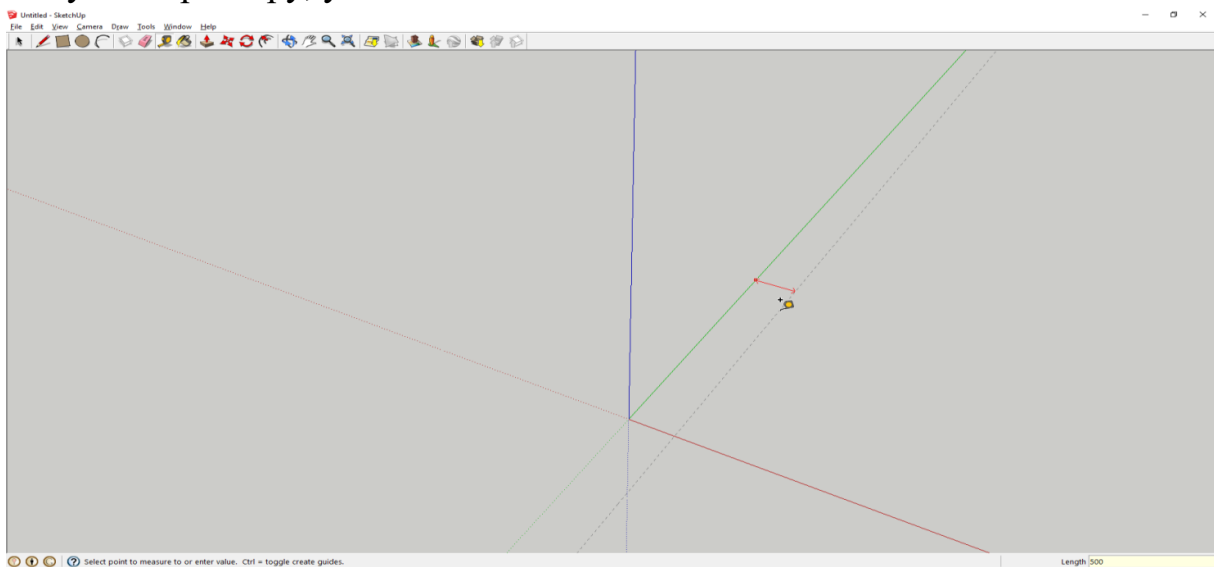
Зсувати в різні боки - інструментом **Pan (Панорама)**

Для практичного завдання виберемо створення моделі кімнати.

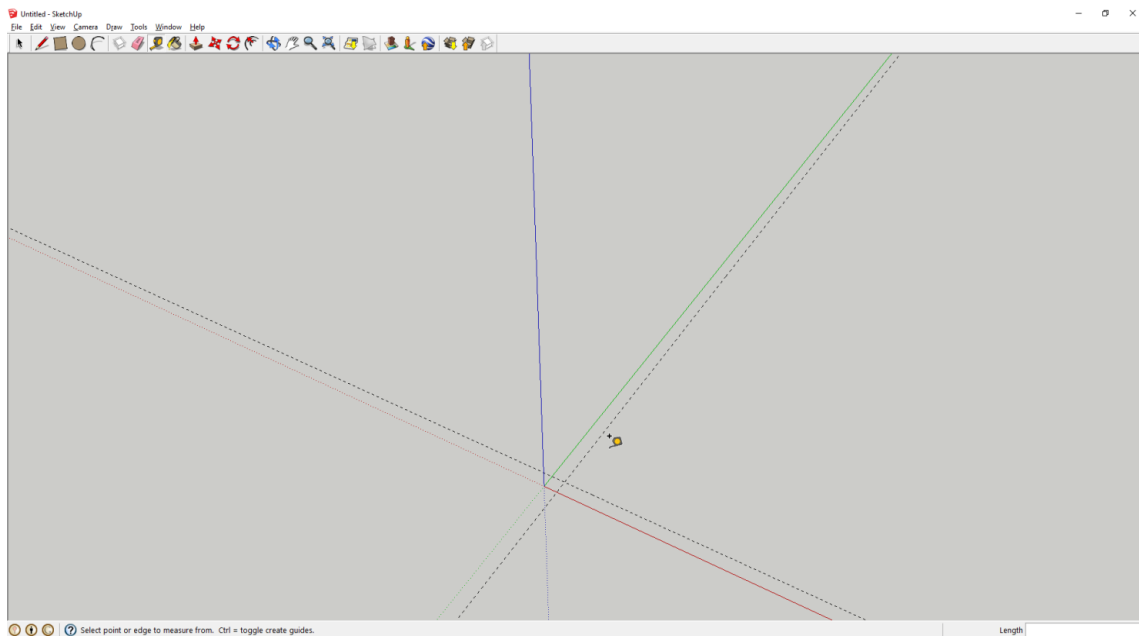
Для створення об'єкту потрібного розміру слід зробити розмітку, яка значно спростить подальшу роботу.

Вибираємо інструмент **Tape (Рулетка)**, "чіпляємося" за зелену вісь, клікаємо на ній і простягаємо рулетку по червоній осі, червоний колір стрілки вказує на правильний напрямок руху.

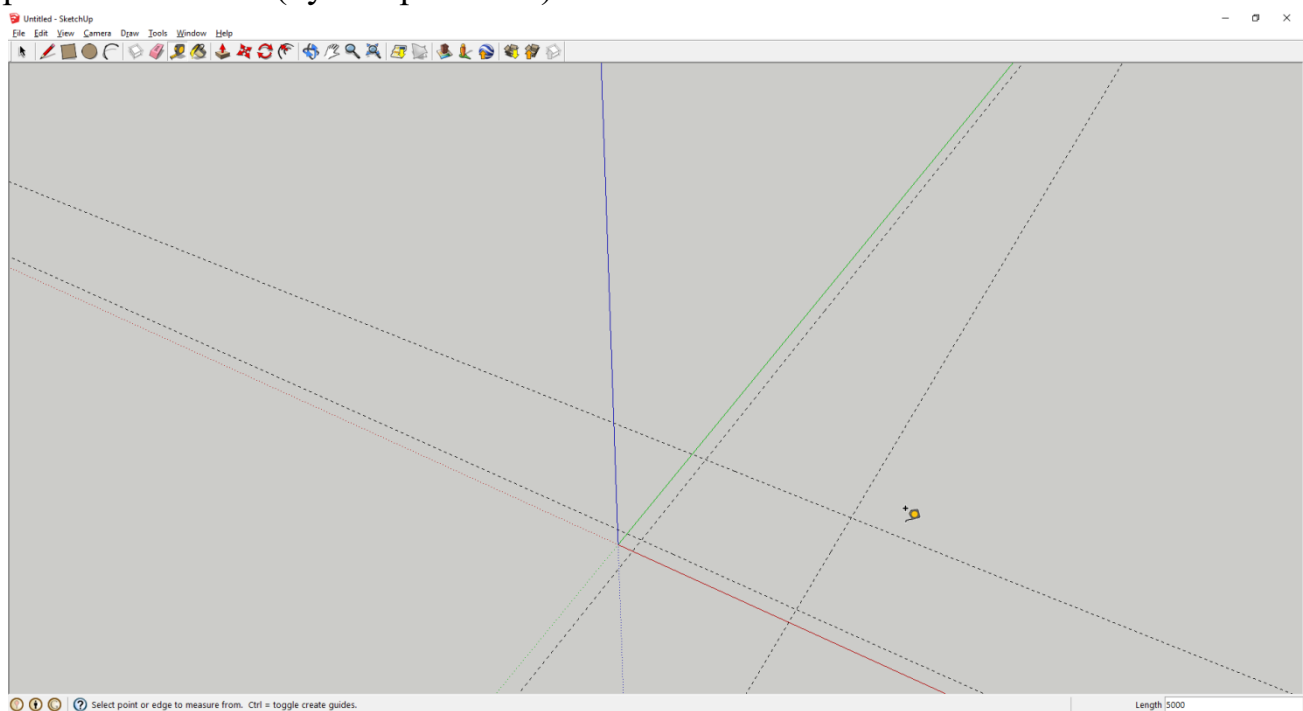
В нижньому правому віконці редактору **Конфіденційність контролю числових значень (VCB - Value Control Box)** висвічується число, яке буде зростати в міру руху рулетки. Можна тягнути доки значення стане потрібним (але це незручно, бо облік йде на міліметри), а можна перемістити напрямну на будь-яку відстань, головне за потрібним напрямком, клікнути і ввести правильне, потрібне значення в VCB, зафіксувати значення клавішею **Enter** і пунктирна лінія стане на місце відповідне до вказаного у VCB розміру, у нас це 500.

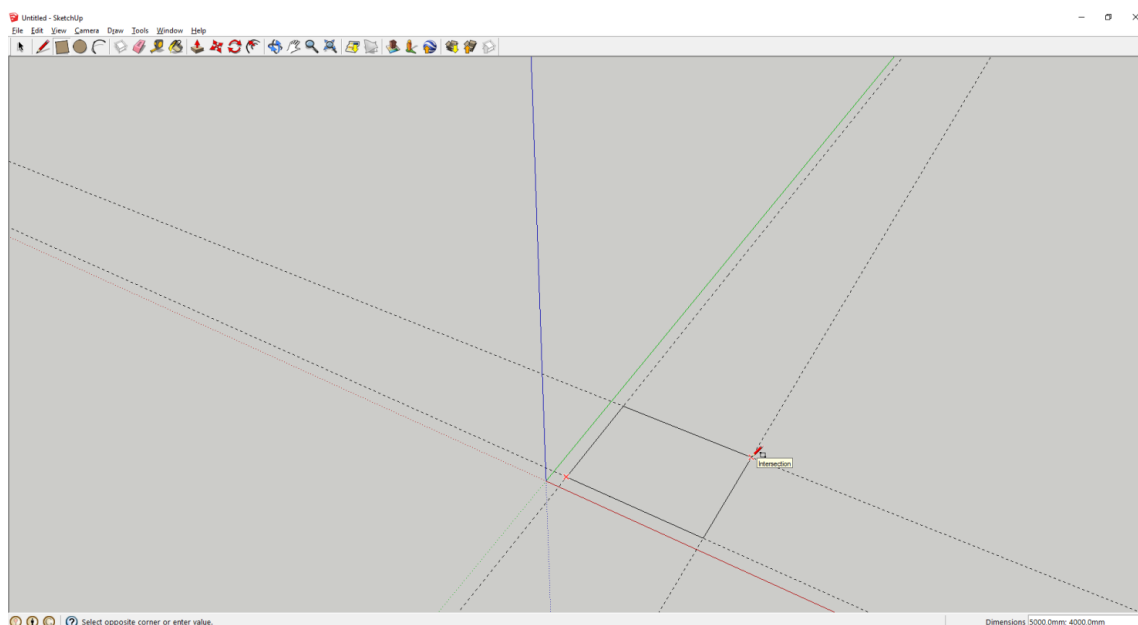
Вводити число можна відразу, не наводячи курсор на вікно, а відразу з клавіатури. Аналогічно відміряємо від червоної осі.

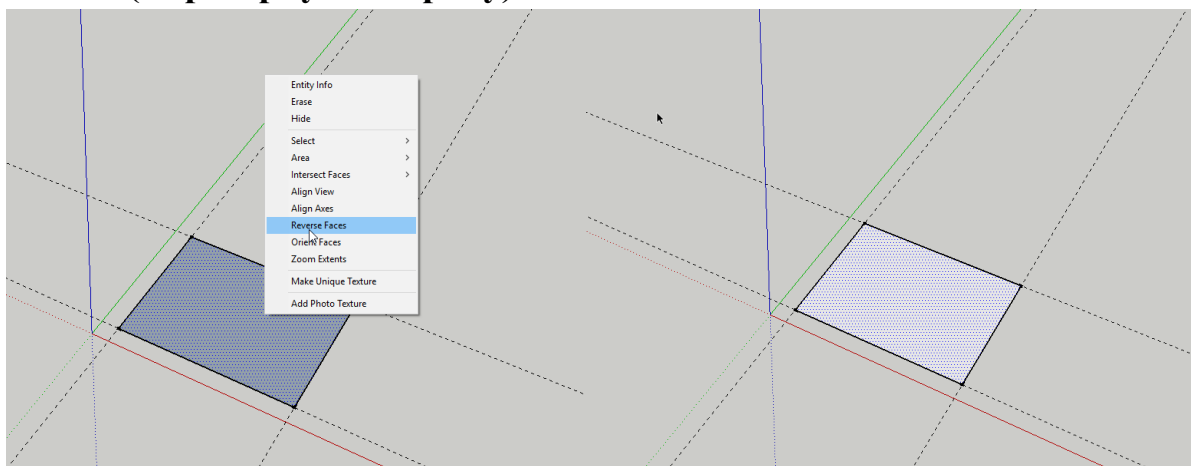
Далі нам необхідно зробити прямокутник із сторонами 5000мм (червона ось) на 4000мм (зелена ось), тобто буде кімната 20 кв.м. Для цього робимо відступи від направляючих ліній (пунктирна лінія).

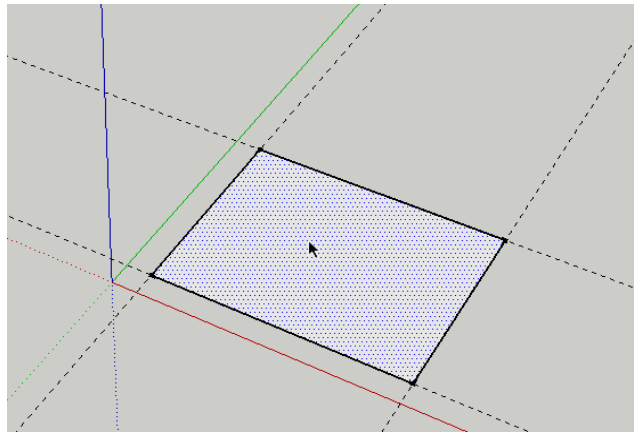
Вибираємо інструмент **Rectangle (Прямокутник)** наводимо його в точку перетину осей (на перетині буде відображатись символ X), клікаємо, і розтягуємо фігуру по діагоналі до перетину другої розмітки, куточок прилипає до перетину, що є особливістю програми. Для блокування прилипання (іноді це не зручно) натискаємо Shift і утримуємо до кінця дії.

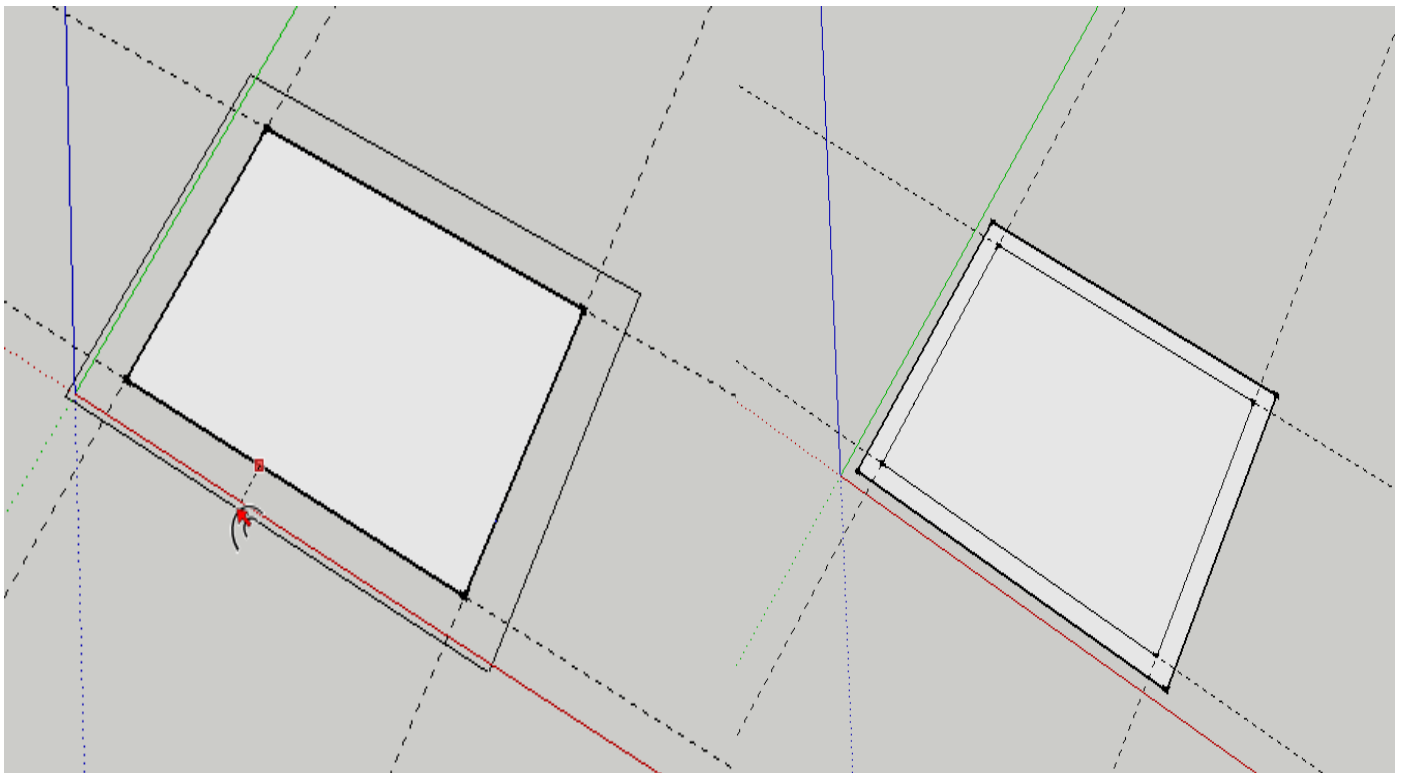
Квадрат утворився синьо-сірого кольору, це значить він повернений до нас зворотною стороною, знизу він білий - це лицьова сторона. Цей момент нам стане в нагоді якщо будемо експортувати зображення, тому краще відразу призначати видимі сторони деталі лицьовим боком. Клікаємо правою клавішею на площині і вибираємо **Reverse Faces (Перевернути сторону)**.

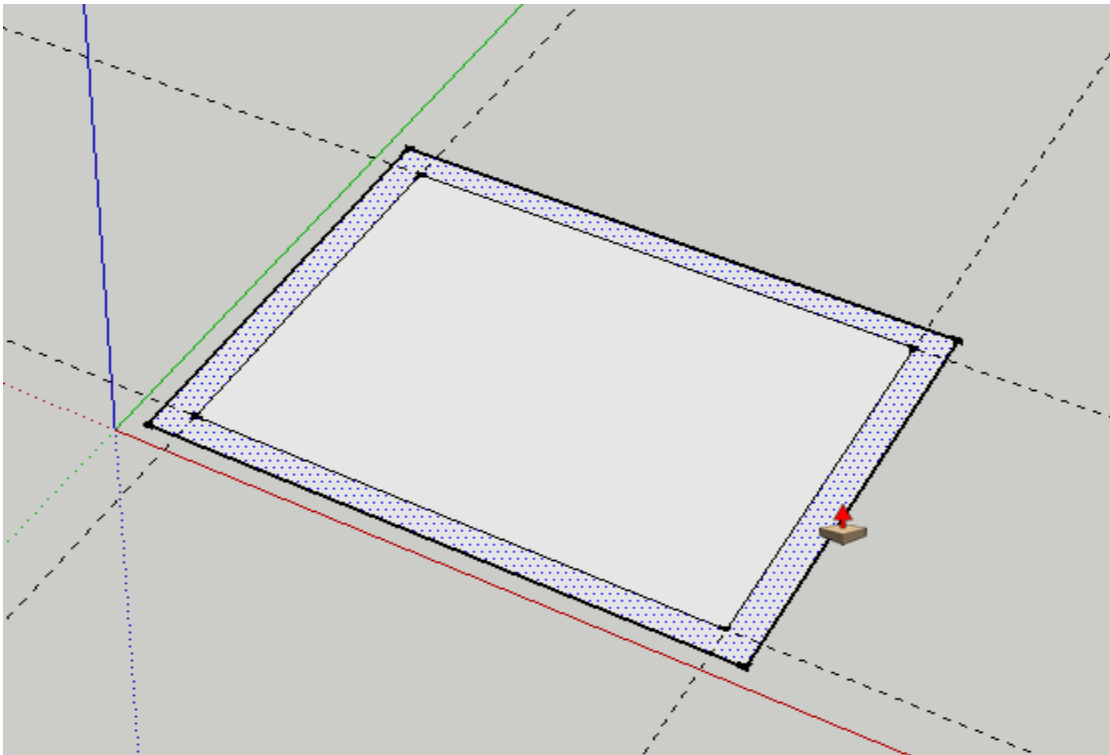
Створений прямокутник буде майбутньою підлогою.

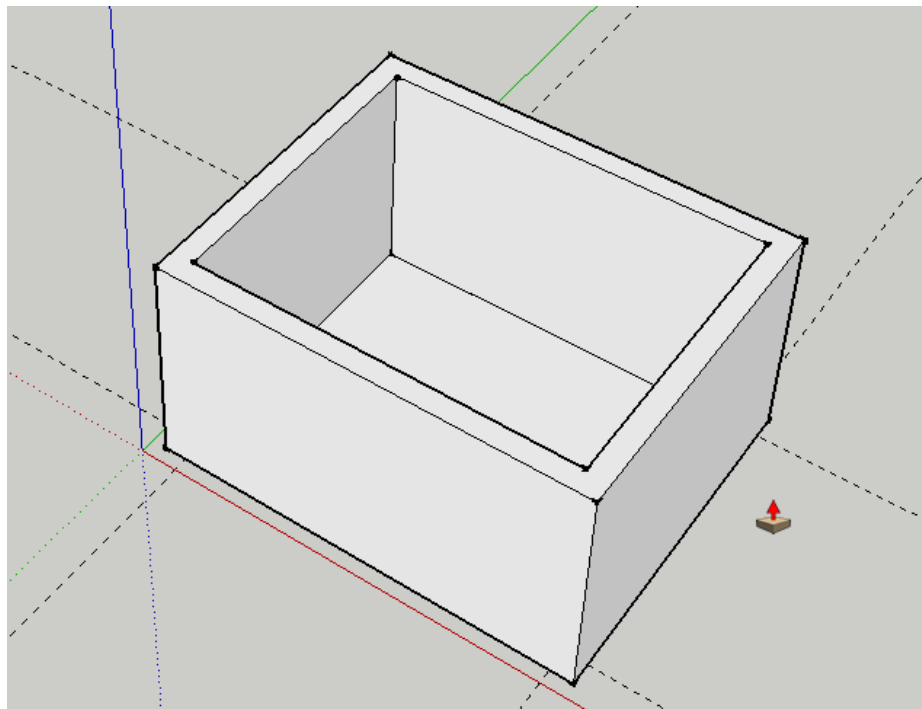
Тепер стіни, вибираємо інструмент **Offset (Зміщення)**, беремо за край і тягнемо в сторону на 300мм, або як і в розмітці вводимо число і натискаємо **Enter**. Вийшов контур стін. Виділяємо усе, клікаємо правою клавішею на площині і вибираємо **Reverse Faces (Перевернути сторону)**, щоб до нас була знову біла сторона.

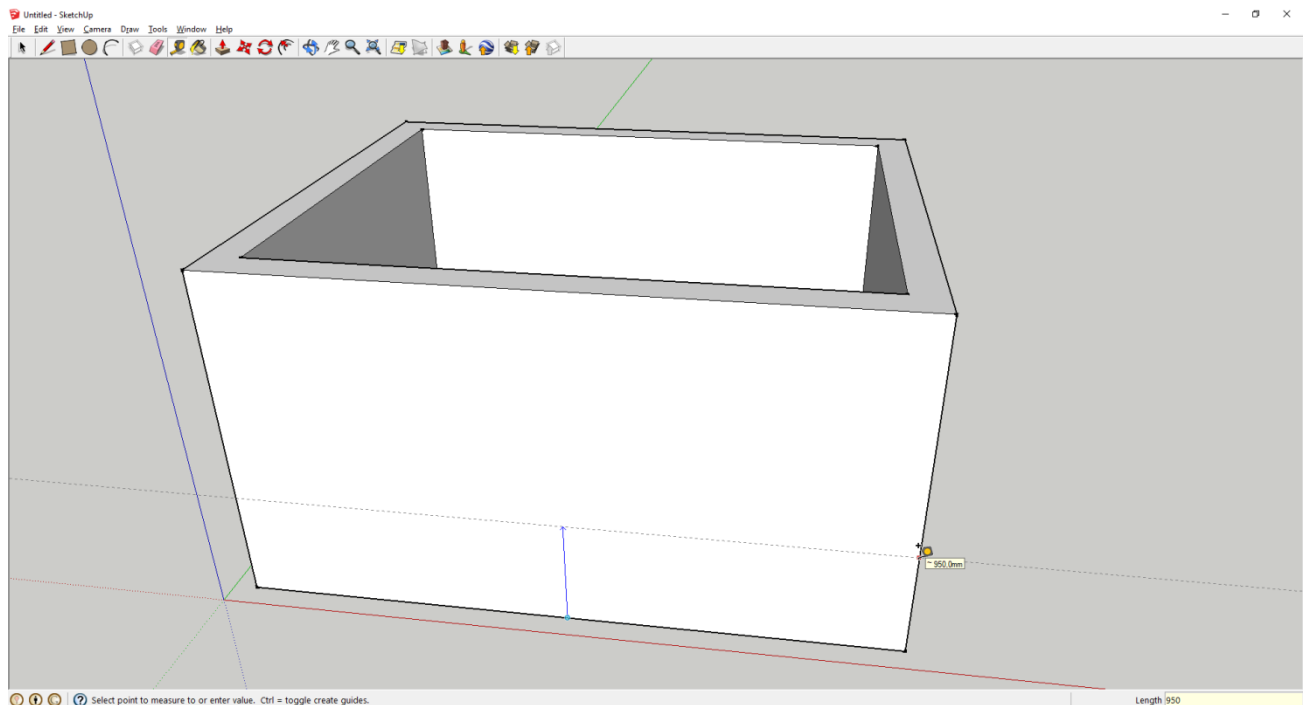
Тепер вибираємо інструмент **Push/Pull (Вдавити-витягнути)** направляємо на контур стіни, він підсвічується точками і тягнемо догори на 3000мм, не забуваємо про VCB, принцип той самий.

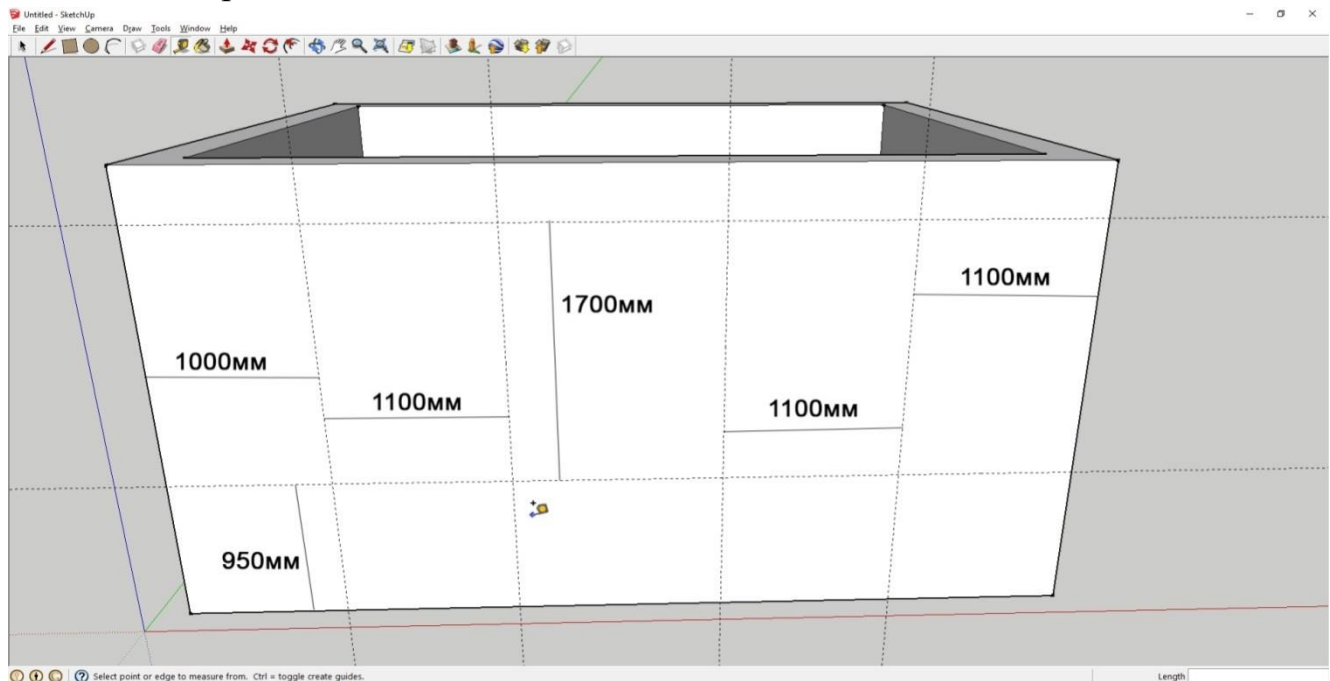
Вийшла ось така коробка. Непотрібну розмітку витираємо **Eraser (Ластик)**, або меню **Edit / Delete Guides**.

Відмірюємо знизу 950мм. Це нижній край прорізів вікон.

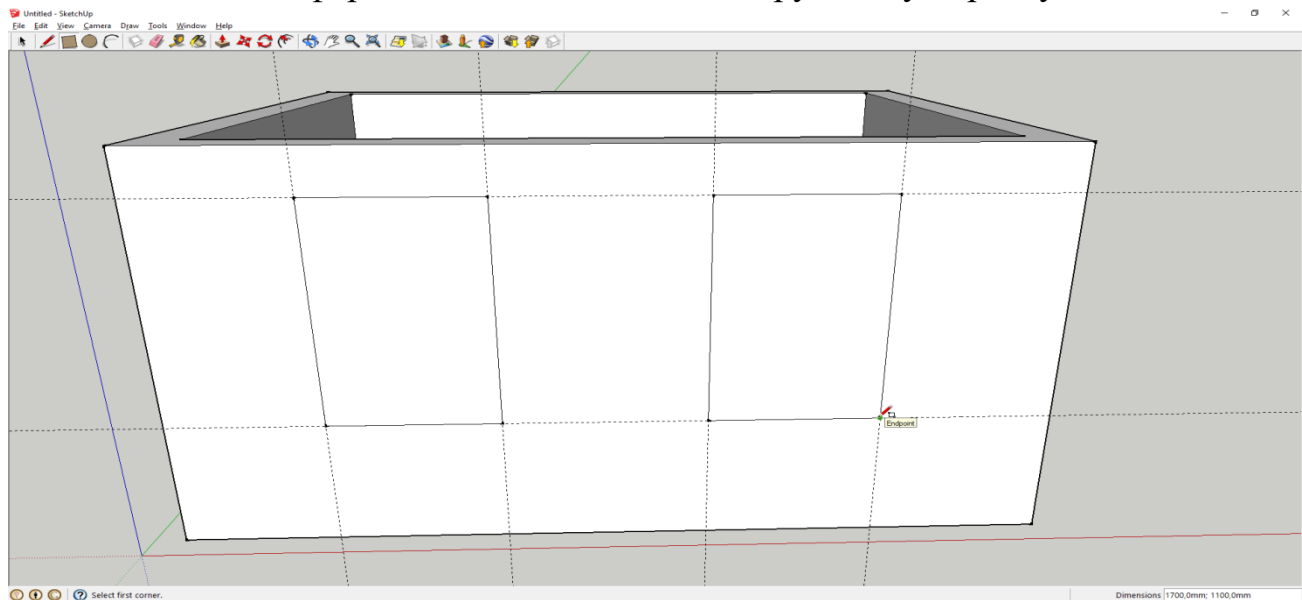

Розмічаємо розташування вікон, висота буде 1700мм, а ширина 1100мм. Відступ зліва 1000мм, справа – 1100мм.

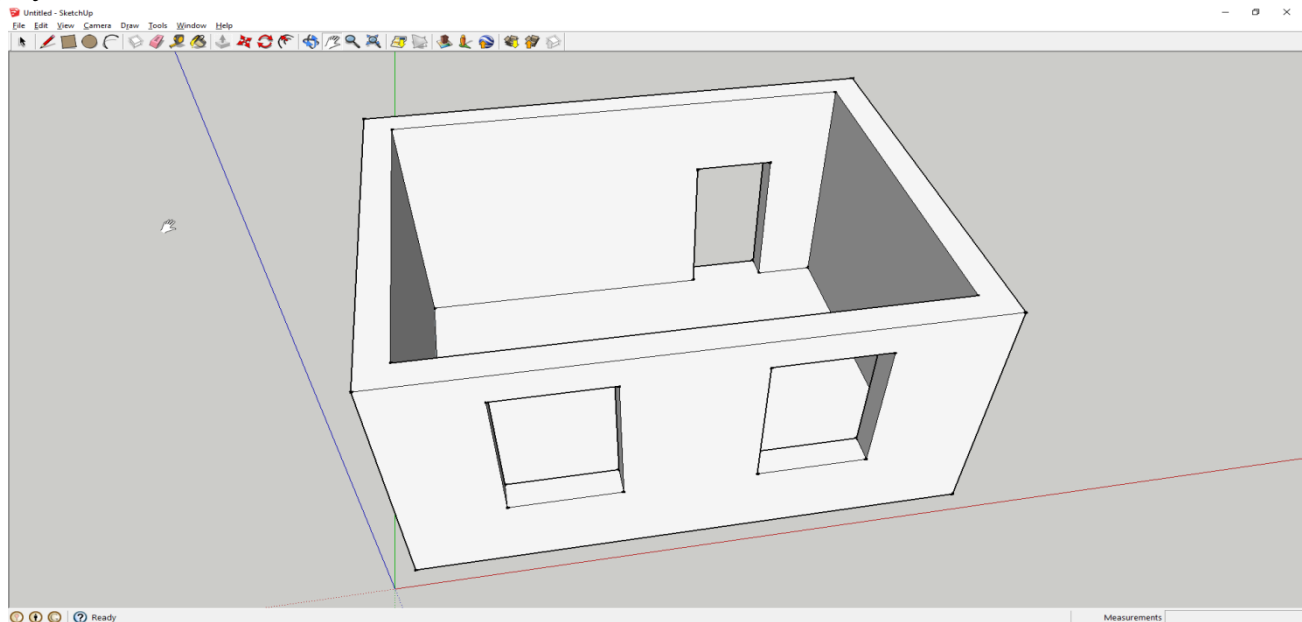

Малюємо прямокутники по розмітці. Увага! Програма підказує жовтою табличкою місце, куди наведено курсор, в кутку (зелений квадратик) **Endpoint**, посередині елемента (блакитний квадратик) **Midpoint**, а так само **On edge**, (червоний квадратик) **On face**, (синій). Курсор прилипає до цих точок, допомагаючи орієнтуватися. Панель VCB показує поточні розміри.

Подібний мінімалізм інтерфейсу, що не заповнений різноманітними таблицями та шкалами, є не менш інформативним, а іноді більш зручним у користуванні.

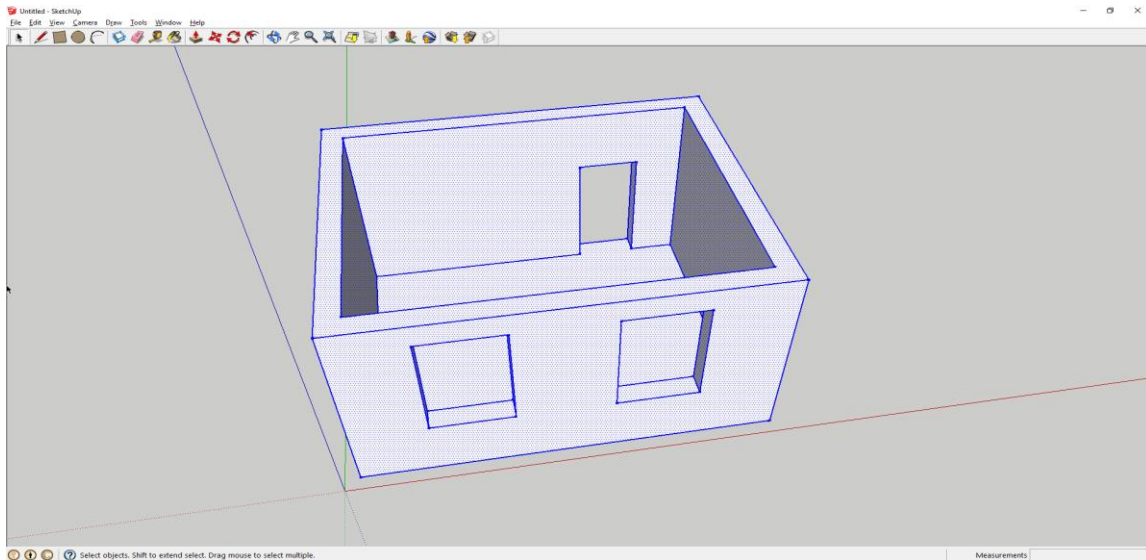

Інструментом **Push/Pull (Тягни-Штовхай)** видавлюємо вікна, малюємо і вирізаємо проїом на двері (висота - 2000мм, ширина - 900мм), використовуючи набуті знання. Дверний проїом необхідно зробити на протилежній стіні від вікон. Відступи можуть бути довільними. **Двері краще видавлювати зсередини назовні, так не зникне поріг.** Перший елемент макета готовий. Видаляємо усі направляючі лінії. Залишилося згрупувати макет.

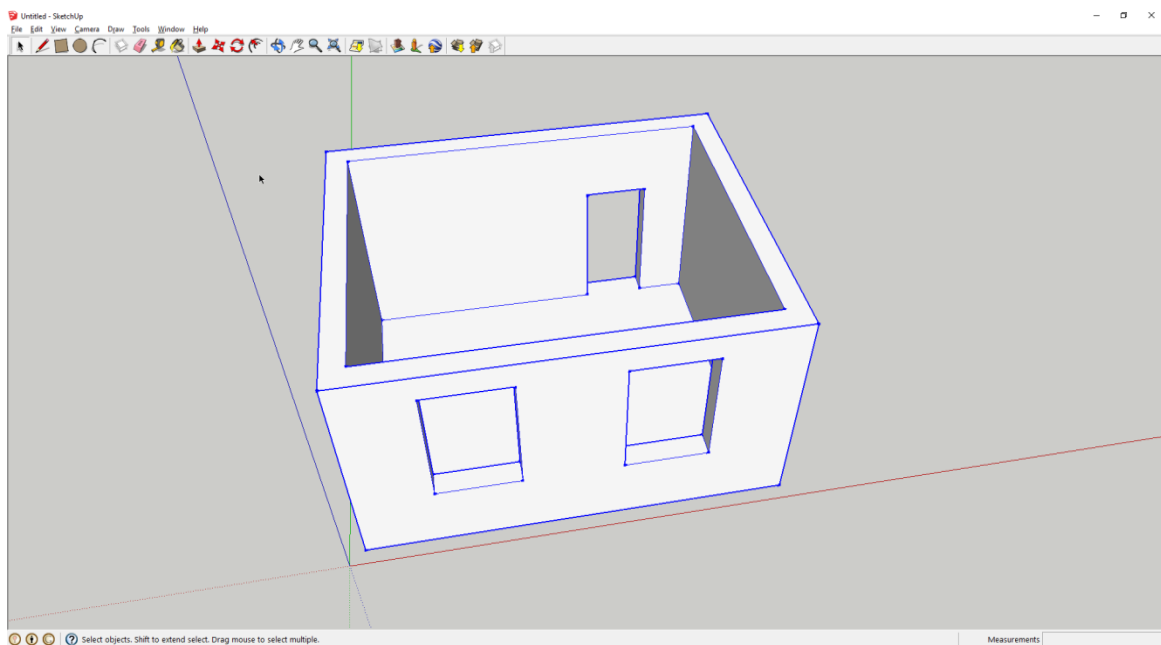

Виділяємо об'єкт. Один клік мишкою виділяє 1 елемент, два кліки - елемент і прилеглі до нього, три - всі дотичні, не згруповані елементи. Також можна виділити

об'єкт обвівши його квадратом в режимі інструменту **Select (Виділення)**. Якщо обводити зліва на право, то виділеними стануть елементи, що потрапили в область квадрата, праворуч на ліво – ті, які перетинають лінії квадрата.

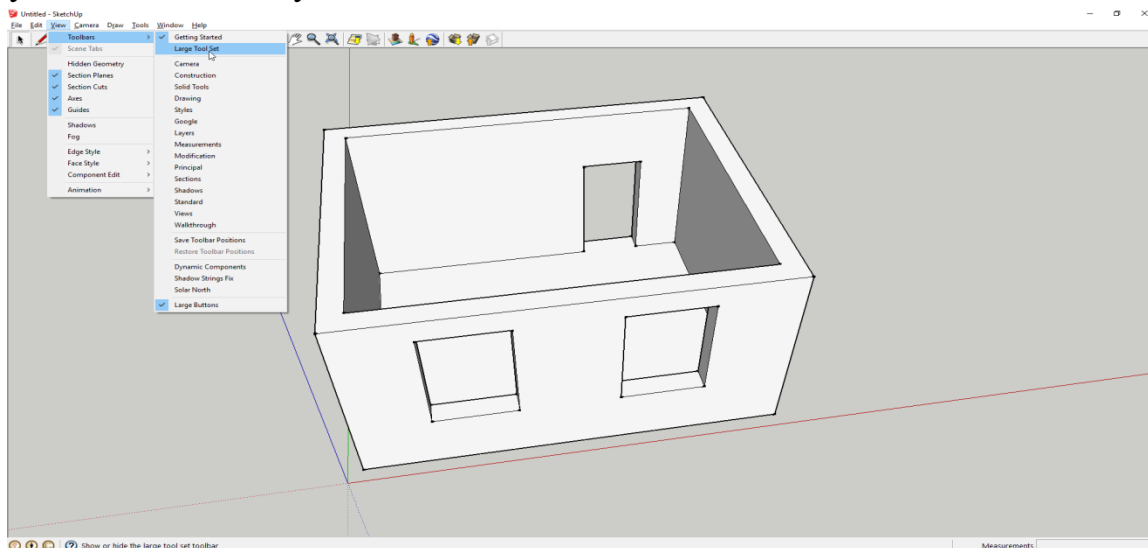

Після виділення клікаємо правою кнопкою на об'єкті і в меню вибираємо **Make group (Згрупувати)**, об'єкт підсвітиться синім контуром. Тепер, щоб змінити щось в ньому, доведеться зайти в режим редагування – подвійний клік мишкою. Ця дія дозволяє вносити зміни в згрупований об'єкт, що є зручним за великої кількості об'єктів в моделі і вони щільно розташовані. Створені об'єкти доцільно групувати після всіх корегувань, щоб в майбутньому не заважати операціями з іншими об'єктами.

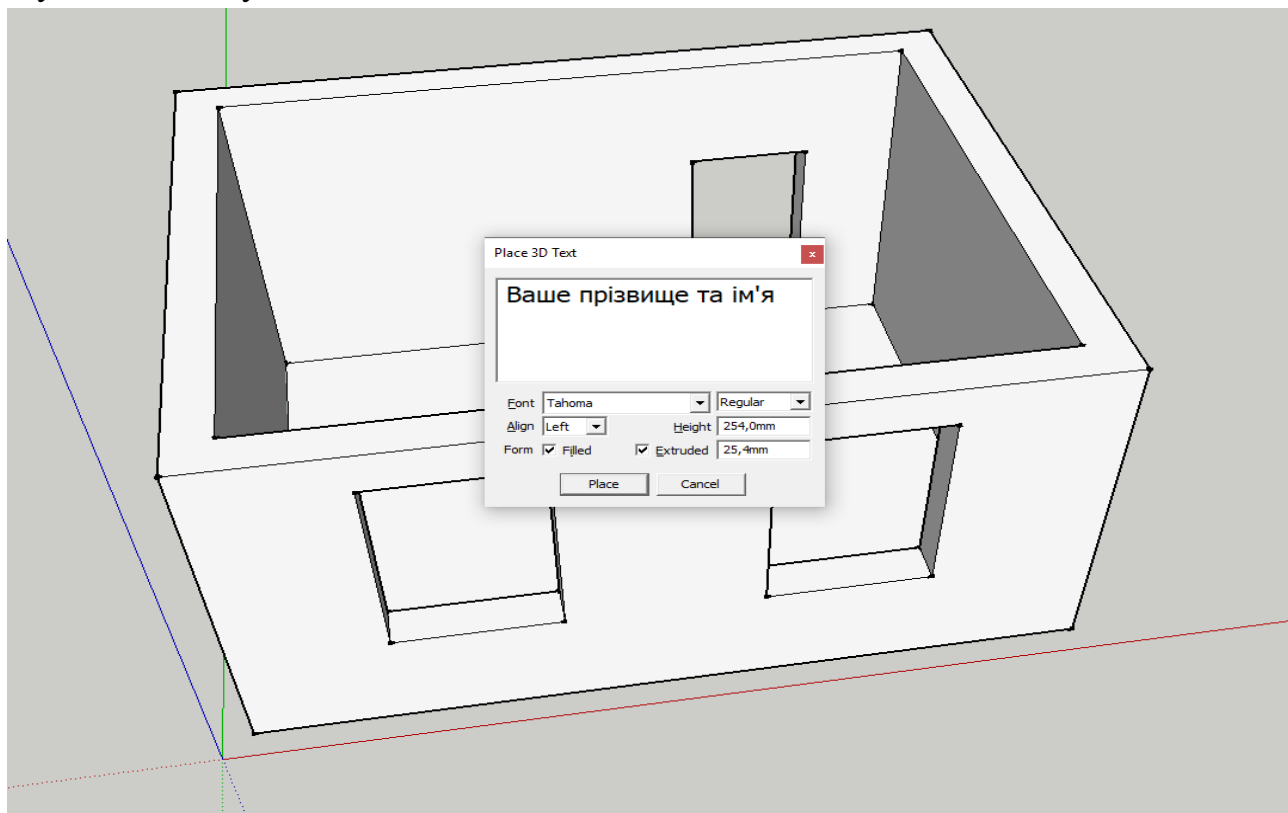

НАНЕСЕННЯ ТЕКСТУ НА ТРИВИМІРНУ МОДЕЛЬ

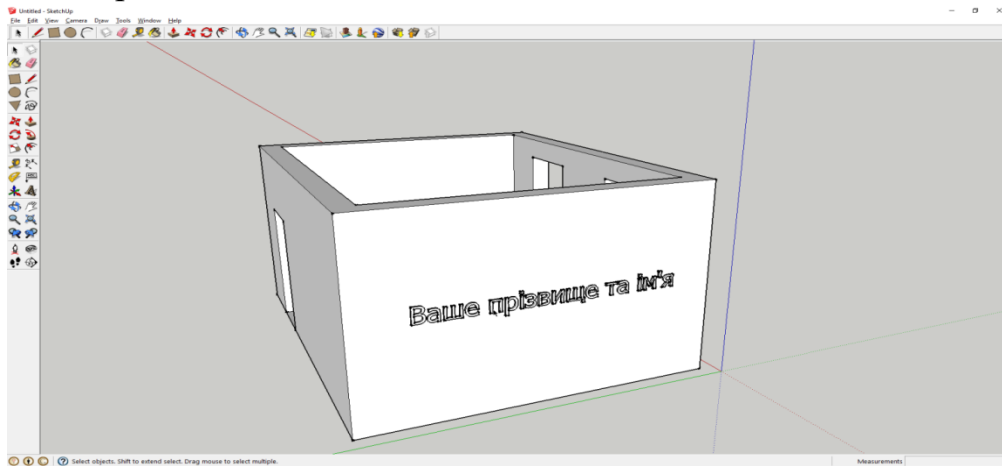
Для того, щоб нанести текст на модель, необхідно включити розширену панель інструментів та натиснути на значок .

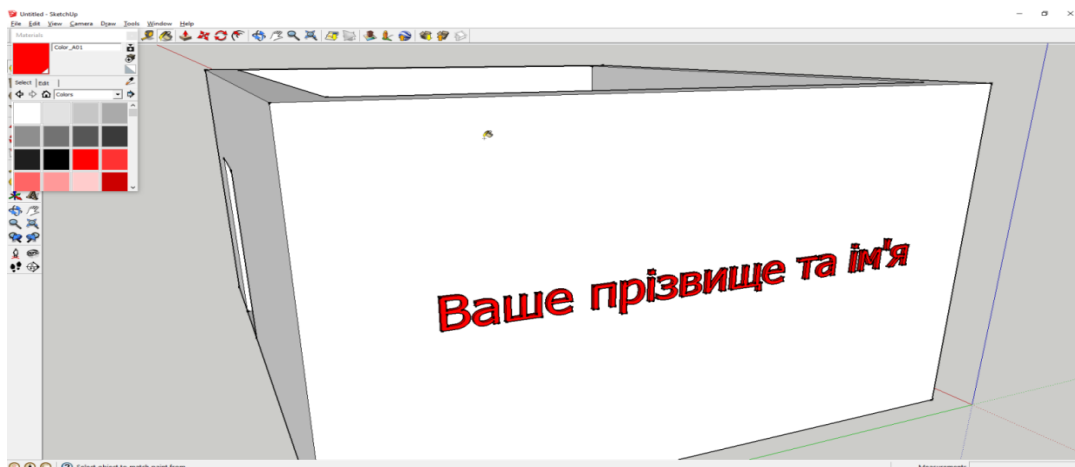
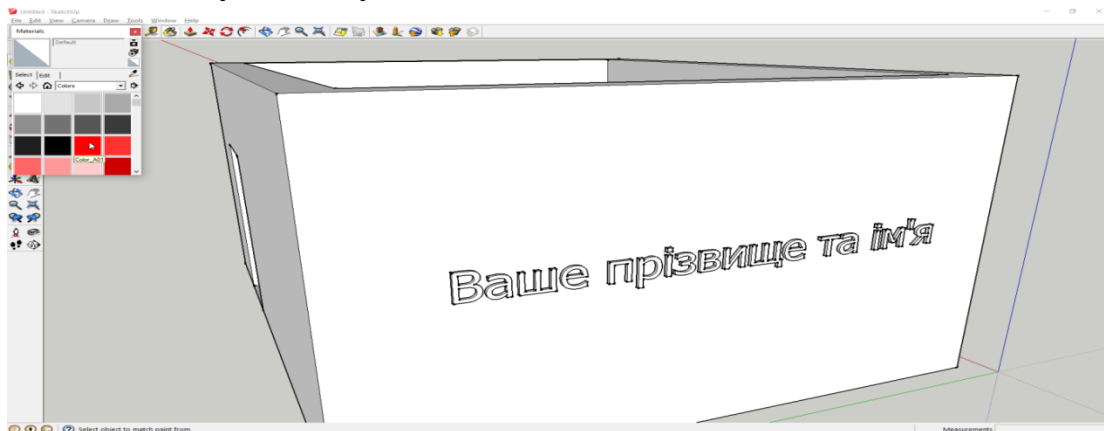
Далі потрібно написати Ваше прізвище та ім'я, вибрати тип та розмір шрифта, натиснути на кнопку Place.

За допомогою інструменту Move(переміщення) розміщуємо на одній із менших сторін.

За допомогою інструменту Paint(заливка) надаємо колір чи властивість матеріалу для нашого надпису. Для цього натискаємо на цей інструмент, вибираємо колір та робимо заливку надпису

Вовк О. А., викладач,
спеціаліст вищої категорії

СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ДІЄСЛІВ

Навчальна дисципліна: Стилїстика ділового мовлення та редагування

ПЕРЕДМОВА

Одним із провідних компонентів системи освіти є лекції, на яких студенти дізнаються про основні науково-теоретичні положення певної галузі знань, а також формують наукові погляди та стимулюють свою творчість. У нормативно-директивних документах, які визначають зміст і організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти України, обґрунтовано головні вимоги до лекцій, реалізація яких дає змогу використовувати значні виховні і навчальні можливості цієї форми навчання, підвищити вплив кожної лекції на свідомість і почуття студентів.

Лекція — методологічна й організаційна основа для всіх навчальних занять, зокрема й самостійних (методологічна, тому що вводить студента в науку загалом, надає навчальному курсу концептуальності; організаційна — тому що решта форм навчальних занять так чи інакше "зав'язані" на лекцію, найчастіше логічно заплановані після неї, спираються на неї змістовно і тематично. Її основна дидактична мета — формування орієнтувальної теоретичної основи для подальшого засвоєння студентами навчального матеріалу. [1; 455]

Як основна ланка дидактичного циклу навчання, виконує наукові, виховні й світоглядні

функції, вводить студента у творчу лабораторію лектора.

Лекція (лат. *lectio* — читання) — систематичне, наукове і послідовне викладення навчального матеріалу, будь-якого питання, теми, розділу, предмету, методів науки. Лекції бувають навчальними (одна з основних форм навчального процесу й один з основних методів викладання у ВНЗ) і публічними (одна із основних форм пропаганди й поширювання політичних і наукових знань).

Лекції й диспути були основною формою навчання уже в середньовічних університетах і виглядали як читання церковних першоджерел з докладними коментарями до них.

Викладачам закладів вищої освіти відомо, що за своєю дидактичною сутністю лекція постає як організаційна форма навчання (специфічний спосіб взаємодії викладача і студента,

у межах якого реалізують різноманітний зміст і різні методи викладання) і як метод (викладання навчального матеріалу в систематичній та послідовній формі).

Розвиток лекційної форми від класичної інформаційної до лекції проблемного характеру (лекція-діалог, лекція-прес-конференція тощо) відтворює реальні форми взаємодії викладача і студента, які обговорюють теоретичні питання.

З допомогою таких лекцій педагог закладає перехід від простої передачі інформації до активного засвоєння змісту навчання із залученням механізмів теоретичного мислення і всієї структури психічних функцій. У цьому процесі зростає роль діалогічної взаємодії і спілкування під час лекції, посилюється значення соціального контексту у формуванні професійно важливих якостей особистості майбутнього спеціаліста [1; 457].

Сучасні викладачі прагнуть організовувати лекції так, щоб вони стали спільною освітньою діяльністю зі студентами.

У своїй практиці найчастіше використовую проблемні лекції, лекції-прес-конференції, лекції із заздалегідь запланованими помилками.

Проблемна лекція належить до активних методів навчання. Під час такої лекції нове подають як невідоме, яке необхідно "відкрити". Викладач, створивши проблемну ситуацію, спонукає студентів до пошуків її розв'язання, крок за кроком підводячи до цілі. Проблемні лекції сприяють розвитку теоретичного мислення, пізнавального інтересу до предмета, забезпечують професійну мотивацію, корпоративність.

Готуючи лекцію, викладач часто змішує типи, ніби «переплітає» один вид з іншим.

У своїй лекції «Стилістичні функції дієслів» з дисципліни «Стилістика ділового мовлення та редагування» поєднала проблемну лекцію і лекцію із заздалегідь запланованими помилками (приклади до правил містили помилки). Як закріплення нових знань було завдання, під час виконання якого студенти сформуливали помилки, які найчастіше роблять при використанні дієслівних форм.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Тема заняття: Стилістичні функції дієслів

Мета заняття:

методична: удосконалювати методику використання активних та інтерактивних методів навчання з метою інтеграції дисциплін;

навчальна: узагальнити знання студентів про форми дієслова, які вживаються в офіційно-діловому стилі, розвивати вміння використовувати їх в усному і писемному мовленні;

удосконалювати правописні вміння та навички;

розвивальна: розвивати у студентів аналітичне, логічне, критичне та креативне мислення; ефективно формувати комунікаційну стратегію при розв'язанні проблеми,

уміння виявляти, пояснювати та усувати різні типи помилок у документах, добирати найдоцільніші методи виправлення;

виховна: виховувати сумлінне ставлення до навчання та культуру ділового мовлення, бажання самовдосконалюватися; прищепити любов та повагу до обраної професії.

Вид заняття: лекція з елементами евристичної бесіди та з використанням мультимедійних технологій.

Тип заняття: вивчення нового матеріалу.

Форми і методи проведення заняття: фронтальне опитування, випереджувальні завдання, робота з нормативними документами, робота з мовознавчою та діловодною термінологією.

Міждисциплінарні зв'язки:

1 Забезпечуючі – «Стилістика ділового мовлення та редагування».

2 Забезпечувані – «Українська мова», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Діловодство», «Комунікація».

Методичне забезпечення заняття:

- конспект заняття;
- презентація Power Point;
- опорний конспект.

Технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, ПК.

*Мова—єдине знаряддя для засвоєння
спадщини минулого, найвищих здобутків
людської культури, людської мислі
І. Вихованець*

Перебіг заняття

І Організаційний момент

Привітання студентів. Підготовка аудиторії до заняття, перевірка наявності студентів.

2 Ознайомлення студентів з темою і завданнями знаття

(Тема заняття та завдання подано на мультимедійному екрані)

Завдання

- з'ясування особливості використання різних форм дієслова у діловому у діловому мовленні;
- застосовувати на практиці стилістичні навички, вміти редагувати офіційні-ділові документи;
- сформулювати найтипівіші помилки при використанні дієслів у діловому мовленні.

3 Мотивація навчальної діяльності

Зовсім скоро ви розпочнете свою професійну діяльність. Ким би ви не стали- вам завжди буде у пригоді вміння оформляти ділові папери. Але не менш важливим є правильність, логічність нашого мовлення, дотримання мовних норм. Тому епіграфом нашого заняття будуть слова мовознавця Івана Вихованця.

Отож, правильність слововживання – це запорука вашого успіху, досягнень у професійній діяльності та повсякденному житті.

4 Актуалізація опорних знань

1 Прочитайте текст

- До якого стилю належить цей текст? (до офіційно-ділового)
- Де використовуємо офіційно-діловий стиль? (писемна форма: заява, автобіографія, звіт, закон, довідка, протокол, характеристика, наказ тощо)
- Визначте мовні ознаки цього тексту:
 - 1) лексичні особливості (нейтральна чи емоційно забарвлена лексика);
 - 2) наявність чи відсутність фразеологічних одиниць;
 - 3) назвіть форми дієслів, які вжито у тексті. Аргументуйте відповідь.
- 2 Яка частина мови називається дієсловом?
- 3 Які форми дієслова ви знаєте? Наведіть приклади.
- 4 Які це стилістично нейтральні і стилістично забарвлені дієслова? У яких стилях їх використовують?

5 Засвоєння навчального матеріалу

Лекція викладача

У професійному спілкуванні часто виникають труднощі, пов'язані з вибором того чи іншого слова. Тоді ми пригадуємо почуте і прочитане або звертаємося до словників.

Офіційно-ділова лексика – це слова та словосполучення, у тому числі й

словосполучення-кліше, що вживаються в офіційно-діловому стилі.

Завданням цього стилю є точно, однозначно й уніфіковано передати інформацію. Це викликає до життя велику кількість спеціальних слів-канцеляризмів, використання яких недоцільне в інших стилях: ухвалити рішення, заслухати, інвентаризація, пасажироперевезення, квартиронаймач, термінів: людино-година, ліжко-місце, тонно-кілометр, циркуляр, свідоцтво, довідка, кошторис, протокол.

У повсякденному житті також можуть створитися ситуації ділового спілкування, при яких необхідне знання стилістичних норм ділового мовлення.

(Студенти мають опорний конспект)

Стилістичні функції дієслів у діловому мовленні

Разом з іменниками, прикметниками дієслова формують основу словникового складу мови. Вживанням дієслів кожен мовець задовільняє важливу потребу у спілкуванні з іншими.

Дієслівні форми відіграють значну роль у побудові висловлювань. Однвк їх ужиток у різних функціональних стилях мови неоднаковий. Так, у науковому та офіційно-діловому стилях відсоток дієслівних форм значно нижчий, ніж у розмовній мові. Це пов'язано, по-перше, з особливостями стилів: потреба в найменуванні предметів, властивостей, понять переважає в науково та офіційно-діловому стилях над необхідністю позначати різні дії і процеси (звідси кількісне переважання іменників над дієсловами), а в побутовому мовленні важлива саме передача динаміки подій і т.п., про які повідомляє мовець.

По-друге, різні дієслівні форми мають неоднакові можливості вживання внаслідок їх смислових і стилістичних особливостей.

Так, форми теперішнього часу мають широке поширення в науковому стилі мови: вони вказують не на конкретні дії, а на властивості того чи іншого предмета. У науковому ж описі дуже часто мова про постійні властивості об'єктів, про закономірності явищ тощо. Наприклад: Вода замерзає при 0⁰ С; Під дією нагрівання тіла розширюються, а під дією холоду стискаються.

Багатство, розгалуженість дієслівних форм зумовлюють багатство і розгалуженість функцій, які властиві дієслівним формам.

Найпоширенішою дієслівною формою в ділових паперах є дієслово теперішнього часу із значенням позачасовості, яке стоїть у першій або третій особі множини (ми вимагаємо, дирекція звертається).

Теперішній час вживається ще на позначення майбутнього, коли підкреслюється обов'язковість (Нарада розпочинається о 10 годині).

Недоконаний вид у ділових документах, як правило, позначається складеними

формами (будуть здійснювати, буде розпочинатися)

Доконаний вид у ділових текстах ширше, ніж у будь-яких інших, твориться за рахунок префіксації (проекувати – запроектувати). Таке широке вживання префіксованих дієслів у діловому стилі не повинно розглядатися як порушення норм літературної мови.

Наказовий спосіб в українській мові виражається низкою форм: власне наказовими формами, формами дійсного способу із значенням наказовості і відповідною інтонацією (Ідемо!), інфінітивом (Встати!), лексичними засобами (Проїзд заборонено!).

Цілком очевидно, що ступінь категоричності висловлювальної вимоги при використанні цих засобів змінюється в дуже широких межах: від ввічливої поради, побажання до категоричного наказу. Вибір способу оформлення наказу залежить насамперед від стилю, призначення тексту, а також від норм мовного етикету.

У ділових документах форми власне наказового способу (Іди! Ідіть! Роби! Робіть!) використовують лише в усному мовленні. У писемній формі переважає інфінітив та описові лексичні засоби. Інфінітив, що вживають у наказах та розпорядженнях, надає висловлюванню категоричного характеру. Така дієслівна форма має суфікс –ти (здійснювати, виконувати, відповідати), кінцеве –ть вживається тільки в розмовній мові. Менш категоричні безособові форми у значенні наказового способу: вони мають характер ствердження фактів і вживаються в різних інструкціях, статутах, правилах (забороняється, заборонено).

Чим більше в мовленні дієслів, тим значнішою є його динаміка, енергія, стилістична

виразність сказаного чи написаного.

Пропоную записати основні правила використання дієслівних форм в офіційно-діловому мовленні:

1 У документах потрібно вживати неозначену форму дієслова (інфінітив) на **-ти**: пропонувати, виступати (а не пропонувать, виступать).

2 В офіційно-діловому мовленні вживають нормативні дієслівні форми теперішнього часу: носить, робить (а не носе, робе), ходжу (а не хожу).

3 Потрібно правильно утворювати наказовий спосіб дієслова: зробімо перерву (а не давайте зробимо), ходімо (а не ходімте)

Творення наказового способу дієслів

Наказовий спосіб виражає спонукання до дії, наказ, побажання, заклик.

Дієслова в простій формі наказового способу мають три особи:

2 ос. однини (ти) – пиши, сиди; стань, прочитай;

1 ос. множини (ми) – пишімо, сидімо; станьмо, прочитаймо;

2 ос. множини (ви) – пишіть, сидіть; станьте, прочитайте;

Складена форма наказового способу утворюється додаванням часток **хай, нехай**: хай прийде, хай зробить, нехай напишуть, нехай прочитають.

Завдання 1. Від поданих слів утворіть усі можливі форми наказового способу: *зробити, сказати, говорити, повідомляти, почати, шукати, знайти, переписати, переписувати, зберегти, зберігати.*

зробити – зроби, зробіть, зробімо
сказати – скажи, скажіть, скажімо
говорити – говори, говоріть, говорімо

повідомляти – повідомляй, повідомляйте, повідомляймо
почати – почни, почніть, почнімо
знайти – знайди, знайдіть, знайдімо
переписати – перепиши, перепишіть, перепишімо
зберегти – збережи, збережіть, збережімо
зберігати – зберігай, зберігайте, зберігаймо

- 4 В офіційно-діловому стилі віддають перевагу складеним формам дієслів недоконаного виду в майбутньому часі: будемо вирішувати, будуть працювати.
- 5 Правильно поєднувати дієслова-присудки з числівниками: витрачено сто гривень (а не витрачені сто гривень), шість студентів не склали заліку (а не шість студентів не склало...).

Поєднання присудка, вираженого дієсловом з підметом:
-- з підметом, що складається із числівника та іменника, присудок координується в однині й у множині: **П'ятеро гостей прийшло і П'ятеро гостей прийшли.**

Однина наголошує на кількості, множина – на дії. (Це не стосується тільки тих числівників, які закінчуються на один: **П'ятдесят один чоловік працював у відділі**);

-- якщо складений підмет означає часовий період (вік людини, кількість років, годин тощо), то присудок ставиться в однині: **Минуло сім років. До наради залишилося три години**;

-- коли числівник у складі підмета вказує на приблизну кількість (більше, менше, близько, багато, мало, чимало, трохи), перевагу віддаємо формі присудка в однині: **Багато виборців так і не змогло потрапити на дільницю**;

-- якщо числова частина підмета виражена кількісним іменником ряд, низка, частина, більшість, меншість, решта тощо, то присудок має форму однини: **Більшість депутатів проголосувала за впровадження закону.**

Форму множини використовують, коли:
друга частина підмета є багатоеlementною: **Більшість студентів, аспірантів, викладачів прийшли на зустріч**;
присудки однорідні: **Більшість шахтарів не підтримали профспілкових лідерів і не розпочали страйку.**

Завдання 2. Розкрийте дужки і доберіть до поданого речення присудок у потрібній формі.

1. *Більшість депутатів (не підтримала/не підтримали) цієї кандидатури.*
2. *Багато науковців (відмовилося/відмовилися) давати інтерв'ю.*
3. *5 закладів вищої освіти (розпочинає/розпочинають) навчальний процес з 1 вересня, а решта – з 20 вересня.*
4. *Чимало абітурієнтів (розгубилося/розгубилися) під час написання ЗНО з математики.*
5. *Частина батьків (не змогла/не змогли) прийти на батьківські збори.*
6. *ДЕК (оголосив/оголосила) результати іспиту через півгодини.*
7. *Ректорат НУ «Львівська політехніка» разом з Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою (провели/провів) наукову конференцію.*

6 Краще замінювати віддієслівні іменники на -ння дієприслівниковими зворотами:
Читаючи цей проект, я зауважив (а не При читанні цього проекту...)

7 Не порушувати норми уживання форм залежного слова: свідчити про факти (а не свідчити факти), дякувати слухачам (а не дякувати слухачів).

Слід запам'ятати нормативне керування таких дієслів:

Неправильно	Правильно
Вжити (що?) заходи	Вжити (чого?) заходів
Вибачати (кого?) товариша	Вибачати (кому?) товаришеві
Говорити (на чому?) на англійській	Говорити (як?) англійською, по-англійськи (по-англійському)
Дотримати (що?) слово	Дотримати (чого?) слова
Думати (за що?) за майбутнє	Думати (про що?) про майбутнє
Дякувати (кого?) нас	Дякувати (кому?) нам
Завдавати (що?) шкоду	Завдавати (чого?) шкоди
Завдати (що?) збитки	Завдати (чого?) збитків
Запобігати (чого?) руйнування	Запобігати (чому?) руйнуванню
Заслужувати (чого?) уваги	Заслужувати (на що?) на увагу
Ігнорувати (чим?) зауваженням	Ігнорувати (що?) зауваження
Набувати (що?) досвід	Набувати (чого?) досвіду
Навчати (чому?) мові	Навчати (чого?) мови
Наслідувати (чому?) прикладу	Наслідувати (що?) приклад
Опанувати (чим?) фахом	Опанувати (що?) фах
Повідомляти (кому?) нам	Повідомляти (кого?) нас
Постачати (чим?) продукцією	Постачати (що?) продукцію
Потребувати (що?) допомогу	Потребувати (чого?) допомоги
Сповнений (чим?) радістю	Сповнений (чого?) радості
Телефонувати (до кого?) до директора	Телефонувати (кому?) директорів
Хворіти (чим?) грипом	Хворіти (на що?) на грип
Шкодувати (що?) ресурси	Шкодувати (чого?) ресурсів

Завдання 3. виправте словосполучення, зважаючи на порушення норми вживання форм залежного слова:

● довести про інформацію, опанувати професією, шкодувати гроші, дякувати слухачів, завдавати шкоду, навчатися математиці, хворіти грипом, працювати по сумісництву, звернутися по адресу, вибач мене, заслуговувати увагу.

8 Не вживати зворотні дієслова у таких конструкціях: Я прошу вибачення чи Вибачте мені (а не Я вибачаюся...); Указ підписав президент (а не Указ підписаний президентом).

9 Не вживати пасивні конструкції: Наші студенти достроково виконали завдання (а не Нашими студентами достроково виконане завдання).

10 Ненормативні форми дієприкметників та дієприслівників потрібно замінювати іменниками, іменниками з прийменниками (описова конструкція), дієсловами: довкілля / навколишнє середовище (а не оточуюче середовище), учень, який добре знає (а не знаючий учень).

11 Дію, названу присудком, і дію, названу дієприслівником, обов'язково повинен виконувати той самий суб'єкт: Затвердивши новий бюджет, парламент збільшив видатки на освіту (а не Затвердивши новий бюджет, видатки на освіту збільшені).

Завдання 4. Відредагуйте словосполучення: *бувши учасники, головуєчий зборами, знеболюєчий засіб, перемігший учасник, кажучий промову, ведучий архітектор, лікуючі властивості, завідуєчий*

відділом, копіюєча техніка, хворієчий учень.

6 Дослідження – аналіз

Які дієслівні форми найчастіше використовують у ділових документах?

Відповісти на це питання зможе студент, який провів власне дослідження.

(Доповідь студента про використання дієслівних форм у різних документах: заявах, наказах, протоколах, листах).

7 Закріплення матеріалу

Робота в групах. виправити помилки та відредагувати речення.

Варіант 1

1 На базі підприємства, випускаючого торгове обладнання, було засноване акціонерне товариство.

2 Обговорюючи екологічні проблеми, була створена комісія по охороні оточуючого середовища.

3 У лікарні до мене відносилися уважно, і я швидковилічився.

4 Зустрівши мене колега, розповів про нові міроприємства.

Варіант 2

1 Треба негайно прийняти строгі міри до порушників закону.

2 Лікування нежиті слід починати відразу.

3 Нам сильно повезло, ми вчасно получили степендію й успіли взяти білети на поїзд.

4 Самий перший студент являється головою студентської ради, збираючоїся щочетверга.

РОБОТА В ГРУПАХ
I варіант

1. На базі підприємства, що випускає торгівельне обладнання, було засновано акціонерне товариство.
2. Після обговорення екологічних проблем, було створено комісією з охорони довкілля.
3. У лікарні до мене ставились уважно, і я швидко вилікувався.
4. Колега, якого я зустрів, розповів про нові заходи.

II варіант

1. Треба негайно вжити суворих заходів щодо порушників закону.
2. Лікувати нежить потрібно починати відразу.
3. Нам дуже пощастило: ми вчасно отримали стипендію і встигли взяти квитки на потяг.
4. Найперший студент є головою студентської ради самоврядування, яка проводить засідання щочетверга

Дослідження – класифікація

На основі останнього завдання проведемо дослідження – класифікацію і спробуємо з'ясувати помилки, які найчастіше робимо в мовленні, вживаючи дієслівні форми.

Класифікація помилок	Неправильно	Правильно	
Уживання повнозначного дієслова являтися замість дієслова-зв'язки (був, була, було, були).	Симоненко М.М. являється головним економістом. Пані Амосова Н.Р. являлася головою профкону факультету упродовж трьох років.	Симоненко М.М. є головним економістом. Пані Амосова Н.Р. була головою профкону факультету упродовж трьох років.	
Уживання пасивних конструкцій	Указ підписано президентом України.	Указ підписав президент України.	
Уживання ненормативної форми дієприкметника	Особам, знайшовшим скарб і добровільно здавшим його, виплачується винагорода.	Особам, які знайшли скарб і добровільно здали його, виплачується винагорода.	
	Кошти, отримані від реалізації конфіскованого майна, перераховуються до державного бюджету.	Кошти, отримані від реалізації конфіскованого майна, перераховуються до державного бюджету.	
Уживання ненормативної форми дієприслівника	Вкладаючи кошти у навчання працівників сьогодні, фірма досягне визначних успіхів у майбутньому. Зробивши домашнє завдання, ти можеш відпочити.	Укладаючи кошти в навчання працівників сьогодні, фірма досягне визначних успіхів у майбутньому. Зробивши домашнє завдання, ти можеш відпочити.	
Класифікація помилок	Неправильно	Правильно	
Неправильний вибір видової форми дієприслівника	Якщо працівник, перебуваючи у щорічній відпустці, захворів, йому виплачується допомога на тимчасову непрацездатність на загальних підставах.	Якщо працівник, перебуваючи у щорічній відпустці, захворів, йому виплачується допомога на тимчасову непрацездатність на загальних підставах.	
Неправильне введення дієприслівника в речення	Як слід підготуватися до іспитів, у тебе не буде проблем. Приїхавши у коледж, письменника з радістю вітали учні і вчителі. Виходячи з принищення, вимикається світло.	Як слід підготуватися до іспитів, ти не матиш проблем. У коледжі письменника з радістю вітали учні і вчителі. Виходячи з принищення, вимикайте світло.	

8 Підсумок уроку

Чи виконали ми завдання нашого заняття:

- з'ясувати особливості використання різних форм дієслова у діловому мовленні;
- застосувати на практиці стилістичні навики, вміти редагувати офіційно-ділові документи;
- сформулювати найтипівші помилки при використанні дієслів у діловому мовленні?

9 Виставлення оцінок.

9 Завдання додому.

НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ І ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Навчальна дисципліна: Безпека життєдіяльності

Тема заняття; Навколишнє середовище і здоров'я населення

Мета заняття:

Навчальна: навчити розрізняти чинники забруднення навколишнього середовища та захворювання, які вони викликають. Ознайомити з негативним впливом антропогенних факторів на здоров'я людини; сформувати у студентів поняття про взаємозв'язок здоров'я та стану навколишнього середовища та закріпити знання.

Розвиваюча: формування наукового світогляду студентів, показати, як недбалість може призводити до катастрофічних наслідків, формування вміння висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; розвивати логічне мислення, вміння і навички працювати з додатковою літературою, систематизувати та узагальнювати матеріал, вибирати головне,

Виховна: виховувати дбайливе ставлення як до власного здоров'я, так і до навколишнього світу ; прищеплювати навички, що сприяють збереженню здоров'я, сприяти зацікавленню дисципліною, прагнення отримувати нові знання.

Вид заняття: лекційне заняття

Методи: розповідь, бесіда, лекція, фронтальне опитування, робота в парах.

Методичне забезпечення: ноутбук, проектор, слайди.

Забезпечуючі дисципліни: безпека життєдіяльності, географія.

Забезпечувальні дисципліни: біологія, хімія, фізика.

План заняття

1 Організаційний момент (привітання, відмітка відсутніх) .

2 Оголошення теми та завдання заняття:

Тема: Навколишнє середовище і здоров'я населення

Завдання :

- з'ясувати взаємозв'язок між станом навколишнього середовища та здоров'ям людини;
- обговорити необхідність дотримання здорового способу життя;
- наводити приклади зумовленості здоров'я людини станом довкілля;

3 Мотивація навчальної діяльності:

На сучасному етапі втручання людей в навколишнє середовище має надмірно інтенсивний характер. Колосальне зростання виробництва та високий темп життя стали вагомими факторами негативного впливу на здоров'я людини і причиною виникнення «хвороб цивілізації». А отримані сьогодні знання знадобляться у повсякденному житті для оцінки впливу факторів довкілля, наслідків своєї діяльності для збереження власного здоров'я та безпеки інших людей.

4 Актуалізація опорних знань студентів:

- дати визначення поняттю «здоров'я»;
- дати визначення поняттю «навколишнє середовище»;
- дати визначення поняттю «атмосфера»;
- дати визначення поняттю «гідросфера»;
- дати визначення поняттю «літосфера».

5 Вивчення нової теми

План лекції:

5.1. Взаємозв'язок природного середовища і здоров'я людей (подання нового матеріалу викладачем). Додаток А

5.2. Якість води, повітря, ґрунтів і стан здоров'я людей (викладач випереджувально розподілив студентам (далі експертам – екологам) завдання підготувати матеріал з таких підтем: вплив якості води, повітря та ґрунтів на здоров'я людей. Після виступу експертів інші студенти обговорюють з викладачем і записують в конспект матеріал.)

5.3. Радіація і здоров'я (подання нового матеріалу викладачем)

6. Закріплення нового матеріалу.

6.1. Робота в парах

6.2. Виступ студента про харчові добавки

7. Підсумок заняття. Виставлення оцінок.

8. Домашнє завдання:

Урбанізація та її вплив на здоров'я населення

Додаток А

5.1 Взаємозв'язок природного середовища і здоров'я людей.

Довкілля (також навколошнє **природне середовище**) — всі живі та неживі об'єкти, що природно існують на Землі або в деякій її частині (наприклад, довкілля країни). Сукупність абіотичних та біотичних факторів, природних та змінених діяльністю людини, які впливають на живий світ планети.

Здоров'я — стан живого організму, за якого всі органи здатні виконувати свої життєві функції. ... **Здоров'я**, як це визначено Всесвітньою організацією охорони здоров'я (World Health Organization, WHO), є станом повного фізичного, психічного та соціального благополуччя, а не лише відсутністю хвороби або недуги.

Одним з найважливіших нормативних показників успішності природокористування щодо охорони природи є здоров'я людини. Стан навколишнього середовища і здоров'я людини - тісно пов'язані між собою явища. Здорове природне середовище сприяє оздоровленню людського організму. Негативні екологічні явища на певних територіях сприяють виникненню тих чи інших захворювань, зумовлюють підвищення смертності, скорочення середньої тривалості життя.

Здоров'я людини є наслідком взаємодії соціальних та природних факторів. Негативний вплив факторів зовнішнього середовища може бути нейтралізований, практично зведений до мінімуму цілим рядом факторів соціального характеру, серед яких: побутові умови, культурний рівень, система охорони здоров'я, особливості виробничих відносин.

Здоров'я людини це не лише відсутність хвороби. Це також здатність організму швидко адаптуватись до умов середовища, які постійно змінюються, здатність до оптимальних виконань професійних та інших функцій. Необхідно підкреслити, що здорова людина не здатна пристосовуватись до будь-яких змін середовища. Адаптація має свої межі. Це пов'язано з тим, що властивості організму людини, які формувались протягом тривалого періоду еволюції не здатні змінюватись з такою ж швидкістю, з якою змінюються технологічні процеси і навколишнє середовище.

До характеристики здоров'я входять:

- ряд демографічних показників – народжуваність, мертвонароджуваність, смертність, середня тривалість життя;
- захворюваність – загальна, окремих вікових груп, інфекційні, неінфекційні, хронічні неспецифічні захворювання, захворювання з тимчасовою втратою працездатності, госпіталізована захворюваність;
- фізичний розвиток;
- кількість інвалідів

Здоров'я людини залежить від багатьох факторів. Вважається, що приблизно на 50% здоров'я визначає спосіб життя –умови праці,звички, харчування, моральне і психологічне навантаження,матеріально-побутові умови, взаємовідносини в сім'ї тощо. На 20%здоров'я залежить від генотипу і на 20% –від стану природного середовища. І лише на 10% здоров'я обумовлене системою охорони здоров'я.

За даними наукових досліджень вплив факторів навколишнього середовища на здоров'я людини може бути гострим та хронічним. Більшість факторів в Україні справляють хронічний вплив.

Систематичне чи періодичне надходження в організм порівняно невеликих кількостей токсичних речовин викликає хронічне отруєння. Ознаками хронічного отруєння є порушення нормальної поведінки, звичок. А також поява нейропсихічних відхилень і швидкого стомлення або відчуття постійної втоми, сонливості чи, навпаки, безсоння, апатії, послаблення уваги, розсіяності, сильних коливань настрою.

Вплив Чорнобиля на стан навколишнього середовища та здоров'я людини є очевидним. Можна вважати доведеним, що тривале ураження низькими дозами радіації спричиняє патологічні зміни в організмі людини: викликає серцево-судинні захворювання, злоякісні пухлини, захворювання щитовидної залози, діабет, астму, зниження імунітету тощо.

Дуже важко розрізнити вплив різних факторів навколишнього середовища на здоров'я людини: радіація, забруднення повітря, якість питної води, відходи, пестициди тощо. Досліджень, що проведені на даний час, замало для цього. Хоча існують дослідження впливу забруднення навколишнього середовища на здоров'я людини, вони не мають систематичного характеру і не охоплюють усіх категорій населення та всіх областей України.

Усі забруднювачі навколишнього середовища можна розділити на дві групи – фізичні і хімічні. До **фізичних** забруднювачів належать радіоактивне випромінювання, шум, вібрація, електромагнітна енергія. **Хімічні** забруднювачі бувають неорганічної та органічної природи – солі важких металів, кислоти, нітрати і нітроти, феноли, пестициди, детергенти та багато інших.

Реакція організму на забруднення залежить від індивідуальних особливостей: віку, статі, стану здоров'я. Як правило, найбільш уразливими є діти, люди похилого віку та хворі.

Накопичуючись в організмі, хімічні забруднювачі викликають різні порушення: зміну діяльності ферментативних систем, що регулюють процеси обміну, порушення нормальної роботи окремих органів і їх систем.

Біологічно високоактивні хімічні сполуки можуть викликати ефект віддаленого впливу на здоров'я людини: хронічні запальні процеси в різних органах, зміни в нервовій системі, відхилення внутрішньоутробного розвитку плоду, що призводить до різних патологій у новонароджених.

Основні причини смертності людей пов'язані з такими сучасними патологіями, хворобами цивілізації, як атеросклероз, гіпертонічна хвороба, ожиріння і діабет,

серцево-судинні захворювання, різні види імунodefіциту, злoякісні новоутворення. Зростає кількість уражень бронхолегеневої системи, хронічні пневмонії і бронхіти, бронхіальні астми та ін. Стали частіше зустрічатися випадки розладів психіки, зростає алкоголізм і наркоманія.

В процесі перетворення людиною навколишнього середовища постійно відбувається процес пристосування до умов навколишнього середовища, що змінюється, не тільки самої людини, але й збудників інфекційних хвороб. Збудники хвороб втрачають або змінюють своїх носіїв, пристосовуються до паразитування на людині, змінюють ареали свого існування. Зростання щільності населення сприяє передачі збудника хвороби від людини до людини, минаючи всі інші ланки.

Антропогенні зміни середовища, його забруднення викликають еволюцію хвороб і їх збудників. Еволюція інфекційного паразитизму може відбуватися значно швидше, ніж еволюція середовища. Так, спостерігається зростання захворюваності на хворобу Лайма, збудник якої передається людині через укуси кліща. Встановлено, що забруднення місцевості важкими металами сприяє розповсюдженню заражених кліщів, які в свою чергу поширюють цю хворобу серед людей. У нових умовах з'являються нові форми збудників, більше пристосовані до них. Змінюються темпи розмноження мікроорганізмів. Їх еволюція викликається також зміною сприйнятливості та стійкості самої людини. Пригнічення імунобіологічних функцій, алергізація і в результаті зміна реакції організму є наслідком певних негативних впливів навколишнього середовища. Антропогенні зміни середовища викликають не тільки появу нових форм і видів збудників, але й змінюють характер протікання звичайних інфекційних хвороб. У результаті забруднення з'являються нові, невідомі раніше хвороби, викликані хімічними речовинами. Причини їх інколи досить важко встановити (хвороба Юшо, бериліоз та ін

Додаток Б

5.2 Якість води, повітря, ґрунтів і стан здоров'я людей.

Повторення анатомії (студент показує на схемі розташування внутрішніх органів).

(Викладач випереджувально розподілив студентам (далі експертам – екологам) завдання підготувати матеріал з таких підтем: вплив якості води, повітря та ґрунтів на здоров'я людей. Після виступу експертів інші студенти обговорюють з викладачем і записують в конспект матеріал.)

Вода:

(Доповідає експерт-еколог)

Проблеми гігієни водопостачання зачіпають інтереси дуже великого кола людей. Ця особливість визначається, передусім, тією роллю, що вода відіграє як незаперечний чинник оптимального перебігу фізіологічних процесів в організмі людини. У той же час, не зважаючи на винятково велику фізіологічну роль води, її витрати для задоволення питних потреб людини порівняно незначні. Зокрема, в умовах помірного клімату, при відсутності фізичних навантажень людина втрачає, а отже, повинна споживати 1,5 л води на добу.

Серед основних гігієнічних вимог, що пред'являються до питної води, слід відзначити наступні:

- Вода повинна мати бездоганні органолептичні та фізичні якості;
- Вода повинна мати оптимальний хімічний склад;
- Вода не повинна погіршувати біологічну цінність їжі;
- Вода не повинна бути твердою *Природна вода містить розчинені хлориди, нітрати, сульфати, гідрогенкарбонати кальцію та магнію. Вода, що містить йони кальцію та магнію, називається твердою водою. Вода, в якій йони кальцію або магнію відсутні, або знаходяться у малій кількості називається м'якою.*;
- Вода не повинна вміщувати радіоактивні та токсичні хімічні речовини (не більше ГДК та ГДР);
- Вода не повинна вміщувати патогенні мікроорганізми.

Які ж захворювання можуть виникати внаслідок споживання недоброякісної води?

Серед них можна виділити:

- Інфекційні хвороби бактеріальної природи (доведена можливість передачі через воду таких кишкових інфекцій, як холера, черевний тиф, сальмонельоз, дизентерія, паратифи, а також бруцельоз, лептоспіроз, псевдотуберкульоз, чума та туляремія);
- Вірусні захворювання (через воду можуть передаватися такі вірусні захворювання, як вірусний гепатит (А), поліомієліт, адено-, рео- та ентеровірусні інфекції);
- Протозойні інфекції (до їх числа, в першу чергу, відносять балантадіоз та амебну дизентерію);
- Гельмінтози (вода – один з провідних факторів у патогенезі виникнення таких гельмінтозів, як аскаридоз, дифілоботріоз, шистосомоз, лямбліоз, анкілостомідоз тощо);
- Захворювання, що зумовлені хімічним складом води. До цієї групи відносять-ся:
 - 1) захворювання, що виникають внаслідок споживання води, яка має високу або, навпаки, низьку твердість (висока твердість води зумовлює виникнення так званих «кам'яних захворювань» (сечокам'яна, нирковокам'яна, жовчокам'яна хвороби), а також подагри, натомість вода з низькою твердістю сприяє виникненню серцево-судинних захворювань та розвитку остеопоротичних змін у кістковій системі);

- 2) захворювання, зумовлені високим вмістом у воді речовин азотного походження (ціаноз, явища дихальної та серцевої недостатності, водно-нітратна метгемоглобінемія);
3) біогеохімічні ендемії (флюороз, карієс, молібденовий артрит, борний ентерит) тощо.

Стандартизація якості питної води є одним з найважливіших профілактичних заходів і має велику історію. Критерії безпеки води для здоров'я людей змінювалися з розширенням медичних і біологічних знань. Відповідно відбувалися зміни і в структурі гігієнічних вимог до води.

Нині для характеристики якості питної води прийнято використовувати наступні показники:

Органолептичні показники:

Органолептичні показники Стандарти Україна Міжнародний

Прозорість не менш, ніж 30 см (шриффт Снеллена)

Запах до 2 балів не викликає заперечень

Смак до 2 балів не викликає заперечень

Колірність до 20° 5-50°

Мутність до 1,5 мг/л до 2,0 мг/л

Бактеріологічні показники:

Бактеріологічні показники Стандарти Україна Міжнародний

Мікробне число (число м/о, що міститься в 1 мл води) не більш, ніж 100 не нормується

Колі-індекс (число бактерій групи E.coli в 1 л води) не більш, ніж 3 не більш, ніж 10-30

Колі-титр (кількість води, у якій знаходиться 1 E.coli) не менш, ніж 300 мл

Хімічні речовини, що впливають на органолептичні властивості води:

Хімічні речовини Стандарти Україна Міжнародний

РН 6,0-9,0

Твердість не більш, ніж 7 мгЧекв/л 2-10 мгЧекв/л

Щільний осадок 1000 мг/л 300-1500 мг/л

Залізо (Fe) 0,3 мг/л 0,1-1,0 мг/л

Сульфати (SO₄) 500 мг/л 200-400 мг/л

Хлориди (Cl) 350 мг/л 200-600 мг/л

Мідь (Cu) 1,0 мг/л 0,05-1,5 мг/л

Цинк (Zn) 5,0 мг/л 5,0-15,0 мг/л

Марганець (Mn) 0,1 мг/л

Фосфати (PO₄) 3,5 мг/л

Токсичні хімічні речовини:

Токсичні хімічні речовини Стандарти Україна Міжнародний

Нітрати (NO₃) не більш, ніж 10 мг/л не нормується

Нітриту (NO_2) не більш, ніж 0,002 мг/л не нормується

Фтор (F) 0,7-1,5 мг/л 0,8-1,7 мг/л

Свинець (Pb) 0,03 мг/л 0,1 мг/л

Миш'як (As) 0,05 мг/л 0,05 мг/л

Ртуть (Hg) 0,005 мг/л 0,001 мг/л

Ціаніди (Cn) 0,1 мг/л 0,05 мг/л

Алюміній (Al) 0,1 мг/л

Молібден (Mo) 3,5 мг/л

Селен (Se) 0,001 мг/л

Стронцій (Sr) 0,7 мг/л

Берилій (Be) 0,0002 мг/л

(Після виступу експерта-еколога інші студенти обговорюють з викладачем і записують в конспект матеріал.)

Додаток В

Повітря

(Доповідає експерт-еколог)

Усі забруднюючі атмосферне повітря речовини в більшому чи меншому ступені впливають на здоров'я людини. Органи дихання страждають від забруднення безпосередньо, оскільки близько 50% часток домішок радіусом 0,01-0.1 мкм, що проникають у легені, осідають в них. Проникаючі в організм частки викликають токсичний ефект, оскільки вони:

- а) токсичні (отруйні) по своїй хімічній чи фізичній природі;
- б) служать перешкодою для одного чи декількох механізмів, за допомогою яких нормально очищується респіраторний (дихальний) тракт;
- в) служать носієм поглиненої організмом отруйної речовини.

У деяких випадках вплив одних з забруднюючих речовин у комбінації з іншими призводять до більш серйозних розладів здоров'я, ніж вплив кожного з них окремо. Велику роль грає тривалість впливу.

Статистичний аналіз дозволив досить надійно установити залежність між рівнем забруднення повітря і таких захворювань, як захворювання верхніх дихальних шляхів, серцева недостатність, бронхіти, астма, пневмонія, рак легень, а також хвороби ока. .

При хронічному отруєнні одні і ті ж речовини у різних людей можуть викликати різні захворювання нирок, кровотворних органів, нервової системи, печінки. Подібні ознаки спостерігаються і при радіоактивному забрудненні навколишнього середовища.

Медики встановили прямий зв'язок між ростом числа людей, що хворіють алергією, бронхіальною астмою, раком, і погіршенням екологічної обстановки в даному

регіоні. Вірогідно встановлено, що такі відходи виробництва, як хром, нікель, берилій, азбест, багато з отрутохімікатів, канцерогенами, тобто провокують ракові захворювання. Ще в першій половині 20го століття рак у дітей був майже невідомий, а зараз він зустрічається все частіше й частіше.

Величезну шкоду здоров'ю людини наносить паління. Курець не тільки сам вдихає шкідливі речовини, але і забруднює атмосферу, наражає на небезпеку інших людей. Встановлено, що люди, що знаходяться в одному приміщенні з курцем, вдихають навіть більше шкідливих речовин, ніж він сам.

Викладач: На проведення програм заходів щодо запобігання забруднення по-вітря у великих містах зважувалися повільно, коштували вони дорого і часто порушувалися. Проте вони принесли визначені результати: так, лондонці зараз бачать сонце на 70 % частіше, ніж у 1958 році. Наразі більшість розви-нутих країн розпочали ліквідацію основних джерел забруднення повітря. Перехід енергетичних установок з вугілля на нафту і природний газ значно зменшив викид окислів сірки. Удосконалення конструкції автомобілів знизив викид газів, що містять окис вуглецю і вуглеводні. Там, де проводять за-ходи для боротьби з забрудненням повітря, можна відзначити і поліпшення стану здоров'я населення.

Після виступу експерта-еколога інші студенти обговорюють з викладачем і записують в конспект матеріал.

Додаток Г

Ґрунти

(Доповідає експерт-еколог)

Основними джерелами забруднення ґрунтів є радіоактивні і важкі метали, які містяться в ґрунті. Сюди вони потрапили через викиди атомних електростанцій або промислових підприємств, поховань ядерних відходів і випробування ядерної зброї, транспорт. Вони повільно впливають на діяльність нервової системи і мозкової активності. Також дані метали впливають на ендокринну і кровоносну системи.

Використання бензину з домішками свинцю призвело до того, що в Україні забруднення свинцем прилеглих до автомобільних доріг смуг таке, що плоди яблунь та груш, які там ростуть отруєні свинцем.

Ґрунти також забруднюються відпрацьованими газами тракторів, комбайнів, автомобілів, мастилами та паливом, які з них виливаються під час роботи на полях. У ґрунти потрапляють і техногенні забруднення від промислових підприємств - сульфати, окиси азоту, важкі метали та інші сполуки.

Застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції . Особливо небезпечно неправильне або надмірне використання пестицидів. Причому деяка їх

частина трансформується, тобто виникають нові токсичні речовини (вторинна токсикація). Дати оцінку всіх наслідків впливу пестицидів неможливо через недосконалість методів дослідження

Усі без винятку пестициди при ретельному вивченні виявляли або мутагенну, або інші негативні дії на живу природу і людину. Навіть разові контакти людини з такими пестицидами, як діелдрін, паратіон, призводять до зміни біотоків головного мозку (енцефалограми). А вплив сучасних органофос-фатних пестицидів, які швидко розкладаються, загрожує розвитком депресій, роздратування, розладом пам'яті, іншими нейропсихологічними порушеннями.

Небезпека цих речовин для людини зумовлюється мутагенною (зміни в хромосомах), канцерогенною дією. Потрапляючи у питну воду і продукти харчування, пестициди викликають порушення діяльності центральної нервової, серцево-судинної та інших систем організму, аномалії новонароджених та зниження опірності імунної системи

Високі концентрації нітратів у питній воді чи продуктах харчування можуть спричинити до гострих отруєнь людей.

Разом з тим накопичені за останнє десятиріччя наукові дані свідчать про те, що ґрунт відіграє активну роль у виникненні та поширенні *багатьох інфекційних захворювань*. холери, чуми, дизентерії, сибірську виразку, правець, ботулізм, гангрену: вони поширюються через ґрунт. До даних хвороб приєдналися ще і гельмінтози, життєвий цикл яких відбувається в ґрунті.

Основними джерелами потрапляння збудників цих захворювань у ґрунт є теплокровні тварини, у травному каналі яких вони розмножуються. Домашні тварини та птахи великою мірою заражені збудником правця (26-64%) і екскременти широко інфікують ґрунт.

Дуже небезпечними для організму людини є елементи важких металів: кадмію, цинку, нікелю, молібдену, ртуті, свинцю, миш'яку, селену та ін. Миш'як, цинк, молібден є канцерогенами, які призводять до ракових захворювань. Накопичення селену в організмі зумовлює випадання волосся у людей, захворювання копит у овець.

Якщо в ґрунті мало літію, серед місцевого населення часті захворювання на шизофренію, при низькій концентрації кобальту, міді, цинку у людей розвивається короткозорість. Надмірний вміст у ґрунтах радіоактивних ізотопів призводить до накопичення їх у кістках та інших тканинах людини, що спричинює променеву хворобу.

Всі елементи, які надходять у ґрунт, засвоюються рослинами і по трофічних ланцюгах потрапляють в організм людини. Отже, причину багатьох хвороб треба

шукати в ґрунті, вплив якого поширюється на людину через їжу, питну воду і частково повітря.

Наведені факти свідчать про необхідність санітарної охорони ґрунтів. Найпоширенішим заходом санітарної охорони ґрунтів є каналізація — відведення стічних вод по системі труб. В містах та інших населених пунктах слід дотримуватися належної чистоти, вивозити сміття на спеціально відведені місця — звалища.

Викладач: в нашій країні заборонено застосовувати найнебезпечніші отруйні речовини, нові хімічні препарати без попереднього випробування їхньої дії, встановлено норми і правила застосування отрутохімікатів в сільському господарстві. Навколо промислових підприємств створено санітарні зони із зелених насаджень, рекультивуються відкриті кар'єри, будуються очисні споруди на підприємствах із шкідливими викидами, запроваджуються безвідходні технології тощо.

Після виступу експерта-еколога студенти обговорюють з викладачем і записують в конспект матеріал.

Додаток Д

5.3 Радіація і здоров'я.

Атомною радіацією або іонізуючим випромінюванням, називають потоки частинок і електромагнітних квантів, які утворюються при ядерних перетвореннях, тобто в результаті ядерних реакцій чи радіоактивного розпаду. Найчастіше зустрічаються такі різновиди іонізуючого випромінювання, як рентгенівське і гам-ма-випромінювання, потоки альфа-частинок, електронів, нейтронів і протонів. При проходженні через біологічну тканину ядерна частка викликає збудження або іонізацію атомів. Відповідна клітина в результаті стає дефектною. Радіаційно-індуковані ефекти взагалі можуть бути як шкідливими, так і корисними.

Загальноприйняті одиниці вимірювання радіаційних доз наведені в табл. 3.1

Таблиця 3.1

Одиниці вимірювання радіаційних доз

Доза	Одиниця вимірювання	Похідні одиниці	Співвідношення між одиницями
Поглинута	Грей (Гр.)	Рад	1 Гр = 100 рад
Експозиційна	Кл/кг (кулон на кг)	Рентген (Р)	$2,6 \times 10^{-4}$ кл/кг = 1 Р
Еквівалентна	Зіверт (Зв)	Бер	1 Зв = 100 бер

На населення земної кулі діє природний радіаційний фон. Це необхідний для життя компонент. Він складається з космічного випромінювання і радіо -активних елементів земної кори, води і повітря.

Штучними джерелами радіоактивного опромінення є медична рентгенодіагностика, авіапольоти, спалювання палива, деякі споживчі товари. Гранично допустима доза для населення складає 500 мбер/рік, для осіб, що працюють з джерелами іонізуючого випромінювання – 5 бер/рік або 5000 мбер/рік. Гранично допустимі дози – це поєднані дози природного радіаційного і техногенно-підсиленого фону, які не викликають у людини тілесних і генетичних змін протягом усього її життя.

Розрізняють **три основні види** наслідків впливу іонізуючої радіації на живий організм: гостре ураження, віддалені наслідки і генетичні наслідки.

Перші симптоми гострого ураження організму дорослої людини виявляються вже при дозі 0,5-1,0 Зв (50-100 бер). Коли людина отримує таку дозу, у неї починаються порушення в роботі кровотворної системи. При еквівалентних дозах опромінення всього тіла 3-5 Зв (300-500 бер) близько 50% опромінених помирають від променевої хвороби протягом 1-2 місяців. Головною причиною загибелі людей в цьому разі є ураження кісткового мозку. При дозах опромінення в 10-50 Зв (1000-5000 бер) смерть настає від крововиливів у шлунково-кишковому тракті. При дозах 100 Зв (10 000 бер) людина гине через кілька годин або днів унаслідок ушкодження центральної нервової системи.

Під час росту організму дитини є багато клітин, що діляться. Під дією навіть малих доз опромінення вони припиняють поділ. Як результат зупиняється розвиток тих чи інших органів або частин тіла. Доза 0,25 Зв (25 бер), безпечна для організму матері, здатна викликати ураження мозку ембріона, що розвивається. Тому вагітним жінкам, особливо на перших місяцях вагітності, повністю проти-показані будь-які дози опромінення.

Віддалені наслідки опромінення. Значна частина пошкоджень, викликана радіацією в клітинах, є незворотною, причому вони збільшують імовірність виникнення різних захворювань, у тому числі ракових. Середня тривалість часу від моменту опромінення до загибелі від лейкозу складає 10 років.

Імовірність ракового захворювання зростає пропорційно дозі опромінення. Доза опромінення , еквівалентна 1 Зв (100 бер), на 1000 опромінених у середньому призводить до випадків лейкозу, раку щитовидної залози, раку молочної залози у жінок, раку легень. Ракові захворювання інших органів під дією опромінення виникають значно рідше.

Генетичні наслідки опромінення. Опромінення людини може мати не тільки близькі і віддалені наслідки для неї самої, але нанести шкоду і її нащадкам унаслідок виникнення мутацій.

. У результаті техногенного підсилення природного радіаційного фону людина зазнає хронічного впливу малих доз радіації. Це також є небезпечним, бо адаптаційні механізми організму при таких впливах не спрацьовують і виникає ризик радіаційного ураження. **Продукти**, які мають антиоксидантну та імуностимулюючу активність й здатні підвищувати стійкість організму до несприятливої дії радіоактивного випромінювання (антимутагени та радіопротектори). На допомогу приходять природні "захисники". До цих речовин належать:

- листя чаю, виноград, чорна смородина, чорноплідна горобина, обліпіха, банани, лимони, фініки, грейпфрути, гранати;
- з овочів — шпинат, брюссельська і цвітна капуста, боби, петрушка.

Для того, щоб радіонукліди не засвоювались організмом, потрібно постійно вживати продукти, які містять пектини, зокрема яблука. Насіння соняшника належить до групи радіозахисних продуктів. Багаті на біорегулятори морські продукти, дуже корисний мед і свіжі фруктові соки

Як бачимо, вплив антропогенних факторів навколишнього середовища на людину очевидний. Експерти ВООЗ також дійшли висновку, що 80% захворювань людей в нинішній час обумовлені несприятливим екологічним станом навколишнього середовища.

6 Закріплення матеріалу.

6.1 Запропонувати студентам роботу у парах (закінчити схему «захворювання, які виникають внаслідок забрудненої біосфери»)

6.2. Студент експерт – еколог доповідає про харчові добавки

Додаток Є

Основні харчові добавки

Історія застосування **харчових добавок** нараховує декілька тисячоліть (перець, мускатний горіх, гвоздика, мед, кориця, оцтова кислота, поварена сіль, тощо). Проте, тільки у 20 столітті, зокрема, у другій половині, **харчові добавки** заволоділи масовою увагою та зайняли стійке положення у харчовій промисловості як найважливіші харчові мікроінгредієнти

Що таке харчові добавки

Харчові добавки — це природні сполуки або хімічні речовини, які самостійно, зазвичай, не споживаються, але у обмежених кількостях спеціально вводяться до складу інших **продуктів харчування**. У різних країнах у виробництві **продуктів харчування**

використовується понад 500 **харчових добавок**. **Добавки** розробляються мікробіологами та хіміками, потім тестуються протягом декількох місяців або, навіть, і років. Якщо тести успішно пройдені, то контролююча організація країни, де була розроблена **добавка**, рекомендує її до широкого застосування.

Індекс “Е” спеціалісти асоціюють як зі словом “Європа”, так і зі словами “essbar”, “edible”, що у перекладі із німецької та англійської мов, відповідно, означає “їстівний”. Індекс “Е” у поєднанні із тризначним номером є синонімом складної назви конкретної сполуки, що є **харчовою добавкою**.

Надання певній речовині статусу **харчової добавки** та тризначного ідентифікаційного номеру із індексом “Е” передбачає, що:

Дана хімічна речовина є перевіреною на безпечність.

- Речовина може бути застосована (рекомендована) у межах її встановленої безпечності та технологічної необхідності при умові, що застосування **добавки** не введе споживача у оману відносно типу та складу **продукту**, до складу якого входить **харчова добавка**.

- Для речовини встановлено критерії чистоти, обов'язкові для забезпечення певного рівня якості **продуктів харчування**.

У Європі класифіковано 296 **харчових добавок**.

Класифікація харчових добавок

З метою класифікації **харчових добавок** у країнах Євросоюзу розроблена система нумерації. Кожна **харчова добавка** має свій унікальний номер, що починається із букви “Е”.

- E100-E199: барвники. Надають **продуктам харчування** колір, відновлюють колір **продукту**, втрачений при обробці. Можуть бути природними (як бета-каротин) та хімічними (як татразин).

- E200-E299: консерванти. Відповідають за зберігання **продуктів**, попереджуючи розмноження бактерій та грибків. Хімічні стерилізуючі **добавки** для зупинки бродіння вин, дезінфіканти.

- E300-E399: антиоксиданти (антиокисники). Захищають **продукти харчування** від окиснення, зміни кольору та виникнення гіркоти. Можуть бути як природними сполуками (аскорбінова кислота, вітамін Е), так і хімічно синтезованими речовинами. Додаються у жирові та масляні емульсії (наприклад, майонез).

- E400-E499: стабілізатори, загусники. Зберігають консистенцію **продуктів харчування**, підвищують їх в'язкість. Наприклад, пектин E440.

- E 500-599: емульгатори. Створюють однорідну суміш із незмішуваних у природних умовах речовин — таких, як вода та олія, наприклад.

- E600-E699: підсилювачі смаку та аромату. Посилюють смак та аромат. Можуть приховувати неприємний природний смак **продуктів харчування**.
- E900-999: антифламінги, піногасники, глазуруючі речовини. Попереджують утворення піни, допомагають досягнути однорідної консистенції **продуктів**.
- E1000-далі: глазуруючі речовини, підсолоджувачі, розпушувачі, регулятори кислотності та інші не класифіковані **добавки**. Порівняно нова група **харчових добавок**. Сюди входять **добавки**, що з'явилися пізніше, за інші.
- E1100-E1105: ферменти, біологічні каталізатори. Група, також, порівняно нова. До неї входять різноманітні ферменти та біологічні каталізатори.
- E1400-E1450: модифіковані крохмали. Застосовуються для досягнення певної консистенції **продуктів харчування**. Група нова.
- E1510-E1520: хімічні розчинники.
- E700-E800: антибіотики. Поки що не дозволені у країнах СНГ. Можуть застосовуватись у кормах для тварин.

Додаток Ж

Вплив харчових добавок на організм

Є **добавки**, котрі вважаються безпечними, згідно із розпорядженням вищих інстанцій, проте у деяких людей вони можуть викликати приступи астми або аритмію. Наприклад, згадаємо про глютамат. У харчовій промисловості ця речовина відома як глютамат натрію, підсилювач смаку E621. Ця **харчова добавка** створює присмак м'яса. Її додають у локшину та супи швидкого приготування, соуси, консерви, суміші приправ, готові страви, маринади, ковбасні вироби, чіпси. Ця **харчова добавка** може викликати ряд побічних ефектів. У людей, чутливих до глютамату натрію, можуть виникнути напади бронхіальної астми, кропивниця, головні болі. Значне споживання **продуктів** із цією **харчовою добавкою** може викликати, так званий, синдром китайського ресторану: головний біль, пришвидшене серцебиття, біль у грудях, нудота, сонливість та слабкість. Це лише один приклад, насправді ж небезпек набагато більше.

Негативний вплив деяких харчових добавок

- E103, E105, E121, E123, E125, E126, E130, E131, E142, E153 — барвники. Входять до складу солодких газованих напоїв, льодяників, кольоровому морозиві. Можуть сприяти утворенню злоякісних пухлин.
- E171-E173 — барвники. Входять до складу солодких газованих напоїв, льодяників, кольоровому морозиві. Можуть бути причиною хвороб нирок та печінки.
- E210, E211, E213-E217, E240 — консерванти. Входять до складу різноманітних консервів: гриби та овочі, варення, соки та компоти. Можуть сприяти утворенню злоякісних пухлин.

- E221-E226 — консерванти. Містяться у консервах. Можуть викликати захворювання травного тракту.
- E230-E232, E239 — консерванти. Входять до складу консервів. Можливими наслідками є різноманітні алергічні реакції.
- E311-E313 — антиоксиданти. Входять до складу йогуртів, кисломолочних **продуктів**, ковбасних виробів, вершкового масла, шоколаду. Можуть стати причиною захворювань травного тракту.
- E407, E447, E450 — стабілізатори та загусники. Входять до складу варення, джему, згущеного молока, шоколадного сиру. Можуть стати причиною захворювань нирок та печінки.
- E461-E446 — стабілізатори та загусники. Входять до складу варення, джему, згущеного молока, шоколадного сиру. Можуть стати причиною хвороб травного тракту.
- E924a, E924b — піногасники. Входять до складу газованих напоїв. Можуть сприяти утворенню злоякісних пухлин.

Окрім того, є **харчові добавки**, заборонені вищими інстанціями. До найяскравіших представників належать: E121 — барвник — цитрусовий червоний, E240 — не менше небезпечний формальдегід. Під номером E173 закодований порошковий алюміній, що застосовується при оздобленні закордонних цукерок та інших кондитерських виробів — дозволений не у всіх країнах. А ось ще один цікавий приклад: натуральний барвник E120 — кармін. Виробляється із щитовок — комах, що паразитують на кімнатних рослинах. Застосовується, до речі, для надання кольору джемам.

Проте, є і безпечні, і, навіть, у дечому корисні **харчові добавки**. Наприклад, E163 — барвник — антоціан із шкірки винограду. E338 — антиоксидант та E450 — стабілізатор — безпечні фосфати, навіть, необхідні для наших кісток. А комбінація із E260, E334, E620, E160a, E375, E163, E330, E363, E920, E300 та E101 міститься у звичайному хрусткому яблуці та є нічим іншим, як поєднанням оцтової, винної та глутамінової кислот, каротину, цистину, вітаміну С та вітаміну В. Поряд з тим, спеціалісти виявили, що не дуже улюблені консерванти здатні чинити пагубний вплив на сечовивідні шляхи, шкіру, очі та м'які тканини, і вважається одним із найбільш небезпечних та стійких до антибіотиків збудників.

Урбанізація та її вплив на здоров'я населення

Додаток 3

Характеристика впливу токсичних і потенційно
токсичних речовин на організм людини

Речовина	Джерело забруднення	Шляхи надходження	Наслідки впливу
----------	---------------------	-------------------	-----------------

		в організм	
Залізо	Промислове виробництво	З водою, їжею	Цироз печінки, захворювання кровоносної системи
Оксид карбону II (чадний газ)	Промисловість, автотранспорт, енергетика	З повітрям	Карбоксигемоглобінемія і зниження здатності крові переносити кисень, ураження центральної нервової системи, порушення жирового, вуглеводного, фосфоліпідного обміну, вітамінного балансу, напади стенокардії, інфаркт міокарду
Оксиди нітрогену	Енергетика, автотранспорт	З повітрям	Гостре подразнення легенів і дихальних шляхів та виникнення в них запальних процесів, утворення метгемоглобіну, зниження кров'яного тиску, головокружіння, втрата свідомості, блювання, задуха, нежить, підвищене слиновиділення
Кадмій	Виплавляння кольорових металів	З водою, їжею, повітрям	Хвороби нирок (протеїнурія), хвороба ітай-ітай, анемія, остеопороз (ламкість кісток), підвищений кров'яний тиск, інсульти, атеросклероз, мутагенна та канцерогенна дія, рак передміхурової залози
Марганець	Виплавляння металів, добрива, рідке паливо, лінолеум, сірники, піротехнічні вироби	З повітрям	Прогресуюче ураження центральної нервової системи, летаргія, синдром Паркінсона, пневмонія
Мідь	Промислове виробництво, спалювання вугілля, добрива, барвники	З водою, їжею	Пневмонія, гепатити, інтоксикація
Миш'як	Промислове виробництво,	З водою, їжею, пивом	Рак легенів та шкіри, порушення функції шлунка, периферичні неврити,

	пестициди, пивоваріння		перфорація перегородки носа, ураження шлунково-кишкового тракту, інтоксикація, меланоз шкіри
Молібден	Ґрунти. Природні води, виплавляння металів, сплави, барвники, скло, мастила	З повітрям, водою, їжею	Порушення центральної нервової системи, подагра, ендемічна атаксія
Нікель	Промислове виробництво, нікелювання виробів	З їжею, повітрям	Бронхіальний рак, рак легенів, рак слизових оболонок носа, дерматити (екзема), інтоксикація, алергія
Нітрити, нітрати	Добрива, відходи тваринництва, стічні води	З водою, їжею	Порушення транспортування кров'ю кисню, ураження органів травлення, центральної нервової системи
Ртуть	Виробництво ртуті, пестициди, спалювання органічного палива	З водою, повітрям, їжею	Хвороба Мінамата, параліч, розлад зору, втрата слуху, ураження спинного мозку
Свинець	Виплавляння металу, пестициди, двигуни внутрішнього згорання, дорожній пил	З водою, повітрям, їжею	Ураження центральної нервової системи, печінки, нирок, мозку, статевих органів, інтоксикація, анемія, у дітей – сповільнення росту, відставання в навчанні
Аміак	Виробництво аміаку	З повітрям	Катар верхніх дихальних шляхів, запалення слизових оболонок очей, зниження імунітету

БАСКЕТБОЛ. ШТРАФНИЙ КИДОК І ДІЇ ГРАВЦІВ ПРИ ЙОГО ВИКОНАННІ.

Навчальна дисципліна «Фізична культура і здоров'я»

ПЕРЕДМОВА

Сучасний баскетбол - це атлетична гра, яка пред'являє високі вимоги до руховим і функціональними можливостями спортсменів.

Баскетбол для студентів та молоді є важливою частиною фізичного виховання у всіх регіонах України. Це поширена, улюблена гра, її популярність пояснюється можливістю кожного з учасників виявити у грі свої фізичні якості, спортивне вміння для досягнення колективного успіху. Це виховує ініціативу, винахідливість, рішучість, орієнтування в діях. Колективний характер гри розвиває такі якості, як дружбу, прагнення до взаємодопомоги, товарищескість.

Основні рухові дії баскетболістів характеризуються високим темпом пересувань, калейдоскопом ситуацій, обмеженням часу володіння м'ячем. Весь арсенал техніко-тактичних прийомів необхідно застосувати за умов, які від гравців точності, здатність до диференціації зусиль, виконання швидкого перемикавання з одних дій інші. В цій методичній розробці надано методiku проведення заняття з баскетболу, яке передбачає вироблення і закріплення навичок та умінь з техніки пересування без м'яча, вміння правильно використовувати вправи загально-фізичної підготовки, удосконалення техніки виконання штрафного кидка, злагоджених дій в команді.

У розробці детально подано, які види вправ необхідно провести в підготовчій частині заняття, техніка яких спрямована на підготовку до виконання основних елементів гри у баскетболі. Для відповідного фізичного навантаження передбачена короткочасна робота з володінням м'ячем, що забезпечує підготовку усіх частин тіла до активної гри.

Також рекомендується провести необхідні заходи безпеки у вигляді інструктажу, щоб не допустити перевантаження чи помилок при виконання відповідних фізичних навантажень.

У вступній бесіді про баскетбол слід проводити словникову роботу: вивчення спортивних термінів до даної теми. Особлива ж увага надається формам і методам організації учнів на належному рівні, які сприяють розвитку в учнів таких якостей як швидкість, влучність, витривалість, спритність, сила.

План-конспект заняття з «Фізична культура і здоров'я»

Модуль: Баскетбол

Мета уроку:

Навчальна:

- удосконалення вміння ведення і передачі м'яча різними способами;
- удосконалення техніки кидків м'яча з різних позицій;
- удосконалення техніки штрафних кидків і дій гравців при його виконанні;

Розвиваюча:

- поліпшення глибинного і периферичного зору, точності й орієнтування в просторі;
- розвиток загальної витривалості, координації рухів;
- розвиток швидко-силових якостей засобами естафет.

Виховна:

- виховування інтересу до здорового способу життя;
- виховування інтересу до спортивних ігор;
- виховування дисциплінованості, ініціативності, самостійності, відповідальності за свою команду.

Завдання:

- проведення інструктажу з безпеки життєдіяльності на уроці з баскетболу;
- закріплення навичок та умінь з техніки пересування з м'ячем та без м'яча, ловіння та передачі баскетбольного м'яча двома руками, техніки кидків м'яча з різних позицій та штрафних ударів.

Тип уроку: тренувальний урок.

Методи навчання:

Словесні: команда, розпорядження, розповідь, вказівка, інструкція, розбір.

Наочні: безпосередній показ фізичних вправ.

Практичні: метод підвідних вправ, практичне виконання технічних елементів, змагально-ігровий.

Методи ведення уроку: фронтальний, поточний, груповий.

Місце проведення: спортивний зал.

Інвентар та обладнання: баскетбольні м'ячі, свисток, гімнастичні лави.

ХІД ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Зміст уроку	Дозування	Організаційно-методичні вказівки
Підготовча частина (15 хв.)			
1	Організований перехід до залу в 1 колону по одному.	до 60 с	Дистанція до 0,5
2	Шикування. Повідомлення завдань на урок.	до 2 хв.	Шикування біля лінії. Пояснити завдання на урок. Перевірити готовність учнів до уроку.
3	Ознайомити учнів з формуванням правильної постави.	до 1 хв .	Розповісти, пояснити.
4	Проведення інструктажу з безпеки життєдіяльності на уроку з баскетболу.	до 60 с	Розповісти, пояснити.
5	Вимірювання ЧСС	До 30 с	Вимірювати за 10 с. по команді
6	Повороти на місці. Розрахунок по два, шикування в шеренгу, колону	до 1 хв	Звернути увагу на чітке виконання поворотів
7	Проведення спеціально-бігових вправ баскетболіста: - приставними кроками управо та уліво (прямо та боком) - із зупинкою за сигналом (свисток); - з прискоренням; - з поворотами	до 4 хв	Поточний метод організації діяльності учнів. Колона по два Дистанція 2-3 кроки.
8	Перешикування у шеренгу по два.	до 45 с	Виконувати за командами.
9	Проведення комплексу розвиваючих вправ на місці: 1. Вправи для рук 2. Вправи для тулуба 3. Вправи для ніг Стрибкові вправи	до 4 хв.	Груповий метод організації діяльності учнів. Розповісти, пояснити, показати. Виконувати за командами. виправляти помилки.
Основна частина (20 хв.)			

1	Пояснення завдань для формування та вдосконалення умінь і навичок при виконанні штрафного кидка. Правила виконання штрафного кидку і дії гравців при його виконанні.	2 хв.	Пояснити способи кидку, місце гравців, раціональні дії виконання кидка
2	Шикування у дві паралельні колони. Вправи для навчання ловлі і передачі м'яча на відстані 2-3, метрів між партнерами (з рук в руки та з відскоком від підлоги).	2 хв.	Направляючого однієї колони передає передає направляючому другої колони. Той, хто одержав м'яч, встає назад колони.
3	Шикування у дві паралельні колони. Вправи для навчання ловлі і передачі м'яча на відстані 2-3, метрів між партнерами (з рук в руки та з відскоком від підлоги). За допомогою гімнастичного кільця	2 хв.	У направляючого однієї колони є м'яч, який він передає направляючому другої колони. Той, хто одержав м'яч, встає назад колони.
4	Штрафні кидки	2 хв.	Почергово з урахуванням кількості разів
5	Шикування у дві зустрічні колонки. Вправи для навчання ловлі і передачі м'яча на відстані 2-3, метрів між партнерами (з рук в руки та з відскоком від підлоги).	2 хв.	Направляючий однієї колони передає м'яч направляючому другої колони, який стає назад колони.
6	Розвиток спритності засобами естафет: штрафні кидки	2 хв.	Вправа виконується на відстані штрафного кидка 2 команди, перемагає команда, яка більше забила перша 10 м'ячів.
7	Вправи для навчання ловлі і	2 хв.	Направляючий однієї колони

	передачі м'яча на відстані 2-3, метрів між партнерами (з відскоком від підлоги).		передаємач направляючому другої колони, й стає в кінець колони. І це повторюється далі .
8	Вправи для навчання ведення та передачі м'яча на відстані 12 метрів у двох зустрічних колонах	2 хв.	Ведення правою та лівою руками
9	Розвиток спритності засобами естафет: ведення м'яча та попадання в кільце	2 хв.	перемагає команда, яка більше забила першою 10 м'ячів.
10	Штрафні кидки	2 хв.	штрафні кидка на особисту першість, 2 команди
Заключна частина (5 хв.)			
1	Шикування	30 с	в 1 шеренгу
2	Спокійна ходьба з махами рук	1 хв.	Вправи на відновлення дихання
3	Встановлення оцінок за урок	1 хв.	Найкращі снайпера отримують високу оцінку
4	Вимірювання ЧСС	30 с	Звернути на увагу на тих, хто має пульс понад 120 уд./хв.
5	Домашнє завдання: стрибки зі скакалкою до 2 хв.	30 с	
6	Вихід зі спортивного залу в колоні по одному		

Додаток А

ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ГРИ У БАСКЕТБОЛІ

1. Загальні положення інструкції з охорони праці на заняттях з баскетболу

1.1. Інструкція з охорони праці під час проведення занять з баскетболу розроблена у відповідності до Закону України "Про охорону праці" (Постанова ВР України від 14.10.1992 № 2694-XII) в редакції від 20.01.2018р, на основі «Положення про розробку інструкцій з охорони праці», затвердженого Наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29 січня 1998 року № 9 в

редакції від 30 березня 2017 року, з урахуванням Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15 в редакції від 30 січня 2017 року № 140.

1.2. Інструкція з охорони праці встановлює вимоги безпеки життєдіяльності для учнів 1-11 класів під час проведення уроків з баскетболу у спортивній залі та на майданчику, а також виховних заходів та позашкільних занять з предмету фізична культура.

1.3. Дана інструкція з охорони праці розроблена для учнів школи, які перебувають на уроках фізичної культури і займаються баскетболом.

1.4. Уроки з баскетболу включає в себе наступні розділи;

а) Технічна підготовка.

б) Тактична підготовка.

в) Спеціальна силова підготовка:

- розвиток стрибучості;
- розвиток швидкості;
- розвиток реакції.

1.5. До уроків з баскетболу допускаються учні основної медичної групи, які вивчили цю інструкцію на уроках фізичної культури в школі. Заняття проводяться на стадіоні і в спортивному залі.

1.6. Учні займаються на уроці в спортивній формі і взутті встановленого зразка з урахуванням всіх санітарно-гігієнічних вимог і норм.

1.7. Учні, які не допущені до занять через відсутність належної спортивної форми, хвороби, погане самопочуття і ін., присутні на уроці.

1.8. Урок починається і закінчується за дзвінком відповідно до розкладу.

2. Вимоги безпеки перед початком заняття баскетболом

2.1. На перерві учні переодягаються в роздягальнях в належну спортивну форму. У роздягальнях дотримується чистота і порядок.

2.2. Урок починається за дзвінком з побудови.

2.3. Перед вивченням нової теми учні проходять інструктаж з охорони праці, про що робиться запис у відповідному журналі реєстрації проведення інструктажу з питань охорони праці.

2.4. Учні повинні одягнути спеціальний одяг та взуття з не слизькою підошвою.

2.5. До початку занять:

- перевіряється відсутність на полі сторонніх предметів;
- проводиться фізична розминка;

- учні отримують інструктаж з техніки безпеки;
- учні, які носять окуляри повинні закріпити їх на резинці;
- не дозволяється приймати участь у грі з довгими нігтями та при наявності біжутерії.

3. Вимоги безпеки на уроці фізкультури під час занять баскетболом

3.1. На уроках з баскетболу учні виконують програмні вправи і здають навчальні нормативи, згідно з якими отримують поточні, підсумкові і четвертні оцінки.

3.2. На заняттях з баскетболу учні виконують наступні вимоги:

а) Технічна підготовка – індивідуальні та групові вправи виконуються після команд вчителя:

- при сигналі про припинення виконання вправи все учні зобов'язані взяти м'ячі в руки і вислухати методичні вказівки вчителя фізичної культури;
- виконувати тільки ту вправу, яке було дано вчителем;
- забороняється учням бити м'яч ногами.

б) Тактична підготовка:

• при навчальній двосторонній грі суворо виконувати правила розстановки і переходу;

- виконувати подачу тільки після свистка вчителя фізкультури.

в) Спеціальна силова підготовка:

- обов'язково виконувати загальну і спеціальну розминку;
- при виконанні спеціальних силових вправ дотримуватися необхідну дистанцію і інтервал;
- при виконанні стрибків, приземлятися на обидві ноги на всю стопу.

3.3. При поганому самопочутті треба зупинитися та не приймати подальшої участі у грі. Обов'язково звернутися до вчителя, у разі потреби – до медичної сестри.

3.4. На занятті з баскетболу учні повинні пам'ятати, що:

3.4.1. Забороняється без дозволу вчителя брати інвентар і виконувати фізичні вправи; без спостереження вчителя перебувати в спортивному залі і виконувати кидки в кільце.

3.4.2. Категорично забороняється висіти на дужці кільця, залазити на баскетбольний щит.

3.5. Учні повинні пам'ятати загальні правила щодо попередження травматизму на занятті з баскетболу:

3.5.1. Підчас ведення м'яча:

- не бити по м'ячу кулаком або долонею;
- дивитися не тільки на м'яч, а бачити ігрове поле, партнерів, суперників;

- вміти вибирати оптимальну швидкість;
- уникати зіткнень;
- передбачати переміщення суперника;
- вміти вчасно знизити швидкість або зупинитися;
- вміти змінювати напрямок;
- вміти виконувати передачі.

3.5.2. При передачі м'яча:

- не виставляти пальці вперед, назустріч передачі;
- не передавати м'яч різко зблизька;
- передавати м'яч точно, з оптимальною швидкістю;
- не передавати м'яч, якщо його не бачить партнер;
- не передавати м'яч через руки;
- не передавати м'яч в ноги, живіт, коліна;
- не тягнутися до м'яча, якщо він не долітає, а виконати переміщення.

3.5.3. При кидках м'яча в корзину:

- не бити по руках;
- не штовхати в спину;
- не кидати через руки;
- не стояти під кошиком;
- бачити відскік м'яча;
- не наступати на ноги;
- не розводити лікті;
- не відбирати м'яч зі спини.

3.5.4. Під час гри:

- не штовхати в спину і ліктями;
- не віднімати м'яч удвох;
- не блокувати;
- не ставити стегно;
- не ставити підніжок;
- не вибивати м'яч зверху під час ведення його суперником;
- не бити по руках;
- не виривати м'яч ззаду, через стегно, однією рукою;
- не ставити підніжок;
- не чіпляти суперника за руки;

• необхідно суворо дотримуватися правил гри в баскетбол, дисципліну, зупиняти товариша, який її порушує, шанобливо ставитися до команди суперника.

3.6. На уроках з баскетболу учні опановують методами самоконтролю. При поганому самопочутті на уроці фізкультури учень повинен припинити заняття, повідомити вчителя і звернутися до медпункту школи.

4. Вимоги техніки безпеки після закінчення заняття баскетболом

4.1. За командою вчителя фізкультури учні організовано будуються в шеренгу.

4.2. Після підведення підсумків, повідомлення оцінок, домашнього завдання, учні ладом залишають спортивний майданчик і розходяться по роздягальнях, уникаючи зіткнень.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях на заняттях баскетболом

5.1. В процесі роботи попереджати виникнення аварійних ситуацій:

- не курити в спортивних приміщеннях, роздягальнях, тренажерній кімнаті;
- не приносить отруйні речовини і не розпорошувати їх в роздягальнях, спортивних приміщеннях, на території коледжу;
- не приносить вибухонебезпечні речовини;
- не йти самовільно з уроку;
- не залишатися у роздягальнях на час уроку;
- в разі аварійної ситуації слідувати вказівкам вчителя фізичної культури.

4.2. При отримання травми потерпілому необхідно надати першу (долікарську) медичну допомогу, в разі необхідності необхідно викликати швидку допомогу за телефоном 03 або 103.

Додаток Б

Термінологічний і словесний опис штрафного кидка

Штрафний кидок - це можливість, яка надається гравцеві набрати одне (1) очко кидком у кошик без перешкод з позиції за лінією штрафного кидка і в середині півкола.

Серія штрафних кидків - це всі штрафні кидки в результаті покарання за один фол.

Типи фолів:

Персональний фол - це покарання за грубий особистий контакт з опонентом. Здійснюється гравцем, який притискає до себе, тримає, штовхає, настає на ноги, ставить підніжку, завдає удари противнику. Гравець, що зробив фол, повинен подати сигнал, піднявши одну руку. Якщо гравець робить більше 4-х особистих фолів або більш серйозний фол, негайно дискваліфікується. Після того, як стався фол проти гравця, гра повинна бути відновлена противником, який вкидає м'яч з-за бокової лінії за межами гри. Фоли, що виникають проти гравця під час дії кидка, призводять до одного штрафному кидку, якщо кидок був вдалим, двом штрафним кидкам, якщо кидок

невдалий, трьом

штрафним кидкам, якщо порушення було скоєно за межами тричкової лінії. Вільний кидок робиться з лінії штрафного кидка під кошиком, і супротивники не можуть перешкоджати металевікові. Гравець, проти якого були порушені правила має виконувати штрафні кидки.

Технічний фол - порушення застосовується за нешанобливе поводження з гравцями, суддями, провокаційні жести, затримка гри, в результаті якого інша команда отримує два штрафні кидки. Штрафний кидок після фіксування технічного фолу виконує любий гравець.

Грубий фол (Дискваліфікаційний) - серйозний цінний фол. Потерпіла команда отримує один або кілька штрафних.

Штрафний кидок і всі дії, пов'язані з ним, закінчуються, коли м'яч:

- Входить безпосередньо в кошик зверху, залишається в ній або проходить крізь неї.
- Не має більше можливості потрапити в кошик безпосередньо або після торкання кільця.
- Торкається підлоги.
- Стає «мертвим».
- Правильно було зіграно гравцем після того, як торкнувся кільця.

Гравець, що виконує штрафний кидок:

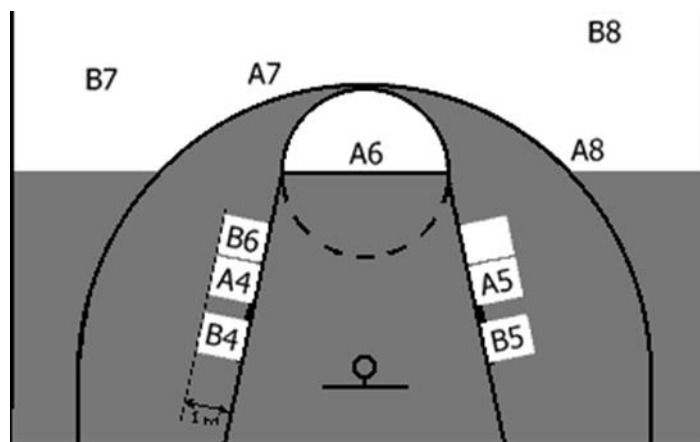
- Повинен зайняти позицію за лінією штрафного кидка і усередині півкола.
- Може використовувати будь-який спосіб виконання штрафного кидка в кошик, але він повинен кидати таким чином, щоб м'яч без торкання підлоги увійшов у кошик зверху або торкнувся кільця.
- Повинен випустити м'яч протягом п'яти (5) секунд із того моменту, коли він переданий суддею в його розпорядження.
- Не повинен пересуватися з лінії штрафного кидка або ігрового майданчика за лінією штрафного кидка, поки м'яч не увійде в кошик або не торкнеться кільця.
- Не повинен імітувати штрафний кидок.

Гравці на позиціях уздовж області штрафного кидка:

- Максимум п'ять (5) гравців (3 що захищаються і 2 нападаючих) можуть займати смугу уздовж області штрафного кидка, глибиною в один метр (мал.1).
- Перша позиція по обидві сторони обмеженої зони може бути зайнята суперниками гравця, що виконує штрафний кидок (кидки).
- Гравці повинні займати тільки ті позиції, які їм визначені.

Всі гравці на позиціях уздовж області штрафного кидка не повинні:

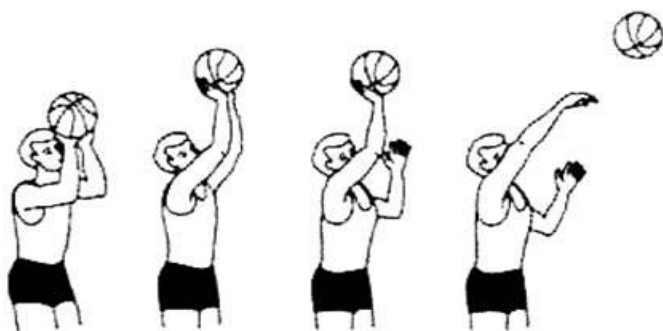
- Займати позиції, які їм не призначені.
- Входити в обмежену зону, нейтральну зону або залишати позицію тих пір, поки м'яч не зійшов з руки гравця, що виконує штрафний кидок.
- Торкатися м'яча, коли він летить у кошик, до тих пір, поки він не торкнеться кільця або стане очевидним, що він не торкнеться його.
- Торкатися кошика або щита, поки м'яч знаходиться в контакті з кільцем.
- Просовувати руку через кошик знизу і стосуватися м'яча.
- Торкатися м'яча, кошики або щита до тих пір, поки зберігається можливість влучення м'яча в кошик під час будь-якого штрафного кидка, на яких має йти наступний штрафний кидок (кидки).
- Залишати свої місця, як тільки м'яч став живим при пробитті штрафного кидка, до тих пір, поки м'яч не залишив руку (-і) гравця, що виконує штрафний кидок.

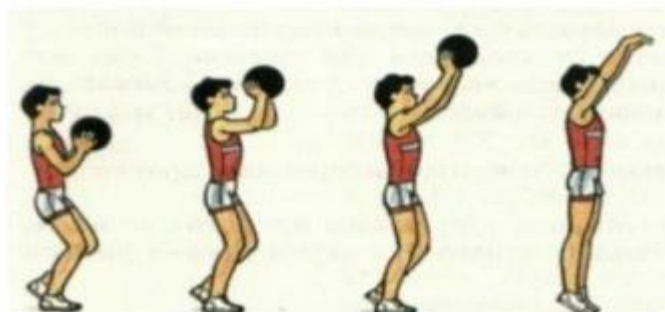
Мал.1 Розміщення гравців під час штрафного кидка.

Техніка виконання штрафного кидка

Існує кілька популярних техніки виконання штрафного кидка двома руками знизу однією рукою з плеча (мал.2), двома руками від грудей (мал.3) та інші. На сьогоднішній день більшість гравців робить кидок однією рукою від плеча. Друга рука лише притримує м'яч. Цей спосіб вже вважається класичним, а інші викликають відверте здивування у сучасних баскетболістів.

Мал.2 штрафний кидок двома руками знизу однією рукою з плеча

Мал.3 штрафний кидок двома руками від грудей

Поєднання згинання ніг і маха руками дозволяє легко регулювати кидок, щоб м'яч під час штрафного кидка завжди пролітав одну і ту ж відстань.

Перед кидком гравець повинний розслабитися: опустити руки і глибоко зітхнути, готуючись до наступного кидка. Уважно подивитися на ціль. Кидок потрібно зробити спокійно, не поспішаючи, витрачаючи на нього близько 3 секунд. Кращою стійкою вважається така, при якій ноги злегка зігнуті в колінах, а ступні приблизно на ширині плечей. Тулуб і руки під час кидка ніби тягнуться до кошика. Кидок закінчується рухом кистей і пальців. М'яч випускається з рук у момент, коли він досягає рівня очей гравця. Інші способи штрафних кидків: від грудей, від голови і кидки однією рукою - за технікою виконання мало чим відрізняються від звичайних кидків.

Додаток В

Методика навчання умінь і навичок при виконанні штрафного кидка

1. Завдання для формування та вдосконалення умінь і навичок при виконанні штрафного кидка

При розучуванні штрафних кидків учнями викладач повинний дотримуватися деяких вказівок:

- Розвивати впевненість у виконанні штрафних кидків поступово і протягом тривалого часу. Гравцям необхідно починати вдосконалювати виконання кидка в

тренуваннях якомога раніше і протягом усього сезону. Це робиться за допомогою серійного виконання штрафних кидків, у результаті якого вони і вдосконалюють свою техніку.

- Навчити гравців концентруватися на кожному кидку, використовуючи позитивні думки, наприклад про те, що змушуєте опонентів розплачуватися за кожне порушення правил гри, думати про кошик (кидках, коли м'яч падає тільки в кошик) і бачити, як колишеться сітка, коли м'яч проходить через неї.

Позитивне ставлення до кидків виробляється при похвали за успішні кидки і оцінці неточних кидків. Той, що кидає гравець абстрагується від усіх негативних думок і користується тільки позитивними. Впевненість гравця розвивається з основ правильної техніки.

Штрафні кидки можуть бути поліпшені, якщо діяти у відповідності з наступними пропозиціями:

Зберігати рухи простими і одноманітними.

Починати виконання на одному місці - стопа на "ямці для нігтя» в підлозі.

Починати і тримати вагу тіла трохи попереду, залишаючись в положенні кидка.

Розробити ритуал виконання: дихання, великий палець - в жолобок, середній палець - на отвір для надування м'яча.

Фокусувати свою увагу на внутрішній частині кільця і на сітці.

Направляти погляд на мету.

Витримати паузу у вихідному положенні.

Випустити м'яч високо і утримувати кінцеве положення проводки, поки м'яч не прослизне крізь сітку (надіслати кисть у кошик).

Врівноважну кисть, не бере участь в кидку, відвести від м'яча, при цьому залишивши випрямленою руку в лікті.

2. Методи і прийоми навчання техніки штрафного кидка

Для стабілізації рухових навичок з метою підвищення результативності при виконанні штрафних кидків рекомендуються такі методичні прийоми:

- 1) Виконання по 100 штрафних кидків на кожному тренувальному занятті;
- 2) Виконання штрафних кидків тимчасовими відрізами (за 5, 10, 15 хвилин).
- 3) Особисто-командні змагання по штрафних кидків;
- 4) Виконання штрафних кидків після різних ігрових прийомів: кидків з гри, ведення м'яча і т.д.

Юнаки старших класів повинні кидати з відстані близько 3,6 м від кільця, яке встановлюється на висоті близько 2,75 м.

Більшість вправ, які використовуються при формуванні техніки досить складні, а

для більшості і не знайомі. Необхідний правильний показ. Практика показує, що одноразова

демонстрація досліджуваного елемента недостатня.

При початковому вивченні не можна допустити елемент змагання серед учнів, так як це може призвести до помилок у техніці. Багато руху необхідно починати вивчати без м'яча. Наприклад, такі елементи як кидок, передача м'яча, повороти. Не можна проводити навчання в кінці заняття або після вправ вимагають значного напруження м'язових зусиль і уваги.

Застосування ігор та естафет з використанням раніше вивчених елементів дозволить глибше закріпити пройдений матеріал. Викладач може успішно вирішувати поставлені завдання, застосовуючи різні методичні прийоми і раціональні способи організації. При цьому необхідно вирішити два завдання: підвищити якість навчання і досягти оптимальної фізичного навантаження на занятті.

Досягнення запланованих результатів багато в чому залежить від підбору підвідних і

спеціальних вправ, широкого використання наочних посібників і технічних засобів навчання. Також у процесі закріплення пройденого матеріалу необхідно використання великого обсягу вправ змагального характеру.

При вдосконаленні, природно, необхідно поєднання різноманітних завдань і велику увагу приділяти інтегральній підготовці.

Нижче наведена послідовність вивчення елементів баскетболу. У залежності від умов роботи викладач на основі цієї послідовності може сам підібрати різноманітні вправи та естафети для оволодіння технічними прийомами і застосування їх на великій швидкості.

У навчально-тренувальному процесі груп застосовуються такі вправи для відпрацювання техніки та результативності штрафного кидка:

- 1) кидки між виконанням різних ігрових вправ;
- 2) кидки із завданням потрапити два або три рази поспіль;
- 3) кидки з завданням якомога більше попадань поспіль;
- 4) кидки із застосуванням м'ячів різної ваги і діаметра: баскетбольні, волейбольні, гандбольні, футбольні;
- 5) кидки із закритими очима;
- 6) кидки з різних вихідних положень: стоячи, сидячи, стоячи на колінах і т.д.,
- 7) кидки, наближені до ігрової обстановці, після промаху - прискорення до протилежної лицьової лінії і назад, згинання, і розгинання рук в упорі лежачи і т.д.

3.Вправи та ігрові засоби при навчанні штрафним кидкам

1. Змагання між групами. Тут потрібно приблизно по 3-5 м'ячів на кожную групу.

Завдання - потрапити найбільшу кількість разів за певний час. Кожен гравець підраховує, яка група перемогла, а також визначаються особисті місця гравців по більшості влучень.

2. Змагання між двома командами у двох щитів. Гравці розташовуються в основних щитів у потилицю один одному. Одночасно починають виконувати штрафні кидки. Кожен кидає один раз, вголос підраховують набрані очки. Після того, як одна з команд набере певну кількість очок (5-10), гравці кладуть м'яч на лінію штрафного кидка і всією командою біжать до протилежної щита. Там все повторюється спочатку, але вже рахунок 1:0 триває. Суперники швидко перебігають до протилежного щиту і прагнуть першими виконати завдання, щоб взяти реванш, зрівняти рахунок.

3. Змагання в кидках до промаху. Гравці розбиваються на групи по кількості щитів у залі. Перший гравець у кожній групі робить кидок. Якщо вражає кошик, то знову отримує м'яч для наступного кидка, а якщо промахується, то м'яч передається партнерові. Переможцем у групі вважається той, хто більше всіх вразив кошик.

4. Гра з вибуванням. Кожен виконує по одному штрафному кидку. Той, хто схибив, вибуває з гри. Змагання проводяться до тих пір, поки на майданчику не залишиться найвлучніший - чемпіон по штрафних кидків. І так на кожному занятті.

Безумовно, кожен тренер-викладач може придумати чимало й інших вправ у штрафних кидках. Елемент змагання поліпшує навчання, викликає у хлопців бажання швидше навчитися влучно виконувати штрафні кидки.

4.Завдання для розвитку рухових якостей при навчанні техніки штрафного кидка

Штрафний кидок - не тільки спосіб добування очок, а й засіб психологічного впливу на супротивника. Але успіх у штрафних кидках може принести тільки систематичні тренування в них.

У цей період вирішуються такі конкретні завдання:

1. Розширення рухової підготовки спортсменів за рахунок використання засобів атлетичної підготовки і вдосконалення спеціальних фізичних якостей, необхідних баскетболістові.

2. Удосконалення техніки за рахунок оволодіння новою технікою, вільного поєднання різних прийомів, пристосування техніки до індивідуальних здібностей спортсмена.

3. Закріплення ігрових функцій, набуття ігрового досвіду та вдосконалення ігрових навичок.

4. Підвищення ефективності техніки і поліпшення тактичних взаємодій.

РОЗДІЛ 4

МЕТОДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ: ПОЗАКЛАСНІ ЗАНЯТТЯ

Шумлянська Н.Б.,
викладач-спеціаліст

ПЛАН-СЦЕНАРІЙ **ТЕАТРАЛІЗОВАНОГО ЗАНЯТТЯ** **ДО МІЖНАРОДНОГО ДНЯ РІДНОЇ МОВИ**

Тема заняття: Свято рідної мови. «Мовознавча кав'ярня «Слово»

Мета:

навчальна: ознайомити із особливостями формування та функціонування української мови; навчити студентів систематизувати набуті знання, готувати аргументовану відповідь використовуючи сучасні інформаційні технології.

розвиваюча: розвивати в студентів уміння та навички самостійної роботи із документами; сприяти розвитку основ аналізу та синтезу, дослідницьких навичок студентів, уміння аргументувати, відстоювати свою точку зору, здатність об'єктивно оцінювати свою діяльність на занятті.

виховна: виховувати в студентів любов до рідної мови, почуття патріотизму, поваги до життя та гідності людини, свободолюбства. А також формувати активну громадянську позицію студентів.

Вид заняття: позакласне заняття

Тип заняття: заняття-конкурс

ХІД ЗАНЯТТЯ

1 Організаційний момент

Перевірка наявності студентів та готовності до заняття.

2 Підготовка аудиторії до роботи

На столі розшита скатертина, горщик, підноси, салатниці, торбинки

3 Мотивація діяльності учнів:

Викладач

Шановні студенти! Сьогодні ми проведемо ігрове заняття присвячене Міжнародному дню рідної мови. Ця тема завжди була важлива для нашого уроку, ще Леся Українка стверджувала: «Нація повинна берегти свою мову

більше, ніж свою територію!»

У нашому глобалізованому світі проблемою захисту рідної мови стурбовані багато діячів культури. Саме тому із 2000 року 21 лютого відзначають **Міжнародний день рідної мови**. 26 жовтня-17 листопада 1999 р. на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, що проходила в Парижі, було вперше оголошено про «підтримку мовного та культурного різноманіття та багатомовності».

Оскільки з 6 тисяч розмовних мов світу близько половині загрожує зникнення, ЮНЕСКО прагне підтримувати мову як ознаку культурної приналежності особи. Організація вважає, що вивчення іноземних мов та багатомовність є ключами до взаєморозуміння та взаємоповаги.

День обрано на знак пам'яті подій 1952 року, коли у столиці Бангладеш Дацці розстріляли демонстрацію студентів, які вимагали захистити свою рідну мову **бенгалі** й визнати її однією з державних. А тогочасна влада Пакистану проголосила урду єдиною державною мовою, рідною вона була лише для 3% населення. Тому це було негативно сприйнято, особливо на сході, де майже виключно розмовляли бенгальською мовою. Після проголошення незалежності Східного Пакистану (Бангладеш) 1971 року, цей день відзначають у країні як день мучеників.

Зі слів фахівців, будь-яка мова під загрозою зникнення, якщо в суспільстві її перестають вивчати понад 30 % дітей. За останні 300 років з існуючих 6 тисяч мов у світі 200 зникло.

Приблизно 2,5 тисячі мов перебувають під загрозою зникнення. Часто ці мови не передаються наступному поколінню і потрапляють у забуття. Багато мов, котрими розмовляють менше 100 осіб, не задокументовані.

Українська мова пройшла нелегкий шлях. Однак, попри всі перешкоди, для багатьох мільйонів людей вона була і є рідною, є мовою їх дідів, батьків і буде також мовою їх дітей. Ми щиро віримо, що краса і сила української мови пригорне до себе серця мільйонів інших людей.

Саме ми, заради прийдешніх поколінь, повинні зберігати й шанувати мову, як це робили наші славні предки.

4 Поділ студентів на команди та групи підтримки.

Для організації здорового духу змагання прошу студентів розділитися на дві команди. Першу команду назвемо «**Мовознавці**», а іншу команду – «**Ерудити**».

4.1 Привітання від команд

Викладач Ми - українці. Живемо у вільній незалежній державі, розмовляємо рідною мовою. А мова в нас красива і багата, мелодійна і щира, як і душа нашого народу.

Сьогодні ж ми з вами позмагаємось, хто краще зможе презентувати нашу мову, її багатство, особливості, неповторність. А презентація матиме незвичайний вид: уявімо себе в кав'ярні, де готують найсмачніші оригінальні страви, складаними яких є мовознавча наука (*пропонує командам сказати своє привітання*)

Команда «Мовознавці».

Доброго дня вам, шановні друзі! Вітаємо вас на святі рідної мови! Віримо, що у цій аудиторії зібралися щирі українці, котрим не байдужа доля рідного слова.

Вітаємо всіх на відкритті мовознавчої кав'ярні «Слово». Сьогодні лише святкові страви і святкова атмосфера. Тож, любі гості кав'ярні, не соромтесь, пригощайтесь.

Команда «Ерудити»

Дорогі друзі! Сьогодні наш захід незвичайний – це слово про слово, а конкретніше, про слово української мови, що становить неоціненний скарб нашої держави України. Сьогодні ми лише відкрились, тому столиків не так багато. На кожному столику ви бачите розкладку, якими стравами сьогодні може пригостити нас кав'ярня.

Викладач. Тож, замовляйте страву до душі і за смаком.

Наш захід буде відбуватися згідно з планом, який зазначено у меню. Кожен пункт плану заняття буде відбуватися відповідно до правил, з якими я Вас ознайомлю. Тож розпочнемо!

5 Конкурси – змагання

Отож, сьогодні в меню: **Меню мовознавчої кав'ярні**

№з/п	Назва страви	ціна
1.	<i>Салат «Нашвидкуруч».</i>	Правильна відповідь
2.	Солодощі «Питаннячка».	Правильна відповідь
3.	Страва від господині кафе «Фразеологічна торбинка».	Правильна відповідь
4.	Соковмісний напій «Загадкова нотка».	Правильна відповідь

5.	Дивовижний салат «Шедевр».	Правильна відповідь
6.	Вітамінний коктейль «Прислів'я».	Правильна відповідь
7.	Екзотична страва «Еруня»	Правильна відповідь
8.	Жартівлива страва «Сліпе меню»	Правильна відповідь
9.	Смачний десерт – морозиво «Реклама»	Правильна відповідь

6 Учасники конкурсу отримують «назву блюда» й умови його «приготування».

Для кожного різновилу конкурсних завдань надається:

- час на виконання;
- оцінка в балах.
- При умові дострокового «приготування» студенти мають перевагу у першості відповіді.

Салат «Нашвидкуруч»

(Відредагувати словосполучення. Запитання надруковані на клаптиках паперу, складені та перемішані з карамельками. Студенти швидко дістають їх із салатниці і дають відповідь)

Команда «Мовознавці»		Команда «Ерудити»	
1. Закрийте двері –	<i>Зачиніть двері</i>	1. Самий теплий –	<i>Найтепліший</i>
2. Мені повезло –	<i>Мені поталанило</i>	2. Навчатися мові –	<i>Вивчати мову</i>
3. Рана зажила –	<i>Рана загоїлась</i>	3. Подзвонити Вам –	<i>Зателефонувати Вам</i>
4. Любий учень –	<i>Будь-який учень)</i>	4. Відкрити книгу –	<i>Розгорнути книгу</i>
5. Прийняти міри –	<i>Вжити заходів</i>	5. Прийшло в голову –	<i>Спало на думку</i>

6. Ні в якому раз –	<i>В жодному разі</i>	6. Ішов по дорозі –	<i>Ішов дорогою</i>
7. На честь ювілею –	<i>В честь ювілею</i>	7. Гостра біль в області серця –	<i>Гострий біль в ділянці серця</i>
8. Являється учнем –	<i>Є учнем</i>	8. Займати посаду –	<i>Обіймати посаду</i>
9. При допомозі словника –	<i>За допомогою словника</i>	9. Говорити на українській мові –	<i>Розмовляти українською мовою</i>
10. На протязі трьох тижнів –	<i>(Протягом трьох тижнів)</i>	10. Здати екзамен –	<i>Скласти іспит</i>

Солодоці «Питаннячка»

(До кожного виробу приєднано запитання, за кожну правильну відповідь - виріб залишають собі).

Команда «Мовознавці»		Команда «Ерудити»	
1. Розділ мовознавчої науки, який вивчає звуки мови...	<i>Фонетика</i>	1. Уривок із художнього твору...	<i>Епізод, фрагмент</i>
2. Чий день народження 9 березня 1814 року?	<i>Т.Г.Шевченка</i>	2. Слова, різні за звучанням та написанням, але близькі чи однакові за лексичним значенням...	<i>Синоніми</i>
3. Скільки звуків в українській мові?	<i>38</i>	3. Опис зовнішності людини...	<i>Портрет</i>
4. Слова з протилежним лексичним значенням...	<i>Антоніми</i>	4. Речення, що має одну граматичну основу...	<i>Просте</i>
5. Назвіть автора творів “Не високо мудруй”,	<i>І.Я.Франко</i>	5. Частина слова, що знаходиться перед	<i>Префікс</i>

“Каменярі”, “Захар Беркут”?		коренем...	
6. Розділ мовознавства, який вивчає правила написання слів...	Орфографія	6. Слова, однакові за звучання, але різні за лексичним значенням...	Омоніми
7. Самостійна частина мови, що вказує на предмет, його ознаку чи кількість, але не називає його...	Займенник	7. Співзвучні закінчення рядків у вірші...	Рима
8. Речення, яке має дві і більше граматичних основ...	Складне	8. Скільки букв в алфавіті української мови?	33
9. Частина слова без закінчення?	Основа	9. Ким мріяв стати Т.Г.Шевченко?	Художник
10. Частина мови, яка позначає предмет і відповідає на питання хто? що?	Іменник	10. Незмінна значуща частина слова, що стоїть після кореня...	Суфікс
11. Розділ мовознавства, який вивчає частини мови...	Морфологія	11. Автор тексту, який не називає свого імені...	Анонім
12. Інфінітив - це...	Неозначена форма дієслова	12. Як називали мандрівних співців-поетів за часи Т.Г. Шевченка...	Лірники, кобзарі
13. Образ людини в художньому творі...	Персонаж, літературний герой	13. Змінна частина слова...	Закінчення
14. Що буває кількісним і порядковим?	Числівник	14. Опис картини природи, частина реальної обстановки, в якій розгортається дія?	Пейзаж, літературний пейзаж

Страва від господині кав'ярні «Фразеологічна торбинка»

(Розтлумачити фразеологізми. В двох однакових торбинках даємо завдання командам)

Команда «Мовознавці»		Команда «Ерудити»	
1. Водити за ніс -	<i>обдурювати</i>	1. Брати близько до серця –	<i>перейматися</i> <i>чимось</i>
2. Бути на коні –	<i>мати успіх</i>	2. Чужими руками жар загрібати –	<i>привласнювати</i> <i>наслідки чужої праці</i>
3. Воду решетом носити –	<i>даремно</i> <i>витрачати сили</i>	3. Пасти задніх –	<i>відставати</i>
4. Впадати в око –	<i>зацікавлювати</i> <i>сь, подобатись</i>	4. Умиватися сльозами –	<i>гірко плакати</i>
5. Давати відкоша –	<i>гостро</i> <i>заперечувати</i>	5. Накивати п'ятами –	<i>швидко втекти</i>
6. Де Макар телят пас –	<i>далеко</i>	6. Намотати на вус –	<i>запам'ятати</i>
7. За милу душу –	<i>охоче зробити</i>	7. Перегнути палицю -	<i>переборщити</i>
8. Згущувати фарби -	<i>надзвичайно</i> <i>перебільшувати</i> <i>що-небудь</i>	8. Як сніг на голову –	<i>несподівано,</i> <i>раптово</i>
9. Облизати макогона –	<i>зазнати</i> <i>невдачі</i>	9. Як в аптеці –	<i>дуже</i> <i>точно,</i> <i>чітко</i>

Соковмісний напій «Загадкова нотка»

Студентам роздаються конверти, у яких на окремих аркушах написані слова, до яких слід добрати антоніми. Завдання виконується на час, з допомогою таймера.

Команда «Мовознавці»		Команда «Ерудити»	
<u>Слово</u>	<u>Антонім</u>	<u>Слово</u>	<u>Антонім</u>
1. жвавий	1. повільний	1. людяність	1. бездушність
2. більше	2. менше	2. чесність	2. підлість
3. веселий	3. сумний	3. ясно	3. темно
4. весна	4. осінь	4. перебільшити	4. применшити
5. вечірній	5. ранковий	5. талант	5. бездарність
6. густий	6. рідкий	6. активний	6. пасивний
7. добрий	7. злий	7. багатий	7. бідний
8. корисний	8. шкідливий	8. простір	8. тіснота

Дивовижний салат «Шедевр»

(Скласти розповідь з 5 речень, в якому всі слова розпочинаються із однієї букви)

Викладачка. Мова – це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще. Мова – це всі глибинні скарби духовного життя народу, мова – це ще й музика, мелодика, фарби буття, сучасна художня, інтелектуальна і мисленнєва діяльність народу.

Учасникам команд треба скласти розповідь з 5-6 речень, де всі слова починаються на одну й ту ж букву. Зразок такого тексту:

ПЕРШИЙ ПОЦІЛУНОК

Популярному перемишлянському поету Павлу Петровичу Подільчаку прийшло поштою приємне повідомлення:

«Приїздить, Павле Петровичу, - писав поважний правитель підгорецького повіту Полікарп Пантелеймонович Паскевич, - погостюєте, повеселитесь». Павло Петрович поспішив, прибувши першим поїздом.

Підгорецький палац Паскевичів привітно прийняв приїжджого поета. Потім під'їхали поважні персони - приятелі Паскевичів... Посадили Павла Петровича поряд панночки - премилої Поліни Полікарпівни. Поговорили про погоду перед Петрівкою, політику. Павло Петрович прочитав підібрані пречудові поезії. Потім Поліна Полікарпівна пограла прекрасні полонези, прелюдії. Поспівали, потанцювали падеспан, польку. Прийшла пора - попросили пообідати. Поставили повні підноси пляшок «Портвейну», «Плиски», «Пшеничної», прекрасного пива «Пльзенського». Принесли печених поросят, приправлених перцем півників, пахучі паляниці, печінковий паштет,

пухкі пампушки під печеричною підливкою, пироги, підсмажені плячки. Потім подали пресолодкі пряники, персикове повидло, помаранчі, повні порцелянові полумиски полуниць, порічок.

Почувши приємну повноту, Павло Петрович подумав про панночку. Поліна Полікарпівна попросила прогулятися підгорецьким парком, помилуватись природою, послухати пташині переспіви. Пропозиція повністю підійшла прихмелілому поетові. Походили, погуляли.

Порослий папороттю прадавній парк подарував приємну прохолоду. Повітря п'янило принадними пахоцями. Побродивши парком, пара присіла під порослим плющем платаном.

Посиділи, помріяли, позітхали, пошепталися, посміхалися, пригорнулися. Почувся перший поцілунок: прощай парубоче привілля, пора поетові приймакувати, пропало парубоцтво».

Викладачка. Що ви на це скажете? Я звертаюсь до тих, хто недооцінює українську мову. Але й це ще не все. Богдан Косів українською мовою створив не тільки оповідання, а навіть вірш, де всі слова починаються на букву «С». Цей вірш буде передавати стан природи зимою. І цей вірш зачарує всіх.

САМОТНІЙ САД

Сипле, стелить сад самотній
Сірий смуток - срібний сніг, -
Сумно стогне
сонний струмінь,
Серце слуха скорбний сміх.
Серед саду страх сіріє,
Сад солодкий спокій снить, -
Сонно сипляться сніжинки,
Струмінь стомлено сичить.
Стихли струни, стихли співи,
Срібні співи серенад, -
Стиха стеляться сніжинки -
Спить самотній сад...

Вітамінний коктейль «Прислів'я»

(Викладачка зачитує першу частину прислів'я, а студенти завершують його і/або розтлумачують)

Команда «Мовознавці»		Команда «Ерудити»	
1. Дитина плаче, а...	1. (матері боляче);	1. В очі співає, а ...	1. (позаочі лає);
2. Не одежа красить людину, а ...	2. (добрі діла);	2. Осла визнаєш по вухах, а ...	2. (дурня по балачках);
3. Бачить чуже під лісом, а...	3. (свого не бачить під носом);	3. Дерево міцне корінням, а...	3. (людина друзями);
4. За дурною головою і...	4. (ногам нема спокою).	4. Така правда, як ...	4. (на вербі груші ростуть).
5. Мудрим ніхто не родився, ...	5. (а навчився);	5. Не кидай слова ...	5. (на вітер);
6. І чужому навчається, й ...	6. (свого не цурайтесь!);	6. Хто людей питає, той ...	6. (розум має);
7. Кажуть, у людей з холодними руками – ...	7. (гаряче серце);	7. Нових друзів май, а ...	7. (старих не забувай);
8. Птицю пізнати по пір'ю, а ...	8. (людину по мові).	8. Літом хто гайнусь, ...	8. (той зимою голодує).

Екзотична страва «Еруня»

(Конкурс капітанів. Знайти зайве слово і пояснити чому саме воно зайве у синонімічному ряді)

Команда «Мовознавці»	Команда «Ерудити»
1. Говорить, розмовляє, регоче, базікає, мимрить, гомонить.	1. Небосхил, небозвід, горизонт, пуща, крайнебо.
2. Лагідний, ніжний, ласкавий, приязний, дружній, непохитний.	2. Зарозумілий, гордовитий, пихатий, гонористий, тихий, бундючний.
3. Дорога, шлях, путь, траса, шосе, діброва.	3. Гарно, чудесно, швидко, прекрасно, добре
4. Славнозвісний, знаменитий,	4. Негайно, веселково,

бундючний, відомий, видатний.	моментально, зараз, екстрено, блискавично.
5. Безмірний, гарний, прекрасний, хороший, красивий, чудовий, чарівний.	5. Мінливий, непостійний, несталий, абиякий, перемінний, хисткий

Викладачка: Багата й різноманітна творчість нашого народу. З вікових глибин зринає перед нами фантастичний світ загадок. Загадкам властива насамперед метафоричність, що ґрунтується на спостереженнях над природою та побутом, а також стислість і чіткість викладу. Отже, загадки - це стислі поетичні твори, в основі яких лежить метафоричне запитання. Для того, щоб дати на нього відповідь, потрібно вміти зіставити життєві явища на основі їх спорідненості чи подібності.

Як ви зрозуміли, учасникам треба відгадати пропоновані нами загадки. Лише загадки не звичайні, а жартівливі. А адміністратори тим часом підведуть підсумки і визначать найкращу команду - знавців рідного слова.

Жартівлива страва від кав'ярні «Сліпе меню»

(Команди обмінюються запитаннями.)

Команда «Мовознавці»		Команда «Ерудити»	
1. З чого починається день?	(д).	1. Яке слово об'єднує 33 букви?	(азбука).
2. Вечір чим кінчається, а ранок починається?	(р).	2. Що мають дуб, бук, бузок, яблуня, груша, але не мають ні граб, ні ясен, ні клен, ні слива?	(у).
3. До якого імені треба додати одну літеру, щоб отримати крупу?	(Анна – манна).	3. Що треба зробити, щоб морський рак полетів?	(омар – комар)
4. Як з буряка зробити бурю?	(буряк – буря).	4. Перетворіть рослину на комаху,	(хміль – джміль).

		що нагадує бджолу	
5. Чого багато має болото, менше озеро, ще менше море, а зовсім не має річка?	(о).	5. Слова, що різняться одним звуком – глухим і дзвінким. Перше означає сильний дощ, друге – фруктове дерево	<i>.(Злива – слива)</i>

Смачний десерт – морозиво «Реклама»

(студенти обидвох команд повинні скласти рекламу навчальному закладу)

Команда «Мовознавці»		Команда «Ерудити»	
1. Скільки літер української абетки мають у кінці своїх назв –а?	<i>1. (чотири – к, х, ш, щ – ка, ха, ша, ща)</i>	1. Скільки звуків у слові куш?	<i>(чотири)</i>
2. Назви скількох букв починаються з – е?	<i>2. (шість – л, м, н, р, с, ф - ел, ем, ен, ер, ес, еф)</i>	2. Скільки літер – н, у слові незрівнянний?	<i>(чотири)</i>
3. Який дзвінкий звук відповідає глухому – с?	<i>3. (звук – з)</i>	3. Назвіть слова з префіксом - прі?	<i>(прізвище, прізвисько, прірва)</i>
4. Буква, яка не є звуком?	<i>4. (м'який знак)</i>	4. Який корінь у слові жовтуватий?	<i>(жовт)</i>
5. Скільки глухих звуків у слові копито?	<i>5. (три – к, н, т)</i>	5. Який знак в укр. мові не є розділовим?	<i>(дефіс, апостроф)</i>

Заключне слово викладачки. Ось і підійшло до кінця наше свято. Перш за все я хотіла б подякувати вам, дорогі студенти, за те, що ми так цікаво провели цей захід. І хотілося б, щоб від сьогоднішнього дня ви залишили у своєму серці хоча б краплину любові до рідної мови, щоб завжди пам'ятали, про те багатство, яке є у кожного з нас, і багатство це - наша рідна мова. Любімо свою рідну мову, оскільки з нею наше майбутнє і майбутнє України!

Студент читає Уривок з вірша Ліни Костенко «Страшні слова...»

V. Підсумок заняття.

1 Аналіз практичної діяльності студентів у обговоренні завдань, які вивчались на занятті, аналіз типових помилок студентів та засоби їх усунення.

2 Визначення переможців.

Повідомлення та обґрунтування оцінок, отриманих студентами на уроці.

Смук М.Б.,

викладач, спеціаліст вищої категорії

ВІКТОРИНА «ЕКОНОМІЧНА АЗБУКА»

Методична розробка позакласного заняття з Основ економічної теорії

ПЕРЕДМОВА

На сучасному етапі прискореного соціально-економічного розвитку суспільства, що характеризується поступовою й неухильною інтеграцією України в європейські політичні, економічні й культурні структури, важливого значення набуває підвищення освітнього рівня підготовки висококваліфікованих спеціалістів, збагачення інтелектуального та творчого потенціалу. Сьогодні для економіки України особливо потрібні люди, здатні працювати активно, зацікавлено, з високою професійною майстерністю, з новаторським підходом. Важливим у цьому плані є формування у молоді нового наукового економічного мислення, прагнення до аналізу результатів своєї та колективної праці. Зміни у розвитку продуктивних сил, економічних відносин вимагають постійного оновлення шляхів, форм і методів економічної освіти і виховання молоді.

З цією метою необхідно урізноманітнювати зміст, форми та методи навчально-пізнавальної діяльності студентів коледжів, щоб якнайкраще розвивати і формувати їх творчі здібності. При обмеженні навчального аудиторного часу, а також з урахуванням психологічних особливостей студента, для оволодіння знаннями повною мірою, виникає необхідність навчати студентів ефективно працювати в позааудиторний час. Залучення студентів до різних видів позааудиторної роботи в освітньому процесі сприяє розвитку інтересу до майбутнього фаху, удосконаленню самостійної роботи, посиленню потреби творчого пошуку, формуванню міцного студентсько-викладацького колективу, оцінюванню власної діяльності та колективу в цілому.

Позааудиторна робота виступає одним із факторів формування мотивації навчання, є основою розвитку індивідуальності студента, формування

особистості майбутнього спеціаліста і спрямована на забезпечення потреб особистості у творчій самостійній діяльності, у професійному самовизначенні, стимулюванні її творчого самовдосконалення.

Позааудиторна робота зі студентами у ВНЗ має ряд суттєвих переваг у порівнянні із аудиторними, зокрема: не обмежена строго в часі, виключає авторитарне керівництво викладачів, студенти об'єднуються за інтересами, позитивно впливає на міжособистісні відносини учасників, сприяє їх самореалізації, направлена на розширення і поглиблення професійних знань, організацію творчої діяльності тощо.

Результат позааудиторної роботи залежить від правильної її організації, яка має вирішальне значення для розвитку самостійності, креативності, конкурентоздатності та інших основоположних рис особистості спеціаліста з вищою освітою.

У поняття активних методик навчання входять рольові, управлінські та навчальні ігри, соціально-психологічні, педагогічні й інші тренінги, комп'ютерні ігри — все те, що забезпечує максимальну спільну активність викладача і студента — педагогіку співпраці. І одними із найважливіших і найпроблематичніших є методики використання ігрових ситуацій у навчанні економіки для того, щоб молоді люди змогли шляхом ігрового представлення входити у складний світ «дорослих» економічних відносин.

Ця проблема дуже актуальна для викладачів з економіки і тому у даній методичній розробці подано сценарій вікторини - пізнавальна гри, яка складається з запитань і відповідей за навчальним матеріалом з основ економічних теорій. В ході цього позааудиторного заняття використовуються активні методи навчання, інтерактивні технології та інноваційні методи зрізу знань у вигляді «мозкової атаки», групової роботи індивідуальних підходів до кожного студента, включаючи елементи змагання, міжпредметні зв'язки, самостійну роботу студентів. Все це надає можливість глибше і якісніше вивчити і закріпити навчальний матеріал з дисципліни. Готуючись до вікторини студенти розширюють свій кругозір, словниковий запас, розвивають навички усного мовлення. Це ще й мотивує діяльність, заохочує до співпраці, навчає, консультує, оцінює активність і результативність діяльності, дає поради, застерігає, надихає на творчість, розвиває здібності й особистісні риси, виховує тощо

Тема : Вікторина «Економічна азбука»

Мета:

Навчальна: розширити і поглибити знання студентів з Основ економічної теорії; підвищити рівень їх інтелектуального розвитку; виробити уміння і навички студентів генерувати свої ідеї в умовах екстремальної ситуації, висловлювати та обґрунтовувати свої думки.

Розвиваюча: розвивати пізнавальні інтереси і творчі здібності студентів, аналітичне, логічне та критичне мислення; розвивати навички групової та індивідуальної самоорганізації.

Виховна: виховувати в студентах впевненість в своїх силах; прищеплювати риси колективної роботи, мотивацію успіху та прагнення досягнути високих показників в ході змагання, спонукаючи до дослідницької активності і ризику; виховувати дух колективізму й важливості ролі окремої особи в колективній роботі.

Вид заняття: Позааудиторне заняття

Тип заняття: узагальнення і систематизації знань.

Методи і форми роботи: робота в групах, «мозкова атака», розв'язання головоломок, вибір правильної відповіді.

Методичне забезпечення заняття: мультимедійний супровід, роздатковий матеріал.

Література:

План заняття

- 1 Підготовчий етап
- 2 Проведення вікторини
- 3 Підведення підсумків
- 4 Нагородження переможців та учасників вікторини

Проведення заняття

1 Підготовчий етап

Оголошення про проведення вікторини.

Поділ на команди, вибір кольору (червоний, рожевий, жовтий, зелений) та визначення капітанів команд.

Видача домашнього завдання:

- розробка емблеми;
- вибрати назву, девіз (слоган) для команди;
- продумати представлення команди

Підготовка (оформлення) аудиторії до проведення вікторини.

2 Проведення вікторини

2.1 Організаційна частина.

Привітання.

Представлення журі.

Ознайомлення з правилами вікторини.

2.2 Хід вікторини

КОНКУРС 1. ПРЕДСТАВЛЕННЯ КОМАНД

Представлення команди відбувається шляхом виконання домашнього завдання: проголошення назви команди, яка має відповідати економічній тематиці, відображення її з допомогою тексту, фото, графіка на аркуші паперу будь-якого формату, із використанням обраного капітанами кольору, оголошення девізу команди.

Час виконання завдання командами – 10 хвилин.

Оцінюється конкурс за 5-ти бальною шкалою. Максимум – 5 балів.

КОНКУРС 2. РОЗГАДАЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТЕРМІН

Завдання: один учасник з кожної команди виходить в центр аудиторії, де на стільцях знаходяться банки зі стрічками, які відповідають кольорам команди. В кожній із банок заховані слова з економічними термінами усіх 4-х команд. Протягом визначеного часу необхідно витягувати із банки по одній літері з відповідним команді кольором та передавати своїй команді. Загальна кількість – 20 літер, які пронумеровані в довільному порядку, а також можуть бути використані порожні квадратики відповідного кольору.

Команді необхідно із отриманих літер на аркуші формату А4 з використанням клею скласти економічний термін та дати визначення економічного терміну, що склався у кожної з команд.

товарне господарство (червоний)

виробничі ресурси (рожевий)

економічна система (жовтий)

домашні господарства (зелений)

Час виконання конкурсу – 5 хвилин.

Оцінювання: команда, яка першою правильно складе словосполучення і дасть його визначення – отримує 4 бали, друга – 3 бали, третя – 2 бали, четверта – 1 бал.

КОНКУРС 3. ЗАКІНЧИ РЕЧЕННЯ

Кожна команда за годинниковою стрілкою отримує загадку, яка потребує правильної відповіді. Загальна кількість загадок – 8, по 2 загадки на кожну команду.

ЕКОНОМІЧНІ ЗАГАДКИ

1. На товар повинна бути обов'язкова ... (ціна)
2. Приносити доходи став у банку татів ... (капітал)
3. Люди ходять на базар: там дешевше весь ... (товар)
4. Дуже смачна вітрина овочевого ... (магазину)
5. Скільки купили ви ковбаси, стрілкою покажуть вам точно ... (ваги)
6. З якого апарату видається нам зарплата? (Банкомат.)

7. Дядько Коля – нумізмат.

Значить, кожен експонат,

я скажу вам по секрету,

називається ... (Монета.)

8. Державний грошовий склад,

Якщо повний, народ дуже радий.

І податки зростають неспроста,

Якщо раптом вона стала пуста. (Скарбниця. Казна)

Час виконання завдання – 10 хвилин.

За кожен правильну відповідь команда отримує 1 бал. Якщо команда не дає відповіді на загадку, або відповідає невірно – право відповіді за годинниковою стрілкою передається суперникам, які у випадку правильної відповіді отримують 2 бали.

Такі ж умови конкурсу і до українських прислів'їв та приказок.

ЗНАЙДІТЬ ПРАВИЛЬНУ ВІДПОВІДЬ У НАРОДНІЙ ТВОРЧОСТІ

1. Зоологічний еталон бідності - це...

(Церковна миша. «Бідний, як церковна миша».)

2. Головний рекламний агент болота - це... Хто?

(Жаба. «Кожна жаба своє болото хвалить».)

3. «Економічна порода собак - це... Яка?

(Такса, адже такса - це ще і встановлена розцінка.)

4. У якого господаря підприємства краще працювати з точки зору оплати праці: скупого або щедрого?

(У скупого, адже, згідно з прислів'ям, «Скупий платить двічі».)

5. Наведіть фольклорний приклад невдалого бартеру.

(«Шило - на мило».)

6. Назвіть захід, де ціну набивають молотком.

(Аукціон.)

7. «Кока-кола» по відношенню до «Пепсі-кола» - це... Хто?

(Конкурент.)

8. Яку деталь одягу дуже не люблять всі банкіри?

(Панчоха, адже саме там зберігають гроші ті, хто не йде до них у банк.)

Додаткові загадки та прислів'я, у випадку необхідності вирішення спірних питань:

1. Коли працював цілий рік, буде кругленьким ... (дохід)

2. Справи у нас підуть на лад:

Ми в кращий банк внесли свій ... (внесок, вклад)

3. І лікарю, і акробатові видають за працю ... (зарплату)

4. Меблі, хліб і огірки продають нам ... (Продавці.)

5. За сметану, хліб і сир у касі чек проб'є ... (Касир.)

6. З якого апарату видається нам зарплата? (Банкомат.)

7. «Ділити шкуру невбитого ведмедя» в бізнесі - це... Що?

(Планування.)

8. На якому базарі багато шуму? (На пташиному базарі.)

9. Скажіть французькою «бариш», «користь», - в театральному світі

це театральна вистава на честь одного з його учасників? (Бенефіс.)

КОНКУРС 4. ХТО СПРИТНІШИЙ?

Кожна команда отримує книжку з економічної теорії, в змісті якої зашифрований економічний термін.

Наприклад, сторінка – 5, абзац – 7, рядок – 2, слово – 5.

Зашифровані слова не на 100% відтворюють економічний термін, а лише підводять до нього. У кожної з команд однакова кількість зашифрованих слів.

Конкурс зараховується, коли усі слова знайдені правильно і вписані у відповідні комірки, а також розгаданий економічний термін.

Зашифровані слова:

попит (червоний)

конкуренція (рожевий)

пропозиція (жовтий)

гроші (зелений)

ХТО СПРИТНІШИЙ ?

Абзац на сторінці потрібно рахувати перший, який чітко видно, а не той, який починається на попередній сторінці.

Слова слід рахувати усі по порядку і тільки тоді, якщо вони почались в даному рядку, а не переносяться з попереднього.

П	О	П	И	Т
---	---	---	---	---

1. сторінка – 193, абзац – 10, рядок - 1, слово - 1
2. сторінка – 321, абзац – 5, рядок - 5, слово - 7
3. сторінка – 286, абзац – 5, рядок - 1, слово - 3
4. сторінка – 126, абзац – 10, рядок - 4, слово - 4
5. сторінка – 63, абзац – 1, рядок - 3, слово - 8
6. сторінка – 100, абзац – 1, рядок - 1, слово - 2
7. сторінка – 558, абзац – 9, рядок - 1, слово - 11

К	О	Н	К	У	Р	Е	Н	Ц	І	Я
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

1. сторінка – 193, абзац – 10, рядок - 1, слово - 1
2. сторінка – 321, абзац – 5, рядок - 5, слово - 7
3. сторінка – 286, абзац – 5, рядок - 1, слово - 3
4. сторінка – 126, абзац – 10, рядок - 4, слово - 4
5. сторінка – 63, абзац – 1, рядок - 3, слово - 8
6. сторінка – 100, абзац – 1, рядок - 1, слово - 2
7. сторінка – 558, абзац – 9, рядок - 1, слово – 11

Оцінювання завдання здійснюється від 1 до 4 балів. Максимальну кількість балів отримує команда, яка першою правильно виконана завдання.

КОНКУРС 5. СКЛАДІТЬ ПАЗЛ

Команди отримують завдання, яке містить зображення певного економічного явища, де із запропонованих частин необхідно скласти пазл і пояснити зображення, яке утворилось. Усі частини пазлу необхідно наклеїти на формат А3 і представити журі.

Зашифровані поняття:

ринок	(червоний)
виробництво	(рожевий)

товар/послуга (жовтий)
безробіття (зелений)

Оцінювання: команда, яка першою виконає завдання, правильно складе пазл, пояснить економічне явище або термін отримує 4 бали, наступна команда – 3 бали, 2 бали або 1 бал відповідно.

КОНКУРС 6. ЗБЕРИ ГРОШІ

Завдання конкурсу полягатиме у тому, щоб відтворити кругопотік ринкової економіки

На дереві з грошима розташовуються елементи кругопотоку ринкової економіки. Одному з учасників кожної з команд необхідно вибрати гроші, колір яких буде відповідати кольору команди, на яких розташовані підказки для виконання завдання. Грошей можна буде вибрати 7, проте не на усіх містяться підказки.

У схему кругопотоку ринкової економіки командам необхідно наклеїти розгадані слова, а інші незаповнені комірки або непідписані стрілки підписати самостійно.

Оцінювання: команда, яка першою виконує завдання отримує 4 бали. Четверте місце оцінюється в 1 бал.

3 Підведення підсумків вікторини.

Члени журі підраховують бали та визначають переможців.

РЕЗУЛЬТАТИ УЧАСНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ВІКТОРИНИ

Конкурс Команда	№ 1	№ 2	№ 3	№ 4	№ 5	№ 6	Загальна кількість балів
Червоний							
Рожевий							
Жовтий							
Зелений							

4 Нагородження переможців та учасників вікторини.

Оголошення переможця.

Вручення почесних грамот переможцю і учасникам вікторини

Кісіль М.М., викладач,
спеціаліст першої категорії
Мельникова О.В., викладач,
спеціаліст другої категорії

МАЙЖЕ ПРО ВСЕ НА СВІТІ **Інтелектуально-розважальна гра**

Мета:

- сприяти підвищенню інтересу студентів до природничих наук, розширенню їхнього кругозору, формувати вміння переносити знання в нові нестандартні ситуації;
- розвивати логічне мислення, спостережливість, кмітливість; прагнення до виявлення ініціативи, розкриття й реалізації власного інтелектуального потенціалу;
- виховувати культуру мислення, вміння працювати в команді задля досягнення спільної мети.

Програма проведення вікторини:

- I. Вступ
- II. Привітання команд та розподіл назв
- III. Конкурсні завдання
- IV. Підведення підсумків.

Хід вікторини:

*«Недостатньо тільки
отримати знання:
їх треба застосувати.
Недостатньо тільки
бажати: треба діяти!»*

Йоганн Вольфганг фон Гете

I. Вступ

Сьогодні ми зібралися тут з Вами, щоб поговорити майже про все на світі, а якщо точніше, то про все, що вивчають природничі науки. Наша зустріч пройде у вигляді інтелектуально-розважальної гри, протягом якої всі команди матимуть змогу перевірити свої знання з природничих наук, проявити кмітливість та вміння працювати в команді.

II. Привітання команд та розподіл назв

Для початку познайомимося і представимо команди. Але учасники не вигадуватимуть назв самостійно, а виберуть її випадковим чином. Зараз запрошуємо команд вибрати капітана, який підійде до столу і вибере назву для своєї команди. Перед вами дві скриньки: у одній слово-іменник, у іншій – прикметник. Вам необхідно взяти по одній картці з кожної, вибравши таким чином назву для вашої групи. (*Капітани команд по черзі підходять і виймають назви та представляють її усім присутнім*)

Іменники: біологи, географи, екологи, математики, фізики, хіміки.

Прикметники: веселі, енергійні, мрійливі, позитивні, романтичні, стильні.

Цікаві назви у вас вийшли, чи не так? Тож бажаємо вам успіхів! А оцінювати ваші сьогоднішні здобутки буде наше вельмишановне журі! (*представлення журі*)

III. Конкурсні завдання

1 локація: «Пазл»

Учасникам пропонується набір пазлів –областей України. Завдання – скласти карту України як найшвидше. Команда, яка першою впорається із завданням отримує 6 балів, кожна наступна – на один бал менше. Якщо протягом 5 хв якась з команд не впорається із завданням – отримує 0 балів. Для журі – окремий набір пазлів!

2 локація: «Чорна скринька»

«Чорна скринька» це така гра, коли пропонується кілька розповідей про певний предмет, який захований, власне у цей ящик. Зараз ми вам запропонуємо кілька фактів про деякий предмет, а ваше завдання – здогадатися, про що йде мова і що заховано у цій скриньці. Представник команди, яка знає правильну відповідь – піднімає руку і після дозволу ведучого дає відповідь. Якщо відповідь правильна, команда отримує 1 бал, якщо ні – жодного, ведучий продовжує, а іншим командам надається шанс відповісти правильно. Команда має лише одну спробу на відповідь.

Скринька у нас не зовсім чорна, точніше – зовсім не чорна, але що знаходиться там – нікому з вас не видно! Тож розпочнемо!

1 предмет:

– Її батьківщина –Африка, а точніше –Ефіопія, а у Європу її завезли турки, хоча зараз її асоціюють переважно з двома країнами Південної Америки.

– За однією з легенд людство зобов'язане їй використанню спостережливому пастуху, який помітив, що кози, споживши її, почували себе краще, були більш жваві і не втомлювалися.

– За іншою версією, честь відкриття належить настоятелю одного монастиря, який давав споживатії своїм «братом», щоб вони не засинали під час довгих нічних богослужінь.

– А ще її асоціюють з українцем Юрієм Кульчицьким.

Про що йдеться?

Відповідь: Про каву, найпопулярніший тонізуючий напій людства. Хоча вона походить з Африки, набула широкої популярності в країнах Сходу, проте зараз її вирощують у Бразилії та Колумбії.

2 предмет:

– Багато хто вважає її найкращою у своїй категорії не лише через виняткову красу та витонченість, а й за здатність захищати себе.

– Вона походить із Персії.

– Вже в епоху Парфянського царства були відомі майже всі її кольорові різновиди.

– Вона зіграла видатну роль у середньовічній історії Англії.

– За кольором її різновидів було названо найтривалішу в історії Британії громадянську війну за корону Англії.

– Її, як правило, дарують коханій людині.

Відповідь: Йдеться про троянду, улюблену для багатьох народів декоративну рослину, яка має шипи. Відома в культурі з часів персидського царства, звідки і потрапила в Європу (через Грецію і Рим). Війну в Англії за престол країни було названо війною червоної та білої троянди за кольором цих рослин на гербах Йорків та Ланкастерів. У багатьох країнах червоні троянди – символ кохання.

3 предмет:

– Цю рослину вперше знайшли іспанські конкістадори в Перу.

– В XVI столітті при королівських дворах Європи вважалося особливим шармом прикрашати її скромними білими, рожевими чи фіолетовими квітами зачіски придворних дам.

– У Франції її поширенням займався дворянин, який, вирощуючи її, поставив на полі варту, якій було дано наказ не чіпати злодіїв.

– У Росію її привіз цар, проте довгий час люди відмовлялися її вирощувати, вважаючи отруйною. Вони замість підземної частини вживали плоди.

– Особливо активно протистояло цьому духівництво, що називало її яблуком.

Про що йдеться?

Відповідь: Про картоплю.

4 предмет:

– Китайці називали їх чу-ші, греки - адамас, геркулесів камінь, французи - айман, єгиптяни - кістка Ора, німці - магнесс, англійці - лоудстоун.

– Більшість цих назв означає «люблячий».

– Допоможе знайти голку в копиці сіна.

Відповідь: Магніт.

5 предмет:

– За допомогою цього тіла можна продемонструвати закон Паскаля і пружність газів.

– Його можна використовувати в науці: для дослідження деяких фізичних явищ.

– З ним дружать деякі спортсмени.

– Він має найменшу площу поверхні зі всіх геометричних фігур того ж об'єму.

– За ним плакала Таня.

Відповідь: М'яч

6 предмет:

– Спочатку він плавав, потім став і літати.

– Він багатьом, будучи їх провідником, рятував життя.

– Він не любить велику жару і сильне трясіння.

– Він завжди цілеспрямований.

– Він байдужий до дорогоцінних металів і алмазів, але хвилюється при взаємодії із залізом.

Відповідь: Компас

7 предмет:

– У медичній практиці ця речовина у вигляді пігулок застосовується як універсальна «протиотрута» у випадку різноманітних отруєнь

– У природі можна зустріти цей предмет після спалювання, але у нас медичний аналог цього предмета

Відповідь: активоване вугілля

8 предмет:

Цю речовину вважають милістю господньою, символом добробуту і миру сусідніх народів.

Без неї не можуть жити люди, не може обійтися металургія, її використовують під час виготовлення кераміки.

Без неї не було б шкіряних чобітків.

З нею кожна страва смачніша

Відповідь: сіль

9 предмет:

– Його використовують для вимірювання відстаней, наприклад на картах, а також для побудови деяких фігур.

– Свого часу Шарль Перо описав його кохання з лінійкою у одній зі своїх казок

– Їх є багато різновидів, зокрема штангель, або штанговий та землемірний.

– Його знає кожен школяр завдяки геометрії

Відповідь: циркуль

Бонусне питання: «Хто вони?»

Вони не брали участі у Другій світовій війні, проте втрати американської армії від їх діяльності становили, за різними оцінками, від 5 до 10 тисяч убитими (переважно це були військові моряки). Вважається, що японська армія втратила не менше. В американській інструкції для жертв корабельної катастрофи дається така їх характеристика: вони «тупі», неповороткі, повільні, їх легко можна відлякати ударами весла по воді. Загалом важко вигадати більш непридатну та шкідливу інструкцію. Хто вони?

Відповідь:

Йдеться про акул (білих, блакитних, мако та ін.), котрі здатні вбивати людей, і в часи війни дуже багато військових моряків з підбитих кораблів гинуло в їхніх пащах.

3 локація: «Реставрація»

Відомі особистості завжди були є і будуть. Вони створили найгеніальніші винаходи, написали найкращі твори, зробили найвизначніші відкриття. Їх цитують мільйони, а результатами їх роботи користуються практично всі. Отож до вашої уваги вислів однієї з таких особистосте – першої жінки, удостоєної Нобелівської премії – Марії Складовської-Кюрі.

Але до вас він дійшов трохи не в тому вигляді, яким би мав бути, точніше – розділеним на склади і окремі сполучники. Ваше завдання – реставрувати його до першочергового вигляду. Команда, яка впорається найшвидше отримає за цей конкурс 3 бали, та, яка впорається другою – 2, і третя команда – 1 бал

“Важливо вірити, що талант нам дається не просто так – і що за будь-яку ціну його потрібно для чогось використовувати.”

4 локація: «Відпочинковий тур»

Зараз для вас будуть представлені фото відомих міст світу Ваше завдання – впізнати це місто якнайшвидше. Якщо відповідь буде після 1 зображення, ви отримаєте 3 бали, після 2-гого – 2 бали, після третього – 1 бал. Якщо разом з містом ви назвете і країну, у якій воно розташоване, – вам бонусний 1 бал. Команда, яка знає відповідь повинна підняти руку.

5 локація: «Ерудит»

А зараз вам пропонується розв’язати практичну задачу. Команда, яка справиться із завданням першою отримає 3 бали, друга – 2 і третя, відповідно – 1 бал

Задача 1 У наслідок глобального потепління встановлено, що швидкість підвищення рівня океану за рахунок танення льодовиків становить 25см за 100 років. За який час можуть зникнути острови у Полінезії, якщо їх найвища точка – 5 м над рівнем моря? (2000р.)

Задача 2 Відомо, що за рік 1 га мішаного лісу виділяє 20т кисню. Одне авто забруднює за рік атмосферу на 4,3т кисню. Скільки гектарів лісів потрібно, щоб поповнити атмосферу киснем, який забрали 500 млн одиниць автомобілів? (107,5млн га)

Задача 3

Закривання крану під час чищення зубів дасть можливість зекономити 10 л/день на одну людину. Вартість 1 л води – 10 коп

Визначити: скільки літрів води та коштів зекономить сім’я з трьох осіб за один місяць (30 днів) при дворазовому чищенні зубів на день. До уваги не беруться коти, собаки, рибки, черепахи, кролики, хом’яки та інші домашні улюбленці. (90 грн)

6 локація: «Змагання капітанів»

Наступна локація – змагання капітанів. Запрошуємо лідерів команд. Для Вас є питання, на які потрібно дати відповідь «Так» або «Ні». Якщо ваша відповідь вірна – команді додається 1 бал, якщо ж ні – жодного.

1. Чи правда, що великі черепахи плачуть? (**Так.** *На березі черепахи справді пускають сльози. Можливо, так вони позбавляються піщинок, що потрапляють їм в очі.*)
2. Лев Толстой, який написав «Війна і мир», є автором підручника з математики? (**Так,** підручник для початкової школи)
3. Чи правда, що блакитні троянди ростуть тільки в Китаї? (**Ні.** *Блакитних троянд, як і чорних, у природі не існує.*)
4. Сіль і цукор краще розчиняються у гарячій воді(**Ні.** Однаково)
5. Чи правда, що лід випромінює тепло? (**Так**)
6. Чи правда, що краби підіймаються до поверхні води на дельфінах? (**Ні.** *Краби спливають за допомогою своїх ніг.*)
7. Англійська королева прочитала всі книжки Льюїса Керрола, який написав казку «Аліса в країні чудес»? (**Ні,** бо крім казок про Алісу, решта робіт були математичного змісту. Льюїс Керрол – це псевдонім англійського математика Чарльза Доджсона)
8. Чи правда, що зелена картопля настільки отруйна, що може вбити людину? (**Так.** *Зелена картопля містить велику кількість сильної отрути, так званих соланінів, які особливо небезпечні для дітей. Ці отруйні речовини не руйнуються навіть під час варіння.*)
9. Чи правда, що кінчик мечу у меч-риби отруєний смертоносним миш'яком? (**Ні.** *Меч-риба абсолютно нешкідлива, а миш'як –це мінерал, що добувають із землі.*)
10. Великий математик Евклід сказав самому царю Птоломею: «У геометрії немає царської дороги»? (**Так**)
11. Чи правда, що можна довести воду до кипіння без її нагрівання? (**Так** для цього потрібно збільшити тиск над вільною поверхнею рідини до рівня тиску насиченої пари за даної температури.)
12. Чи правда, що квадрат гіпотенузи у прямокутному трикутнику дорівнює сумі катетів (**Ні.** *Сумі квадратів катетів*)
13. Чи правда, що колір очей може змінюватися протягом життя? (**Так**)
14. Чи правда, що антибіотики вбивають віруси? (**Ні** Антибітик допомагає організму вбити бактерії, а вірус взагалі не можливо вбити, тому, що ще не живий організм)
15. Чи правдв, що якщо їзсти багато бананів за один раз, то можна отримати передозування калієм.(**Ні** Це можливо лише якщо з'їсти понад 400 бананів, але за один раз це навряд чи вдасться зробити одній людині)

16. Софія Ковалевська познайомилася з математикою в ранньому дитинстві завдяки тому, що стіни її кімнати замість шпалер були обклеєні аркушами з лекціями Остроградського про диференціальне та інтегральне числення. **(Так)**

17. Чи правда, що змії можуть здійснювати стрибки у висоту до метра? **(Так.** *Гадюка, яка водиться в Центральній Америці, може підстрибнути на висоту до метра, нападаючи на свою жертву.*)

18. Чи правда, що пожираючи своїх жертв, крокодили плачуть? **(Ні.** *Крокодили, які живуть у солоній воді, часто плачуть на березі, але при цьому вони просто позбавляються зайвої солі, а не ридають від каяття.*)

19. Брати Грімм, автори казки «Бременські музиканти», написали казку «Незвичайні пригоди трикутника»? **(Ні)**

20. За звичайних умов кілограм заліза значно важчий, ніж кілограм вати **(Ні.** Однакові)

7 локація: Музичний конкурс (резерв часу)

Написати слова з інформатики, математики, фізики, хімії, екології чи біології, які містять ноти: до, ре, мі, фа, соль, ля, сі. За кожне правильне слово команді додається по одному балу.

Наприклад:

До - документ, доріжка, доповнення, псевдогляд, доступ, домен, секундомір,...

Ре – дерево, реєстр, перетворення, переміщення, переповнення, адресація. ресурси, ретрансляція, регенерація, рентген, пароутворення, ...

Мі - мікропроцесор, алгоритмізація, програміст, дискримінація, імітація, зміст, динаміка, промінь,...

Фа - алфавіт, файл, фаза, факультатив,...

Соль – консоль,...

Ля - компілятор, екземпляр, емулятор, ретрансляція, маніпуляція, - табулятор, мікрокалькулятор, акумулятор, модуляція,...

Сі - інверсія, дисперсія, СІ - система інтернаціональна...

IV. Підведення підсумків

Ось і підійшов до завершення нашу інтелектуально-розважальну гру «Майже про все на світі». Просимо журі озвучити результати та оголосити команду переможців. Дякуємо за увагу!